

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΛΕΝΗ ΜΠΟΛΙΑ
ΑΜ: 18675058
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΜΠΟΛΟΣ
ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023

Η ΕΠΑΥΛΗ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΣΤΗ ΣΥΡΟ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ,
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ, ΜΕΣΩ
ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΠΑΥΛΗ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΣΤΗ ΣΥΡΟ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ,
ΜΕΣΩ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ.

ΕΛΕΝΗ ΜΠΟΛΙΑ

ΑΜ: 18675058

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΜΠΟΛΟΣ

ΑΘΗΝΑ, ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023

UNIVERSITY OF WEST ATTICA
DEPARTMENT OF INTERIOR ARCHITECTURE

DIPLOMA THESIS

THE TSIROPINA MANSION IN SYROS ISLAND. HISTORICAL, ARCHITECTURAL AND CONSTRUCTION ANALYSIS AND A PROPOSAL TO HIGHLIGHT THE BUILDING THROUGH ARTIFICIAL LIGHTING.

ELENI BOLIA

AM: 18675058

SUPERVISOR

NIKOLAOS BOBOLOS

ATHENS, OCTOBER 2023

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Η ΕΠΑΥΛΗ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΣΤΗ ΣΥΡΟ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ, ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΟΥ ΚΤΙΡΙΟΥ,
ΜΕΣΩ ΤΕΧΝΗΤΟΥ ΦΩΤΙΣΜΟΥ.

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής συμπεριλαμβανομένου και του Εισηγητή
Η πτυχιακή εργασία εξετάστηκε επιτυχώς από την κάτωθι Εξεταστική Επιτροπή:

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	ΝΙΚΟΣ ΜΠΟΜΠΟΛΟΣ	Λέκτορας	
2	ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΣΚΑΛΚΟΥ	Πανεπιστημιακή υπότροφος	
3	ΕΛΕΝΗ ΤΑΤΛΑ	Καθηγήτρια	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ/ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Ελένη Μπόλια του Αλεξάνδρου, με αριθμό μητρώου 18675058 φοιτήτρια του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Σχολής Εφαρμοσμένων Τεχνών και Πολιτισμού του, Τμήματος Εσωτερικής Αρχιτεκτονικής δηλώνω υπεύθυνα ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής/διπλωματικής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

**Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή*

Ο/Η Δηλών/ούσα

(Υπογραφή)

Περίληψη

Περιεχόμενο της πτυχιακής εργασίας αποτελεί η ανάλυση της αρχιτεκτονικής και των χαρακτηριστικών κατασκευής της έπαυλης Τσιροπινά, μέσα στο πλαίσιο ιστορικής-κοινωνικής εξέλιξης της Σύρου, με έμφαση στην περίοδο των τελευταίων δεκαετιών του 19ου αιώνα, και στόχο την τεκμηρίωση της ιδιαίτερης μνημειακής της αξίας για το νησί. Σκοπός της εργασίας είναι η διερεύνηση της σχέσης του αρχιτεκτονικού ρυθμού του κτιρίου με την Ελλάδα και τη Σύρο, καθώς και η κατανόηση του τρόπου και των υλικών κατασκευής του. Επιπλέον στην εργασία μελετώνται και αναλύονται οι τρόποι με τους οποίους έχει συντηρηθεί και εκσυγχρονιστεί αυτό το μεγάλο, περίπλοκο και εντυπωσιακό κτήριο χωρίς να αλλοιωθούν τα χαρακτηριστικά του σε συνδυασμό με τα σύγχρονα υλικά.

Η Σύρος τον 19^ο αιώνα κατέχει σημαντικό ρόλο ως λιμάνι για την Ελλάδα ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσεται με ραγδαίους ρυθμούς. Αποτελεί περιοχή όπου κυριαρχεί ο νεοκλασικισμός αλλά υπάρχουν και ενδιαφέροντα κτήρια εκλεκτικιστικού/ιστορικιστικού ρυθμού. Η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του αρχιτεκτονικού ρυθμού των *maisons en meulière*, που αποτελούν την γαλλική εκδοχή μιας ευρύτερης κατηγορίας *revivals*, των βορειοευρωπαϊκών επαύλεων (τέλη 19^{ου} με αρχές 20^{ου} αιώνα). Βρίσκεται στην περιοχή του Δήμου Ποσειδωνίας, δηλαδή στα προάστια της Ερμούπολης, εκφράζοντας την ελίτ της εποχής και τον τρόπο ζωής της.

Τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί κτήριο υψηλής τέχνης και οικοδομικής τεχνικής, με ποικιλία διακόσμων, υλικών και χρωματισμών και υψηλού κόστους κατασκευής. Σηματοδοτεί την εποχή της ανάπτυξης που γνώρισε το νησί και τα μεγαλοαστικά του στρώματα.

Η μελέτη αυτή συγκεντρώνει και αναλύει πληροφορίες και παραδείγματα σχετικά με τον ιδιαίτερο αυτόν εκλεκτικιστικό/ιστορικιστικό ρυθμό, φωτογραφίες από τον ίδιο τον χώρο μελέτης, κατασκευαστικά σκίτσα και σχέδια αλλά και υλικό σχετικά με το νησί της Σύρου. Η εργασία αυτή μεθοδολογικά βασίζεται στην βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικών συγγραμμάτων, εργασιών είτε διπλωματικών εργασιών, αποσπάσματα από βιβλία ή ιστοσελίδες για την αναζήτηση πληροφοριών και εικόνων (η πλειονότητα των φωτογραφιών ωστόσο προέρχεται από την συγγραφέα).

Ως επιστέγασμα της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, εκπονήθηκε μία μελέτη νυχτερινής ανάδειξης του κτηρίου με τεχνητό φωτισμό που υπογραμμίζει το βάρος του στην αρχιτεκτονική κληρονομιά της Σύρου.

Λέξεις κλειδιά: Σύρος 19^ο και 20^ο αιώνα, νεοκλασικά, εκλεκτικισμός, maisons en meulière, φωτισμός προσώπων, μελέτη φωτισμού

Θερμές ευχαριστίες προς

την κύρια **Αλοΐσία Πρίντζη**, Διοικητική υπάλληλος Εθελοντικής Αιμοδοσίας Σύρου για την σημαντική της συμβολή, ώστε να με φέρει σε επαφή με τους κατάλληλους ανθρώπους και την ανάκτηση έγκυρων πηγών

τον κύριο **Πέτρο Ρούσσο**, υπάλληλος του Δήμου Σύρου-Ερμούπολης για την σημαντική του συμβολή στην ενημέρωση μου σχετικά με την κατασκευή του κτηρίου και την πρόσβαση στα αρχεία του

τον **Νικόλαο Μπόμπολο** επιβλέποντα καθηγητή της πτυχιακή μου εργασίας, για την συνεχή συνεπή, καθοδήγηση και υποστήριξη του

την **οικογένεια μου** για την στήριξη τους κατά την διάρκεια της ακαδημαϊκής φυτείας

Εισαγωγή

Περιεχόμενο της πτυχιακής εργασίας αποτελεί η ανάλυση της αρχιτεκτονικής και των χαρακτηριστικών κατασκευής της έπαυλης Τσιροπινά, μέσα στο πλαίσιο ιστορικής-κοινωνικής εξέλιξης της Σύρου, με έμφαση στην περίοδο των τελευταίων δεκαετιών του 19^{ου} αιώνα, και στόχο την τεκμηρίωση της ιδιαίτερης μνημειακής της αξίας για το νησί. Σκοπός της εργασίας είναι (α) η διερεύνηση της σχέσης του αρχιτεκτονικού ρυθμού του κτηρίου με την Ελλάδα και τη Σύρο καθώς και (β) η κατανόηση του τρόπου και των υλικών κατασκευής του κτηρίου, (γ) η ανάλυση των τρόπων με τους οποίους έχει συντηρηθεί αυτό το μεγάλο, περίπλοκο και εντυπωσιακό κτήριο χωρίς να αλλοιωθούν τα χαρακτηριστικά του σε συνδυασμό με τα σύγχρονα υλικά και (δ) η καλύτερη ανάδειξη της αρχιτεκτονικής του κτηρίου, το οποίο αποτελεί αναπόσπαστο και σπουδαίο στοιχείο της ιστορικής /αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Σύρου.

Η εργασία πραγματεύεται την ιστορική, αρχιτεκτονική και κατασκευαστική ανάλυση της έπαυλης Τσιροπινά στη Σύρο. Επομένως η εργασία ξεκινά με την ανάλυση του νησιού από τις αρχές 19^{ου} αιώνα. Το νησί γνώρισε μαζική εισροή προσφύγων λόγω της γεωγραφικής του θέσης, της προστασίας του από τον γαλλικό στόλο της Μεσογείου αλλά και της ουδέτερης στάσης που κράτησαν οι Συριανοί κατά την περίοδο της επανάστασης. Έτσι αποτέλεσε καταφύγιο προσφύγων από Σμύρνη, την Χίο και τα παράλια της μικρής Ασίας, ενώ αποτέλεσε τόπο εγκατάστασης επιχειρηματιών από το εξωτερικό με αποτέλεσμα να αναπτυχθεί οικονομικά στους τομείς του εμπορίου, την ναυτιλία, την τέχνη της ναυπήγησης αλλά και την βιοτεχνία – βιομηχανία. Όλα αυτά είχαν ως αποτέλεσμα την κοινωνική αναδιαστρωμάτωση του νησιού αλλά και την εμφάνιση μιας νέας ελίτ. Αυτή με την σειρά της εξέφραζε την οικονομική της άνεση μέσω των τρόπων ζωής της αλλά και των κατοικιών της. Ο νεοκλασικισμός χαρακτήριζε τον ρυθμό έκφρασης και διακόσμησης των κτηρίων, ειδικά στην καρδιά του νησιού ενώ έκαναν την εμφάνιση τους και εκλεκτικιστικά/ιστορικιστικά κτήρια.

Η εμφάνιση των ρυθμών του εκλεκτικισμού/ιστορικισμού είναι αποτέλεσμα των ευρωπαϊκών επιρροών μεταξύ και των οποίων το βορειοευρωπαϊκό εξοχικό στυλ και τα maisons en meulière. Από την βόρεια Ευρώπη και την Γαλλία στο Τατόι, τη Θεσσαλονίκη, τα προάστια της Κηφισιάς, το Παλαιό και Νέο Φάληρο αλλά και αλλού, όπως στη Σύρο. Η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα τους.

Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στην Σύρο του σήμερα με την στέγαση δημόσιων υπηρεσιών και τουρισμού αποκαλύπτοντας την μοναδική της ταυτότητα. Το νησί αποτελεί πλέον τουριστικό κέντρο όλες τις εποχές του χρόνου με μεγάλο αριθμό μόνιμου πληθυσμού. Σήμερα η Ερμούπολη αποτελεί ένα επαρχιακό

κέντρο με σύγχρονους οικονομικούς προσανατολισμούς ενώ ταυτόχρονα γίνεται προσπάθεια να διατηρηθεί ο χαρακτήρας, η μνήμη και η κληρονομιά της παρελθούσας ακμαίας πόλης του 19^{ου} αιώνα. Παρόλα αυτά τα πολλά ιστορικά κτήρια ρημάζουν χωρίς να μεριμνά κανείς γι' αυτά.

Η μελέτη του κελύφους, του εσωτερικού χώρου αλλά και του περιβάλλοντα χώρου είναι αναλυτική αναγνωρίζοντας τα στοιχεία τα οποία εξέφραζαν τις ανέσεις των μεσοαστικών και μεγαλοαστικών κοινωνικών στρωμάτων. Η έπαυλη Τσιροπινά είναι ένα πλούσια διακοσμημένο κτήριο αποτελούμενο από πολλές υλικότητες και χρωματισμούς, ενώ τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά αποτελεί κτήριο υψηλής τέχνης, υψηλού κόστους κατασκευής αλλά και τεχνικής.

Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στις τεχνικές και τους τρόπους συντήρησης της έπαυλης με βάση την αρχιτεκτονική, στατική και ηλεκτρολογική μελέτη αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού που υλοποιήθηκε. Η μελέτη αποσκοπούσε στην αποκατάσταση του κτηρίου και την εξυπηρέτηση των αναγκών της νέας χρήσης του (Δημαρχείο, ιστορικά αρχεία, συνάθροιση κοινού).

Η εργασία ολοκληρώνεται με μια νέα πρόταση (μελέτη) εξωτερικού φωτισμού, με σκοπό την ανάδειξη του κτηρίου ως σημαντικού στοιχείου της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του νησιού.

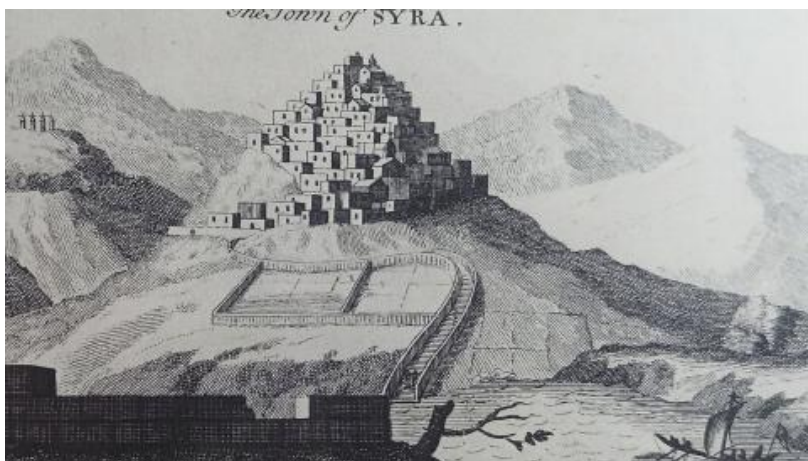
Περιεχόμενα

Περίληψη.....	5
Εισαγωγή.....	8
1. Ιστορικά στοιχεία για την Σύρο.....	13
1.1. Η Σύρος τον 19^ο αιώνα.....	15
1.2. Η οικονομική ανάπτυξη της Σύρου (1830-1870).....	20
1.2.1. Εμπόριο.....	20
1.2.2. Ναυτιλία.....	22
1.2.3. Ναυπηγική τέχνη.....	22
1.2.4. Βιοτεχνία-βιομηχανία.....	24
1.3. Η κοινωνική διαστρωμάτωση της Σύρου.....	25
1.4. Η Σύρος του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα.....	27
1.4.1. Η ανάπτυξη του νησιού.....	27
1.4.2. Η αρχιτεκτονική κληρονομία της Ερμούπολης.....	30
1.4.3. Μίμηση, κουλτούρα και αρχιτεκτονική.....	38
2. Εκλεκτικισμός.....	41
2.1. Μια διαδεδομένη εκδοχή βορειοευρωπαϊκού εκλεκτικισμού: Maisons en meulière.....	42
3. Εκλεκτικιστικά κτήρια στο βορειοευρωπαϊκό ρυθμό εξοχικής κατοικίας (που στη Γαλλία είναι γνωστός με το όνομα maisons en meulière) στον ελληνικό χώρο, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}.....	47
3.1. Η βασιλική έπαυλη στο Τατόι.....	48
3.2. Συνοικία των Εξοχών στην Θεσσαλονίκη.....	52
3.3. Το προάστιο της Κηφισιάς στην Αθήνα.....	60
4. Η Έπαυλη Τσιροπινά.....	74

4.1. Μελέτη τοποθεσίας της Έπαυλης Τσιροπινά.....	74
4.2. Ιστορική αναδρομή της οικογένειας και της Έπαυλης Τσιροπινά στη Σύρο.....	79
4.2.1. Η οικογένεια Τσιροπινά.....	79
4.2.2. Ιστορικό Βίλας Δάσκου - Αρχοντικό Τσιροπινά στην Ποσειδωνία της Σύρου.....	81
4.3. Περιγραφή του κτηρίου όπως είναι σήμερα.....	82
4.4. Παρουσίαση σχεδίων.....	84
4.5. Εξωτερική περιγραφή της έπαυλης.....	99
4.5.1. Περιγραφή των όψεων.....	99
4.6. Εσωτερική περιγραφή της έπαυλης.....	128
4.6.1. Ημιπόγειο.....	128
4.6.2. Υπερυψωμένο ισόγειο.....	135
4.6.3. Όροφος.....	158
4.6.4. Φορέας στεγών.....	172
4.7. Ανάλυση περιβάλλοντα χώρου.....	184
4.8. Οι χρήσεις του κτηρίου σήμερα.....	192
4.9. Αρχιτεκτονική μελέτη αποκατάστασης.....	195
4.9.1. Αρχιτεκτονική μελέτη.....	195
4.9.2. Λειτουργικές και οικοδομικές εργασίες που εκτελέστηκαν.....	196
4.9.2.1. Κεντρικό κτήριο.....	196
4.9.2.2. Βοηθητικά κτίσματα.....	196
4.9.2.3. Περιβάλλον χώρος.....	197
4.10. Στατική μελέτη και προτεινόμενες αλλαγές.....	198
4.10.1. Στατική μελέτη.....	198

4.10.2. Επεμβάσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατικής μελέτης	199
4.10.2.1. Κεντρικό κτήριο.....	199
4.10.2.2. Σπίτι του κηπουρού και στάβλος.....	209
4.10.3. Ηλεκτρομηχανολογική μελέτη	210
4.11. Μονώσεις	211
4.11.1. Μόνωση δαπέδων	211
4.11.2. Μόνωση στεγών.....	212
4.12. Ξύλινες κατασκευές	214
4.12.1. Ξυλεία	214
4.12.1.1. Κουφώματα.....	215
4.12.1.2. Ξύλινα κιγκλιδώματα.....	215
4.13. Εξωτερικός φωτισμός ανάδειξης των όψων του κτηρίου.....	218
4.13.1. Λόγοι που χαρακτηρίζουν την Έπαυλη Τσιροπινά ως διατηρητέο κτήριο	218
4.13.2. Υπάρχων εξωτερικός φωτισμός	218
4.13.2.1. Φωτιστικά σώματα.....	218
4.13.2.2. Ανάλυση φωτισμού προσόψεων.....	221
4.14. Πρόταση φωτισμού.....	232
5. Συμπεράσματα	258
6. Πίνακας εικόνων, σχεδίων κτλ	262
7. Βιβλιογραφία	285

1. Ιστορικά στοιχεία για την Σύρο

Εικόνα 1 Ο λόφος της Άνω Σύρου το 1700

Εικόνα 2 Το λιμάνι το 1829

Η Σύρος βρίσκεται στο κέντρο των Κυκλάδων, κατοικήθηκε για πρώτη φορά την προϊστορική εποχή (4.000 π.Χ.) και αργότερα κατά την Πρωτοκυκλαδική περίοδο (3.000 π.χ.).

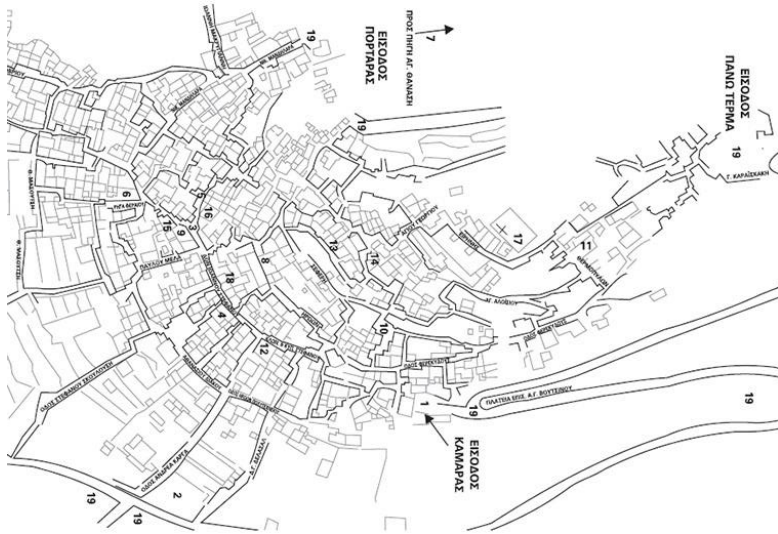
«Η πρώτη ιστορική αναφορά γίνεται από τον Όμηρο που την αναφέρει ως «Συρίη» και την αποκαλούσε από τότε ως «δίπολις», δηλαδή είχε δύο πόλεις: την Ποσειδωνία και τη Φοινική. Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν Φοίνικες, εξ ου και το όνομα Σύρος που προέρχεται από την «Ουσύρα» (:ευτυχής) ή το «Συρ» (:βράχος)»¹

Η Ερμούπολη στο λιμάνι της Σύρου για πρώτη φορά χτίστηκε από τους Έλληνες και αργότερα κατοικήθηκε από Πέρσες κατακτητές, Ρωμαίους, Φράγκους και Τούρκους, όπου μέχρι και σήμερα έχουν παραμείνει στοιχεία (έθιμα, συνταγές κ.α.) από τον κάθε πολιτισμό. Οι Ενετοί όμως έκαναν την Σύρο σπουδαίο εμπορικό κέντρο της Ανατολικής Μεσογείου².

Παρόλα αυτά παρατηρείται κατοίκηση μόνο του λόφου, όπου σήμερα βρίσκεται ο μεσαιωνικός οικισμός της Άνω Σύρου και της καθολικής εκκλησίας Σαν Τζόρτζη, καθώς μπορούσαν οι κάτοικοι να προστατεύονται από τα πλοία των πειρατών. Την είσοδο στον οικισμό εξυπηρετούσαν τρεις πύλες, οι οποίες και έκλειναν για την σφράγιση του.

¹ syrostoday.gr, Η Σύρος – Ιστορία, 21 Μαρτίου 2023

² ο.π.

Εικόνα 3 Τοπογραφικό της Άνω Σύρου

Ακόμα κι αν η εισβολή των πειρατών ήταν επιτυχής, ο οικισμός ήταν σχεδιασμένος με τέτοιο τρόπο, όπου τα σπίτια επικοινωνούσαν μεταξύ τους και ο κόσμος μπορούσε να ξεφύγει, ενώ ο εχθρός να χαθεί μέσα σε αυτόν.

Το 1821 η Ερμούπολη γνώρισε τεράστια οικονομική άνοδο λόγω των μεγάλων προσφυγικών ομάδων που κατέφτασαν σε αυτή από τα Ψαρά, τη Χίο, την Κρήτη και τη Μικρά Ασία, όπου εγκατέστησαν τις ναυτικές και εμπορικές τους δραστηριότητες. Η δημιουργία του Ισθμού της Κορίνθου αποτέλεσε το τέλος της εμπορικής και ναυτιλιακής δραστηριότητας του νησιού.

Εικόνα 4 Ίδρυση και ανάπτυξη Ερμούπολης: Εκβιομηχάνιση, ακμή και παρακμή

1.1. Η Σύρος τον 19^ο αιώνα

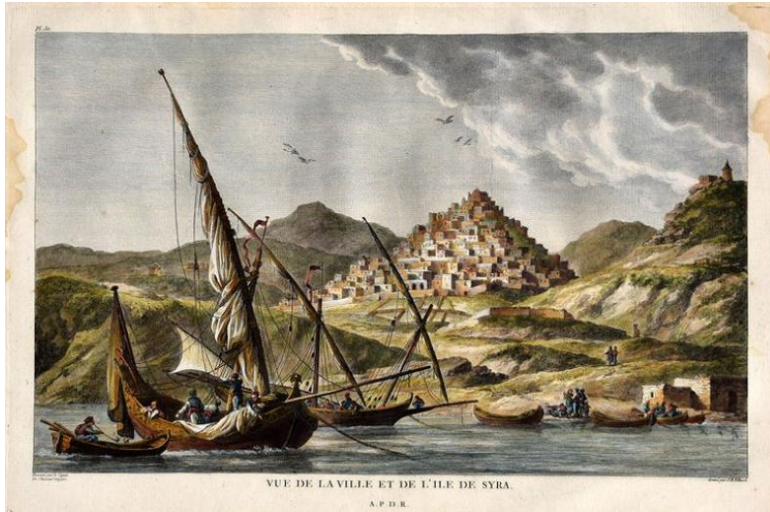
Εικόνα 5 Η Σύρος στο κέντρο των Κυκλάδων

Στις αρχές του 19^ο αιώνα η Σύρος αποτελεί ένα νησί άγνωστο στον περισσότερο κόσμο, αραιοκατοικημένο, με τον πληθυσμό του να μην ξεπερνά τους 4.000 κατοίκους (αγρότες, ναυτικούς), οι οποίοι κατοικούσαν στον λόφο του νησιού, στην Άνω Σύρο.

Το 1821 παρατηρείται για πρώτη φορά μεγάλη εισροή Ελλήνων, από διάφορα μέρη της επαναστατημένης Ελλάδας. Εκείνη την περίοδο πριν των ερχομό των προσφύγων οι μόνιμοι κάτοικοι είναι αγροκτηνοτρόφοι και αλιείς μεταφέροντας μικρής αξίας προϊόντα στα γύρω νησιά. Το κύριο εμπόρευμα που παρήγαγαν ήταν το κρασί.

Το νησί προσέφερε ασφάλεια στους πρόσφυγες καθώς τηρούσε ουδέτερη στάση προς τον αγώνα ανεξαρτησίας, αλλά και λόγω του καθολικού δόγματος που επικρατούσε προστατεύονταν από τους Γάλλους απ' τις αρχές του 17^{ου} αιώνα. Το νησί ήταν πολλά υποσχόμενο για ανάπτυξη καθώς βρισκόταν στο κέντρο των Κυκλάδων, θαλάσσια προσβάσιμο με την κατοχή λιμανιού, επιτρέποντας εύκολη την επικοινωνία του με τα υπόλοιπα νησιά αλλά και τις γειτονικές χώρες.

Οι πρώτοι πρόσφυγες που έφτασαν στην Σύρο ήταν Σμυρνιοί και Κυδωνιείς ενώ στην συνέχεια ακολουθεί νέο κύμα προσφύγων από Μικρασία, Ρόδο, Σάμο και Κρήτη. Το 1822 με την καταστροφή της Χίου καταφτάνουν χιλιάδες Χιώτες, με πολλούς από αυτούς να αποτελούν δικτυωμένους και έμπειρους εμπόρους ενώ μέχρι και το 1850 συνεχίζουν να φτάνουν στο νησί πάροικοι από όλα τα σημεία της Ελλάδος (Θράκη, Ήπειρο, Μακεδονία, Πελοπόννησο, Κρήτη, νησιά κ.α.). Πέρα όμως των προσφύγων στο λιμάνι της Σύρου φτάνουν πολλοί ξένοι (Άγγλοι, Ιταλοί, Γάλλοι κ.α.), που ασχολούνται κυρίως με το εμπόριο.

Εικόνα 6 Η Σύρος γκραβούρα του 1821

Εικόνα 7 Το λιμάνι της Σύρου

Οι πρόσφυγες αρχίζουν να κατοικούν δειλά στους πρόποδες της Άνω Σύρου και στους γύρω οικισμούς, ενώ η πλειοψηφία έμενε σε πρόχειρα ξύλινα καταλύματα και σκηνές στο λιμάνι, που χρησίμευαν ως αποθήκες, καφενεία, κάποια πανδοχεία και ίσως σε ελάχιστα σπίτια εύπορων Συριανών. Επομένως όλος αυτός ο τρόπος διαμονής, χωρίς την δημιουργία κάποιου μέρους στέγασης τους και υποδοχής τους, αποδείκνυε μια προσωρινότητα και όχι την μόνιμη εγκατάσταση του νέου πληθυσμού³.

Παρόλα αυτά ο νέος πληθυσμός που φτάνει στο νησί και ειδικότερα οι Χιώτες, αποτελούν κόσμο με πολλές γνώσεις και εξειδίκευση, με θέληση για την δημιουργία νέας ελεύθερης πατρίδας. Βοήθησαν στην εξέλιξη του τόπου με την τεράστια γνώση στο διεθνές εμπόριο, τις διασυνδέσεις τους με αγορές της Ευρώπης, Δύσης, Ανατολής αλλά και των Παραδουναβίων Ηγεμονιών. Επιπλέον είχαν πάρει μαζί τους μέρος των οικονομιών αλλά και των επιχειρήσεων τους. Είχαν επικοινωνία με τους συγγενείς που παρέμειναν στις περιοχές απ' όπου έφυγαν και λάμβαναν δάνεια με στόχο την περεταίρω επένδυση τους⁴. Αποτέλεσμα της εγκατάστασης των προσφύγων, πέρα του ερχομού πλουσίων προσφύγων, ήταν η δημιουργία της εργατικής τάξης όπου για να ζήσουν πρόσφεραν την εργατική τους δύναμη. Έτσι παρατηρούμε την ύπαρξη των δύο κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων ώστε να δημιουργηθεί η βάση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής⁵.

³ Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.15

⁴ Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.5

⁵ ο.π, σ.6-7

Εικόνα 8 Πλατεία Μιαούλη

Όλες αυτές οι αλλαγές, η ξαφνική αύξηση πληθυσμού και η ταχεία άνοδος του νησιού οδήγησε στον Απρίλιο του 1822, να αποτελεί μια ξεχωριστή επαρχία μαζί με την Μύκονο. Τον Οκτώβριο του 1823 ο Έπαρχος Αλέξανδρος Αξιώτης οργανώνει για πρώτη φορά ελληνικό αστυνομικό σώμα, ορίζει λιμενάρχες, οργανώνει τον κλάδο του υγειονομείου και δημιουργεί την πρώτη δικαστηριακή μονάδα.

Ταυτόχρονα συνεχίζει να αυξάνεται ο ερχομός πλοίων στο λιμάνι με την διακίνηση σταφίδας⁶ και πέρα αυτής, φορτίων σίτου και πολεμοφόδια, για την στήριξη και των δύο πολέμων (εμφυλίου, εναντίον της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας). Επιπλέον μοιράζονται τα λάφυρα των πολέμων και των πειρατών, εξαγοράζονται αιχμάλωτοι και δούλοι, ενώ πραγματοποιούνται αγοραπωλησίες πλοίων.

Επομένως οι πρόσφυγες έχουν την επιθυμία και την απαίτηση να βελτιώσουν την

ποιότητα ζωής τους καθώς παρατηρούν ότι το νησί στο οποίο έφτασαν είναι συνδεδεμένο με το μέλλον. Έτσι αντικαθιστούν τα ξύλινα σπίτια και τις σκηνές τις οποίες έμεναν, χτίζοντας νέα πέτρινα σπίτια, τα οποία όλο και συνδέονταν περισσότερο με αυτά των Συριανών, κοντά στον λόφο της Άνω Σύρου και σε ολόκληρο το λιμάνι δημιουργώντας νέες συνοικίες.

Το 1824 χτίζεται ο πρώτος ορθόδοξος ναός, η Μεταμόρφωση του Σωτήρος, τα πρώτα σχολεία, ιδρύεται το Νοσοκομείο Σύρου, δημιουργούνται προσωρινές εγκαταστάσεις για τελωνείο, εγκαταστάσεις σχετικές με τις ανάγκες του λιμανιού και λαζαρέττο. Το λαζαρέττο αποτελούσε χώρο λοιμοκαθαρηρίου στον οποίον απομόνωναν τους ταξιδιώτες και το πλήρωμα που έφταναν στο λιμάνι από τα πλοία, για το διάστημα μίας εβδομάδας. Με αυτόν τον τρόπο στόχευαν

⁶ Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.8

στο να αποφευχθεί η μετάδοση της πανούκλας και άλλων σοβαρών ασθενειών λόγω της Επανάστασης του 1821⁷. Το όνομα του νέου αυτού οικισμού είναι «Ερμούπολις» με πρωτοβουλία του Δρόσου Μανσόλα και του Λουκά Ράλλη, προς τιμήν του Κερδώου και του Λόγιου Ερμή, θεό του εμπορίου⁸.

Στην πραγματικότητα όταν αναφερόμαστε την Σύρο εκείνης της εποχής εννοούμε την Ερμούπολη καθώς η πόλη δεν είχε αναπτυχθεί στα γύρω χωριά που γνωρίζουμε σήμερα.

Εικόνα 9 Ο πρώτος ορθόδοξος ναός η Μεταμόρφωση του Σωτήρος, πίσω όψη

Εικόνα 10 Ο πρώτος ορθόδοξος ναός η Μεταμόρφωση του Σωτήρος

⁷ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ – Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, Λαζαρέτο: Η μακρά ιστορία του πρώην Λοιμοκαθαρητηρίου της Σύρου που πρέπει να διαφυλαχθεί, 28/09/2021

⁸Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.16
Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλιος - Αύγουστος 2001, σ.5

Εικόνα 11 Η Ερμούπολη και η Άνω Σύρος τον 19ο αιώνα σε χαλκογραφία

μικρό φόρο στην Υψηλή Πύλη, από τον οποίο παλαιότερα είχε απαλλαχτεί, καθώς μέχρι και το 1833 η Ελλάδα δεν είχε αναγνωριστεί ακόμη ως ανεξάρτητο κράτος από την Οθωμανική Αυτοκρατορία σε αντίθεση με την Ευρώπη.

Με τον ερχομό του Καποδίστρια (1828) η Ερμούπολη αποτελεί μία πόλη 13.805 κατοίκων, με το ένα τρίτο του νησιού να αποτελείται κυρίως από Χιώτες. Εκείνη την περίοδο η Σύρος ορίζεται ως έδρα των Βόρειων Κυκλάδων και η Ερμούπολη αποτελεί μία από τις πέντε πόλεις που εγκαθίστανται τα πρώτα ταχυδρομεία.

Πέρα της δύσκολης κατάστασης που επικρατεί σε όλη την Ελλάδα λόγω του εμφυλίου που συνέβαινε στις τελευταίες φάσεις της επανάστασης, η Σύρος εξακολουθεί να προσδύει οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά. Αποτελεί ένα από τα ιδανικότερα νησιά για ζωή και κυβερνιέται από δικούς της νόμους, εκλέγει δικούς της διοικητές, έχοντας την ελευθερία θρησκευτικής λατρείας. Όμως πληρώνει ένα

1.2. Η οικονομική ανάπτυξη της Σύρου (1830-1870)

Στη συνέχεια από το 1830 έως και το 1870 ακολουθούν τα χρόνια της μεγάλης ακμής του νησιού με την ανάπτυξη του να στηρίζεται στους τομείς του εμπορίου, της ναυτιλίας, της ναυπηγικής τέχνης και της βιοτεχνίας-βιομηχανίας.

1.2.1. Εμπόριο

Όσο αφορά την εξέλιξη του **εμπορίου** πλέον η Σύρος αποτελεί διεθνές κέντρο εμπορίου της Ανατολικής Μεσογείου, «*Εμπορείον της Ανατολής*» και ταυτόχρονα αποτελεί συνδετικό κρίκο ανάμεσα σε Ανατολή και Δύση, βασιζόμενη στην ιστιοφόρο ναυτιλία. Επιπλέον μέσω αυτής μεταφέρονται βιομηχανικά και αγροτικά προϊόντα της Ευρώπης και της Ανατολής αντίστοιχα στα λιμάνια της Ασίας, της Μαύρης Θάλασσας και της Δυτικής Ευρώπης. Εισάγονται μεγάλες ποσότητες υφασμάτων, μεταξωτών, πουκάμισα και άλλα είδη ένδυσης, είδη πολυτελείας και μεγάλη ποικιλία τροφίμων, από περιοχές όπως η Γένοβα, Μασσαλία, Βενετία κ.α.⁹

Με την βασιλεία του Όθωνα, ιδρύονται και αναβιώνουν νέες και υπάρχουσες πόλεις, στα πλαίσια μαζικής πολιτικής εποικισμού. Η Ερμούπολη διανύει ένα μεγάλο διάστημα ανάκαμψης καθώς οργανώνεται και λειτουργεί καλύτερα το ελληνικό εμπόριο μέσω μίας σειράς νόμων, ενώ το 1836 αποτελεί μία εκ' των τριών περιοχών όπου ιδρύεται το πρώτο Εμπορικό Επιμελητήριο. Στην χρονογραμμή που ακολουθεί αναγράφονται οι οργανώσεις κάποιων αντίστοιχων έργων.

Εικόνα 12 Χρονογραμμή (1834-1894)

⁹Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.18

ΠΙΝΑΚΑΣ 3
Πληθυσμός των ελληνικών πόλεων, 1853-1920

	1853	1861	1870	1879-81*	1889	1896	1907	1920
Αθήνα	30.590	41.298	44.510	65.499	110.262	123.001	167.479	292.991
Πειραιάς	5.434	6.452	10.963	21.618	34.327	50.200	73.579	133.482
Καλλιθέα	-	-	-	-	-	139	1.270	4.185
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	36.024	47.750	55.473	87.117	44.589	173.340	242.328	430.658
Βόλος	-	-	-	4.987	11.029	16.788	23.563	30.046
Πάτρα	15.854	18.342	16.641	25.494	33.529	37.985	37.724	52.174
Ερμούπολη	19.981	18.511	20.996	21.540	22.104	18.760	18.132	18.663
ΜΕΓΑΛΑ ΕΣΤΩΤΙΚΑ-ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ	35.835	36.853	37.637	52.021	66.662	73.533	79.419	100.883
Πύργος	3.502	4.520	6.140	8.788	12.647	12.708	13.690	13.246
Καλαμάτα	3.492	6.292	6.327	8.109	11.132	15.200	15.939	20.905
Αίγιο	-	-	-	5.311	7.001	7.853	7.880	7.594
ΚΕΝΤΡΑ ΣΤΑΦΙΔΕΜ-ΠΟΡΙΟΥ	6.994	10.812	12.467	22.208	30.780	35.761	37.509	41.745
Κέρκυρα	-	-	-	15.452	27.633	28.371	28.524	17.175
Ζάκυνθος	-	-	-	17.516	16.644	14.906	13.580	11.109
Αργοςτόλι	-	-	-	8.106	9.085	9.241	9.301	7.418
ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΠΟΛΕΙΣ & ΛΙΜΑΝΙΑ				41.074	53.362	52.518	51.405	45.702
Τρίπολη	6.600	7.292	7.020	10.054	10.698	10.465	10.789	11.062
Αργος	10.500	10.643	10.620	9.861	9.814	9.980	8.828	9.038
Ναύπλιο	3.453	6.024	3.958	4.598	5.459	5.955	5.404	4.400
Μεσολόγγι	5.067	6.059	5.714	6.324	9.476	8.394	7.718	8.356
Αργίτιο	4.081	3.886	4.273	5.218	7.430	6.733	8.039	11.267
Λαμία	3.001	4.685	4.873	5.506	6.888	7.414	9.685	11.380
Χάλκida	5.317	4.585	6.447	6.877	9.919	8.661	10.958	13.466
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΜΕ-ΣΟΓΕΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ -ΠΑΛΑΙΙΑΣ- ΕΛΛΑ-ΔΑΣ	38.000	43.174	42.905	48.438	59.684	57.602	61.421	68.869
Λάρισα	-	-	-	13.169	13.610	15.373	18.001	21.084
Τρίκαλα	-	-	-	5.563	14.820	21.149	17.809	20.194
Καρδίτσα	-	-	-	4.504	6.798	9.446	9.664	12.618
Άρτα	-	-	-	4.990	7.048	7.582	6.860	7.224
ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΜΕ-ΣΟΓΕΙΕΣ ΠΟΛΕΙΣ -ΝΕΑΣ- ΕΛΛΑΔΑΣ				28.226	42.276	53.550	52.334	61.120

Εικόνα 13 Πληθυσμός των ελληνικών πόλεων (1853-1920)

Χαρακτηριστικό του ελληνικού οικιστικού δικτύου αποτελεί η διαμοιρασμός του πληθυσμού σε πολλά χωριά με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν αξιόλογες πληθυσμιακά αναπτυγμένες πόλεις. Το 1870 εκτός από την Αθήνα που αποτελούσε την μοναδική πόλη που αυξανόταν ταχέως ο πληθυσμός της, μόνο η Ερμούπολη διαθέτει πληθυσμό άνω των 20.000 κατοίκων. Το 1830 Χιώτες και Ψαριανοί αποτελούν το 40% του ενήλικου αντρικού πληθυσμού, ενώ το 1840-1860 το 50% των εσόδων του ελληνικού κράτους σχετίζονται με το λιμάνι της Ερμούπολης το οποίο αναπτύσσεται μέσω της βυρσοδεψίας και των αλευρόμυλων. Από το 1890 και μετά τα αστικά κέντρα της Ελλάδος, πλην της Αθήνας και του Πειραιά, αρχίζουν να παρακμάζουν με την Πάτρα, την Ερμούπολη και την Κέρκυρα να ξεπερνούν τους 20.000 κατοίκους και το 1907 η Ερμούπολη να πέφτει στους 18.132¹⁰.

¹⁰Λεοντίδου, Λ. (1989). Πόλεις της σιωπής. Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά, 1909-1940. Αθήνα, εκδ. Πολιτιστικό τεχνολογικό ίδρυμα ΕΤΒΑ, σ.61

1.2.2. Ναυτιλία

Το λιμάνι της Σύρου αποτέλεσε επιχειρησιακό κέντρο της εμπορικής **ναυτιλίας** λόγω της φυσικής θέσης του, των ιδιαίτερων προνομίων της Σύρου (Κεφάλαιο 1.1.) και της έλλειψης ανταγωνιστικότητας με άλλες περιοχές, με το 1830-1850 να βρίσκεται στην καλύτερη κατάσταση, σε αντίθεση με το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα που γνωρίζει φθίνουσα πορεία καθώς πλέον ο Πειραιάς είχε αναλάβει την θέση που κατείχε πρωτύτερα. Μέχρι τότε οι Συριανοί πλοιοκτήτες συγκέντρωναν πολύ μεγάλα ποσοστά κεφαλαίων, τα οποία επένδυναν στην ναυπήγηση των σκαφών αλλά και την διεύρυνση των ναυτιλιακών επιχειρήσεων τους. Η συσσώρευση κεφαλαίων σε συνδυασμό με την έντονη ανάπτυξη του νησιού οδήγησαν στην δημιουργία οικονομικών κλάδων για την στηρίξει της ναυτιλίας όπως και η χρήση ναυτοδάνειων και ναυτασφαλίσεων.¹¹

Το 1856 ιδρύεται η Ελληνική Ατμοπλοΐα με έδρα την Ερμούπολη και στόχο την σύνδεση των νησιών, των παράλιων της χώρας αλλά και ολόκληρης της Ελλάδος με το εξωτερικό. Τον Απρίλιο του 1861 δημιουργείται το μοναδικό ατμοκίνητο Νεώριο και Μηχανουργείο¹² όπου όχι μόνο επισκευάζονται πλοία αλλά και κατασκευάζονται. Όμως την δεκαετία του 1880, «δεκαετία των σιδηρόδρομων» δίνεται ολοκληρωτική προτεραιότητα για ανάπτυξη της Αθήνας και του Πειραιά με την πορεία των υπόλοιπων περιοχών να φθίνει.

1.2.3. Ναυπηγική τέχνη

Η Ερμούπολη συνδεόταν πάντοτε με το εμπόριο και την ναυτιλία. Για αυτούς τους λόγους μπόρεσε να αναπτυχθεί ιδιαίτερα στον τομέα της **ναυπήγησης** και ειδικότερα στο διάστημα της ανεξαρτησίας της Ελλάδος έως και τα μέσα του 1850. Τα πρώτα εργαστήρια κατασκευής ιστιοφόρων πλοίων, εμφανίζονται το 1824 από τους Ψαριανούς πρόσφυγες που έφτασαν στο νησί, ενώ αργότερα εξελίχθηκαν και βελτίωσαν την ποιότητα εργασίας ναυπηγοί από την Χίο, Ύδρα και τις Σπέτσες¹³. Μέχρι τότε τα ναυπηγεία της Σύρου αποτελούν τα καλύτερα στην κατασκευή εμπορικών ιστιοφόρων πλοίων σε όλη την Ελλάδα, ενεργά για τουλάχιστον πενήντα χρόνια στηρίζοντας την επαναδημιουργία του Ελληνικού στόλου.

Χαρακτηριστική όμως διαμάχη του 19^{ου} αιώνα αποτελεί η σχέση ανάμεσα στα παραδοσιακά ιστιοφόρα και τα ατμόπλοια. Στην πρώτη περίπτωση, το κόστος του ναύλου μεταφοράς και κατασκευής τους ήταν πολύ χαμηλό λόγω των υλικών που κατασκευάζονταν. Αντίστοιχα το κόστος κίνησης τους ήταν πολύ

¹¹Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.19

¹²ο.π. σ.20

¹³Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.20-21

φθηνότερο από αυτό των ατμόπλοιων καθώς δεν έκαigan γαιάνθρακα. Επιπλέον ανταγωνιστικό πλεονέκτημα αποτελούσαν τα χαμηλά ημερομίσθια των πληρωμάτων που απασχολούσε, με αντιστοιχία 1/4 με εκείνου των γαλλικών πλοίων. Στην δεύτερη περίπτωση τα ατμόπλοια αποτελούσαν πλοία τεχνολογικά προηγμένα, μπορούσαν να ταξιδεύουν με οποιοδήποτε καιρό αν επικρατούσε και το πλήρωμα ήταν ειδικό και περισσότερο εξειδικευμένο γνωστικά. Πλέον όταν όλα τα ιστιοφόρα είχαν αντικατασταθεί με ατμόπλοια, το πέρασμα και η στάση στο νησί της Σύρου ήταν περιττή ως ενδιαμέσως σταθμός. Στη διάρκεια του 1890 τα ναυπηγεία της Ερμούπολης κλείνουν οδηγώντας την πόλη σε παρακμή¹⁴.

Εικόνα 14 Η οδός Ερμού (1923-1931)

Εικόνα 15 Η οδός Ερμού γύρω στο 1902

Εικόνα 14 Η οδός Ερμού σήμερα

¹⁴Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.9-10

1.2.4. Βιοτεχνία-βιομηχανία

Πάντα σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των παραπάνω κλάδων, έρχεται ως αποτέλεσμα και η ανάπτυξη της **βιοτεχνίας** όπου αργότερα εξελίχθηκε σε **βιομηχανία** με την Ερμούπολη για μια ακόμη φορά να έχει την πρωτιά αποτελώντας το πρώτο βιομηχανικό κέντρο της ελεύθερης Ελλάδας. Η ανάπτυξη του επιπλέον βασίζεται στην μεταφορά κεφαλαίων από εμπόρους, προς την ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα αλλά και την συνεργασία τους με εμπόρους του εξωτερικού. Το πρώτο μεγάλο εργοστάσιο βιομηχανίας που ιδρύεται στην Ερμούπολη είναι το ονομαζόμενο «Ελληνικής Ατμοπλοΐας» το 1861.

Ταυτόχρονα εξελίσσεται με ταχείς ρυθμούς η κατεργασία δερμάτων με τα βυρσοδεψεία της Σύρου να αποτελούν τα καλύτερα της Ανατολής. Επιπλέον βιομηχανίες που αναπτύσσονται αποτελούν αυτές για την κατεργασία σιδήρου, αλευροβιομηχανίας και παράλληλα κάποια μικρότερα εργοστάσια σαπωνοποιίας, «φεσοποιίας», λουκουμοποιίας, χαρακτηριστικής, βαφικής κ.α.¹⁵

Όμως το 1860 η βιομηχανική ανάπτυξη της Ερμούπολης αρχίζει να παρακμάζει, με εξαίρεση τον κλάδο της κλωστοϋφαντουργίας όπου μερικά χρόνια αργότερα επηρεάζει σημαντικά την οικονομία του νησιού, με αποτέλεσμα στα μέσα του 19^{ου} αιώνα να θεωρείται το «Μάντσεστερ της Ελλάδας».

Από το 1880 όμως και μετά με την ενσωμάτωση νέων περιοχών η Ελλάδα (Θεσσαλία, Ήπειρο) αρχίζει να μεγαλώνει γεωγραφικά, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται νέα κεντρικά λιμάνια, όπως αυτά του Βόλου και του Πειραιά¹⁶. Ταυτόχρονα παρατηρείται προσθήκη νέων κεφαλαίων και άντληση εργατικού δυναμικού, κυρίως προσφύγων που εκδιώχθηκαν λόγω της Μικρασιατικής Εκστρατείας¹⁷.

Οι τέσσερις παραπάνω τομείς στους οποίους δραστηριοποιήθηκε η Σύρος και αναπτύχθηκε οικονομικά αποτελούσαν τις πηγές εισροής κεφαλαίων. Οι προδιαγραφές του ίδιου του νησιού που αναλύθηκαν παραπάνω σε συνδυασμό με τα κύματα προσφύγων αποτέλεσαν τον ιδανικό συνδυασμό για την εξειδίκευση των ντόπιων και την άνοδο του νησιού μετατρέποντας την Ερμούπολη σημαντικό πέρασμα και λιμάνι σε ολόκληρο τον κόσμο. Επομένως

¹⁵Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ.21

¹⁶Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.16

¹⁷Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.17

σημαντική είναι η μελέτη της κοινωνικής διαστρωμάτωσης του νησιού εκείνη τη περίοδο με στόχο την κατανόηση του πλούτου και οικονομικής και κοινωνικής ανέγερσης του.

1.3. Η κοινωνική διαστρωμάτωση της Σύρου

Οι κάτοικοι του νησιού χωρίζονται σε τρεις κοινωνικές τάξεις βάση του πλούτου και της επαγγελματικής ενασχόλησης τους και όχι βάση της καταγωγής και της ιδιοκτησίας που αποκτά κανείς ως κληρονόμος. Παρόλα αυτά ο συριανός καπιταλισμός αποτέλεσε έναν επιπλέον παράγοντα που επηρέασε σημαντικά την κοινωνική διαστρωμάτωση της Σύρου και κατ' επέκταση τον τρόπο ζωής της ολόκληρο τον 19^ο αιώνα έως και τις αρχές του 20^{ου}.

Ο καπιταλισμός στην Σύρο μπόρεσε να αναπτυχθεί λόγω της απότομης συσσώρευσης κεφαλαίων με αποτέλεσμα μία μερίδα ανθρώπων να διαθέτει μεγάλη ποσότητα πλούτου και μία άλλη να διαθέτει τα βασικά για την επιβίωση τους, εκμεταλλευόμενη από τους παραπάνω. Ενεργή συμμετοχή στην συσσώρευση κεφαλαίων αποτελούσαν οι Χιώτες πρόσφυγες, δημιουργώντας την «χιακή» και «αντιχιακή» πολιτική ομάδα.

Ισχυρότερη τάξη, στην κορυφή της πυραμίδας αποτελούσαν οι **μεγαλέμποροι - βιομήχανοι** (μεγαλοαστοί) που έλεγχαν την δημόσια ζωή. Χιώτες, Σμυρνιοί, Κωνσταντινουπολίτες και ξένοι (Άγγλοι, Ιταλοί, Γάλλοι κ.α.) αποτελούσαν κυρίως την τάξη αυτή, που συμβάδιζε με την αστική νοοτροπία του τρόπου ζωής της Ευρώπης, εύποροι και οικονομικά ανεξάρτητη¹⁸. Έτσι η συριανοί μικροαστοί μιμήθηκαν τους τρόπους ζωής των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων αφομοιώνοντας τον τρόπο ζωής τους.

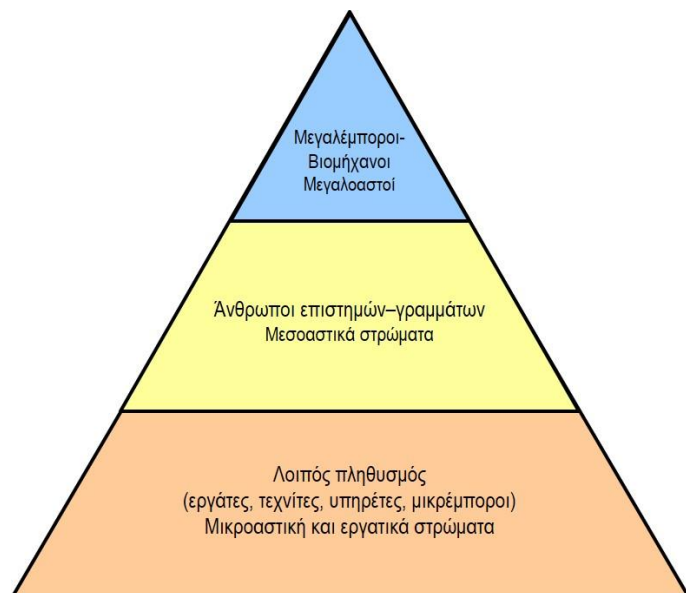
Στην συνέχεια ακολουθεί η τάξη **των επιστημών και των ανθρώπων των γραμμάτων** (μεσοαστικά στρώματα), ενώ αργότερα δημιουργείται μια τάξη με μεγάλο πληθυσμό, η τάξη των βιοτεχνών/βιομηχάνων¹⁹.

Στην βάση της κοινωνικής πυραμίδας συγκροτείται ο **υπόλοιπος πληθυσμός** (μικροαστικοί και εργατικά στρώματα) όπως οι εργάτες, οι τεχνητές και ναυτικοί, μικροεπαγγελματίες και χειρωνακτών, υπηρέτες, μικρουπαλλήλων και μικρέμπορων. Αυτές οι ομάδες επαγγελματιών αποτελούν για πρώτη φορά την εργατική τάξη της Σύρου, που στηρίζει την ανάπτυξη των πρώτων βιομηχανιών. Την **εργατική τάξη** αποτελούσαν κυρίως άτομα που δούλευαν στο

¹⁸ ο.π, σ 18

¹⁹Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ 22

Νεώριο, στα βυρσοδεψεία αλλά και στην κλωστοϋφαντουργία. Σε πολλές περιπτώσεις η ποιότητα ζωής ήταν πολύ κακή, ενώ ταυτόχρονα ήταν έντονα διαδεδομένη η παιδική εργασία, από την ηλικία των έξι ετών²⁰. Μέχρι και τη δεκαετία του 1960 τα κορίτσια των φτωχών συριανών οικογενειών εργάζονταν ως υπηρέτριες στα σπίτια των πλουσίων.

Εικόνα 15 Η κοινωνική διαστρωμάτωση στο νησί της Κύρου

Δείγματα αστικής τάξης υπήρχαν στην Σύρο, γεγονός που δεν επικρατούσε σε ολόκληρη την Ελλάδα. Σύμφωνα με τον Μαρξ «η αστική τάξη έσυρε όλα τα έθνη προς τον πολιτισμό»²¹. Ανάμεσα στα κτήρια που έχουν προαναφερθεί χτίζονται γηροκομεία και ορφανοτροφεία, ενώ το 20% των εσόδων των τελωνίων αποσκοπούν για την κάλυψη των αναγκών της παιδείας. Η αστική τάξη είναι υπεύθυνη για την δημιουργία των ανθρώπινων δικαιωμάτων, κράτους πρόνοιας και δικαίου²².

Απόρροια των παραπάνω κακών συνθηκών ζωής της εργατικής τάξης και επηρεασμένοι από τις θεωρίες και ιδέες των δυτικών κινημάτων το 1879 οι εργαζόμενοι οργανώνουν σωματεία και την πρώτη απεργία στο ελληνικό κράτος, ενάντια των ναυπηγείων και βυρσοδεψείων με στόχο την βελτίωση των όρων εργασίας τους.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι μέσα από το έργο του Μάνου Ελευθερίου για τον Μάρκο Βαμβακάρη γνωρίζουμε ότι στην δεκαετία 1910-1920 για πρώτη φορά απεργούν γυναίκες, στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, με τους εργοδότες να προσπαθούν να αποτρέψουν την κίνηση τους αυτή, αυξάνοντας τον μισθό τους κατά μια πεντάρα²³.

²⁰ Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ. 19

²¹ Δήμου Νίκος, οι δύο επαναστάσεις της δεκαετίας του 1820, 21 Ιουλίου 2015, σ. 24

²² ο.π,

²³ Μόσχου, Δ. (2001). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4, Ιούλης - Αύγουστος 2001, σ.17

1.4. Η Σύρος του 20^{ου} αιώνα έως και σήμερα

1.4.1. Η ανάπτυξη του νησιού

Εικόνα 16 Το λιμάνι της Σύρου σήμερα

Μέχρι και το τέλος του 20^{ου} αιώνα το ναυπηγείο αποτελεί τον τομέα που απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού και προσφέρει στο νησί τα μεγαλύτερα εισόδημα. Το 1994 ανοίγει με διαφορετική διοίκηση, ενώ είχαν περάσει τρία χρόνια τα οποία δεν λειτουργούσε όπως αργότερα το 2015-2018. Από τότε προσπαθεί να αποτελέσει μια βιώσιμη επιχείρηση καθώς πέρα των οικονομικών προβλημάτων και των μεγάλων εγκαταστάσεων του υπάρχει έντονος διάλογος μεταξύ των ντόπιων αν πρέπει να συνεχιστεί η λειτουργία του ή έστω να μεταφερθεί σε άλλο σημείο του νησιού για διάφορους λόγους. Παρόλα αυτά το Νεώριο λειτουργεί έως και σήμερα και μπορούν να το παρατηρήσουν οι επισκέπτες του νησιού με την είσοδο τους στο λιμάνι της Σύρου από το πλοίο.

Εικόνα 17 Όψη της Σύρου από τα Αστέρια

πρώτου αστικού κέντρου του νέου ελληνικού κράτους, της ακμαίας οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ζωής, της πολυσυλλεκτικότητας κόσμου από διάφορες περιοχές της Ελλάδος. Η μεγάλη συσσώρευση πληθυσμού υπήρξε καθοριστική στην ανάπτυξη και εξέλιξη του νησιού, όχι όμως χωρίς δύσκολες και άσχημες συνθήκες.

Όμως παρατηρήθηκε ότι δεν μπορούσε πλέον η συριανή κοινωνία να στηρίζεται μονάχα από τα έσοδα του ναυπηγείου και των δημόσιων υπηρεσιών, που στεγάζονται μέχρι και σήμερα στο νησί, αφού αποτελεί την πρωτεύουσα του Νομού και έδρα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.

Έτσι το νησί ακολούθησε τον τρόπο ανάπτυξης των γύρω νησιών, στρεφόμενο προς τον κλάδο του τουρισμού, ανακαλύπτοντας την δική του και μοναδική ταυτότητα. Η Ερμούπολη δεν αποτελεί ένα νησί αμιγώς καλοκαιρινού τουρισμού, αλλά είναι ευρέως γνωστό, για τις διακοπές των Χριστούγεννων και ιδίως τις διακοπές του Πάσχα. Αποτελεί ένα από τα νησιά του Αιγαίου που δεν ερημώνει τον χειμώνα καθώς ο μόνιμος πληθυσμός του φτάνει τα 20.714 άτομα σύμφωνα με την απογραφή του 2021²⁴. Την ταυτότητα του νησιού αποτελεί η ιστορία και η φήμη ως του

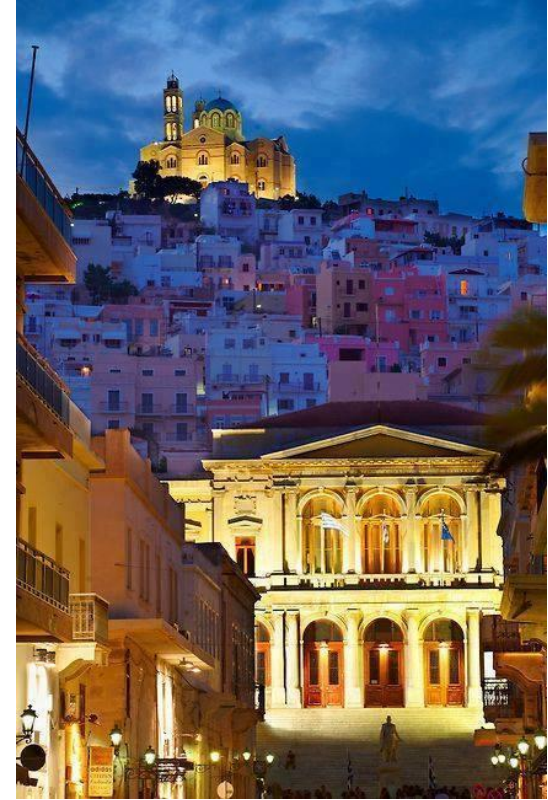
²⁴ ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, Σύρος, (2023)

Εικόνα 18 Η Πολιούχος εκκλησία του Αγίου Νικολάου

Εικόνα 21 Στο βάθος η καθολική εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Εικόνα 22 Στο βάθος η ορθόδοξη εκκλησία της Αναστάσεως

1.4.2. Η αρχιτεκτονική κληρονομία της Ερμούπολης

Εικόνα 23 Βιομηχανικό μουσείο, οδός Επισκοπείο

Εικόνα 24 Βιομηχανικό μουσείο

Στην Ερμούπολη και τα περίχωρα της ('προάστια') σε αντίθεση με τις πρωτεύουσες άλλων αιγαιοπελαγίτικων νησιών ή περιοχών της χώρας, κυριαρχεί ο νεοκλασικισμός ενώ συναντώνται και άλλοι αρχιτεκτονικοί ρυθμοί του 19^{ου} αιώνα.

Η Ερμούπολη χαρακτηρίζεται από τον μοναδικό και μεγάλο αριθμό νεοκλασικών κτηρίων που φιλοξενεί και ταυτόχρονα τους χώρους εργοστασίων με τους οποίους και συνυπάρχουν. Κάποια από τα κτήρια αυτά έχουν γκρεμιστεί, συντηρηθεί και άλλα βρίσκονται στο έλεος του χρόνου. Περίπου 1.290 ιστορικής και αρχιτεκτονικής σημασίας κτήρια δημόσιας και ιδιωτικής χρήσης, άνω των 100 ετών έχουν καταμετρηθεί τα οποία διαμορφώνουν έναν υπαίθριο μουσειακό χώρο²⁵. Λόγω του ιστορικού και αρχιτεκτονικού της πλούτου η τοπική αυτοδιοίκηση φέρνει στο προσκήνιο το ζήτημα για την προστασία και διάσωση των χαρακτηριστικών στοιχείων που φιλοξενεί το νησί. Έτσι από την δεκαετία του 1973-1983 η Ερμούπολη αποτελεί κέντρο μελέτης και έρευνας μιας ομάδας ιστορικών και βιομηχανικών αρχαιολόγων του Κέντρου Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε. με στόχο την πλήρη καταγραφή και τεκμηρίωση του βιομηχανικού αποθέματος. Έτσι παρατηρούμε το Κε.Τε.Πο./Βιομηχανικό Μουσείο που βρίσκεται απέναντι από το Νοσοκομείο Σύρου, να στεγάζεται αξιοποιώντας τρία παλαιά εργοστάσια και μία μεγάλη συλλογή ιστορικού βιομηχανικού εξοπλισμού, ανοίγοντας στις 12 Μαΐου του 2000. Το κτήριο στέγαζε χρωματοουργείο Κατσιμαντή και κτίστηκε το 1888. Στόχος της δημιουργίας του ήταν η διάσωση και ανάδειξη της βιομηχανικής ιστορίας της πόλης, η

²⁵Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ 33

πραγματοποίηση πολιτιστικών και εκπαιδευτικών δράσεων, η αναβάθμιση της ίδιας της πόλης και η προσέλκυση τουρισμού μέσω της προβολής του.

Αντίστοιχη περίπτωση αποτελεί το Δημαρχείο της Σύρου, ένα νεοκλασικό κτήριο που χτίστηκε μεταξύ του 1875 και 1891 με αρχιτέκτονα τον Ερνέστ Τσίλλερ. Βρίσκεται στην Πλατεία Μιαούλη και εκεί στεγάζονται από το 1990 τα Αρχεία του Νομού Κυκλάδων, τα οποία αποτελούν περιφερειακή υπηρεσία των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Φιλοξενεί έγγραφα και αρχεία της δεκαετίας του 1820, που βρισκόντουσαν στις αποθήκες των δύο «πύργων» του μεγάρου.

Εικόνα 25 Δημαρχείο Σύρου στη Πλατεία Μιαούλη

Την περίοδο του 1994-1999 η Ερμούπολη εντάσσεται στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα URBAN με σκοπό την αντιμετώπιση προβλημάτων υποβάθμισης περιοχών και στόχο την οικονομική τους ανάκαμψη, την προσέλκυση νέων επιχειρήσεων και την προστασία και ανάδειξη της βιομηχανικής και αρχιτεκτονικής τους κληρονομιάς, καθώς η ανεργία είχε φτάσει εκείνη την εποχή το 33% απειλώντας τις ζωτικές επιχειρηματικές δραστηριότητες με καταστροφή.

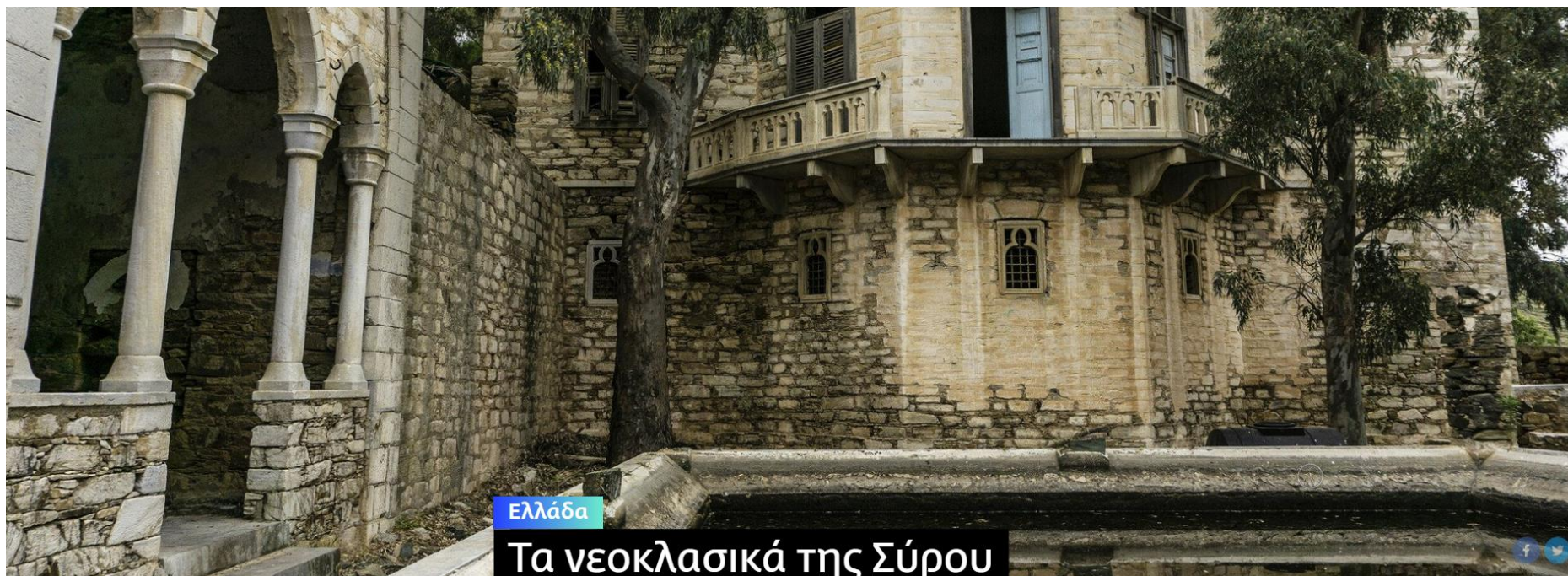
Το 2006 η Ερμούπολη χαρακτηρίζεται ως «ιστορικός τόπος», «διότι αποτελεί σημαντικό δείγμα της αστικοποίησης της νεότερης Ελλάδας, διασώζει μεγάλο αριθμό κτισμάτων που είναι χαρακτηριστικά και αντιπροσωπευτικά της βιομηχανικής, εμπορικής, ναυτιλιακής, εκπαιδευτικής και πολιτικής ιστορίας της και αποτελεί μοναδικό πολεοδομικό σύνολο»²⁶

Στα πλαίσια διάσωσης των κτηρίων τον Σεπτέμβριο του 2000 ιδρύεται ο τομέας Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και του Τμήματος Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου δίνοντας ανάσα στην οικονομία και την κοινωνία του νησιού. Για την ενίσχυση του πανεπιστημίου αρκετά δημόσια κτήρια, πολλά από αυτά να χρίζουν ιστορικής σημασίας, παραχωρούνται από τον Δήμο για της ανάγκες της Σχολής. Επιπλέον το 2017 αποφασίζεται η ίδρυση δεύτερου τμήματος, καθώς η Ερμούπολη γίνεται έδρα της Πολυτεχνικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ενώ δεν έχει υλοποιηθεί.

Σήμερα η Ερμούπολη αποτελεί ένα επαρχιακό κέντρο με σύγχρονους οικονομικούς προσανατολισμούς ενώ ταυτόχρονα προσπαθεί να διατηρήσει τον χαρακτήρα, την μνήμη και την κληρονομιά της παρελθούσας ακμαίας πόλης του 19^{ου} αιώνα. Παρόλη την προσπάθεια που έχει καταβληθεί τόσα χρόνια υπάρχουν πάνω από 1.000 κτήρια ερείπια και τουλάχιστον 130 διατηρητέα κτίρια τόσο νεοκλασικά όσο και εργοστάσια, τα οποία βρίσκονται στα πρόθυρα κατάρρευσης λόγω της φυσικής φθοράς και της εγκατάλειψης. Αν περπατήσει κανείς την Ερμούπολη μπορεί από μόνος του να καταλάβει την σοβαρότητα του προβλήματος, άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι οι συριανοί συμβουλεύουν τους τουρίστες/επισκέπτες να περπατούν στην μέση των δρόμων για να μην τους πέσει κάποιο κτήριο ή κομμάτι κτηρίου στο κεφάλι. Έτσι η κακή κατάσταση των κτηρίων οδηγεί σε καταρρεύσεις όπως αυτή του Φεβρουάριου του 2021 στην καρδιά της Ερμούπολης.

²⁶Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ 35

Οι λόγοι που καθυστερούν τις αποκαταστάσεις των συγκεκριμένων κτηρίων είναι πολλοί . Ο συνηθέστερος λόγος είναι ο οικονομικός καθώς δεν υπάρχει η οικονομική δυνατότητα των ιδιοκτητών για την αποκατάστασή τους αλλά και το φαινόμενο της πολυιδιοκτησίας καθώς σε ένα κτήριο δεν ανήκει σε έναν ιδιοκτήτη αλλά σε πολλούς, αφού με το πέρασμα του χρόνου κληρονομείται από γενιά σε γενιά. Επιπλέον οι γραφειοκρατικές διαδικασίες αδειοδότησης και η έγκριση από το Υπουργείο Πολιτισμού είναι πολύ χρονοβόρες με αποτέλεσμα να καθυστερούν ακόμα και χρόνια²⁷. Τέλος αρκετά από τα κτήρια

Ελλάδα

Τα νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν SOS

Κάτοικοι και μέλη μιας ομάδας του Facebook, άνθρωποι δραστήριοι στο νησί και ο Σύλλογος Μελετητών Μηχανικών Νομού Κυκλάδων βλέπουν τον κτιριακό πλούτο της Ερμούπολης και της Άνω Σύρου να καταρρέει.

Εικόνα 26 Η σελίδα της ομάδας «Τα Νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν SOS»

²⁷Ζωή Παρασίδη, Τα νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν SOS, 19/10/2021

δυσχεραίνουν περεταίρω τις επισκευές και αποκαταστάσεις τους λόγω αρχιτεκτονικών περιορισμών καθώς κάποια από αυτά τα χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα.

Παρόλα αυτά πραγματοποιούνται προσπάθειες για την συντήρηση, αποκατάσταση, ανάδειξη και επανάχρηση των κτηρίων, από τον ίδιο τον δήμο σε συνεργασία με διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις είτε μέσω των ίδιων των πολιτών. Για παράδειγμα το 2013 ο καθηγητής Ιωσήφ Στεφάνου (ΕΜΠ) σε συνεργασία με το Κέντρο Ιστορικών Μελετών Καθολικής Επισκοπής Σύρου (Κ.Ι.Μ.Κ.Ε.Σ.) δημιουργούν του «Ινστιτούτο Σύρου», μη κυβερνητική και κερδοσκοπική οργάνωση, με στόχο *«τη προστασία, ανάδειξη και βιώσιμη αξιοποίηση της συνολικής πολιτισμικής κληρονομιάς του τόπου, είτε με την κεντρικά συγκροτημένη ιστορική εκδοχή της, είτε με την υποστήριξη της ζωντανής εξελισσόμενης παράδοσης»*²⁸. Έτσι το Ινστιτούτο Σύρου σε συνεργασία με τον Δήμο Σύρου-Ερμούπολης δημιουργούν ένα ψηφιακό Σύστημα Διαχείρισης Ιστοριών Κτηρίων Ερμούπολης (HERMeS), αποστώντας βραβεία το 2013 και το 2015. Επιπλέον από το 2020 δραστηριοποιείται η δημόσια διαδικτυακή ομάδα «Τα Νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν S.O.S », με πάνω από 4.000 μέλη, στοχεύοντας στην ανάδειξη του προβλήματος και την ευαισθητοποίηση νέων κατοίκων, κρατικών φορέων αλλά και των τοπικών αρχών²⁹. Τέλος το 2021 ιδρύεται ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός Hermoupolis Heritage, με στόχο την συντήρηση την υλικής αλλά και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του νησιού και την δημιουργία βιωματικών εμπειριών μέσο της ιστορίας και της παράδοσης του τόπου.

²⁸Μαρία – Μαργαρίτα Στεφάνου, Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους, 2023, σ 37

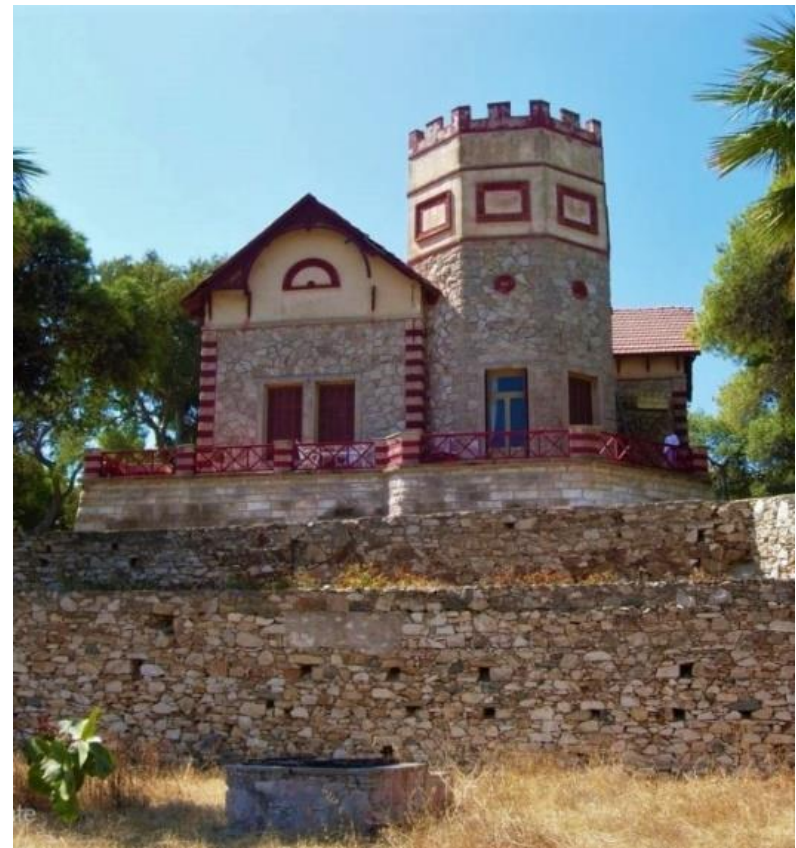
²⁹Ζωή Παρασίδη, Τα νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν SOS, 19/10/2021

Εικόνα 27 Φωτογραφία από τα νεοκλασικά στην περιοχή των Αστεριών

Εικόνα 28 Φωτογραφία από νεοκλασικά και άλλα σπίτια της Σύρου

Εικόνα 29 Από αριστερά προς τα δεξιά: Έπαυλη Τσιροπινά, ο πύργος Γεωργιάδη - Κουλουρή «Πυργόσπιτο», βίλα Βαλμά

1.4.3. Μίμηση, κουλτούρα και αρχιτεκτονική

«Στο επίπεδο του έθνους και της κοινότητας: «Ένας σημαντικός παράγων που ώθησε κάθε έθνος να οργανωθεί σε κρατική οντότητα, επενδύοντας την κουλτούρα του με κρατική εξουσία είναι, επισημαίνει ο G.Jusdanis, η σύγκριση με τα άλλα έθνη καθώς, όπως απέδειξε ο F.Barth, οι κοινωνικές ομάδες υπάρχουν μόνο μεσ' από διαλεκτικές σχέσεις με άλλες κοινωνικές ομάδες: ο καθορισμός μιας κοινωνικής ομάδας από τους άλλους, υφίσταται μόνον εφ' όσον η ίδια η ομάδα αυτοκαθορίζεται.

Στα πλαίσια της γραμμικής σύλληψης του χρόνου, όσοι εκσυγχρονίστηκαν πρώτοι, πλεονεκτούσαν έναντι των υπολοίπων που αγωνίζονταν να τους φθάσουν, δηλ. να τους μιμηθούν. Τα πρώτα νεωτερικά, εθνικά ευρωπαϊκά κράτη, η Αγγλία με την πρωτοκαθεδρία της στη βιομηχανική ανάπτυξη και η Γαλλία στην πολιτική και τις τέχνες, μετέτρεψαν όλες τις άλλες χώρες του κόσμου σε καθυστερημένες, εγκαινιάζοντας τη διαίρεση του κόσμου σε ανεπτυγμένο και υπανάπτυκτο.

Ακολούθως η Ευρώπη, αναφέρει ο G.Jusdanis, ανακήρυξε το σύστημα αξιών της ως οικουμενικό, ως το νέο κανόνα με βάση τον οποίο οι υπόλοιποι καθυστερημένοι, έκριναν τον εαυτό τους. Μεσ' από την πολιτισμική ολοκλήρωση, οι καθυστερημένες κοινωνίες φιλοδοξούσαν να μετατραπούν σε σύγχρονες, ενώ παρέμεναν παραδοσιακές και επαρχιακές. Κάθε εθνικός πολιτισμός, χρησίμευσε ταυτοχρόνως ως αφετηρία και στόχος της εξουσίας, μια αυτό-επιπόνηση που παρήγαγε εν συνεχεία άλλες επινοήσεις.

Οι καθυστερημένες κοινωνίες, δηλ. τα κυρίαρχα στρώματά τους, προσπαθώντας να αντιγράψουν τα δυτικά πρωτότυπα, συνέλαβαν τον εκσυγχρονισμό ως αγώνα ταχύτητας, επιστρατεύοντας επίσης τον εθνικό πολιτισμό στην υπηρεσία της προσπάθειας εισόδου στη νεωτερική εποχή. Αλλά η οικοδόμηση κάθε εθνικού πολιτισμού επισημαίνει ο G.Jusdanis, εμπεριέχει μια σημαντική αντίφαση, καθώς συνιστά ταυτοχρόνως, προσπάθεια εκσυγχρονισμού στα πλαίσια της νεωτερικότητας και άμυνας απέναντί της. Αυτό, σημαίνει ότι κάθε νεωτερικός εθνικός πολιτισμός, όφειλε συγχρόνως να μιμείται και να αφομοιώνει την πρόοδο των πλέον ανεπτυγμένων νεωτερικών εθνών, αποδεικνύοντας συγχρόνως τη δική του αξία και μοναδικότητα μεσ' από μια διαδικασία που οδηγούσε σε πολλαπλές αλλοιώσεις των πρωτοτύπων, κατά τη μεταφορά τους από τις ανεπτυγμένες στις περιφερειακές χώρες.

Οι καθυστερημένοι, είναι καταδικασμένοι να μιμούνται, έγραφε το 1800 η Mme de Staël, αναφερόμενη στην γερμανικό πολιτισμό. Η μίμηση, συμβαίνει όταν ένα υποκείμενο ή ένας οργανισμός, αντιγράφει τις πρακτικές ενός άλλου, τις οποίες θεωρεί εύλογες και επιτυχείς, με σκοπό να υπερβεί την αβεβαιότητα

που προέρχεται από το περιβάλλον του. Ο H.Spruyt, υποστηρίζει ότι η μίμηση αποτέλεσε καθοριστικό παράγοντα για την εξάπλωση του υποδείγματος των εθνικών κρατών»³⁰.

«Κατά το 19^ο αιώνα, ο οποίος έχει θεωρηθεί ως η πρώτη φάση παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, η κοσμοπολίτικη ελληνική αστική τάξη, ήταν αντιπρόσωπος των ευρωπαϊκών δυνάμεων και ιδίως, τοποτηρητής των αγγλικών συμφερόντων στην Ανατολή. Η παροικιακή αστική τάξη, εξυπηρετούσε το ευρωπαϊκό εμπόριο στην ανατολική Μεσόγειο, έτσι ώστε οι δραστηριότητες και οι επενδύσεις της, οι εξαρτήσεις και τα συμφέροντά της, ήσαν αποκλειστικά εξωστρεφείς, ενώ η κυριαρχία της στην Ελλάδα, αποτελούσε εγγύηση για τον έλεγχο της χώρας, της οποίας η ουσιαστική αξία για την Ευρώπη, ήταν η κομβική γεωπολιτική της θέση.»³¹.

Στο ατομικό επίπεδο, υπάρχουν διάφορα κριτήρια με τα οποία αξιολογείται η κοινωνική θέση των ανθρώπων. Οι «τρόποι ζωής» αντιπροσωπεύουν ένα τέτοιο κριτήριο. Ως εκ τούτου, τα άτομα των κατώτερων στρωμάτων προσπαθούν πάντα να μιμηθούν ή να αποκτήσουν τους τρόπους ζωής, τα ήθη και τον τρόπο ζωής εκείνων που ανήκουν στα ανώτερα στρώματα. Με την πάροδο του χρόνου, μπορεί να καταστεί δυνατό για τα άτομα των κατώτερων στρωμάτων να πληρούν τις προϋποθέσεις για ένταξη στα ανώτερα στρώματα³².

Η αρχιτεκτονική είναι το κομμάτι της ταυτότητας κάθε κοινότητας και μεταφέρει το μήνυμα του πολιτισμού αυτής της κοινωνίας.

Ένας από τους τρόπους επιρροής του πολιτισμού στην αρχιτεκτονική είναι μέσω της χρήσης συμβόλων. Κάθε πολιτισμός έχει το δικό του σύνολο συμβόλων που χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία ιδεών, πεποιθήσεων και αξιών. Στην αρχιτεκτονική, αυτά τα σύμβολα ενσωματώνονται στο σχεδιασμό των κτιρίων με διάφορες μορφές, όπως γλυπτά, ανάγλυφα και τοιχογραφίες³³.

Στο προηγούμενο πλαίσιο μπορούν να γίνουν κατανοητή η διάδοση του νεοκλασικισμού και των διάφορων εκφράσεων του εκλεκτικισμού στη μετεπαναστατική Ελλάδα.

³⁰ Μπόμπολος Ν., Αστικός σχεδιασμός και αναπλάσεις: η αθηναϊκή εμπειρία, 2016, σ.131-132. DOI: 10.12681/eadd/40294

³¹ Μπόμπολος Ν., Αστικός σχεδιασμός και αναπλάσεις: η αθηναϊκή εμπειρία, 2016, σ.162-163. DOI: 10.12681/eadd/40294

³² Dua, Pranav, Essay on the Causes of Vertical Mobility, 27-7-2023

³³ Koirala Saurav, Cultural Context in Architecture, 2021

Αυτά τα νέα αρχιτεκτονικά ρεύματα του 19^{ου} αιώνα, επικράτησαν ιδίως εκεί όπου οι δυτικές πολιτιστικές επιρροές ήταν εντονότερες, όπως στην κοσμοπολίτικη Θεσσαλονίκη, και την Πρωτεύουσα. Στις Κυκλάδες, η Ερμούπολη (διεθνές εμπόριο και εξαγωγική βιομηχανία) και η Χώρα της Άνδρου (εμπορική ναυτιλία), ανοικτές στις δυτικοευρωπαϊκές επιρροές, αποτελούν τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα.

Σε μεγαλύτερο επίπεδο παρατηρείται η κοσμοπολίτικη ελληνική αστική τάξη από τα τέλη του 19ου αιώνα, με τις εκλεκτικιστικές ρυθμολογικές επιλογές των κατοικιών, όπως της βασιλικής έπαυλης στο Τατόι και των αστικών επαύλεων στα παρισινά προάστια να αποδεικνύει την εξωστρέφεια και τη θέση της στην κοινωνική ιεραρχία της χώρας, προσπαθώντας να μιμηθεί μεγαλύτερα κέντρα της Ελλάδος και με την σειρά της αυτή να μιμηθεί την Γαλλία αντιγράφοντας από εκείνη τα *Maison en meulière*.

Σε μικρότερη κλίμακα παρατηρούμε τον ανταγωνισμό αυτό να εμφανίζεται στα πλαίσια της Σύρου, που σε πληθώρα των νεοκλασικών κτηρίων στο κέντρο της πόλης, ξεπροβάλουν στα περίχωρα κτήρια με στοιχεία εκλεκτικισμού. Κτήρια σαν αυτά αποτελεί η έπαυλη Τσιροπινά την οποία με πραγματεύεται η εργασία αυτή, η Βίλα Βαλμά, ο πύργος Γεωργιάδη - Κουλουρή «Πυργόσπιτο» και αρκετά ακόμα στην περιοχή του Δήμου Ποσειδωνίας αλλά και σε άλλα χωριά της Σύρου.

2. Εκλεκτικισμός

«Ο όρος Εκλεκτικισμός προέρχεται από το επίθετο "εκλεκτός" το οποίο με την σειρά του προέρχεται από το Ελληνικό ρήμα "εκλέγω - επιλέγω"»³⁴

Από τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα, ο νεοκλασικισμός, κατέστη στην Ελλάδα ο εθνικός αρχιτεκτονικός της ρυθμός, συμβολίζοντας την επιθυμία εξευρωπαϊσμού παράλληλα με την προβολή της κλασικής κληρονομιάς της χώρας, ως ένα αντιδάνειο. Έτσι, ο νεοκλασικισμός, διαδόθηκε τόσο που τα μορφολογικά του στοιχεία υιοθετήθηκαν ευρύτατα, ακόμη και στην ανώνυμη, αστική λαϊκή αρχιτεκτονική. Ωστόσο ο νεοκλασικισμός στην Ελλάδα δεν παγιώθηκε μέχρι την εμφάνιση και την επικράτηση της μοντέρνας αρχιτεκτονικής (μετά τη δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα). Με την πάροδο του χρόνου και ιδίως από τα τέλη του 19ου αιώνα, διαδόθηκε σταδιακά ο εκλεκτικισμός ως μια νέα έκφραση του εκσυγχρονισμού/εξευρωπαϊσμού που εκφράσθηκε με μια ποικιλία στοιχείων της ιστορικής αρχιτεκτονικής μορφολογίας. Ο εκλεκτικισμός αποτελεί κίνημα το οποίο διαδέχθηκε τον νεοκλασικισμό από τα τέλη του 19ου αιώνα και μέχρι τις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Το κίνημα αυτό χαρακτηρίζεται από μία τεράστια ποικιλία αρχιτεκτονικών, μορφολογικών και δομικών στοιχείων, από τα διάφορα αρχιτεκτονικά στυλ του παρελθόντος και την έντονη χρήση μοτίβων, συνδυασμένα σε ένα κτήριο. Το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα ο εκλεκτικισμός εμφανίζει την διάθεση για ανανέωση της μορφολογίας των κτηρίων ξεφεύγοντας από την αυστηρότητα των ιστορικών ρυθμών (π.χ. Νεοκλασικισμός). Περίπου το 1900 εμφανίζεται στην Ελλάδα ενώ νωρίτερα έχει εμφανιστεί στην Θεσσαλονίκη λόγω του πολυπολιτισμικού της χαρακτήρα, της απελευθερωμένης αισθητικής αντίληψης που επικρατεί και του αισθητικού πλουραλισμού. Στις κοσμοπολίτικες ελίτ, από τη βασιλική οικογένεια μέχρι την επιχειρηματική αστική τάξη (του εμπορίου, της βιομηχανίας...) που αναπτυσσόταν στην Ελλάδα την περίοδο εκείνη, βρήκε ευρεία διάδοση, η έκφραση μέσω του αρχιτεκτονικού ρυθμού της βορειοευρωπαϊκής εξοχικής κατοικίας και της γαλλικής -παρισινής-υποδιαίρεσής της (maisons en meulière).

³⁴ Αφροδίτη Φιλιππίδη, Εκλεκτικιστικές επαύλεις της Ελλάδας: Η συνοικία των Εξοχών και της Κηφισιάς, 2022

2.1. Μια διαδεδομένη εκδοχή βορειοευρωπαϊκού εκλεκτικισμού: Maisons en meulière

Ο αρχιτεκτονικός ρυθμός των maisons en meulière, ανήκει σε μια ευρύτερη κατηγορία revivals (αναβίωσης ιστορικών αρχιτεκτονικών ρυθμών) που εντάσσεται στο ρεύμα του ιστορισμού/ιστορικισμού και κατ' επέκταση του εκλεκτικισμού³⁵.

Ο συγκεκριμένος ρυθμός, αποτελεί μια από τις παραλλαγές του βορειοευρωπαϊκού «αγροτικού/εξοχικού» ρυθμού, όπως των αρχιτεκτόνων J. Nash και Ph. Webb³⁶ που συνδέεται με το κίνημα των κηπουπόλεων, των οποίων κύριος εμπνευστής υπήρξε ο Άγγλος αρχιτέκτονας A.W.N. Pugin³⁷ στις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα.

Οι κηπουπόλεις αποτελούσαν μια ιδέα οργανωμένης οικιστικής ανάπτυξης για τους εργαζόμενους των βιομηχανικών πόλεων. Ωστόσο η υλοποίησή τους συχνά, συνδέθηκε περισσότερο με τα μεσαία στρώματα και την ανοικοδόμηση ιδιωτικών οικοπέδων, όπως στα παρισινά προάστια³⁸.

³⁵ Benevolo L, Η ιστορικότητα του αρχιτεκτονικού έργου, (1979), σελ. 331-333

³⁶ Φιλιππίδης Δ., Νεοελληνική αρχιτεκτονική, (1984), σελ 21, 27

³⁷ Frampton, K., Μοντέρνα αρχιτεκτονική, (1987), σελ. 48 - 55

³⁸ Μπόμπολος Ν., Αστικός σχεδιασμός και αναπλάσεις: η αθηναϊκή εμπειρία, (2016), σ.172. DOI: 10.12681/eadd/40294

Εικόνα 30 Παραδείγματα κτηρίων *Maison en meulière*

Τα *Maison en meulière* αποτελούν βίλες οι οποίες χτίστηκαν κυρίως τις δεκαετίες του 1880 – 1930 από εύπορους οικονομικά Παριζιάνους. Αποτελούν βορειοευρωπαϊκό αρχιτεκτονικό ρυθμό που αναπτύχθηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα , με μεγάλη εξάπλωση στη βόρεια Γαλλία και ιδίως τα πράσινα προάστια του Île-de-France. Η ανάπτυξη του σιδηροδρόμου βοήθησε στην εμφάνιση τους καθώς εκείνη την περίοδο οι κάτοικοι των πόλεων επένδυσαν στην δημιουργία νέων κατοικιών³⁹.

³⁹ PROFEEL, MAISON EN MEULIERE D'ILE DE FRANCE AVANT 1915, 2021

Εικόνα 31 Από αριστερά προς δεξιά: Το Île-de-France στη Γαλλία, υλικότητα του ψαμμίτη

Τα κτήρια αυτά είναι κατασκευασμένα από ψαμμίτη, ο οποίος αποτελεί ιζηματογενές πέτρωμα παρουσιάζοντας τραχιά επιφάνεια με τρύπες και βαθουλώματα. Το 1853, στο Ile de France, ιδρύθηκαν 23 βιομηχανίες ψαμμίτη και απασχολούσαν 1.500 έως 2.000 εργάτες.

Είναι γνωστή για τις ηχομονωτικές και μονωτικές της ιδιότητες, αδιάβροχο και ανθεκτικό υλικό. Επιπλέον εμφανίζει αντοχή στο υδροφθωρικό οξύ υλικό που εντοπίζεται στις βιομηχανίες. Υπάρχουν δύο είδη λίθων: η μολόπετρα του Brie και του Montmonrency⁴⁰.

⁴⁰ MAISONS EN PIERRE DE MEULIERE, SPECIAL VAL D'OISE ERMONT & EUBONNE, DOSSIER 2021

Εικόνα 32 Παραδείγματα κτηρίων *Maison en meulière*

Οι βίλες συνδυάζουν διάφορα αρχιτεκτονικά στυλ με έντονα διακοσμητικά στοιχεία και επιρροή από την Art Nouveau. Τα *Maison en meulière* και γενικότερα τα κτήρια του εκλεκτικισμού βασίζονται στην δημιουργία όγκων οι οποίοι εμφανίζουν συμμετρίες με αποτέλεσμα η κάθε όψη τους να είναι διαφορετική. Αντίθετα ο νεοκλασικισμός βασίζεται στην δημιουργία επιπέδων τα οποία εμφανίζουν τοπική συμμετρία και όλες αυτές οι συμμετρίες οδηγούν σε μία συνολική απόλυτη συμμετρία.

Χαρακτηριστικό αποτελεί το κόκκινο χρώμα των σπιτιών λόγω του πετρώματος αλλά και η χρήση τούβλων στα πλαίσια των θυρών και των παραθύρων. Παρατηρείται η χρήση μπαλκονιών με κάγκελα από σφυρήλατο σίδηρο ή ξύλο. Οι στέγες τους είναι με κεραμίδια ή σχιστόπλακες (ardoise) και πολυεδρικές χωρίς να εμφανίζουν ιδιαίτερη συμμετρία. Τέτοια κτήρια πάντα συνοδεύονταν από ένα κήπο και σε μερικές περιπτώσεις επιπλέον βοηθητικά κτήρια⁴¹.

⁴¹ Maison Saint-Gobain, Renover une meuliere, 2020

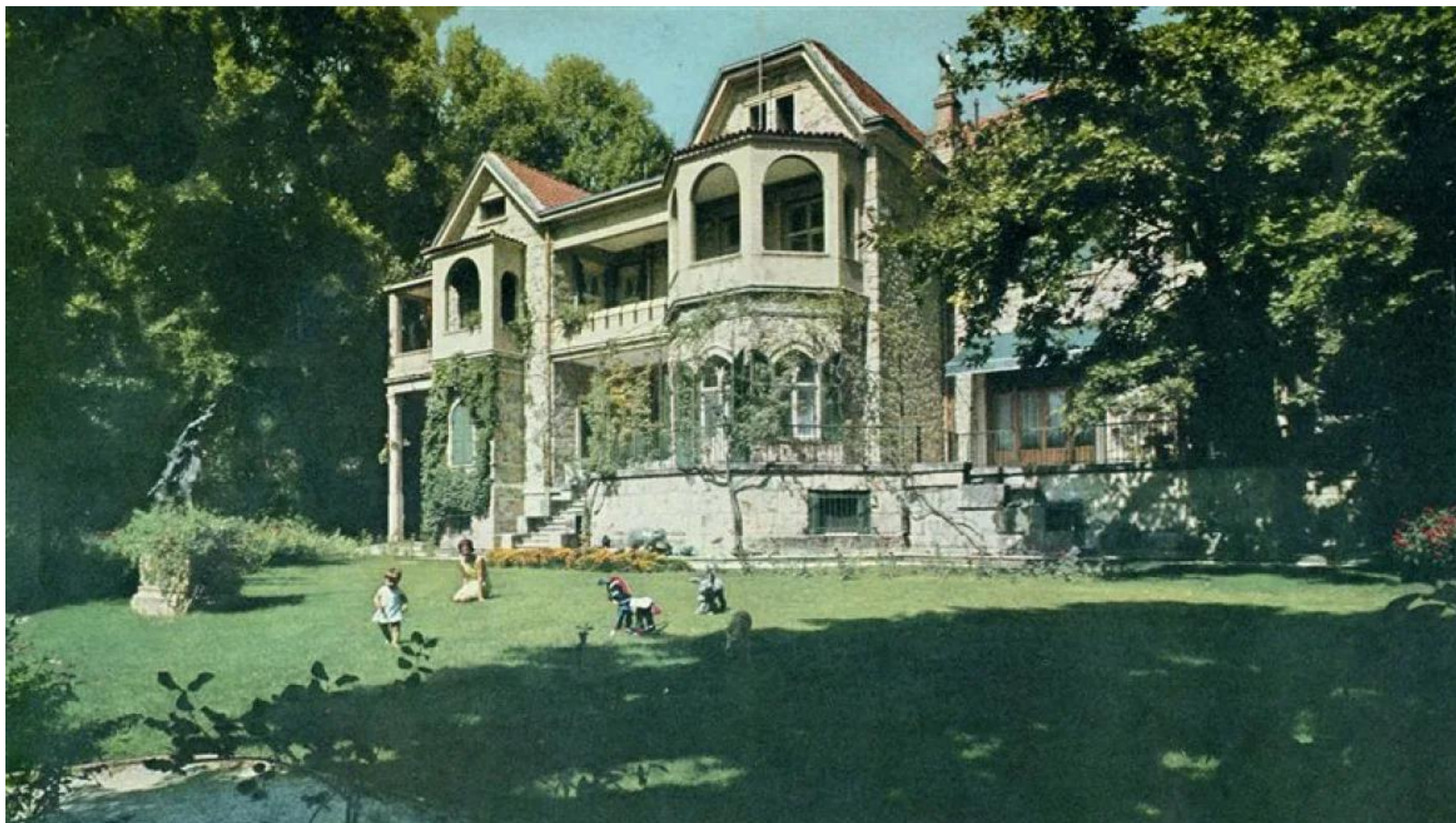
3. Εκλεκτικιστικά κτήρια στο βορειοευρωπαϊκό ρυθμό εξοχικής κατοικίας (που στη Γαλλία είναι γνωστός με το όνομα *maisons en meulière*) στον ελληνικό χώρο, στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}.

Ο βορειοευρωπαϊκός ρυθμός εξοχικής κατοικίας, εμφανίζεται στον ελληνικό χώρο στις αρχές του 20ου αιώνα, μεταξύ άλλων ιστορικιστικών/εκλεκτικιστικών στυλ, ως έκφραση των ανερχόμενων εύπορων αστικών στρωμάτων και ιδίως στα εύπορα προάστια της Θεσσαλονίκης, της Αττικής (Κηφισιά, Παλαιό και Νέο Φάληρο κ.α.) και αλλού, όπως στην περιφέρεια της Ερμούπολης.

Η διάδοση του ρυθμού αυτού συνδέεται αφ' ενός με την ίδια τη μορφολογία των κτιρίων, ως συμβόλων ευημερίας και πλούτου, στην ανεπτυγμένη βόρειοδυτική Ευρώπη, όσο και με την ιδέα των κηπουπόλεων που είχαν συνδεθεί με το ρυθμό αυτόν.

Στην Ελλάδα, η ιδέα των κηπουπόλεων συνδέεται με τα εύπορα μεσαία στρώματα των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα και την οιονεί ιδιωτική πολεοδόμηση των βορείων ιδίως προαστίων (Ψυχικό, Φιλοθέη, Κηφισιά κ.ά.), με την ανάπτυξη οικιστικών πρακτικών που είχαν ως άξονα την απομόνωσή τους από τα λαϊκά στρώματα και τον απόλυτο έλεγχο των «περιοχών τους» 39. Το γεγονός αυτό φωτίζει ένα συμβολισμό του προηγούμενου αρχιτεκτονικού ρυθμού που συνδέεται τόσο με τα ευρωπαϊκά αστικά οικιστικά πρότυπα της εποχής, όσο και με την ελληνική εκδοχή της οικιστικής ανάπτυξης των ανώτερων μεσαίων στρωμάτων. Στις κοσμοπολίτικες ελίτ, από τη βασιλική οικογένεια (Τατόι) μέχρι την επιχειρηματική αστική τάξη (του εμπορίου, της βιομηχανίας...) που αναπτυσσόταν στην Ελλάδα την περίοδο εκείνη, βρήκε ευρεία διάδοση, η έκφραση μέσω του αρχιτεκτονικού ρυθμού της βορειοευρωπαϊκής εξοχικής κατοικίας και της γαλλικής -παρισινής- υποδιαίρεσής της (*maisons en meulière*).

3.1. Η βασιλική έπαυλη στο Τατόι

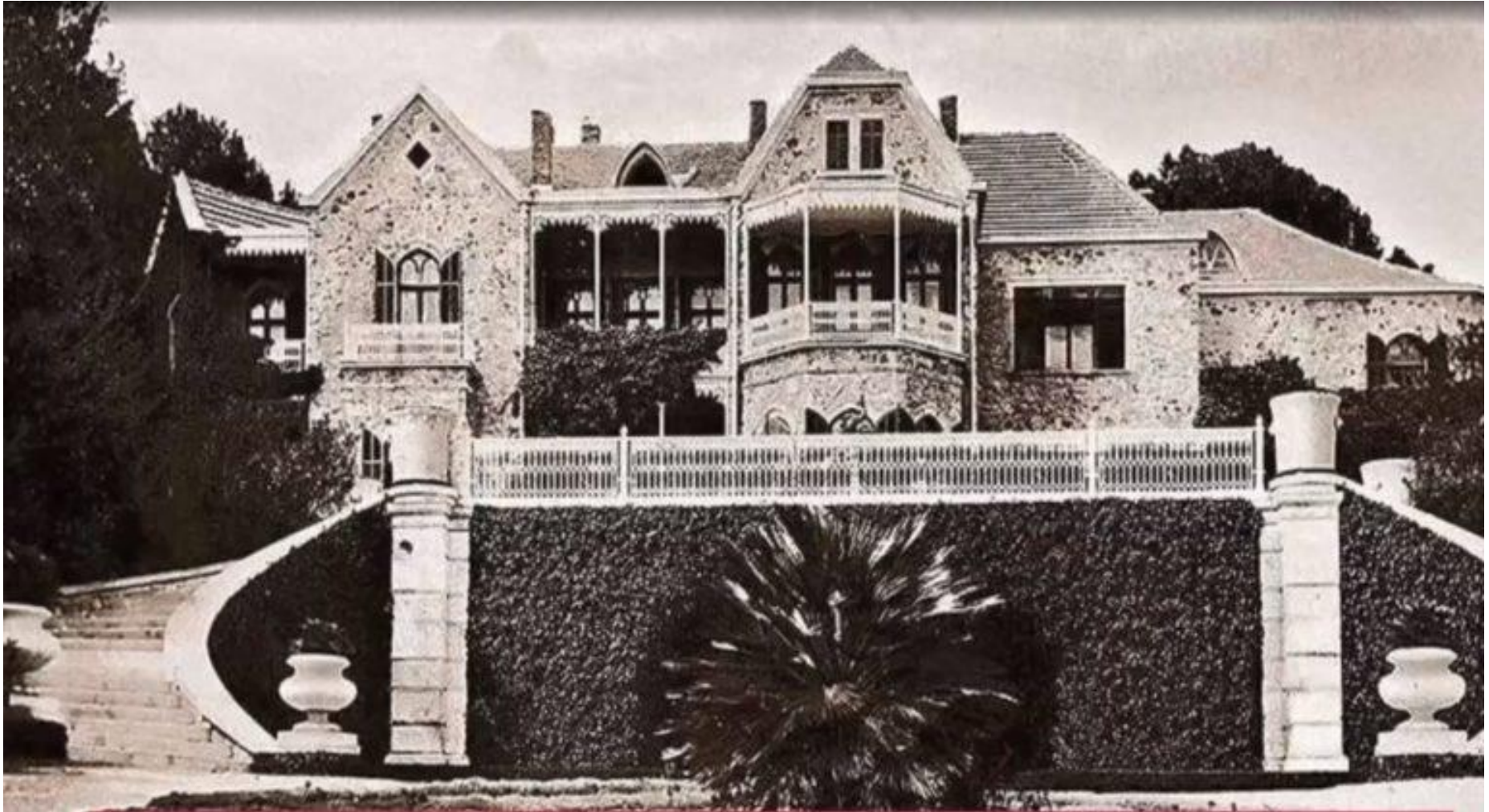
Εικόνα 33 Βασιλική έπαυλη (εξοχικό ανάκτορο)

Εικόνα 34 Βασιλική έπαυλη (εξοχικό ανάκτορο)

Εικόνα 35 Παράρτημα (περίπτερο) της βασιλικής έπαυλης

Εικόνα 36 Βασιλική έπαυλη, κεντρικό κτήριο

3.2. Συνοικία των Εξοχών στην Θεσσαλονίκη

Από το 1890 και μετά, αρχίζουν τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα να κατοικούν σε περιοχές όπου έμεναν Ισραηλίτες, Ντονμέδες, Τούρκοι, Έλληνες, Φράγκοι, Σλάβοι και Λεβαντινοί. Οι περιοχές αυτές βρίσκονταν έξω των ανατολικών τειχών, από τον Λευκό Πύργο ως το Ντεπώ, στην συνοικία των πύργων, στην σημερινή Βασιλίσσης Όλγας. Αρχικά οι κατοικίες των πλουσίων που χτίζονταν προοριζόνταν ως εξοχικές, ενώ αργότερα με την κατασκευή του τραμ μετατράπηκαν σε μόνιμες. Για να μπορέσει κάποιος να εγκατασταθεί στην συνοικία αυτή απαραίτητη προϋπόθεση αποτελούσε η πληρότητα οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων, ενώ στο κέντρο της πόλης επικρατούσε διαχωρισμός ανά εθνικότητα σε συνοικίες χριστιανών, εβραίων και μουσουλμάνων⁴².

Εικόνα 37 Η συνοικία των Εξοχών στην Θεσσαλονίκη

⁴²Αφροδίτη Φιλιππίδη, Εκλεκτικιστικές επαύλεις της Ελλάδας: Η συνοικία των Εξοχών και της Κηφισιάς, 2022, σ.12

Χαρακτηριστικό εκείνης της εποχής αποτελούσε η μεγάλη οικονομική ανάπτυξη των εμπορών εκφραζόμενη μέσα από τις εκλεκτικιστικές επαύλεις στις οποίες ζούσαν, κάνοντας την Θεσσαλονίκη το κέντρο του ελληνικού εκλεκτικισμού⁴³.

Εικόνα 38 Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της συνοικίας εκλεκτικιστικών οικιών στην Θεσσαλονίκη

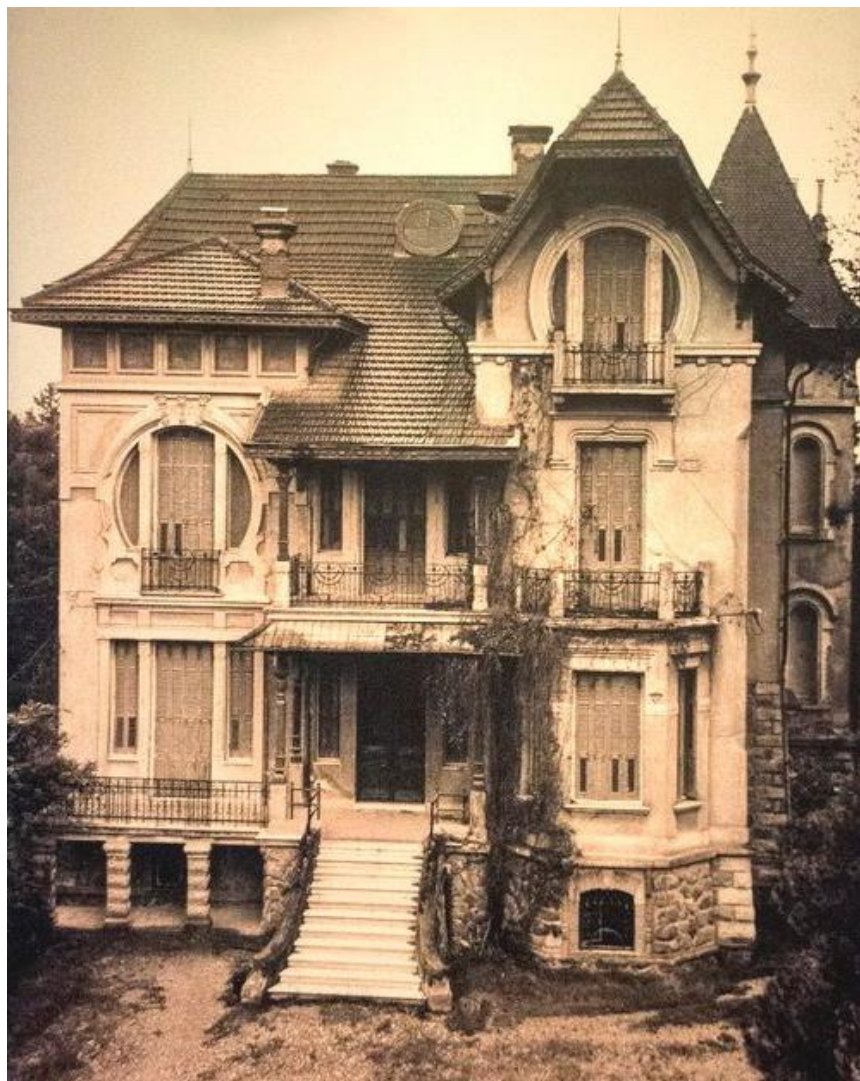
⁴³ Τσιριπίδου Χριστίνα Μαρία, ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, 2023

Εικόνα 39 Βίλα Αχμετ Καπαντζή

Εικόνα 40 Βίλα Καμπατζή,

Εικόνα 41 Κάζα Μπιάνκα

Εικόνα 42 Κάζα Μπιάνκα

Εικόνα 43 Βίλα Καπαντζή ΜΙΕΤ Θεσσαλονίκης

Όσο αφορά τα αρχιτεκτονικά στοιχεία του κάθε σπίτι περιλάμβανε αυτά τα οποία εξέφραζαν ιδεολογικά τον ιδιοκτήτη του. Για παράδειγμα οι Μουσουλμάνοι επέλεξαν μπαρόκ στοιχεία να το διακοσμήσουν, οι Ντονμέδες χαρακτηρίζονταν από το νεογοτθικό στυλ αλλά κάποια στοιχεία art nouveau, ενώ τα ελληνικά σπίτια εξέφραζαν στοιχεία νεοκλασικά της ώριμης Αναγέννησης.

Επιπλέον ο ιστορικός ρυθμός που επιλέγονταν να χρησιμοποιηθεί σε κάθε κτήριο στόχευε στην εξωτερική χρήση της χρήσης/λειτουργίας του. Πιο συγκεκριμένα ο κλασικός ρυθμός θεωρείτο καταλληλότερος για τράπεζες, ο γοτθικός για εκκλησίες και ο αναγεννησιακός για δημαρχεία. Φυσικά οι παραπάνω περιπτώσεις δεν είναι απόλυτες και σε πολλές περιπτώσεις στο ίδιο κτήριο εμφανίζονταν στοιχεία και μοτίβα πολλών διαφορετικών στυλ.

3.3. Το προάστιο της Κηφισιάς στην Αθήνα

Η Αθήνα αναπτύχθηκε έντονα ως πρωτεύουσα του νέου κράτους την εποχή του εκλεκτικισμού. Το νέο αυτό αρχιτεκτονικό ρεύμα μπόρεσε να γίνει έντονα αποδεκτό από τους κατοίκους του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, καθώς συμβόλιζε την μετάβαση από τα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας σε έναν καλύτερο μέλλον με στόχο τον εξευρωπαϊσμό του. Έτσι νέοι αρχιτέκτονες καταφτάνουν στην Αθήνα, από διάφορα μέρη της Ευρώπης, με στόχο την δημιουργία και την ένταξη επαύλεων, των αστικών τάξεων, προβάλλοντας τα καλλιτεχνικά τους γνωρίσματα, αναδεικνύοντας την κοινωνική τους υπεροχή και την ευρωπαϊκή τους κουλτούρα.

Εικόνα 44 Εκλεκτικιστικά κτήρια στα προάστια της Κηφισιάς

Το 1885 κατασκευάζεται ο σιδηρόδρομος Αθήνα-Κηφισιά που ξεκινούσε από το Μοναστηράκι, το 1869 ο σιδηρόδρομος Αθήνα – Πειραιά και το 1918 ο σιδηρόδρομος Αθήνα - Θεσσαλονίκη εξυπηρετώντας στην ανάπτυξη της περιοχής, καθώς και της Θεσσαλονίκης με την Αθήνα. Η πρόσβαση στις περιοχές των βορείων προαστίων πλέον ήταν πολύ πιο εύκολη με την Κηφισιά να γίνεται σημείο παραθερισμού των εύπορων Αθηναίων λαμβάνοντας την μορφή της κηπούπολης. Αποπνέει κλίμα χαλάρωσης, δροσερό με καθαρό αέρα, σε αντίθεση με την φασαρία του κέντρου της Αθήνας⁴⁴.

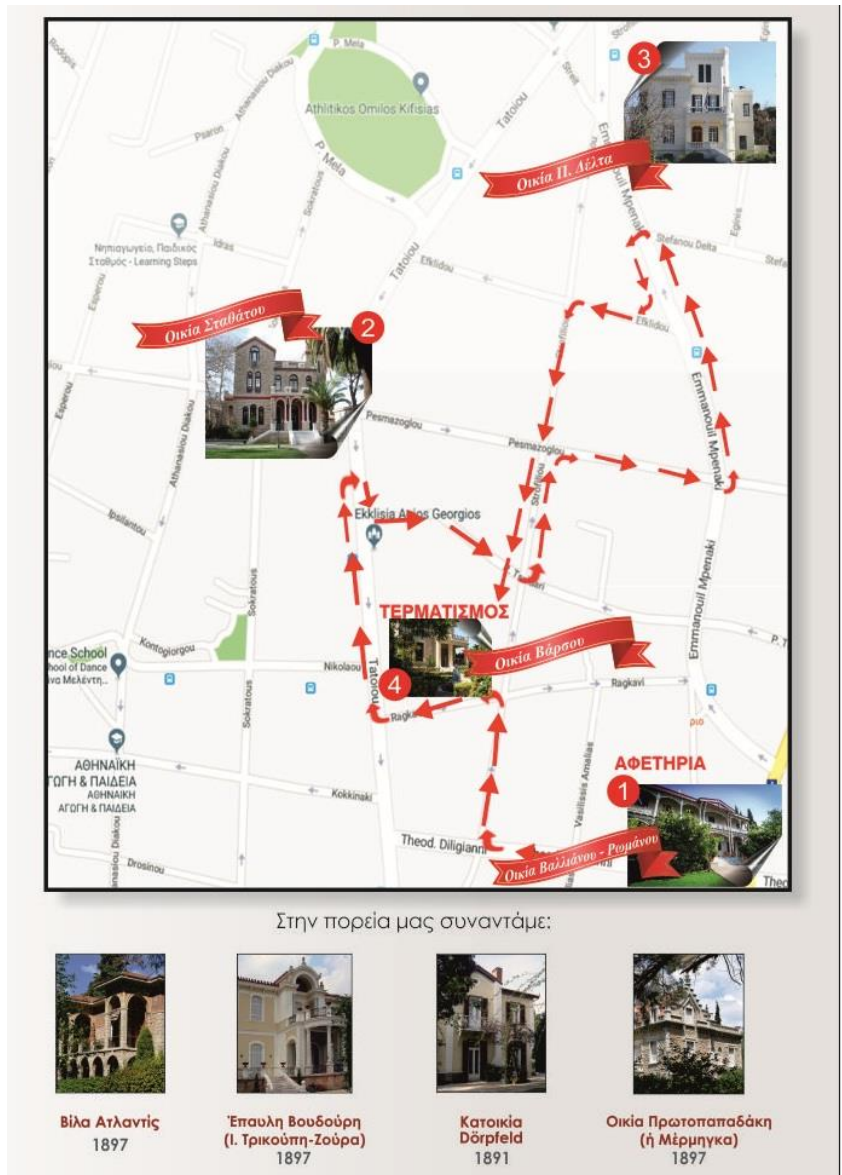
Εκείνη την εποχή εμφανίζονται τα πρώτα ξενοδοχεία καθώς ο πληθυσμός της αυξάνεται με τον ερχομό ομογενών από την Χίο, την Αίγυπτο και την Κωνσταντινούπολη. **«Χτίζουν εντυπωσιακές εκλεκτικιστικές επαύλεις και πολυτελείς κατοικίες, οι οποίες σε συνδυασμό με τα απλούστερα σπίτια που προϋπήρχαν, οργανώνουν μια πολύμορφη και με αντιφατική, αρχιτεκτονική, συνοικία της πόλης»⁴⁵**. Παρόλες τις ευρωπαϊκές αρχιτεκτονικές τάσεις που εμφανίστηκαν εκείνη την περίοδο τα ελληνικά στοιχεία των κατοικιών εκφράζουν ένα τελείως μοναδικό στυλ για τις επαύλεις της Κηφισιάς.

Εικόνα 45 Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της συνοικίας εκλεκτικιστικών οικιών στην Κηφισιά

⁴⁴Αφροδίτη Φιλιππίδη, Εκλεκτικιστικές επαύλεις της Ελλάδας: Η συνοικία των Εξοχών και της Κηφισιάς, 2022, σ.19

⁴⁵Αφροδίτη Φιλιππίδη, Εκλεκτικιστικές επαύλεις της Ελλάδας: Η συνοικία των Εξοχών και της Κηφισιάς, 2022, σ.19

Εικόνα 46 Χάρτης εκλεκτικιστικών κτηρίων στα προάστια της Κηφισιάς

Εικόνα 47 Γεωργαντά 30, Κηφισιά

Εικόνα 48 Έπαυλη Σταθάτου

Εικόνα 49 Κατοικία Βάρσου

Εικόνα 50 Μουσείο Γουλανδρή

Εικόνα 51 Μουσείο Γουλανδρή

Εικόνα 52 Βίλλα Κότσικα

Εικόνα 53 Μαρκόπουλο Μεσογαίας

Εικόνα 54 Νέο Φάληρο

Εικόνα 55 Νέο Φάληρο

Εικόνα 56 Έπαυλη Νικολούδη, Παλαιό Φάληρο

Εικόνα 57 Έπαυλη, Παλιό Φάληρο

4. Η Έπαυλη Τσιροπινά

4.1. Μελέτη τοποθεσίας της Έπαυλης Τσιροπινά

Η Έπαυλη Τσιροπινά βρίσκεται στην περιοχή Ποσειδωνία-Ντελλαγκράτσια στη Σύρο. Πιο συγκεκριμένα ένα τμήμα του ακινήτου – οικοπέδου εμβαδού 1.733τμ. βρίσκεται εντός του παραδοσιακού οικισμού του Δήμου Ποσειδωνίας και το υπόλοιπο τμήμα εμβαδού 8.007τμ. που περιέχει και το αρχοντικό βρίσκεται εκτός του παραδοσιακού οικισμού Ποσειδωνίας.

Εικόνα 58 Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της Έπαυλης Τσιροπινά και των γύρω εκλεκτικιστικών οικιών στην Ποσειδωνία

«Έχει χαρακτηριστεί ως ιστορικό και διατηρητέο μνημείο και έργο τέχνης, με απόφαση του Υπουργού πολιτισμού. Αποτελεί αξιόλογο δείγμα αρχιτεκτονικής σύνθεσης, τόσο ως προς την μορφολογία των όψεων και την ογκοπλαστική φυσιογνωμία μεγαλοαστικής έπαυλης, όσο και ως προς τα επί μέρους διακοσμητικά στοιχεία νεοκλασικού ή βορειοευρωπαϊκού ρυθμού, μοναδικό για την Αρχιτεκτονική των Κυκλάδων»⁴⁶.

Η έπαυλη Τσιροπινά χτίστηκε το 1912 και αποτελεί δείγμα μεγαλοαστικής θερινής κατοικίας του 20^{ου} αιώνα. Παρόλα αυτά δεν αποτελεί την μοναδική στην περιοχή. Σε κοντινή απόσταση μπορούν να παρατηρηθούν μερικές ακόμα αντίστοιχες κατοικίες με αντίστοιχα αρχιτεκτονικά στοιχεία. Κάποιες από αυτές είναι πλήρως συντηρημένες και χρησιμοποιούνται για κατοίκηση είτε λαμβάνουν κάποιον δημόσιο χαρακτήρα. Τέλος υπάρχουν και τα κτήρια τα οποία έχουν καταρρεύσει είτε καταρρέουν με το πέρασμα του χρόνου.

⁴⁶ Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας

Εικόνα 59 Έπαυλη Τσιροπινά

Αξίζει όμως να αναφερθεί ο λόγος για τον οποίον χτίστηκε η Έπαυλη Τσιροπινά στο σημείο αυτό, με στόχο την καλύτερη κατανόηση του πλούτου της οικογενείας, της νοοτροπίας τους και του τρόπου ζωής της εποχής εκείνης.

Εικόνα 60 Στάδιο στο δρόμο προς την έπαυλη, ΣΤ10

Τα πρώτα εργοστάσια που χτίστηκαν στην Σύρο δεν περνούσαν την περιοχή της Λαλακιάς, λίγο πιο έξω από το λιμάνι. Όταν αναφερόμαστε στην Σύρο στα τέλη του 18^{ου} με αρχές του 19^{ου} αιώνα ουσιαστικά αναφερόμαστε στη περιοχή της Ερμούπολης και του λόφου της Άνω Σύρου που στην πραγματικότητα αποτελούσαν τις κατοικήσιμες περιοχές, με τα εργοστάσια να βρίσκονται στα πιο ‘μακρινά’ σημεία της πόλης. Έτσι με το πέρασμα του χρόνου, την διαρκή ανάπτυξη του νησιού αλλά και τον αυξανόμενο πληθυσμό το νησί άρχισε να κατοικείται πέρα των εργοστασίων στις περιοχές του Μάνα, Πισκοπιό, Χρούσα, Παρακοπή και η Ποσειδωνία. Αργότερα δημιουργήθηκαν νέα χωριά, ο Γαλησάς, Φοίνικας και η Βάρη. Παρόλα αυτά στις περισσότερες περιοχές η τιμή των οικοπέδων ήταν ανεβασμένη καθώς αποτελούσαν ενδεικνυόταν για καλλιέργεια, επομένως αυξανόταν και η ζήτηση τους. Τα οικόπεδα στην περιοχή της Ποσειδωνίας ήταν φθηνότερα καθώς δεν ήταν καλλιεργήσιμα. Επιπλέον η Ποσειδωνία αποτελεί υπερυψωμένη περιοχή και λόγω αυτού αποδείκνυαν το μεγαλείο και την οικονομική τους δυνατότητα σε σχέση με τον υπόλοιπο κατώτερο πληθυσμό.

Κατά την διάρκεια της εξάπλωσης και κατοίκησης του πληθυσμού στο υπόλοιπο νησί, ανά ένα χιλιόμετρο, τοποθετούσαν μικρά μαρμάρινα σηθαία μετρώντας τις αποστάσεις, τα ονομαζόμενα στάδια. Ακόμα και σήμερα τα περισσότερα βρίσκονται στους δρόμους, μπορώντας ο κόσμος να τα δει σε μία από τις βόλτες του. Παρόλα αυτά είναι δύσκολο να γίνουν διακριτά λόγω της κακής συντήρησης τους, της έντονης βλάστησης αλλά και του ασπρίσματος που τους πραγματοποιούν.

Η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί ένα ιδιαίτερο αρχιτεκτονικά κτήριο με μεγάλη ιστορία. Επιπλέον τα πρόσωπα τα οποία έζησαν σε αυτή κατείχαν σημαντικό ρόλο για το νησί της Σύρου έχοντας μεγάλη οικονομική δύναμη. Η έπαυλη ξεχωρίζει γι' τον τρόπο κατασκευής της, την ογκοπλαστική διαμόρφωση αλλά και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν για τα δεδομένα της εποχής. Σημαντικό είναι ότι η έπαυλη Τσιροπινά σε αντίθεση με την Βίλα Βαλμά αλλά και το πύργο Γεωργιάδη – Κουλούρι ή αλλιώς «Πυργόσπιτο», έχει ενεργό ρόλο στη ζωή του τόπου μέσω των πολλαπλών χρήσεων που λαμβάνει αλλά και την ιδιοκτησία της από τον Δήμο. Αποτελεί ένα κτήριο γεμάτο ζωή. Αυτοί ήταν και οι λόγοι εκ' των πέρα την απόφαση να την μελετήσω θέλοντας να γνωστοποιηθεί ακόμα περισσότερο η ιστορία της σε συνδυασμό με τον αρχιτεκτονικό της χαρακτήρα.

4.2. Ιστορική αναδρομή της οικογένειας και της Έπαυλης Τσιροπινά στη Σύρο

4.2.1. Η οικογένεια Τσιροπινά

Εικόνα 61 Κωνσταντίνος Τσιροπινάς

Ο Κωνσταντίνος Τσιροπινάς ήταν γιος του Χιώτη Αντώνιου Τσιροπινά γεννημένος στην Ερμούπολη. Αποτελούσε πολιτικό, εφοπλιστή και βιομήχανο της εποχής, παντρεμένος με την Καλλιόπη Σαλούστρου αποκτώντας τέσσερα παιδιά.

Το 1929 ιδρύεται το πρώτο βυρσοδεψείο στη Σύρο από τον Χιώτη Καλουτά και στην συνέχεια ακολουθούν κι αλλά με ένα εκ των οποίων να ανήκει στον βιομήχανο Εμμανουήλ Σαλούστρου, όπου και έκλεισε το 1937. Βρισκόταν στην περιοχή του λιμανιού, στο σημερινό κτήριο που στεγάζεται το Ι.Κ.Α. (Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων), εργοστάσιο το οποίο δεν σώζεται, οδός Μανδηλαρά. Ο Κωνσταντίνος Τσιροπινάς ήταν λογιστής του Σαλούστρου ενώ αργότερα έγινε γαμπρός και συνεταίρος του ενώ με τον θάνατο του Σαλούστρου αποτέλεσε τον μοναδικό του κληρονόμο. Για την καλύτερη κατανόηση του πλούτου της οικογένειας αξίζει να αναφερθεί πως το 1830 ο κρατικός ισολογισμός έφτανε το 1.000.000 ελληνικές δραχμές σε αντίθεση με το μεγαλύτερο ποσό των 10.000.000 ελληνικών δραχμών που ανερχόταν στην κατοχή της οικογένειας⁴⁷.

Τέλος διετέλεσε δήμαρχος της Ερμούπολης μεταξύ 1887-1895. Το 1902 εξελέγη βουλευτής Σύρου και τον Αύγουστο του 1910 επανεξελέγη βουλευτής Κυκλάδων με ολιγόμηνη θητεία.

⁴⁷Εγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας

Εικόνα 62 Τοποθεσία του παλιού θυρσοδεψείου και σημερινό I.K.A. σε σχέση με το λιμάνι

4.2.2. Ιστορικό Βίλας Δάσκου - Αρχοντικό Τσιροπινά στην Ποσειδωνία της Σύρου

Η Έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί ένα οικόπεδο συνολικής έκτασης 9.740τμ. με τον Κωνσταντίνο Τσιροπινά να πραγματοποιεί την πρώτη αγοραστική κίνηση για την δημιουργία αυτής της περιουσίας. Για να φτάσει όμως ολόκληρη η περιουσία στα χέρια του Δήμου Ποσειδωνίας προήλθαν πολλές μεταβιβάσεις και αγοροπωλησίες.

Αρχικά το **1896** ο Κωνσταντίνος Τσιροπινάς για πρώτη φορά αγοράζει μέρος της έκτασης που γνωρίζουμε σήμερα, 3.841τμ. από τον ιδιοκτήτη Παναγιώτη Γκολφόπουλο. Το **1912** όπου και πεθαίνει, χωρίς την δημιουργία διαθήκης, ο Κωνσταντίνος Τσιροπινάς αφήνει την περιουσία του στα παιδιά του και την σύζυγο του. Στην συνέχεια ο ένας από τα παιδιά του, ο Εμμανουήλ Τσιροπινά αγοράζει το ½ που αναλογούσε στον αδελφό του με αποτέλεσμα να κατέχει ολόκληρο το ακίνητο εκτάσεως 3.841τμ.

Παρόλα αυτά ένα από τα τμήματα του ακινήτου περιήλθε εις των αποβιώσαντα Κωνσταντίνο Τσιροπινά το **1897**, μέσο αγοράς από τον Αλέξανδρο Π. Μάσχα. Το **1916** ο Εμμανουήλ Τσιροπινάς αγοράζει χωράφι εκτάσεως 700τμ. από την Ελένη χήρα Κωνσταντίνου Σκαμπαβία κ.α. Τέλος το τέταρτο τμήμα αγόρασε ο Εμμανουήλ Τσιροπινάς το **1915** από τον Τζώρτζη Ρούσσο του Λεονάρδου.

Μετά τον θάνατο του Εμμανουήλ Τσιροπινά στις 28 Μαρτίου του **1935** στην Αθήνα, την περιουσία του λαμβάνει η εν ζωή σύζυγος του, αξίας 400.000 δραχμές. Με τον θάνατο της στις 22 Οκτωβρίου του **1963**, το προκείμενο ακίνητο περιήλθε στους κληρονόμους και πλησιέστερους συγγενείς της.

Έτσι οι παραπάνω κληρονόμοι πούλησαν το μέχρι τότε αρχοντικό Τσιροπινά στον Μάρκο Δάσκο. Τέλος ο Μάρκος Δάσκος το μεταβιβάζει στα παιδιά του Εμμανουήλ Δάσκο και Ροζαλίνα Δάσκου απ' όπου και αγοράστηκε το **2000** από τον Δήμο Ποσειδωνίας 400.000.000 δραχμές⁴⁸.

⁴⁸Εγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας

4.3. Περιγραφή του κτηρίου όπως είναι σήμερα

Εικόνα 63 Φωτογραφίες από την έπαυλη

Ολόκληρο το ακίνητο αποτελείται από ένα οικόπεδο συνολικού εμβαδού 9.740τμ. που περιέχει κτίσματα και βρίσκεται στην θέση 'Λιμνί' της κτηματικής περιφέρειας του Δήμου Ποσειδωνίας. Πιο συγκεκριμένα το οικόπεδο είναι περιφραγμένο με λιθόκτιστο τοίχο καθ' όλη την περίμετρο του και περιέχει μία διώροφη οικοδομή με υπόγειο, ένα ξενώνα μία αποθήκη, ένα πηγάδι και διάφορα δέντρα.

Εικόνα 64 Εσωτερική μεριά του λιθόκτιστου τοίχου

Εικόνα 65 Εξωτερική μεριά του λιθόκτιστου τοίχου

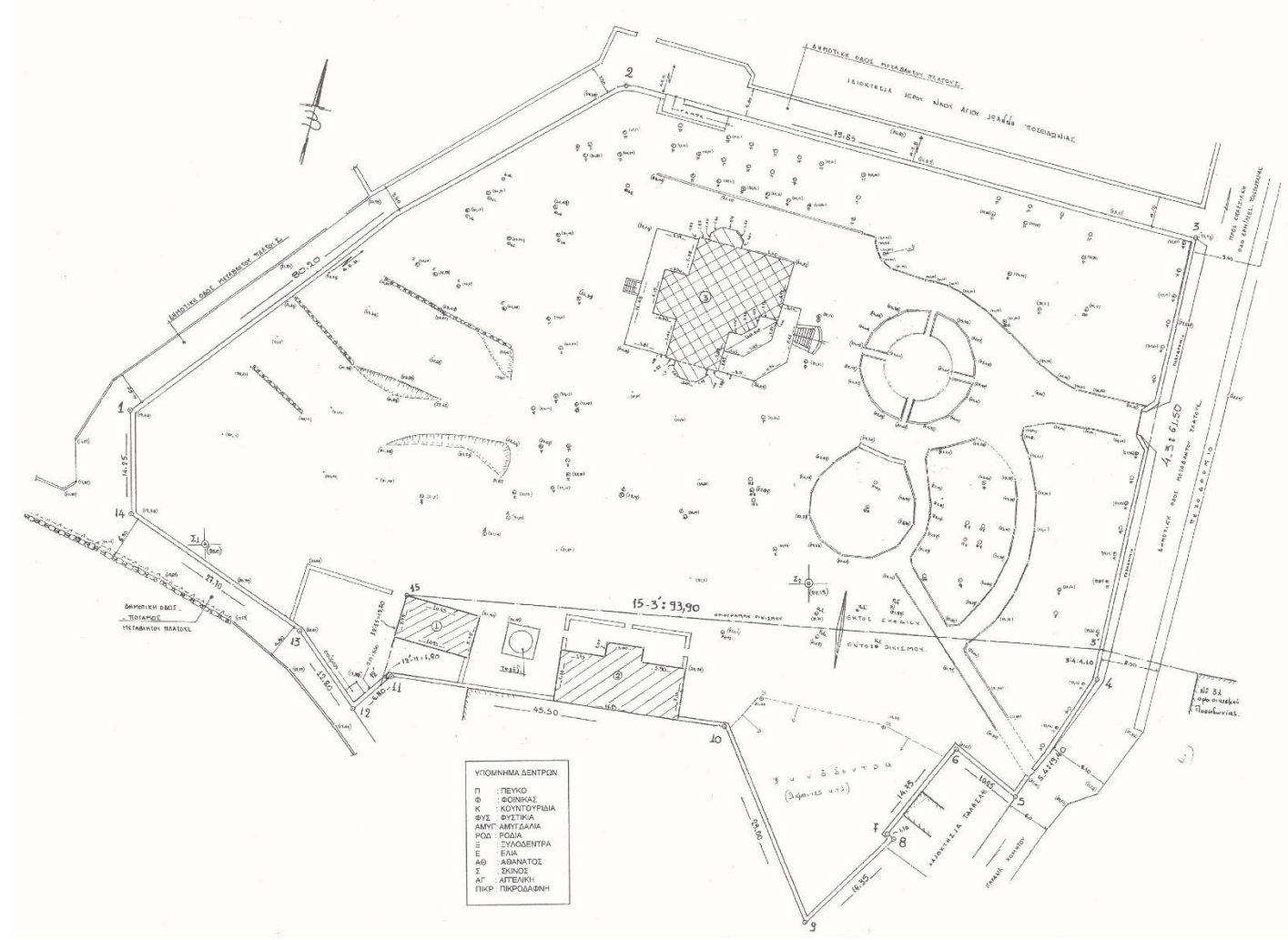
Στην νότια πλευρά του οικοπέδου βρίσκονται τα δύο κτήρια και ανάμεσα τους το πηγάδι. Και τα δύο αυτά κτίσματα είναι λιθόκτιστα με ξύλινη στέγη, μία παλαιά αποθήκη και το άλλο ξενώνας 60.99τμ. Το κύριο διώροφο κτίσμα το οποίο και μελετάται βρίσκεται στην βόρεια πλευρά του ακινήτου. Αποτελείται από ένα υπερυψωμένο υπόγειο 241τμ., υπερυψωμένο ισόγειο 206τμ. και πρώτο όροφο 192τμ. Ολόκληρο το κτήριο είναι λιθόκτιστο με ξύλινο μεσοπάτωμα, στέγη με κεραμίδια και δύο υδατοδεξαμενές⁴⁹.

Ο αρχιτέκτονας μελέτη της έπαυλης πραγματοποιήθηκε από Γάλλο αρχιτέκτονα ενώ ο πρωτομάστορας ονομαζόταν Λεονάρδος Βούσος και καταγόταν από την περιοχή του Βήσα.

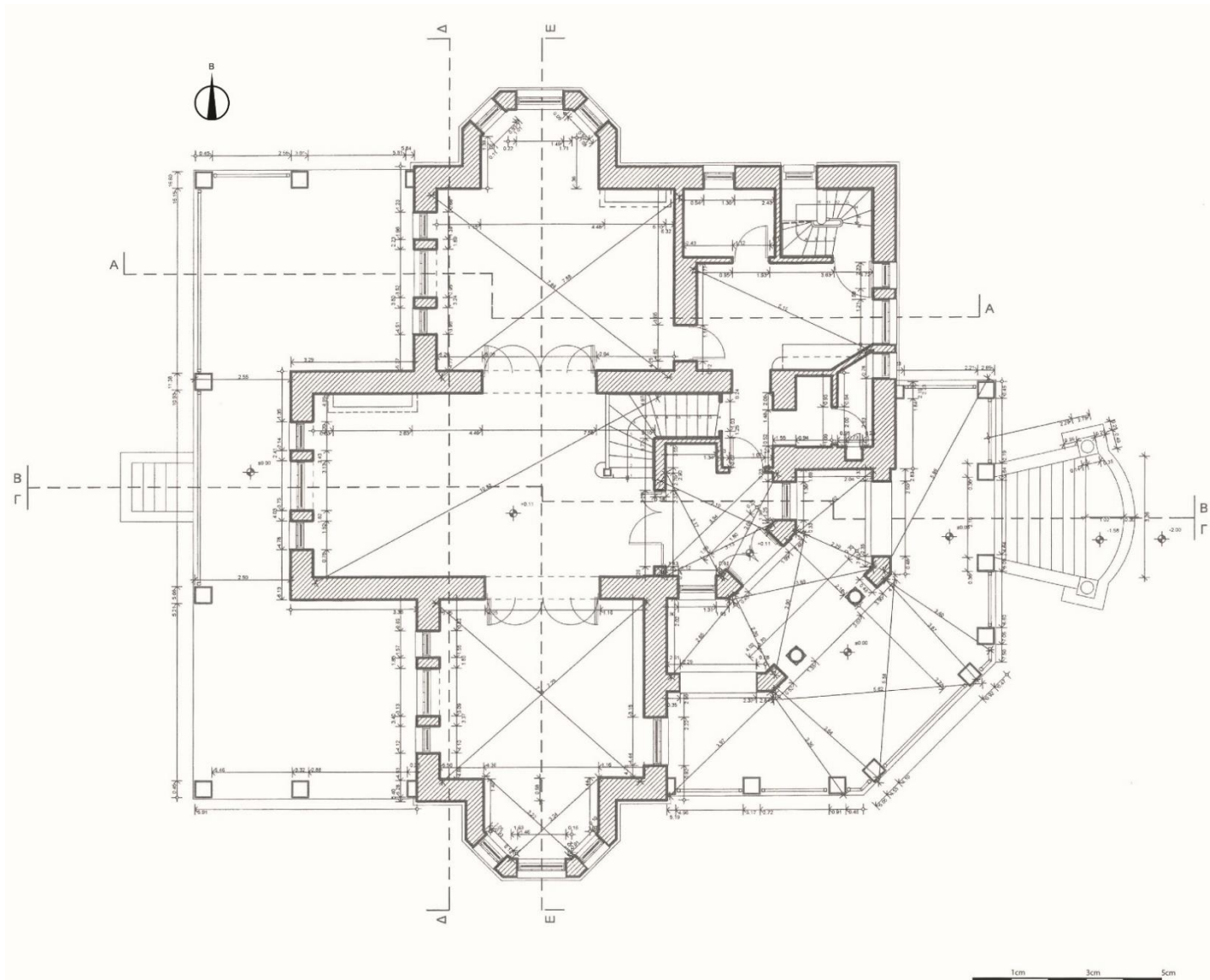
⁴⁹Εγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας

4.4. Παρουσίαση σχεδίων

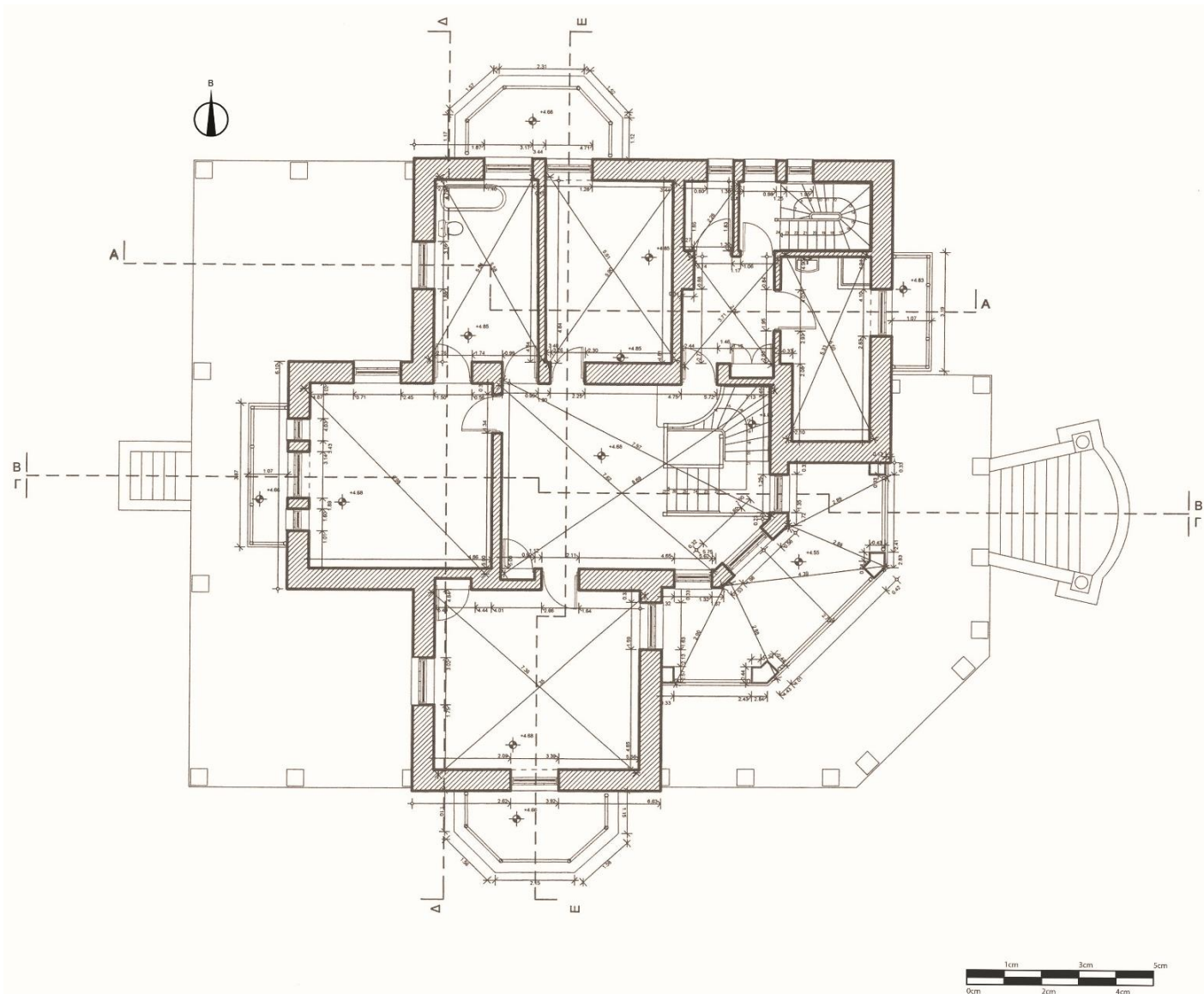
Παρακάτω παρουσιάζονται κατόψεις, όψεις και τομές της Έπαυλης Τσιροπινά με στόχο την ολοκληρωμένη παρατήρηση της αλλά και την εκτενέστερη μελέτη και ανάλυση της.

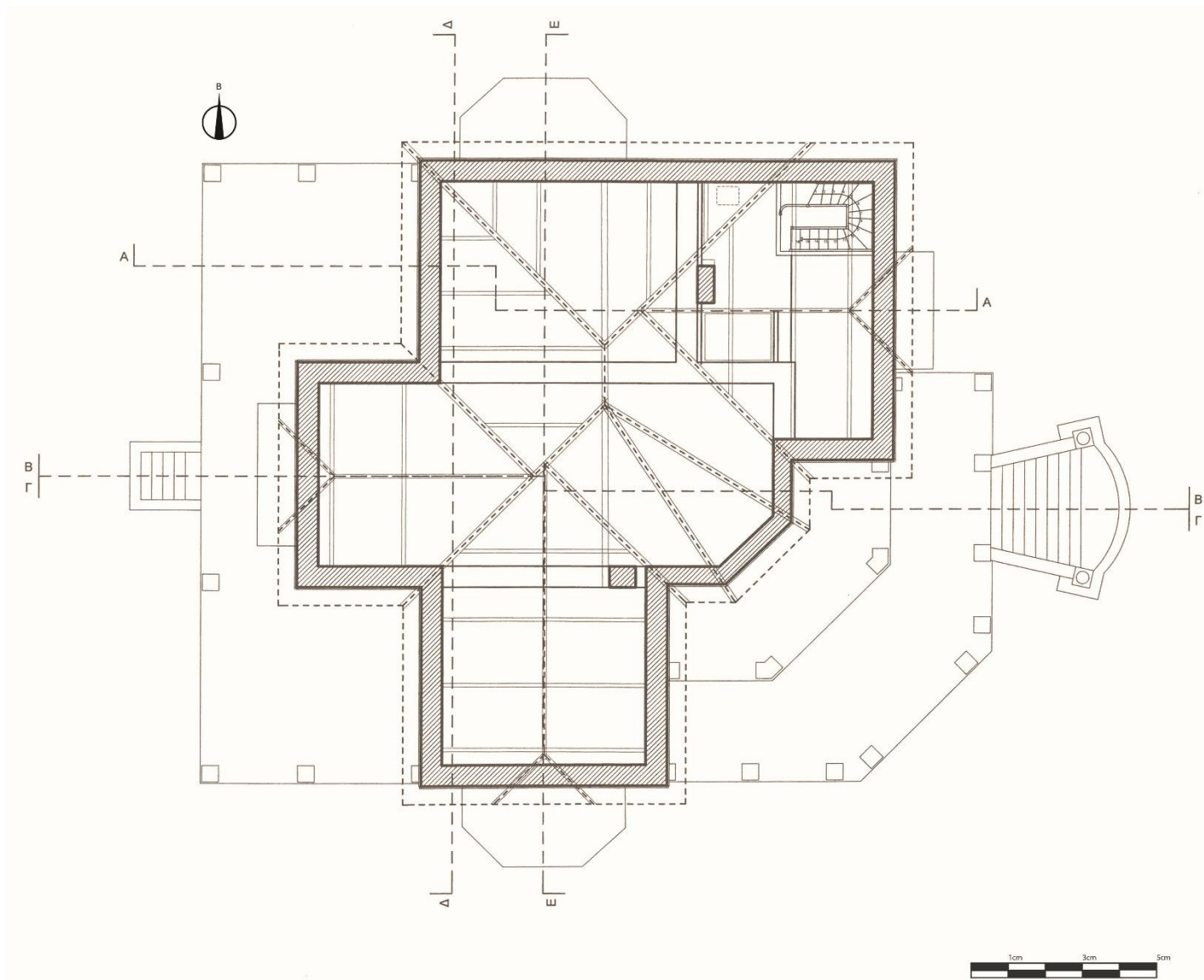
Εικόνα 66 Τοπογραφικό

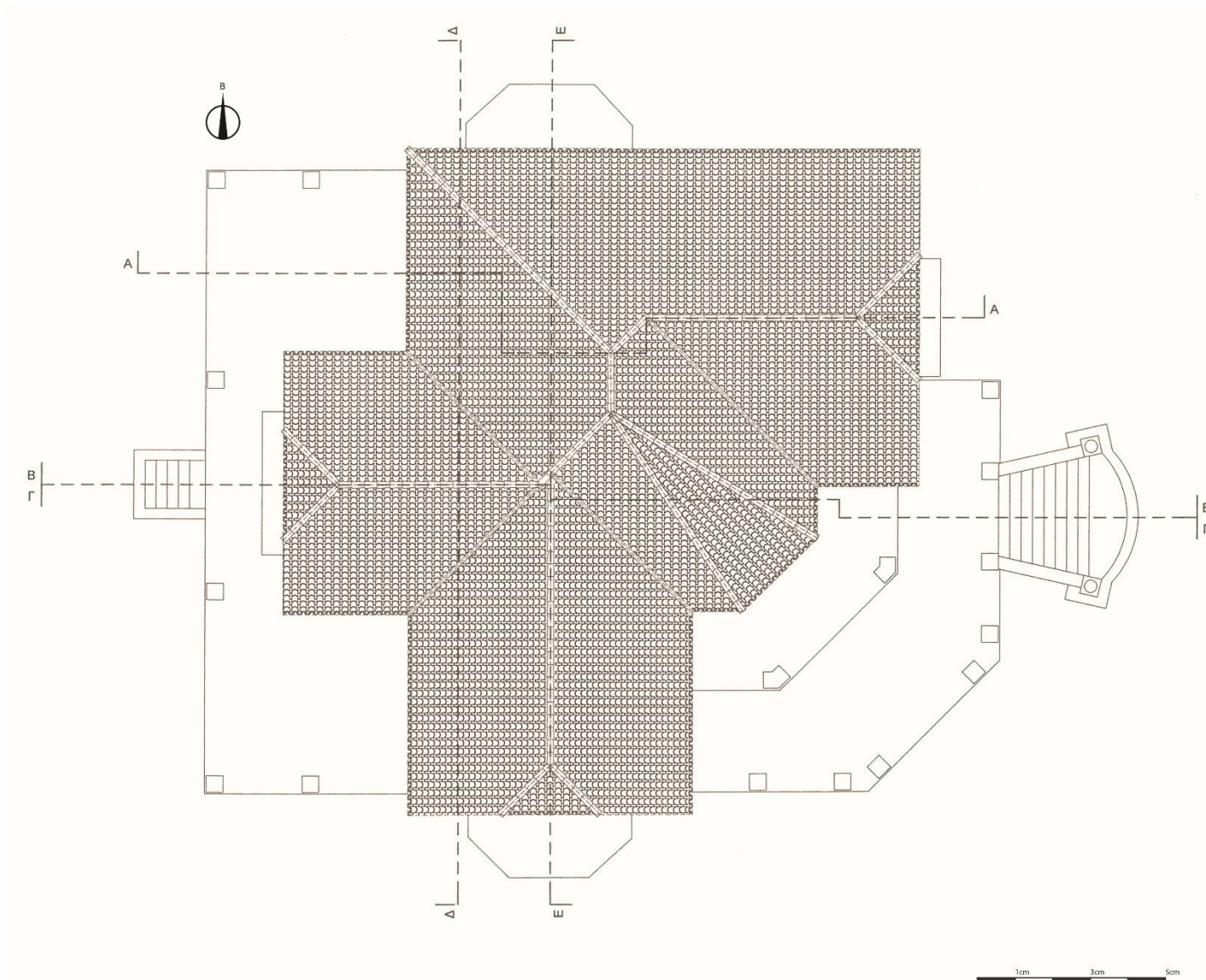
Εικόνα 68 Κάτοψη Ισογείου

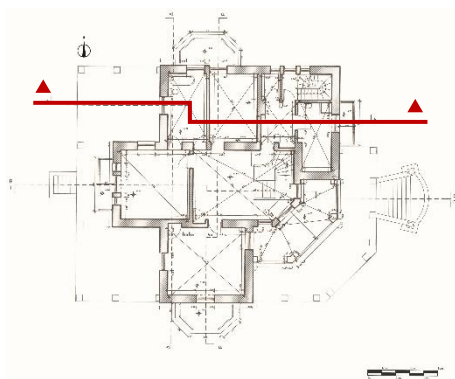
Εικόνα 69 Κάτοψη Ορόφου

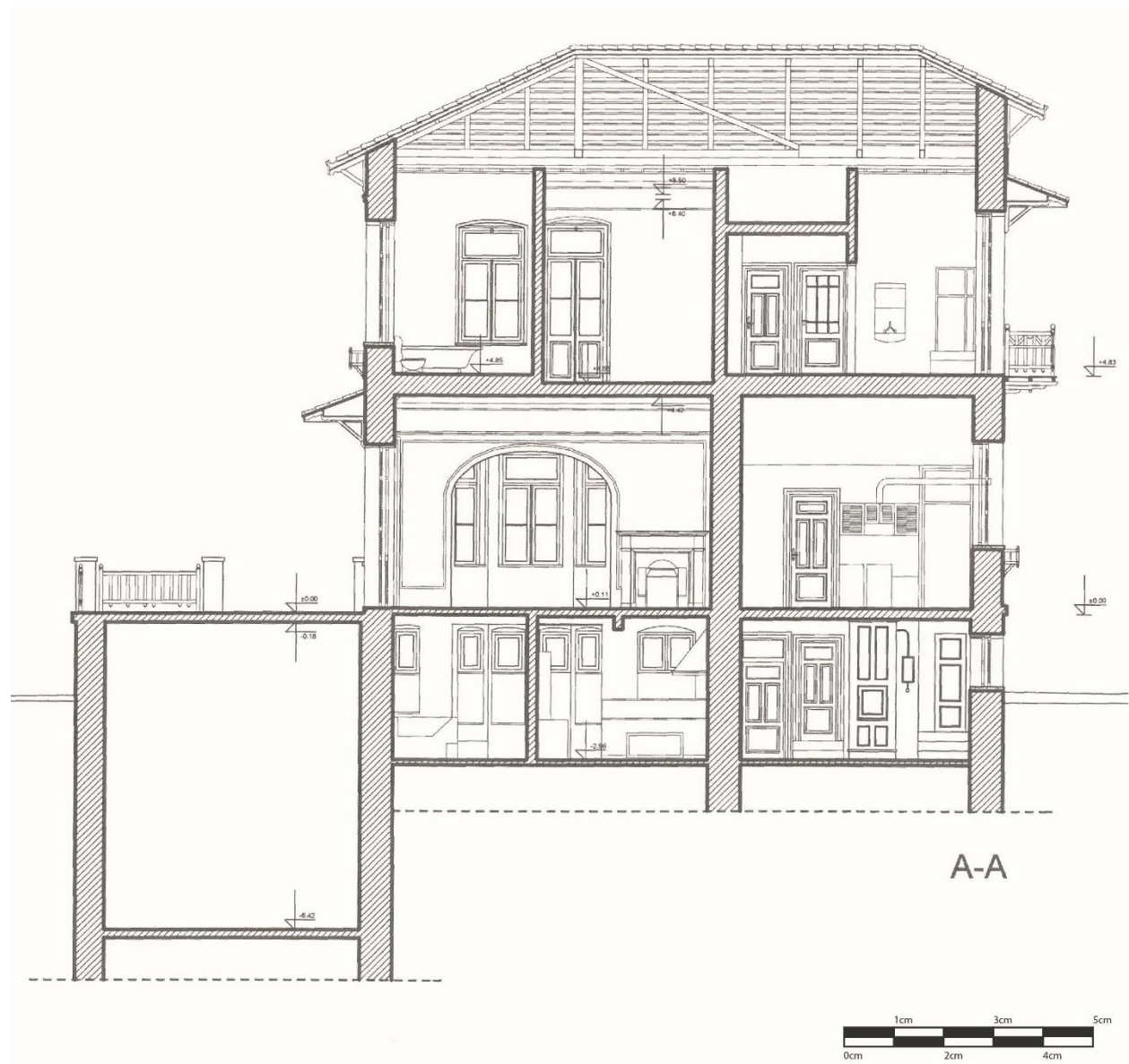
Εικόνα 70 Κάτοψη Φορέα Στεγών

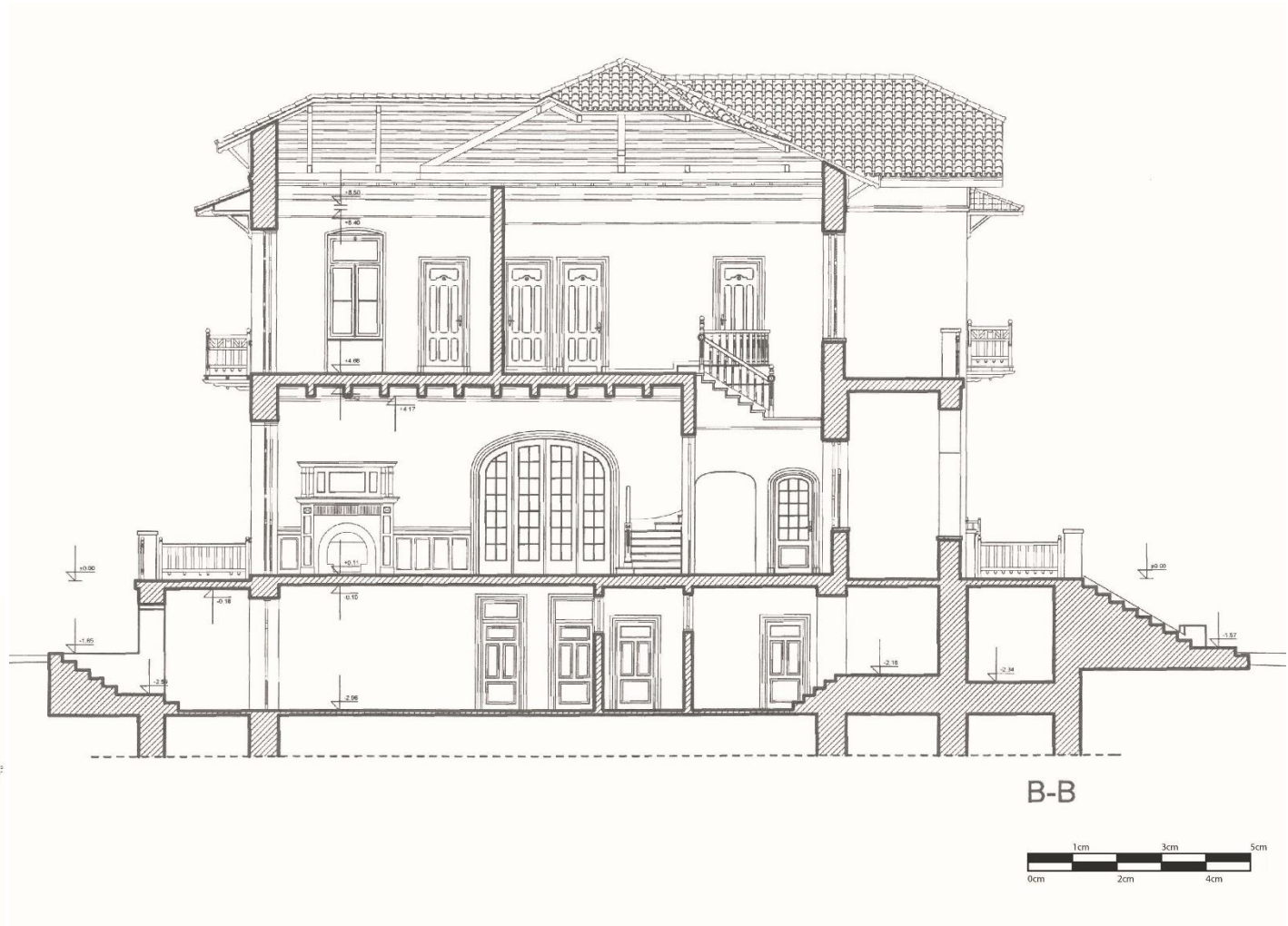
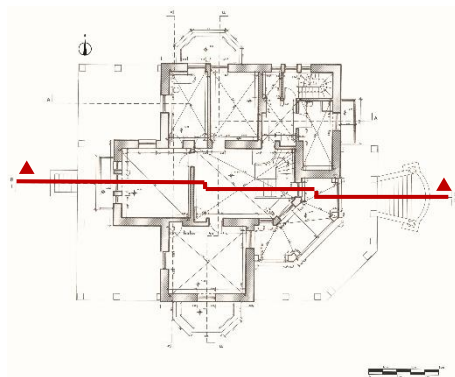

Εικόνα 71 Κάτοψη Στεγών

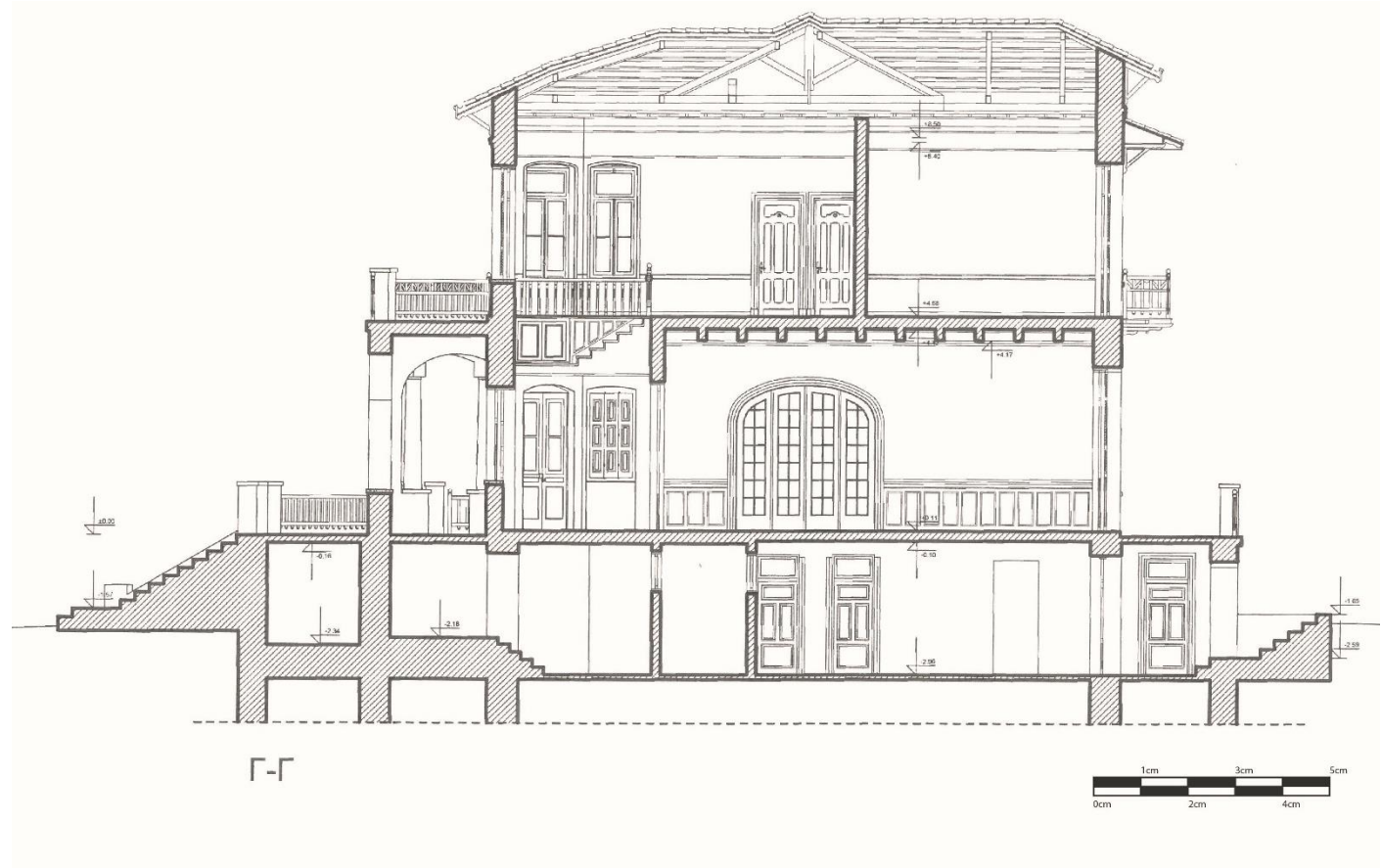
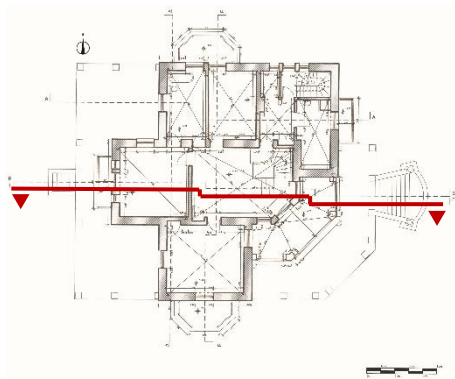

Εικόνα 72 Τομή Α-Α

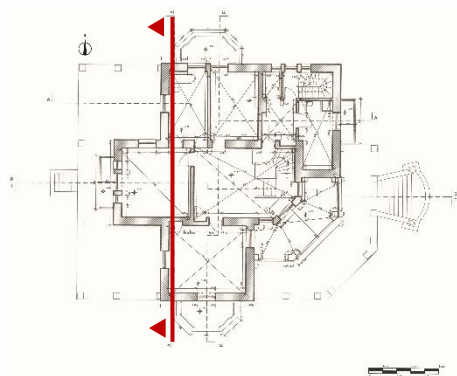

Εικόνα 73 Τομή Β-Β

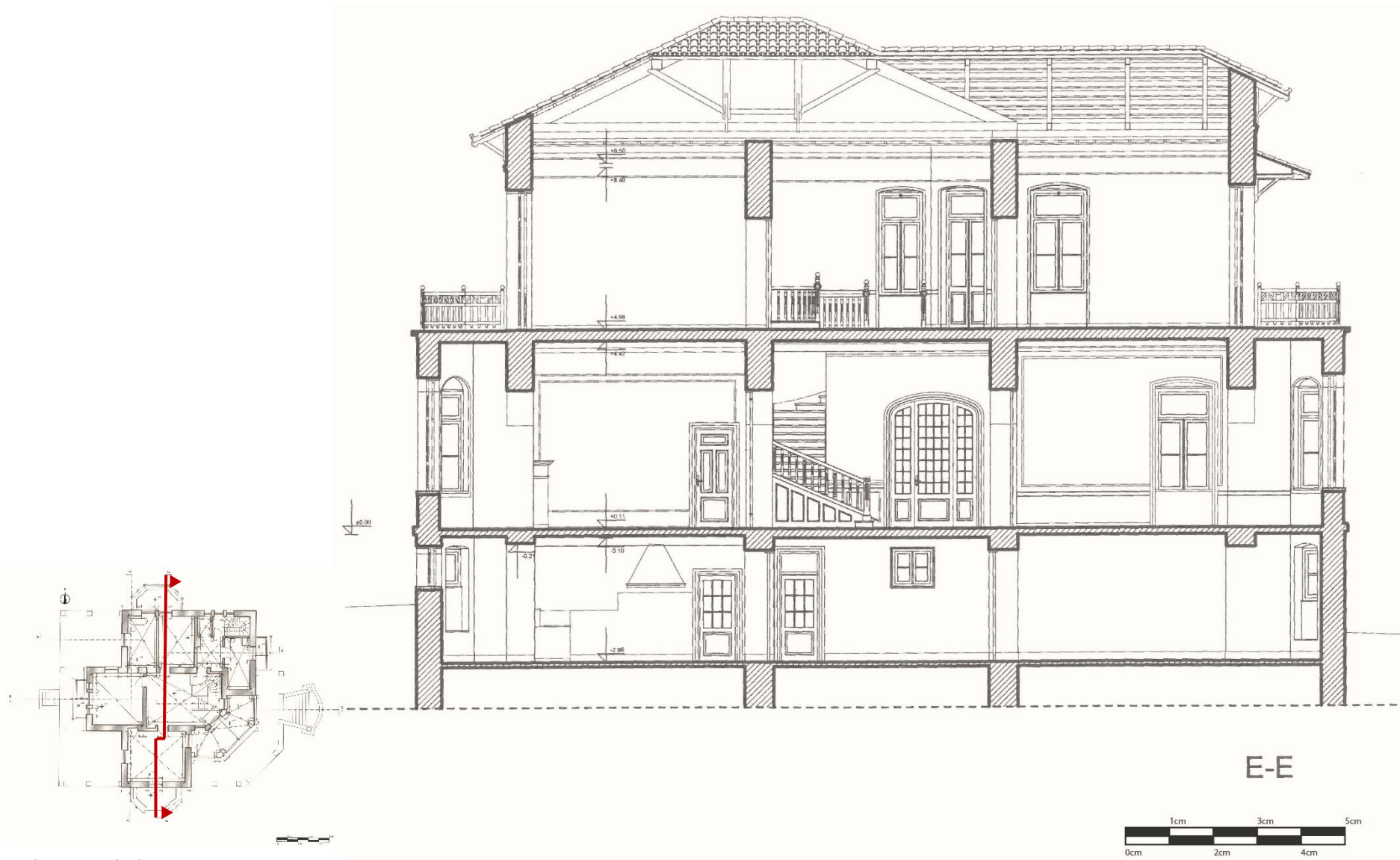

Εικόνα 74 Τομή Γ-Γ

Εικόνα 75 Τομή Δ-Δ

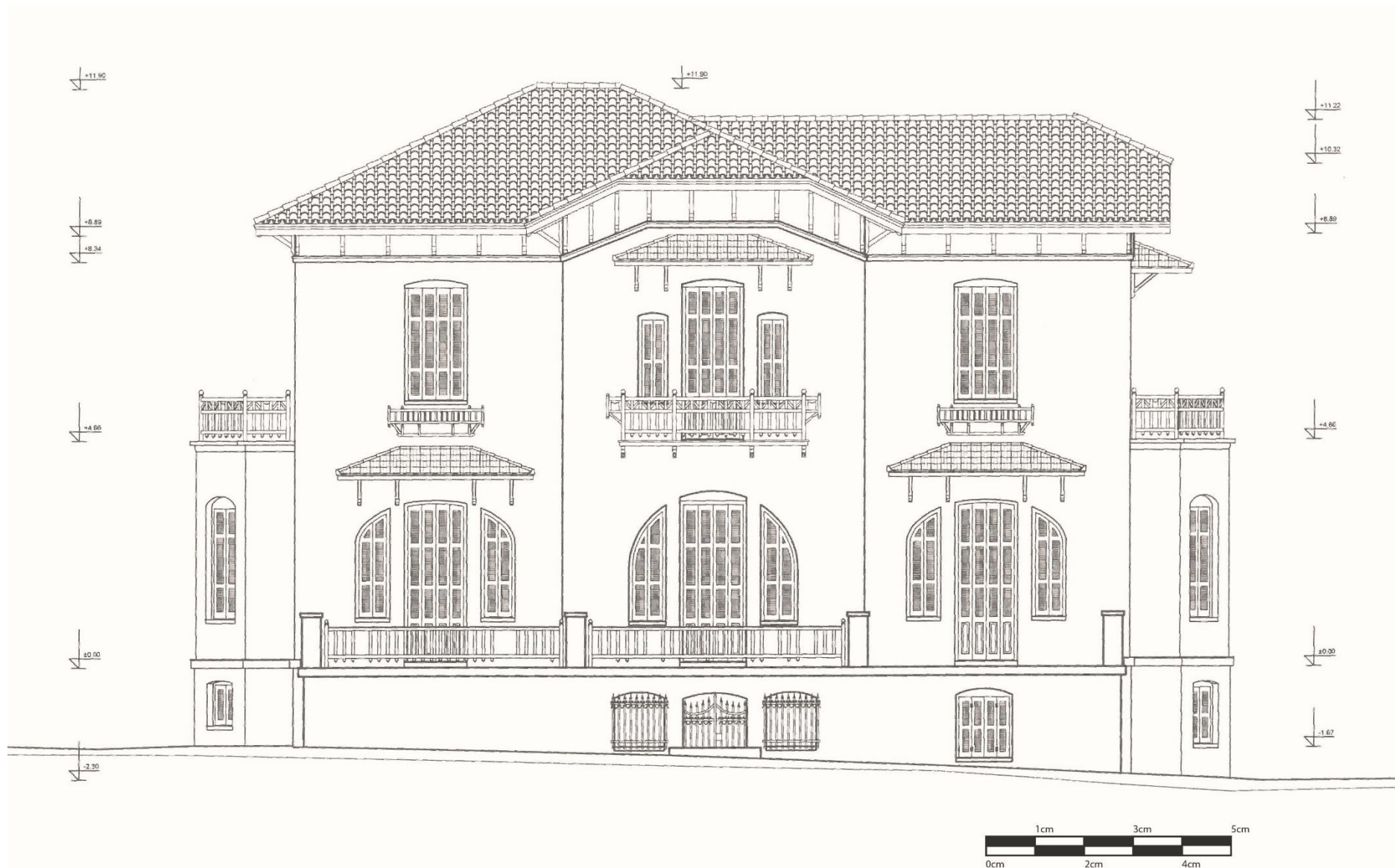

Εικόνα 76 Τομή E-E

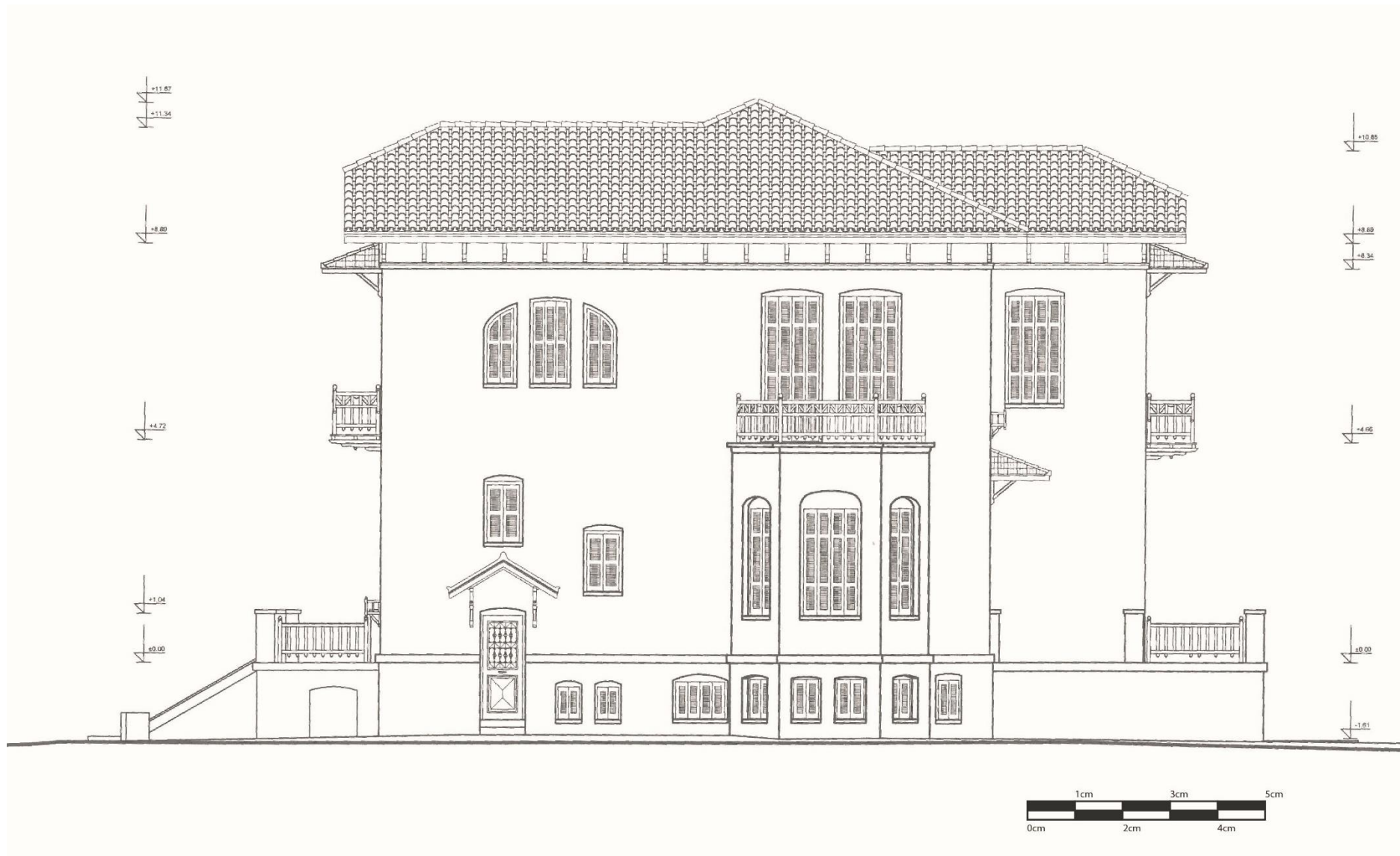
Εικόνα 77 Ανατολική Όψη

Εικόνα 78 Δυτική Όψη

Εικόνα 79 Νότια Όψη

Εικόνα 80 Βόρεια Όψη

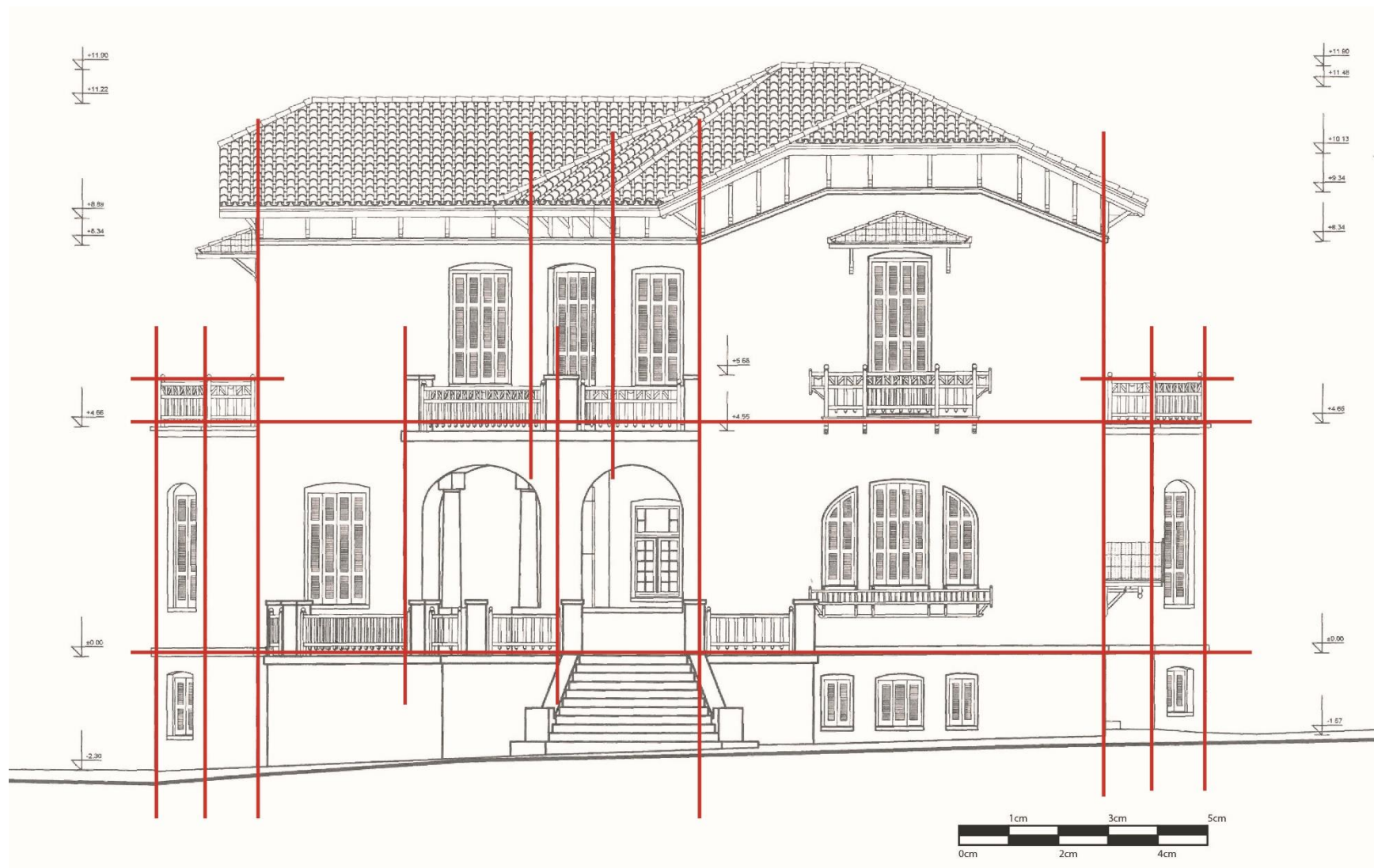
4.5. Εξωτερική περιγραφή της έπαυλης

Για να κατανοήσουμε τα χαρακτηριστικά της έπαυλης πέραν της εσωτερικής μελέτης της απαραίτητη είναι και η ανάλυση του κελύφους και του περιβάλλοντα χώρου.

4.5.1. Περιγραφή των όψεων

Βασικά εξωτερικά υλικά κατασκευής της έπαυλης Τσιροπινά αποτελούν ο ασβεστόλιθος που υποκαθιστά τον ψαμμίτη, το ξύλο, το μάρμαρο, το τούβλο και τα κεραμίδια. Πέρα αυτών εξωτερικά μπορούμε να παρατηρήσουμε και κάποια σημεία της να είναι ζωγραφισμένα. Αποτελεί σχεδιαστικά μία ασύμμετρη κατοικία με την κάθε όψη της να είναι διαφορετική από την άλλη. Τα Maison en meulière και γενικότερα τα κτήρια του εκλεκτικισμού βασίζονται στην δημιουργία όγκων οι οποίοι εμφανίζουν τοπικές συμμετρίες, Αντίθετα ο νεοκλασικισμός βασίζεται στην δημιουργία επιπέδων τα οποία εμφανίζουν τοπική συμμετρία και όλες αυτές οι συμμετρίες οδηγούν σε μία συνολική απόλυτη συμμετρία.

Ανατολική όψη

Εικόνα 81 Ανάλυση συμμετρίας ανατολικής όψης

Εικόνα 82

Ημιυπόγειο

Στην ανατολική όψη του κτηρίου παρατηρούμε στο **ημιυπόγειο** την χρήση τεσσάρων ξύλινων παραθύρων σε συνδυασμό με την χρήση παντζουριών γαλλικού τύπου. Σήμερα το μεσαίο από τα τρία παράθυρα δεξιά της σκάλας έχει μετατραπεί σε πόρτα για την είσοδο Α.Μ.Κ., οδηγώντας προς το ασανσέρ. Το διάζωμα περιτριγυρίζει το κτήριο τονίζοντας τον διαχωρισμό του ημιυπόγειου από το υπερυψωμένο ισόγειο. Δυναμικό στοιχείο της όψης αποτελεί η φαρδιά μαρμάρινη σκάλα η οποία προσκαλούσε τον κόσμο να εισέλθει στην οικία.

Υπερυψωμένο ισόγειο

Συνεχίζοντας στο **υπερυψωμένο ισόγειο** παρατηρούμε την χρήση ενός απλού παραθύρου, δύο παραθύρων με καΐτια και φεγγίτη (το ένα φαίνεται στην νότια όψη) που ανάμεσα τους βρίσκεται η κεντρική πόρτα της εισόδου και ενός μεγαλύτερου παραθύρου αποτελούμενου από τρία μέρη τα οποία κατέληγαν στον σχεδιασμό ενός τόξου. Το παράθυρο αυτό ήταν αντίστοιχα διακοσμημένο με καΐτια και κατέληγε σε τοξοειδείς φεγγίτες. Το συγκεκριμένο παράθυρο συνοδεύει ξύλινο κιγκλίδωμα στο οποίο μπορούν να τοποθετηθούν γλάστρες.

Ο επισκέπτης με τον ερχομό του στο ισόγειο από την σκάλα φτάνει σε έναν μικρό προαύλιο χώρο, στον οποίο αριστερά υπάρχει ένα παράθυρο και τον περιβάλλουν ξύλινα κάγκελα με πεσσούς. Ένα κομμάτι αυτού του χώρου στεγάζεται μέσω τριών καμάρων με πεζούλι. Στην όψη απεικονίζονται μόνο οι δύο από αυτές. Η κεντρική καμάρα από την οποία διέρχεται ο επισκέπτης είναι διακοσμημένη με έναν εκατέρωθεν κίονα, από ασβεστόλιθο που καταλήγει σε απλό κιονόκρανο, ενώ είναι στραμμένη νοτιοανατολικά και δεν ακολουθεί την είσοδο της σκάλας. Μέσα στον στεγασμένο χώρο παρατηρείται και η κεντρική είσοδος του κτηρίου στην οποία έχουν τοποθετηθεί διακοσμητικά κιγκλιδώματα και μαρμάρινο περίγραμμα. Τέλος ζωγραφισμένα κρεμαστά λουλούδια έχουν προστεθεί σαν διάκοσμο στο επάνω μέρος της εισόδου.

Εικόνα 83 Φωτογραφία δείχνοντας την σχέση της εισόδου με την κεντρική σκάλα

Εικόνα 84 Νωπογραφία της εισόδου

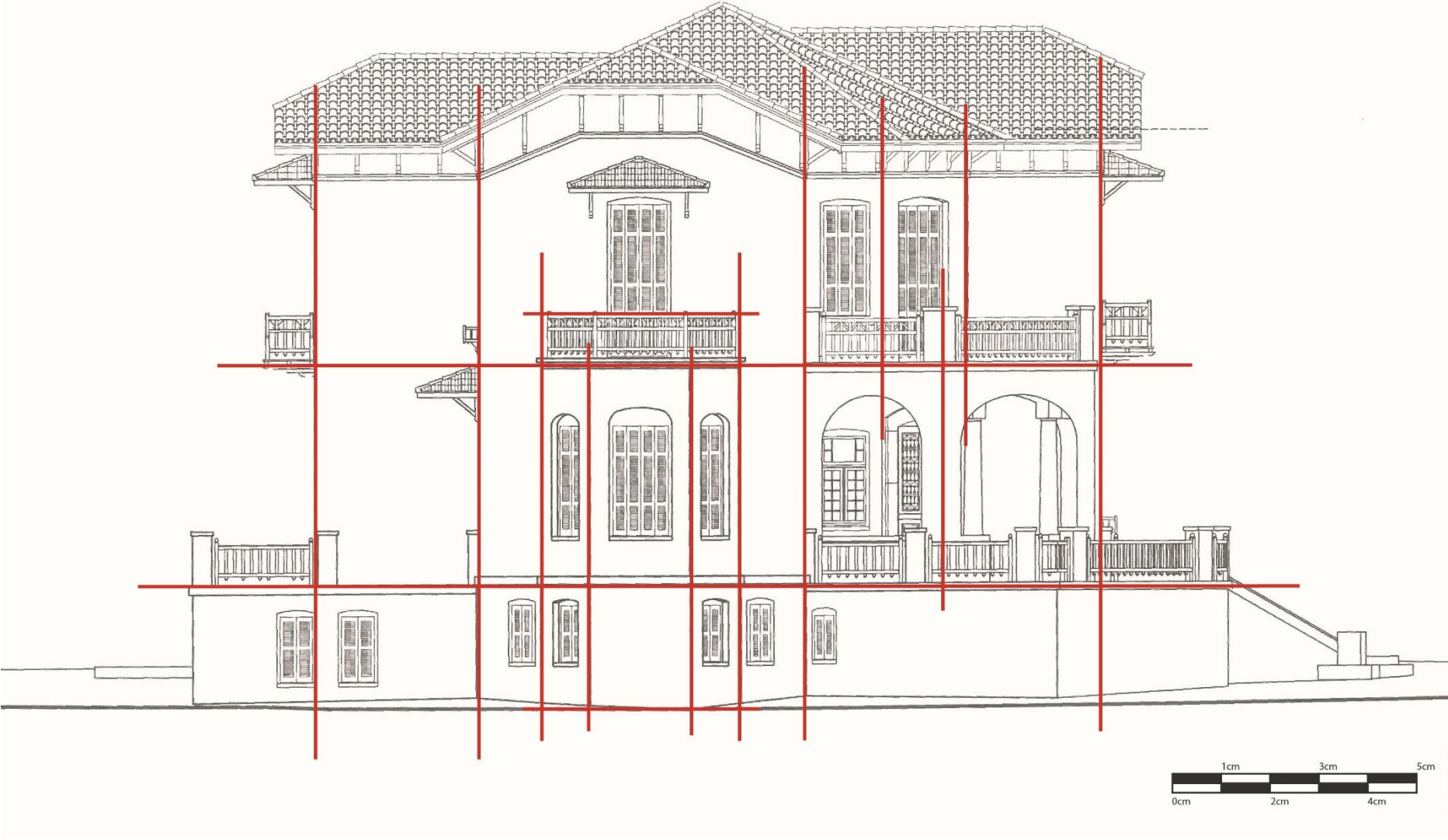

Εικόνα 85 Φωτογραφίες από την κεντρική είσοδο

Όροφος

Στον **όροφο** υπάρχουν μία μπαλκονόπορτα και τρία παράθυρα που έχουν πρόσβαση στο μπαλκόνι που σχημάτισε ο στεγασμένος χώρος του ισογείου ενώ μια δεύτερη μπαλκονόπορτα έχει έξοδο σε ένα ξύλινο εξώστη. Ο ξύλινος εξώστης συνδυάζεται με ένα αντίστοιχο τριεδρικό με κεραμίδια στέγαστρο. Το μπαλκόνι του ορόφου περιτριγυρίζεται από στηθαίο (ζωοφόρος) αντίστοιχα με το ισόγειο . Τέλος το κτήριο καταλήγει σε διάζωμα όπου πάνω από αυτό υπάρχει η κεραμιδοειδής στέγη.

Νότια όψη

Εικόνα 86 Ανάλυση συμμετρίας νότιας όψης

Εικόνα 87

Ημιυπόγειο

Στην περίπτωση του **ημιυπόγειου** παρατηρούμε πως στην νότια όψη έχει προστεθεί μαρμάρινο διάζωμα για υπερύψωση και ισοστάθμιση του κτηρίου καθώς το έδαφος εμφανίζει κλίση. Επιπλέον παρατηρούνται επτά παράθυρα για την εισαγωγή φωτός στον εσωτερικό χώρο και έναν πενταεδρικό όγκο να προστίθεται στον κεντρικό κορμό του κτηρίου. Επιπλέον χαρακτηριστικό αυτού του όγκου αποτελεί η αλλαγή του τρόπου χτισίματος του με ορθογώνιες ασβεστόλιθους, αντί για ημιλαξευτούς ασβεστόλιθους.

Υπερυψωμένο ισόγειο

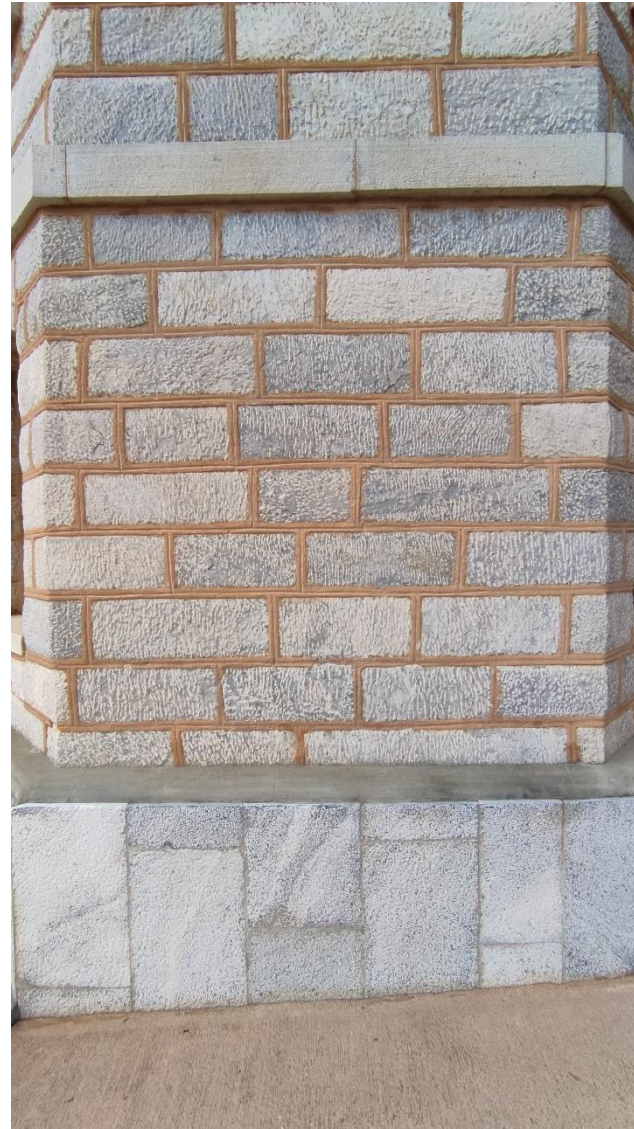
Πέρα της περιγραφής του **υπερυψωμένου ισογείου** που κάναμε προηγούμενος παρατηρούμε τον όγκο του ημιυπόγειου να συνεχίζεται και στο ισόγειο καταλήγοντας σε μαρμάρινη στέψη. Στο ύψος αυτό παρατηρούμε να προβάλουν άλλα δύο παράθυρα και ένα τρίτο με αυτό της ανατολικής όψης.

Όροφος

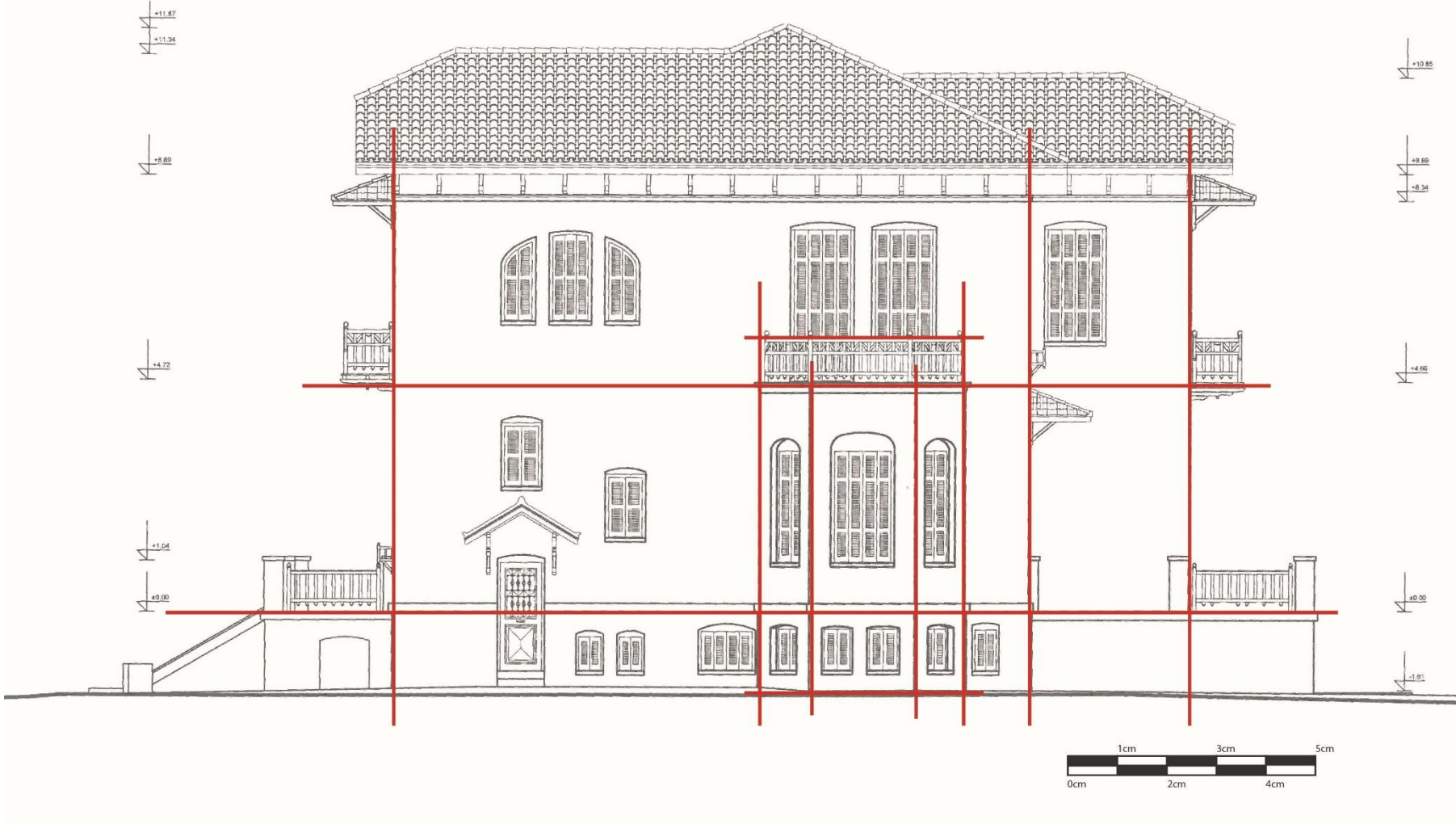
Τέλος στον **όροφο** παρατηρείτε μία μπαλκονόπορτα η οποία έχει έξοδο σε μαρμάρινο μπαλκόνι με ξύλινα κάγκελα. Η μπαλκονόπορτα συνδυάζεται με ένα ξύλινο τριεδρικό με κεραμίδια στέγαστρο.

Εικόνα 88 Κατασκευή του πύργου και λεπτομέρεια

Βόρεια όψη

Εικόνα 89 Ανάλυση συμμετρίας βόρειας όψης

Εικόνα 90

Ημιυπόγειο

Στην βόρεια όψη παρατηρούμε στο **ημιυπόγειο** να έχει χρησιμοποιηθεί αντίστοιχα με την νότια όψη μαρμάρινο διάζωμα στη βάση του κτηρίου και οχτώ παράθυρα για την εισαγωγή φωτός και αερισμού των δωματίων. Επιπλέον υπάρχει μία ξύλινη πόρτα με δύο σκαλοπάτια η οποία οδηγεί στην βοηθητική σκάλα του σπιτιού και αποτελεί το μοναδικό στοιχείο περιμετρικά της βίλας που σπάει την συνέχεια της μαρμάρινου διαζώματος που διαχωρίζει τα δύο επίπεδα. Η ξύλινη πόρτα συνδυάζεται με ένα αντίστοιχο διεδρικό με κεραμίδια στέγαστρο. Στο αριστερό μέρος της όψης παρατηρείται μία ακόμη πόρτα που οδηγούσε κάτω από την σκάλα και αποτελούσε είσοδο προς τις υδατοδεξαμενές. Αντίστοιχα με την νότια όψη παρατηρείτε ένας πενταεδρικός όγκος να προστίθεται, αποτελώντας ένα σημείο συμμετρίας του κτηρίου. Παρόλα αυτά παρατηρούνται τέσσερα και όχι τρία παράθυρα στην βάση του.

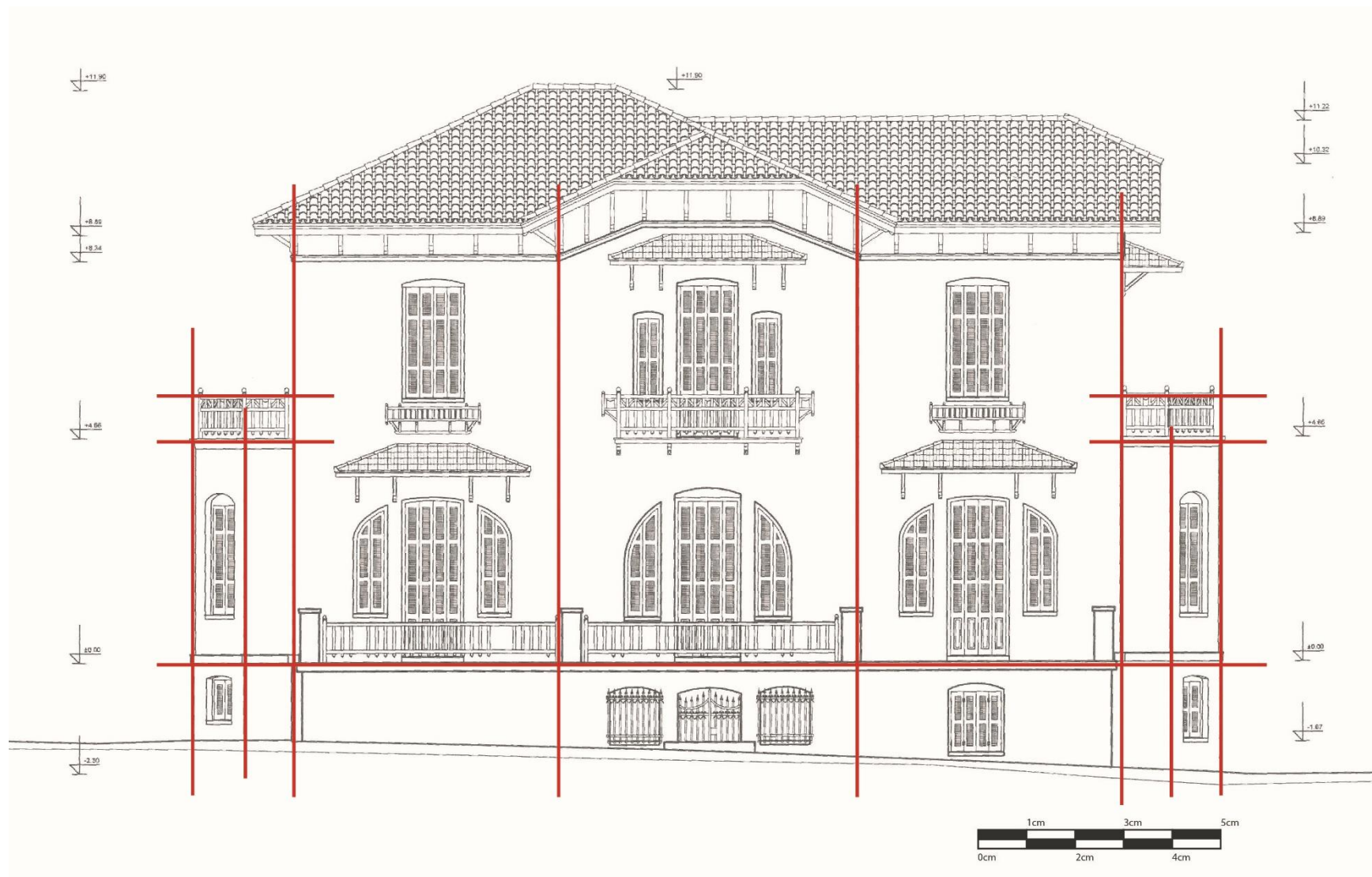
Υπερυψωμένο ισόγειο

Ο εξαγωνικός όγκος συνεχίζεται αντίστοιχα και στο **υπερυψωμένο ισόγειο** σε μαρμάρινη στέψη. Στην αριστερή του μεριά μπορούμε να παρατηρήσουμε δύο ασύμμετρα παράθυρα ενώ δεξιά παρατηρείται ένας εξώστης. Στις φωτογραφίες υπάρχει σκάλα για την πρόσβαση σε αυτόν, παρόλα αυτά δεν απεικονίζεται σε κανένα από τα σχέδια.

Όροφος

Τέλος στον **όροφο** παρατηρούνται ένα παράθυρο και μία μπαλκονόπορτα με πρόσβαση στην μαρμάρινη κεφαλή του εξαγωνικού όγκου που περικλείεται από ξύλινα κάγκελα. Δεξιά παρατηρείται ακόμη ένα παράθυρο ενώ αριστερά βρίσκεται ένα παράθυρο χωρισμένο σε τρία μέρη καταλήγοντας σε τόξο.

Δυτική όψη

Εικόνα 91 Ανάλυση συμμετρίας δυτικής όψης

Εικόνα 92

Ημιυπόγειο

Στην όψη αυτή εμφανίζεται στο **ημιυπόγειο** το μαρμάρινο διάζωμα που αποκαλυπτόταν στην βόρεια και νότια όψη. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι υπάρχει καθοδική κλίση από την ανατολική μεριά του κτηρίου προς την δυτική. Προς τα δεξιά παρατηρούμε ένα απλό ξύλινο παράθυρο, ενώ στο κέντρο του κτηρίου βρίσκεται μία πόρτα με δυο παράθυρα εκατέρωθεν με εξωτερικά κιγκλιδώματα.

Υπερυψωμένο ισόγειο

Στην συνέχεια στο **υπερυψωμένο ισόγειο** εμφανίζονται τρεις μπαλκονόπορτες. Η κάθε μπαλκονόπορτα συνδυάζεται από δύο παράθυρα, ένα δεξιά και ένα αριστερά, που μαζί καταλήγουν σε ένα τόξο. Παρατηρείται ότι οι δύο αριστερά μπαλκονόπορτες είχαν πρόσβαση σε κάποια μικρή βεράντα. Στις φωτογραφίες παρατηρούμε πως η βεράντα εκτείνεται και στην τρίτη αριστερή μπαλκονόπορτα. Επομένως τις ενοποίησαν και πρόσθεσαν την εξωτερική σκάλα που φαίνεται πιο καθαρά στις φωτογραφίες της βόρειας όψης. Αυτή η αλλαγή ίσως έγινε στο πλαίσιο του έργου συντήρησης. Επιπλέον η δεξιά καθώς και η αριστερή μπαλκονόπορτα στεγάζονται από ένα τριεδρικό στέγαστρο με κεραμίδια.

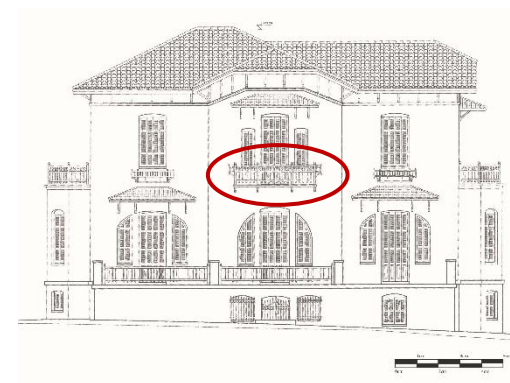
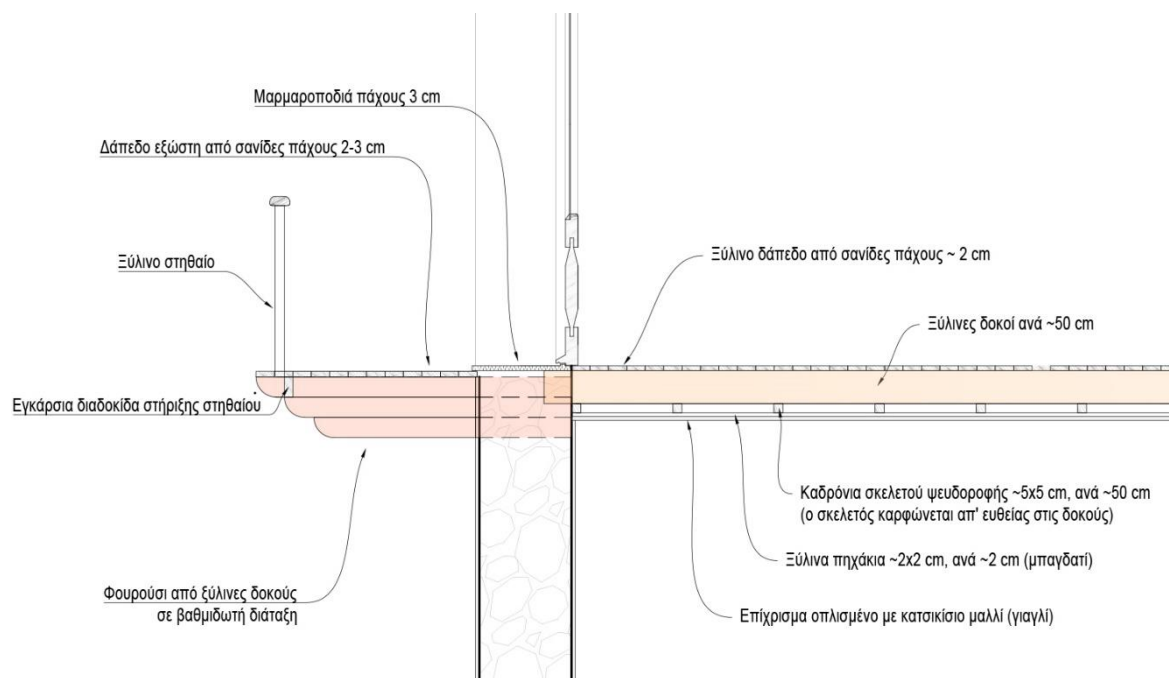

Εικόνα 93 Τριεδρικό στέγαστρο

Όροφος

Στο κέντρο του **ορόφου** υπάρχει μία μπαλκονόπορτα σε συνδυασμό με δύο μικρότερα παράθυρα εκατέρωθεν, να βγάζουν σε έναν εξ' ολοκλήρου ξύλινο εξώστη με αντίστοιχα ξύλινο στέγαστρο με κεραμίδια. Δεξιά και αριστερά παρατηρούμε δύο επιπλέον παράθυρα τα οποία συνοδεύονται από ξύλινες κατασκευές για την τοποθέτηση γλαστρών.

Τέλος στην όψη αυτή παρατηρούμε από πλάγια τους δύο πενταεδρικούς όγκους, δεξιά και αριστερά του βασικού κορμού, που αναλύθηκαν και μελετήθηκαν εκτενέστερα στην ανατολική και δυτική όψη.

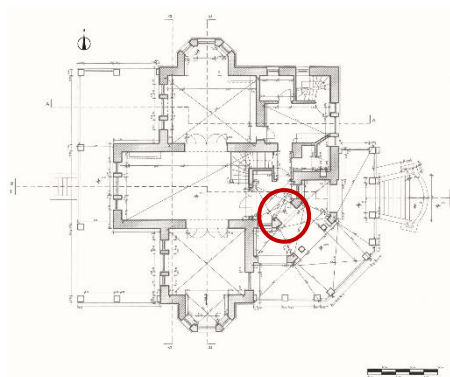

Εικόνα 94 Κατασκευή προβόλων

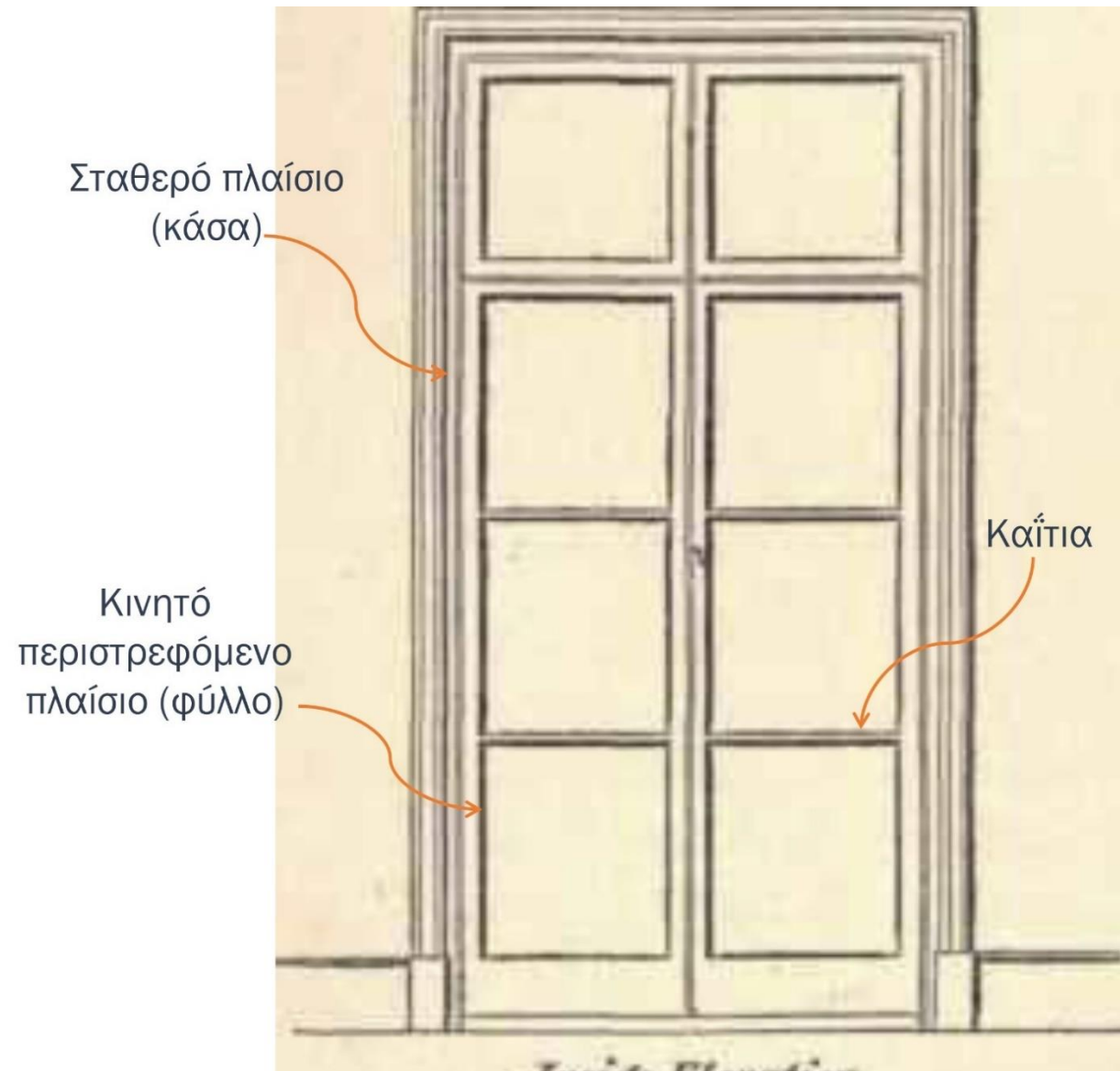
Εικόνα 95 Πόρτα εισόδου

Κάποιες γενικότερες διαπιστώσεις είναι πως όλα τα **ανοίγματα - κουφώματα** της έπαυλης είναι ξύλινα και πως όλα τα παράθυρα διαθέτουν μαρμάρινα περβάζια. Επιπλέον όλα τα ανοίγματα καταλήγουν σε τόξο ακόμα κι αν τα παράθυρα είναι ορθογώνια. Πάνω από όλα τα ανοίγματα, εξαιρουμένων των δύο παραθύρων και της πόρτας του ισογείου, έχουν τοποθετηθεί διακοσμητικά τόξα που γεφυρώνεται από ημιλαξευμένους ασβεστόλιθους, κάθετα στην φορά των παραθύρων. Εξαιρεση αποτελεί η κεντρική είσοδος του ισογείου που η τοξοειδής γεφύρωση ανοίγματος και η διαμόρφωση των παραστάδων και κατωφλιού πραγματοποιείται με συμπαγή μαρμάρινα μέλη⁵⁰. Τέλος όλα τα παράθυρα διαθέτουν διακοσμητικά καΐτια⁵¹ και τα εξώφυλλα ή αλλιώς παντζούρια είναι κι αυτά με την σειρά τους ξύλινα γαλλικού τύπου με γρίλιες (περσίδες).

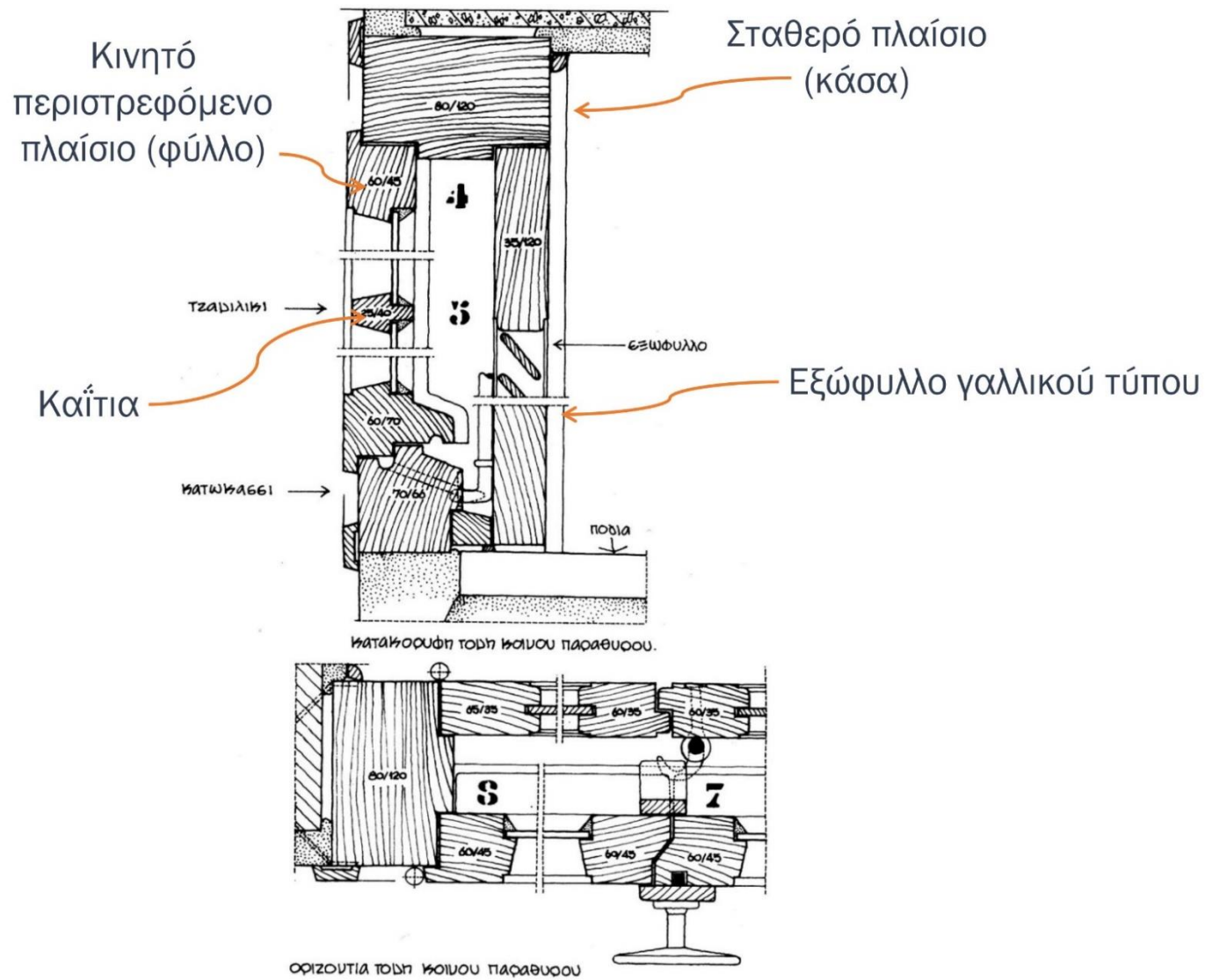

⁵⁰ Μπόμπολος Νίκος, Δομική τέχνη III: 03. Δομικά στοιχεία: ανοίγματα σε φέροντες τοίχους (θύρες και παράθυρα), 22/03/2023, σελ. 30

⁵¹ Μπόμπολος Νίκος, Δομική τέχνη III: 12. Κουφώματα, 1/04/2020 σελ. 23, 25

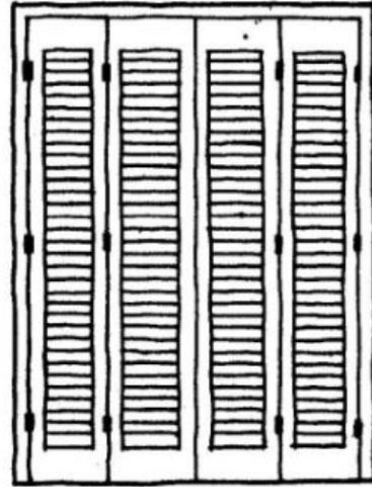

Εικόνα 96 Καΐτια

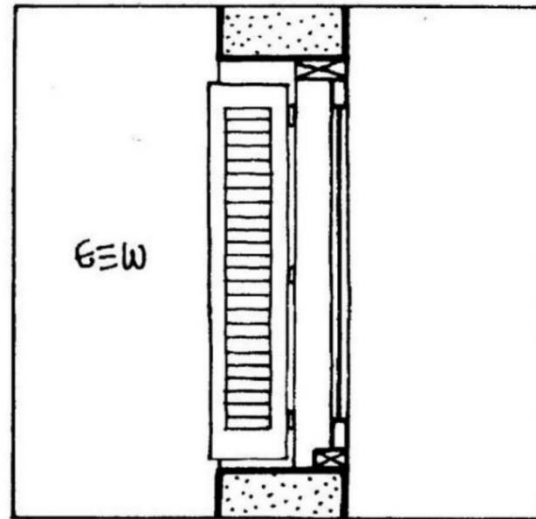
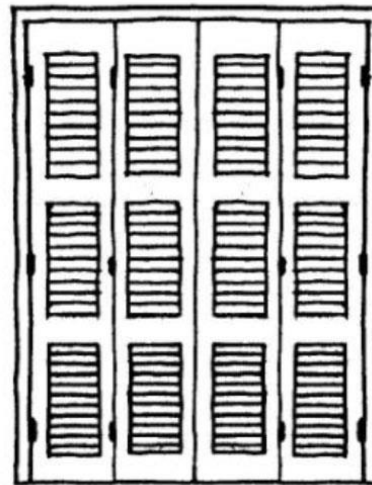
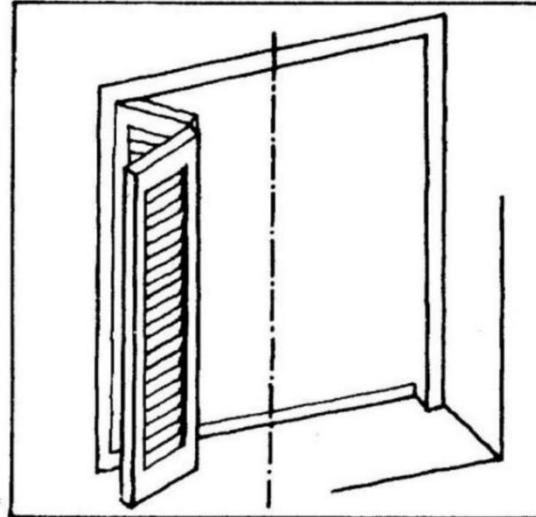

Εικόνα 97 Οριζόντια και κάθετη τομή γαλλικών παντζουριών και παραθύρου

ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΑΝΟΙΞΟΜΕΝΟ ΓΑΛΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

Εικόνα 98 Παντζούρια Γαλλικού τύπου

Εικόνα 99 Ημιλαξευμένοι και ορθογώνιοι ασβεστόλιθοι

Ξύλινοι είναι και οι εξώστες καθώς και τα στέγαστρα. Οι εξώστες αφαιρέθηκαν με τους νέους να κατασκευάζονται από ξύλο ιρόκο και σύμφωνα με αυτούς. Πιο αναλυτικά αποτελούνται από ξύλινο πάτωμα με σανίδωμα διατομής 100x30 mm και ξύλινο κιγκλίδωμα (Κεφάλαιο 11.1.2.). Τέλος στέκονται σε τρία οριζόντια δοκάρια τα οποία βασίζονται σε τέσσερα σύνθετα φουρούσια αποτελούμενα από τρεις δοκούς, στερεωμένα στους φέροντες τοίχους. Στα στέγαστρα υπάρχουν γαλλικά κεραμίδια ενώ βρίσκονται σε καλή κατάσταση χωρίς να χρειάζονται ολική αφαίρεση παρά μόνο μικρό επεμβάσεις.

Η στέγη στην οποία καταλήγει ο όροφος, ξεφεύγει από το περίγραμμα του κτηρίου και στηρίζεται πάνω σε ξύλινους δοκούς σε προβόλους με αντηρίδες (χαρακτηριστικό των Maison en meulière). Χαρακτηριστικό εξωτερικό στοιχείο της έπαυλης αποτελούν τα ζωγραφισμένα κόκκινα τριαντάφυλλα ανάμεσα στους προβόλους. Λένε ότι αρχικά είχαν ζωγραφίσει στην θέση τους διάφορες γάτες σε διάφορες πόζες, αλλά ο Εμμανουήλ Τσιροπινάς δεν τις ήθελε καθόλου σαν ζώα. Όταν τελείωσαν οι εργασίες της βίλας τις είδε και πρόσταξε να τις βγάλουν ή κρύψουν με κάποιο τρόπο αλλιώς προτιμούσε να γκρεμίσει ολόκληρο το κτήριο παρά να ζήσει σε αυτό⁵².

Τέλος το κτήριο είναι κατασκευασμένο από ημιλαξευμένους και ορθογώνιους ασβεστόλιθους (Κεφάλαιο 5.1. – Νότια Όψη). Επιπλέον γύρω από τα παράθυρα έχουν τοποθετηθεί ορθογώνιοι ασβεστόλιθοι (χαρακτηριστικό των Maison en meulière) και στις γωνίες των τοίχων έχουν τοποθετηθεί ημιλαξευτή ακρογωνιαίοι λίθοι (αγκωνάρια) για την καλύτερη δόμηση του κτηρίου.

⁵²Εγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας

Εικόνα 100 Ζωγραφισμένα τριαντάφυλλα ανάμεσα στους προβόλους

Εικόνα 101 Ζωγραφισμένα τριαντάφυλλα ανάμεσα στους προβόλους

Στο κτήριο παρατηρούνται από διάφορα σημεία να κατεβαίνουν χάλκινες υδρορροές για την απομάκρυνση νερών από την στέγη. Επιπλέον λόγω του έργου συντήρησης που πραγματοποιήθηκε έχουν τοποθετηθεί ντίζες για την συγκράτηση των γωνιακών τοίχων. Τέλος στο ύψος του ορόφου έχουν τοποθετηθεί ανοξείδωτοι ελκυστήρες για την περίσφιξη των λιθοδομών, εν είδει σπλισμένου διαζώματος, καθώς το κτήριο αντιμετώπιζε προβλήματα στατικότητας.

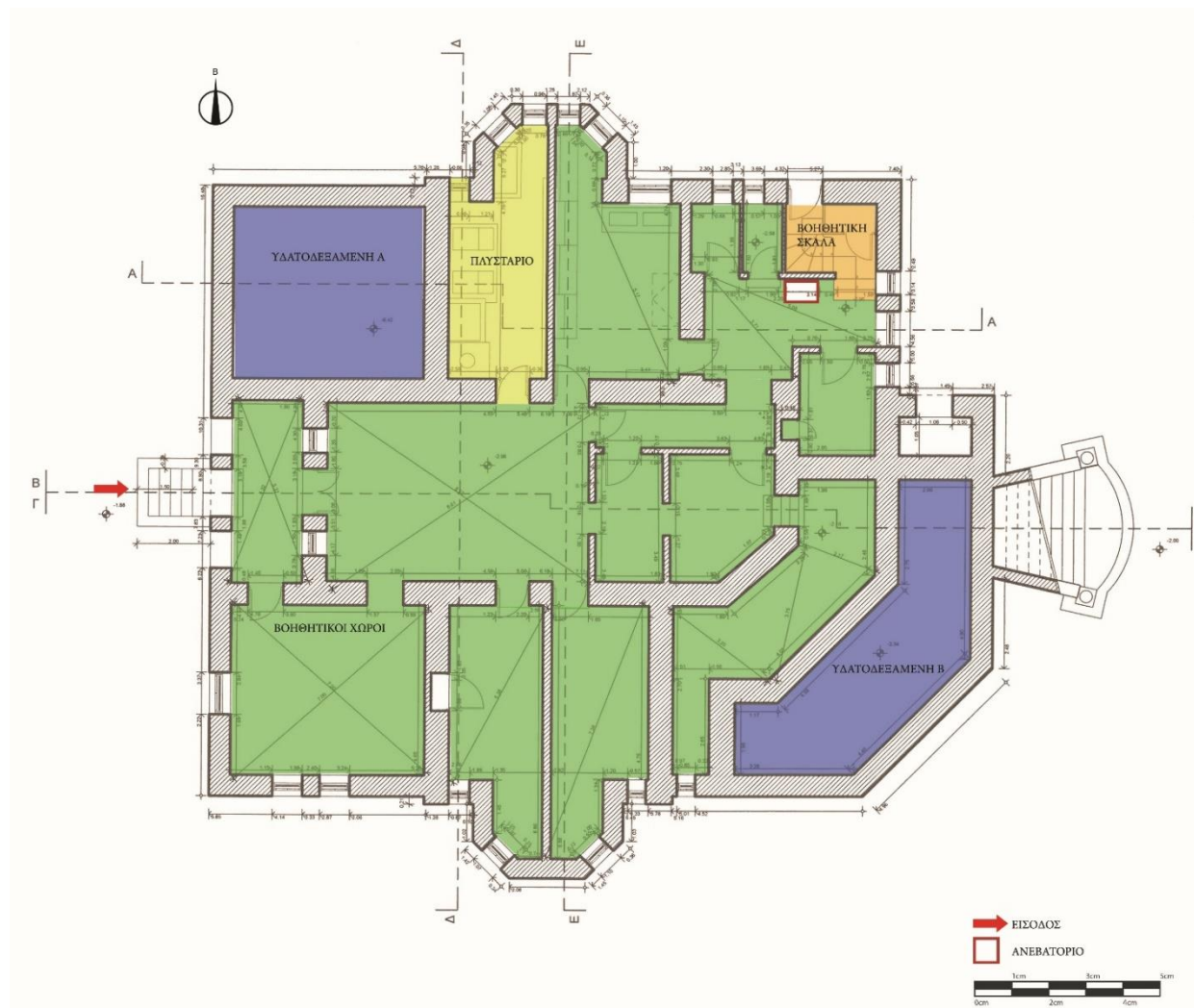
Εικόνα 102 Ανοξείδωτοι ελκυστήρες και ντίζες για την συγκράτηση των λιθοδομών

Εικόνα 103 Χάλκινη υδροροή

4.6. Εσωτερική περιγραφή της έπαυλης

4.6.1. Ημιυπόγειο

Εικόνα 104 Κάτοψη υπογείου, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης

Για να κατέβει κάποιος στο υπόγειο παρατηρείτε η χρήση πέντε σκαλοπατιών. Στο παρελθόν ολόκληρος ο χώρος του υπογείου χρησιμοποιούνταν από το μεγάλο σε αριθμό υπηρετικό προσωπικό, αναλογικά με το μέγεθος της έπαυλης αλλά και των ατόμων που ζούσαν μέσα σε αυτή. Το υπηρετικό προσωπικό που απασχολούσε η οικογένεια Τσιροπινά ανέρχεται στα 15 άτομα καθώς δεν πρέπει να παραβλέπετε το γεγονός πως αναφερόμαστε σε μία εποχή μεγάλων ανισοτήτων αλλά και εξελίξεων.

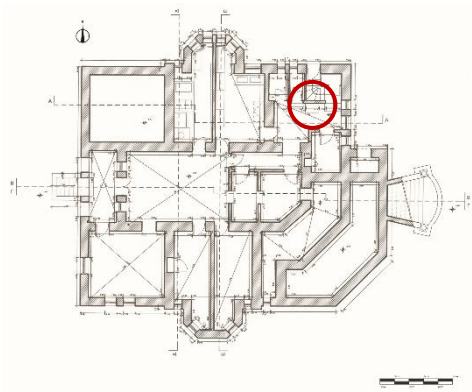
Δάπεδα

Όσο αφορά την υλικότητα των δαπέδων την σημερινή εποχή έχει χρησιμοποιηθεί τσιμεντοκονία λόγω των επισκευών που έχουν ολοκληρωθεί και μονάχα στον χώρο των πλυσταριών παρατηρείται κάποιου είδους τσιμέντο χωρίς να έχει επηρεαστεί.

Πλυσταριό

Στην ανατολική πλευρά του κτηρίου που βρίσκεται μέχρι και σήμερα ο χώρος των πλυσταριών. Μέσα στον χώρο βρίσκονται δύο χτιστές σκάφες ενώ στο κέντρο, στην βάση τους υπάρχουν ανοίγματα ώστε να μπορούν οι γυναίκες να τοποθετούν τα πόδια τους και να φτάνουν μέχρι την άλλη άκρη τους. Επιπλέον υπάρχει κι ένας φούρνος στον οποίον ζέσταιναν νερό τοποθετώντας το νερό στο επάνω σημείο του ενώ στο ντουλαπάκι τοποθετούσαν τα ανάμενα ξύλα.

Επιπλέον βορειοανατολικά και νοτιοδυτικά βρίσκονται οι δύο σημερινές υδατοδεξαμενές που εκείνη την εποχή αποσκοπούσαν στη συσσώρευση υγρών καυσίμων φωτίζοντας το σπίτι τις νυχτερινές ώρες μέσω των πολυάριθμων πολυελέων. Δυστυχώς δεν διασώθηκε κανένας τους. Τέλος στο υπόγειο υπάρχει ένα χειροκίνητο αναβατόριο μέσω του οποίου ανέβαζαν τα φαγητά στους επάνω ορόφους. Σήμερα η κατασκευή αυτή δεν χρησιμοποιείται ενώ έχει επισκευαστεί πλήρως.

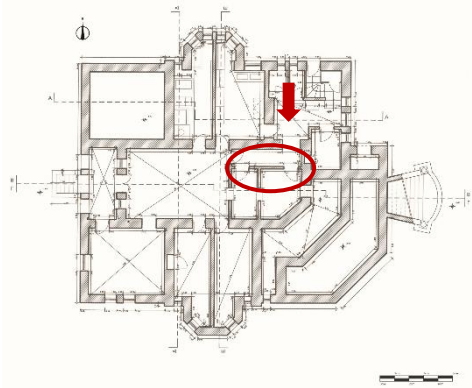

Εικόνα 105 Φωτογραφία χειροκίνητου αναβατόριου πριν ανακαινιστεί

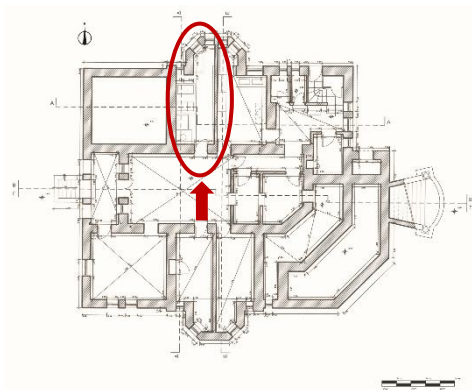
Εικόνα 106 Χειροκίνητο αναβατόριο σε υπάρχουσα κατάσταση

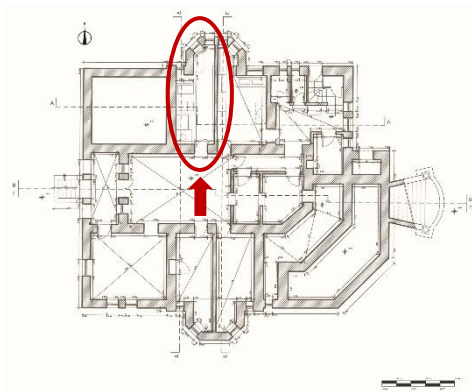
Εικόνα 107 Υλικότητα του χώρου των πλυσταριών

Εικόνα 108 Χώροι προσωπικού πριν ανακαινιστεί η έπαυλη

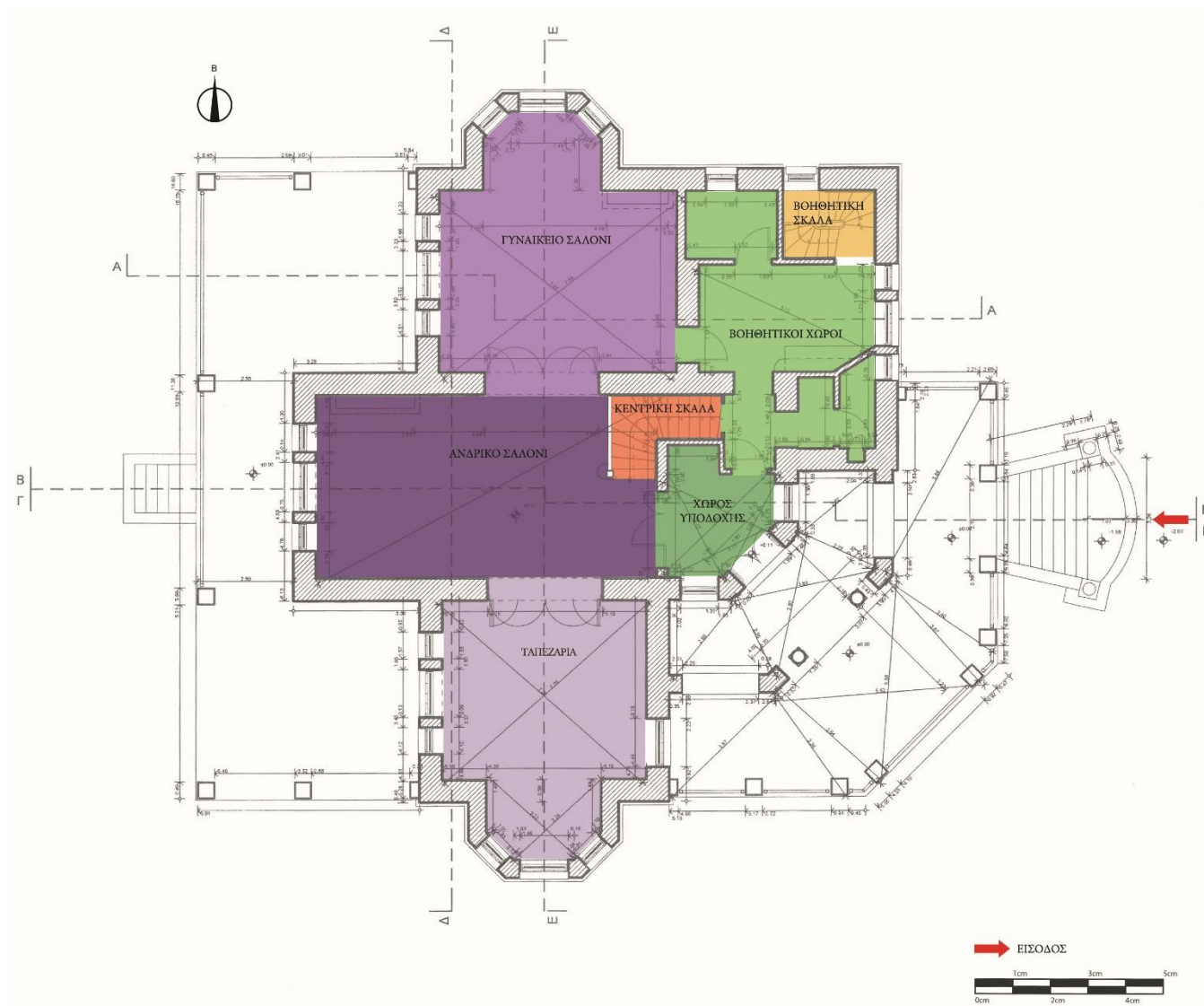

Εικόνα 109 Ο χώρος των πλυσταριών και η μορφολογία της χτιστής σκάφης

Εικόνα 110 Ο φούρνος που χρησιμοποιούσαν για να ζεστάνουν το νερό και το δοχείο το οποίο τοποθετούταν στο πάνω σημείο του

4.6.2. Υπερυψωμένο ισόγειο

Εικόνα 111 Κάτοψη ισογείου, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης

Για να ανέβει κάποιος στο ισόγειο υπάρχουν δύο εισοδοί. Η κύρια είσοδος της οικίας που βρισκόταν νοτιοδυτικά του κτηρίου ανεβαίνοντας μία φαρδιά μαρμάρινη σκάλα. Σήμερα υπάρχει μία δεύτερη είσοδος βορειοανατολικά και οδηγεί στην πίσω βεράντα του κτηρίου, η οποία δεν αποτυπώνεται στα σχέδια. Παρατηρώντας την κάτοψη του ισογείου η πόρτα της κεντρικής εισόδου εντοπίζεται στραμμένη σε σχέση με την μαρμάρινη σκάλα. **Δεν** ακολουθεί τον νεοκλασικό ρυθμό όπου η σκάλα οδηγεί ακριβώς μπροστά στην πόρτα της εισόδου. Αυτό αποσκοπούσε στο να μπει ο επισκέπτης στην διαδικασία να ανέβει την σκάλα, να ψάξει να βρει την πόρτα της εισόδου και τον τρόπο που θα έφτανε σε αυτή και στη συνέχεια να μπει στον χώρο υποδοχής όπου για μια ακόμη φορά θα ψάξει μέσα στην οικία μέχρι να βρει τον οικοδεσπότη. Σε ολόκληρη αυτή την διαδικασία συντελούσε το υπερυψωμένο ισόγειο σε σχέση με το έδαφος καθώς και τα υλικά που είχαν χρησιμοποιηθεί. Η σκάλα ήταν μαρμάρινη με μάρμαρο από την περιοχή της Πεντέλης σε αντίθεση με το έδαφος που ήταν απλό χώμα τονίζοντας την κατώτερη κοινωνική τάξη που βρίσκονταν και την ανώτερη που ερχόντουσαν σε επαφή.

Εικόνα 112 Μεταγενέστερη σκάλα δεύτερης εισόδου και κεντρικής εισόδου(ανατολική όψη)

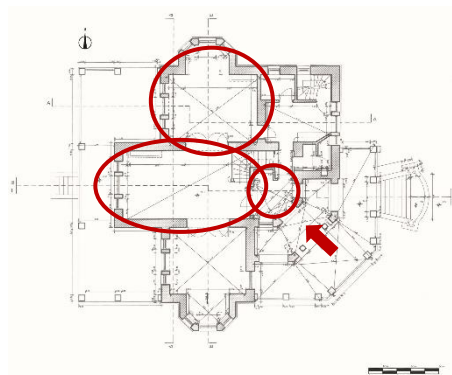
Ανδρικό και γυναικείο σαλόνι

Εικόνα 113 Χώρος υποδοχής

Με την είσοδο στο κτήριο ο επισκέπτης εμφανίζεται σε ένα χώρο υποδοχής στον οποίο αφήναν τα παλτό τους και στην συνέχεια εισχωρούσε στο κεντρικό ανδρικό σαλόνι. Δεξιά του βρισκόταν το γυναικείο σαλόνι και αριστερά ένα τρίτο σαλόνι. Στο ανδρικό σαλόνι υπάρχει ένα γωνιακό καφέ σκούρο αγγλικό τζάκι με ξυλόγλυπτες λεπτομέρειες. Ήταν χτισμένο από τούβλο και τριγύρω επενδυμένο με ξύλο. Το τζάκι στο γυναικείο σαλόνι είναι γωνιακό και κατασκευασμένο με αντίστοιχο τρόπο. Το χρώμα του είναι λευκό, γαλλικού τύπου και πιο μικρού μεγέθους από το ανδρικό. Αντίστοιχα με το ανδρικό τζάκι έχουν τοποθετηθεί διακοσμητικές λεπτομέρειες θυμίζοντας λεπτή διακοσμητική γιρλάντα.

Στις 15 Αυγούστου του 1958 πραγματοποιήθηκε ο τελευταίος χορός με περιφρούρηση από τον στρατό ώστε να μην μπορούν να τον παρακολουθήσουν ο γύρω κόσμος. Η οικογένεια Τσιροπινά έχουν ασύλληπτο πλούτο ζώντας στην εποχή και όχι στον χρόνο καθώς έχουν σχεδιάσει ένα κτήριο και έχουν ένα πολύ συγκεκριμένο τρόπο ζωής αναδεικνύοντας τον πλούτο τους σε αντίθεση με τον μοντερνισμό που άνθιζε εκείνη την εποχή.

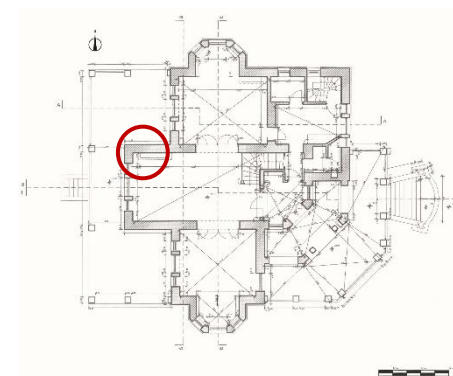

Εικόνα 114 Καφέ αγγλικό τζάκι και λεπτομέρεια, γαλλικό γυναικείο

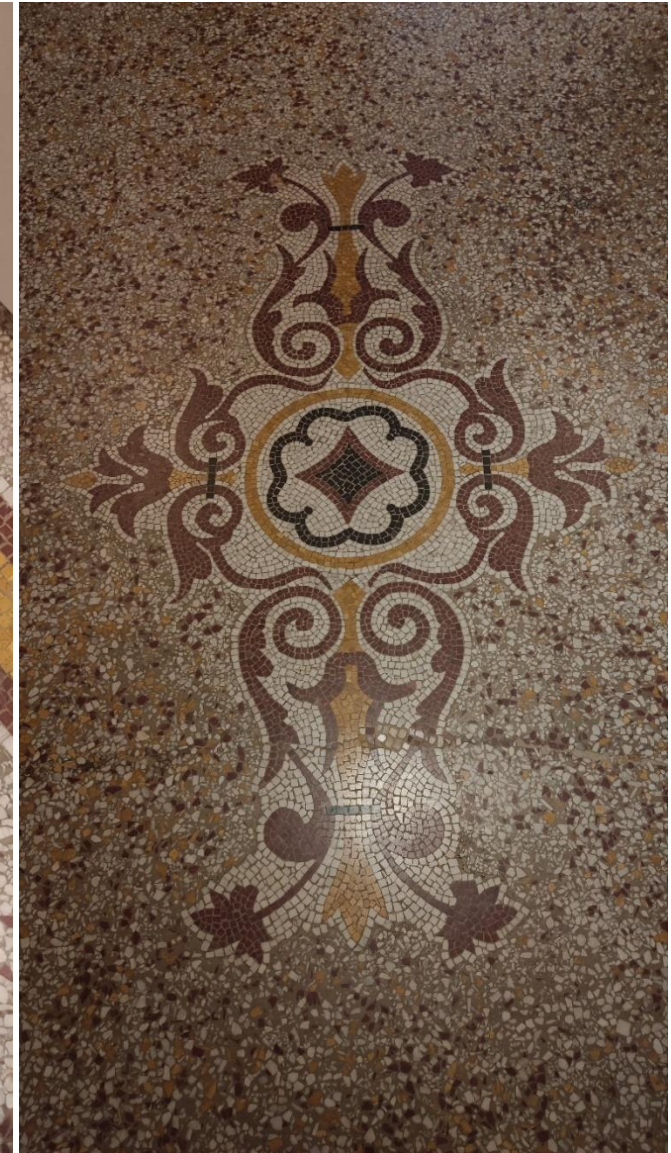
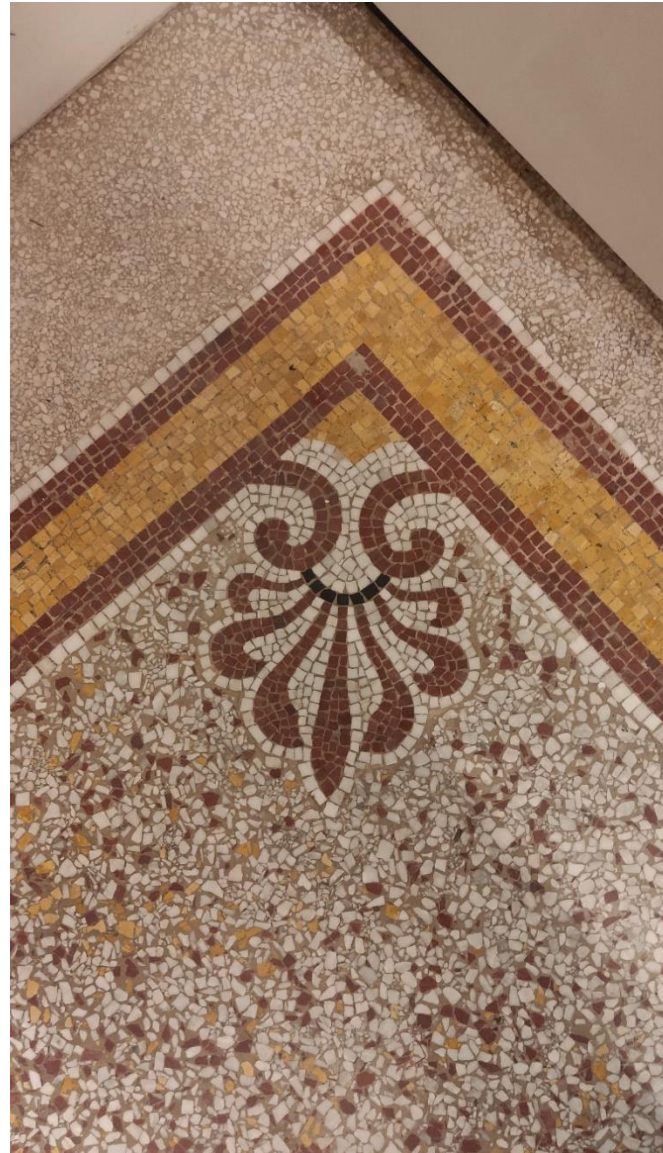
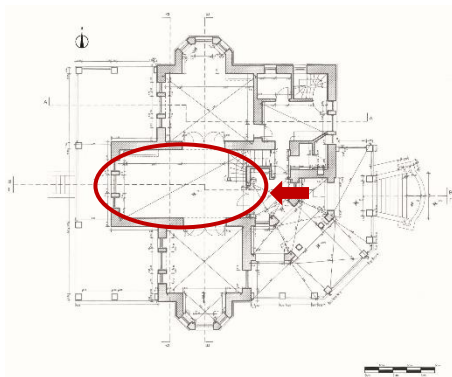
Δάπεδα

Όσο αφορά τα πατώματα των τριών χώρων είναι διαφορετικά. Τα δύο ακριανά δωμάτια έχουν ξύλινο πάτωμα και μόνο το μεσαίο, ανδρικό σαλόνι, πάτωμα φτιαγμένο από ψηφιδωτό. Στις γωνίες του υπάρχουν σχέδια ίδια με αυτά που υπάρχουν στο Νομισματοκοπείο Μουσείο Μέγαρο Σλίμαν. Από την τοποθέτηση του ψηφιδωτού γίνεται αντιληπτό ότι πρώτα τοποθετήθηκαν οι σκάλες με το πάτωμα και σε δεύτερο χρόνο αποφασίστηκε τι σχέδιο και με πιο τρόπο θα τοποθετηθεί το ψηφιδωτό καθώς δεν περνά κάτω από την σκάλα.

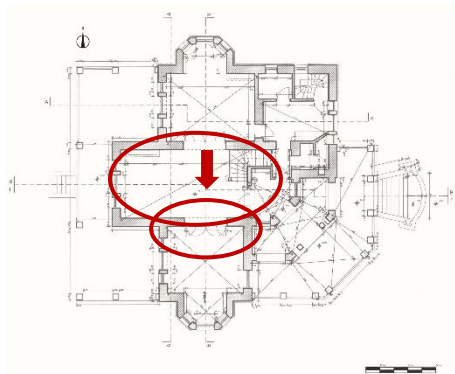
Στο ανδρικό σαλόνι, μπροστά από την εστία του τζακιού έχουν τοποθετηθεί πράσινα πλακάκια με στόχο να πέφτουν οι στάχτες πάνω σε αυτά και όχι στο ψηφιδωτό πάτωμα.

Εικόνα 115 Λεπτομέρεια στο ανδρικό τζάκι, το πλακάκι που είχε τοποθετηθεί με στόχο να πέφτουν οι στάχτες

Εικόνα 116 Λεπτομέρειες του πατώματος του ανδρικού σαλονιού

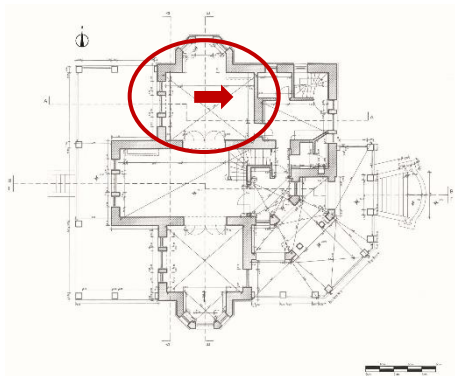

Εικόνα 117 Η μετάβαση στην αλλαγή της υλικότητας του ανδρικού σαλονιού και της τραπεζαρίας

Νωπογραφίες, διακοσμητικά στοιχεία

Επίσης παρατηρείται πως σε ολόκληρη την έπαυλη δεν υπάρχουν τοιχογραφίες μόνο ζωγραφισμένα φυτά και μοτίβα που περιτριγυρίζουν μερικά από τα δωμάτια σαν μία όμορφη κορδέλα (ζωοφόρος). Στην περίπτωση του ισογείου ζωγραφισμένο είναι μόνο το γυναικείο σαλόνι απεικονίζοντας την θάλασσα με πλοία να βρίσκονται στο βάθος και γλάρους να πετάνε. Επιπλέον στη τραπεζαρία αλλά και το γυναικείο παρατηρούνται γύψινες λεπτομέρειες να διακοσμούν τις οροφές και κάποια σημεία των τοίχων. Αντίθετα στο ανδρικό σαλόνι παρατηρούνται μεγάλα σκουρόχρωμα δοκάρια. Επιπλέον, μόνο σε αυτό, έχει χρησιμοποιηθεί στο κάτω σημείο του τοίχου ξύλινη κουαζερή για την επένδυση του. Οι τοίχοι του γυναικείου και ανδρικού σαλονιού είναι βαμμένοι μπέζ σε αντίθεση με της τραπεζαρίας που είναι φιστικί.

Τέλος η νωπογραφία ή αλλιώς φρεσκογραφεία, στα ιταλικά *Affresco*, αποτελεί μέθοδο ζωγραφικής και βασιζόταν στη ζωγραφική με υδατοχρώματα σε τοίχο ενώ η επιφάνεια του ασβεστοκονιάματος ήταν ακόμα νωπή. Η τεχνική αυτή χρησιμοποιείται για την ζωγραφική τοιχογραφιών και συνήθως μεταφέρει την εξωτερική φύση στο εσωτερικό του χώρου.

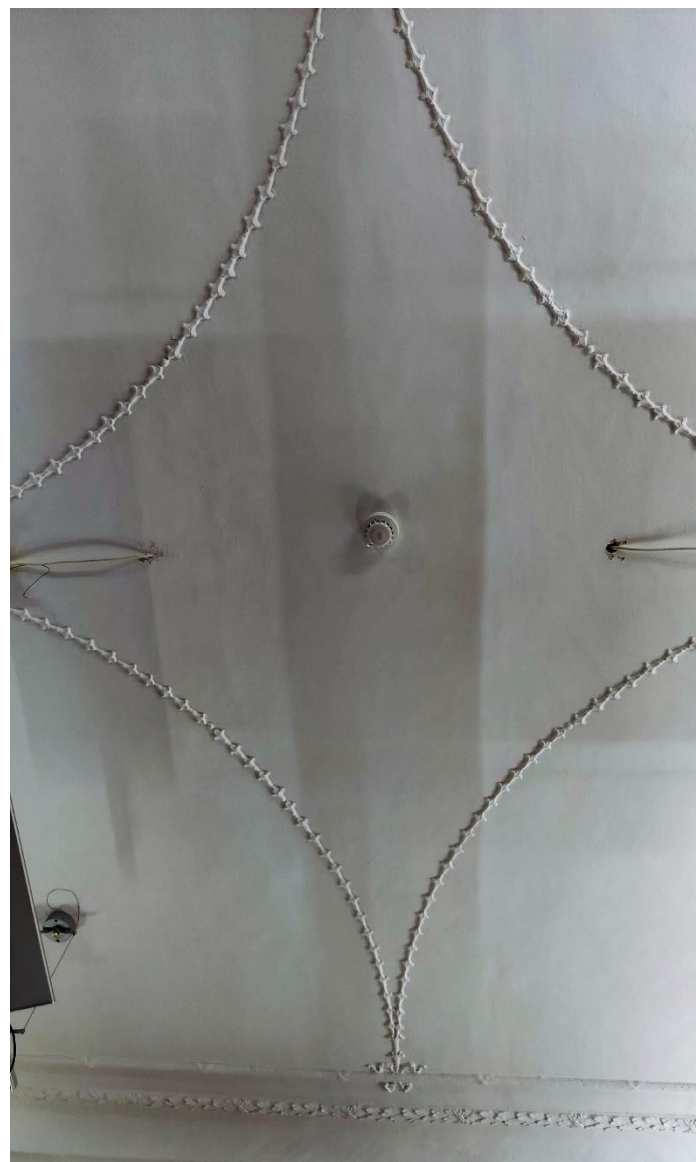

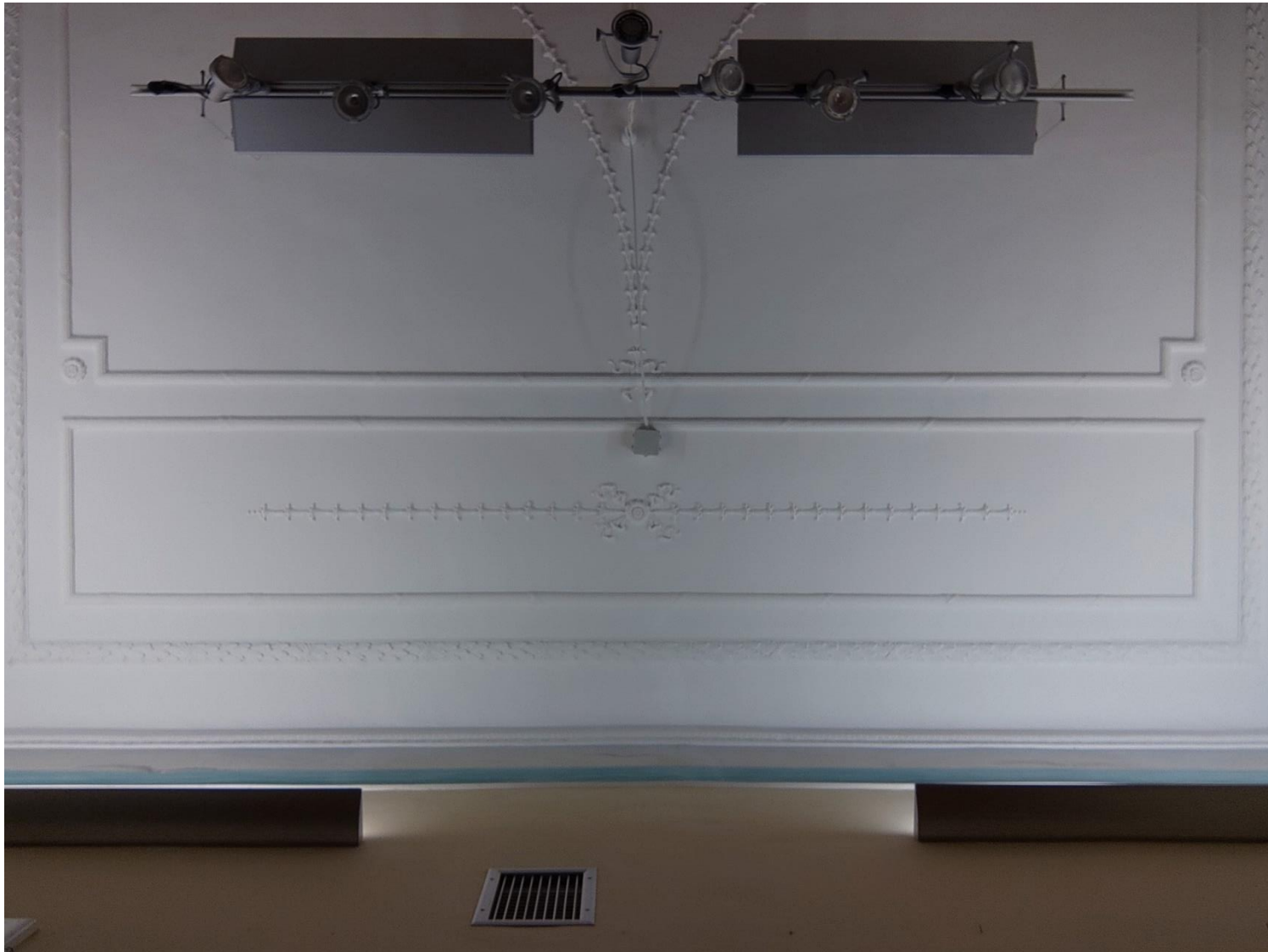
Εικόνα 118 Νωπογραφία γυναικείου σαλονιού

Εικόνα 119 Γυναικείο σαλόνι

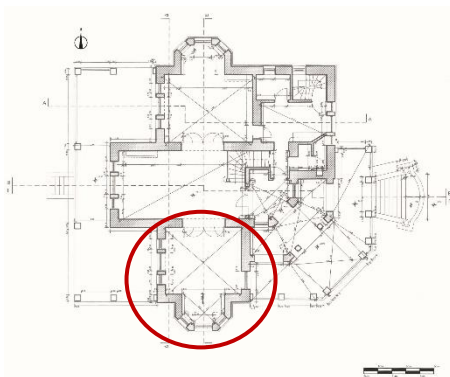

Εικόνα 120 Διακόσμηση οροφής γυναικείου σαλονιού

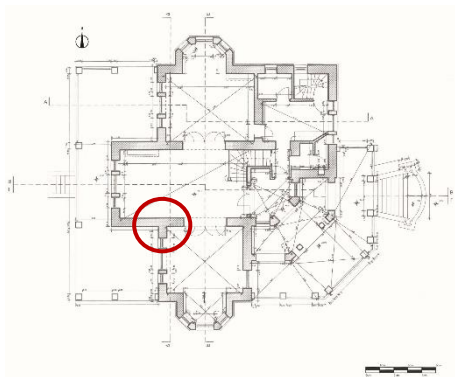
Εικόνα 121 Οροφή - ξύλινα δοκάρια ανδρικού σαλονιού

Εικόνα 122 Διακόσμηση οροφής τραπεζαρίας

Εικόνα 123 Λεπτομέρεια οροφής τραπεζαρίας, πιθανή μικρή αλλοίωση

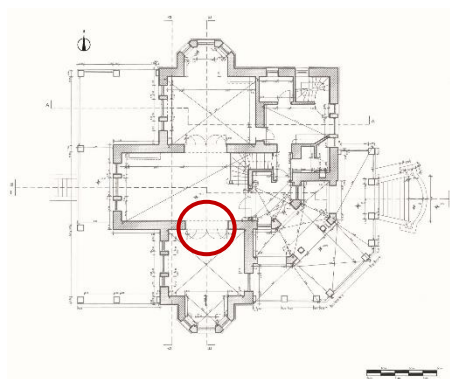
Εικόνα 124 Διακοσμητική γύψινη λεπτομέρεια σε τοίχο της τραπεζαρίας

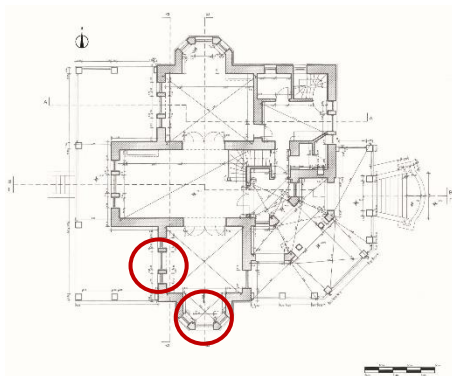
Μεσόπορτες, κουφώματα και καμάρες

Οι πόρτες και τα κουφώματα των χώρων αποτελούν προϊόν δύσκολης κατασκευής, ενώ έχουν στοιχεία της Art Déco. Πολύπλοκα σχεδιασμένες και κατασκευασμένες λόγω των πολλών καϊτιών και τζαμιών που έχουν. Επιπλέον καταλήγουν σε τοξοειδές σχήμα το οποίο καθώς έκλεινε έπρεπε να εφαρμόζει σωστά. Οι πόρτες σε κάποιες περιπτώσεις σπάνε σε τέσσερα φύλλα τα οποία έπρεπε να ασφαλίζουν και να κινούνται σωστά, χωρίς να κρεμάνε. Πέρα της μεγάλης δυσκολίας στον τρόπο κατασκευής τους αποτελούσαν και πολύ ακριβά αντικείμενα. Τέλος οι καμάρες δεν έχουν στρογγυλεμένο σχήμα όπως αυτές των νεοκλασικών κτηρίων αλλά είναι πιο οβάλ.

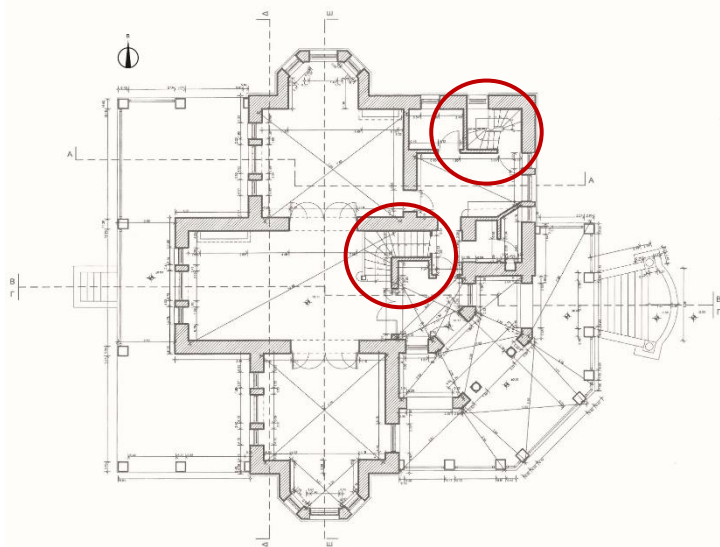
Εικόνα 125 Μεσόπορτα που χώριζε το ανδρικό κεντρικό σαλόνι με την τραπεζαρία, χρήση καϊτιών, σπάσιμό σε δύο φύλλα

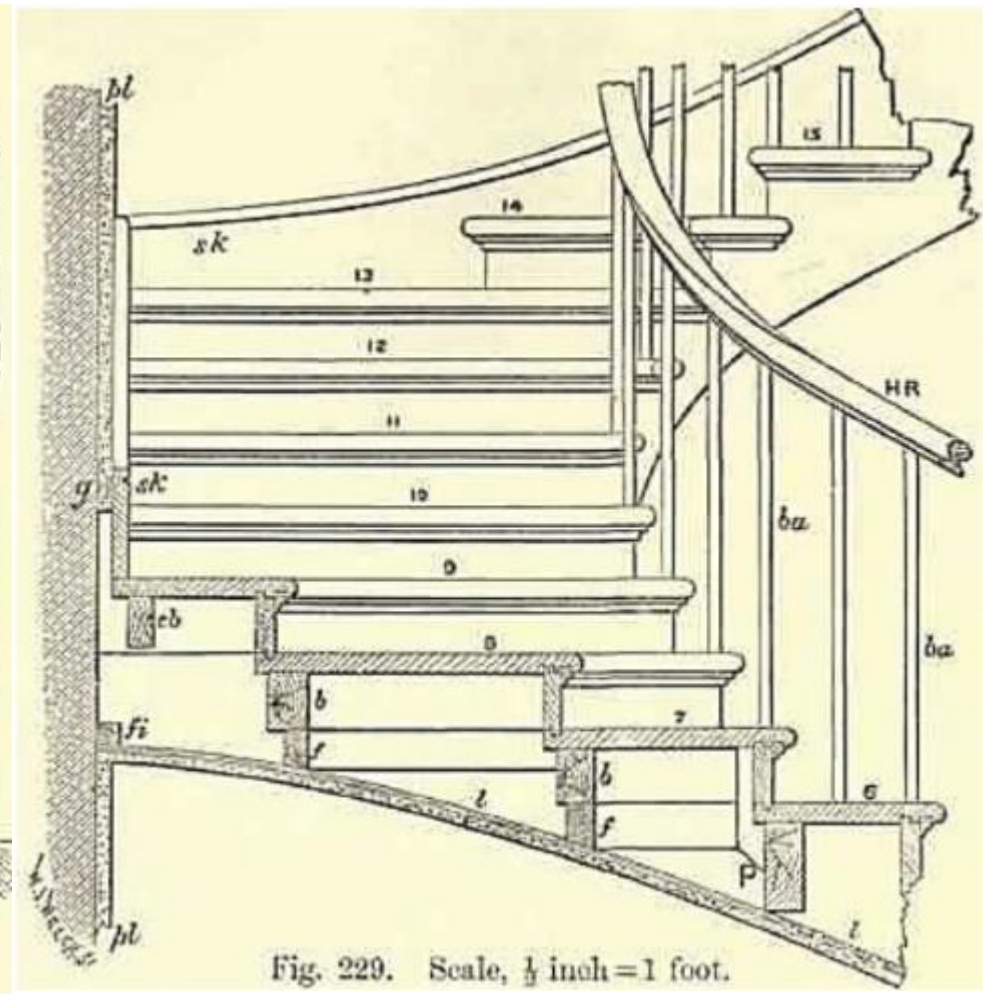
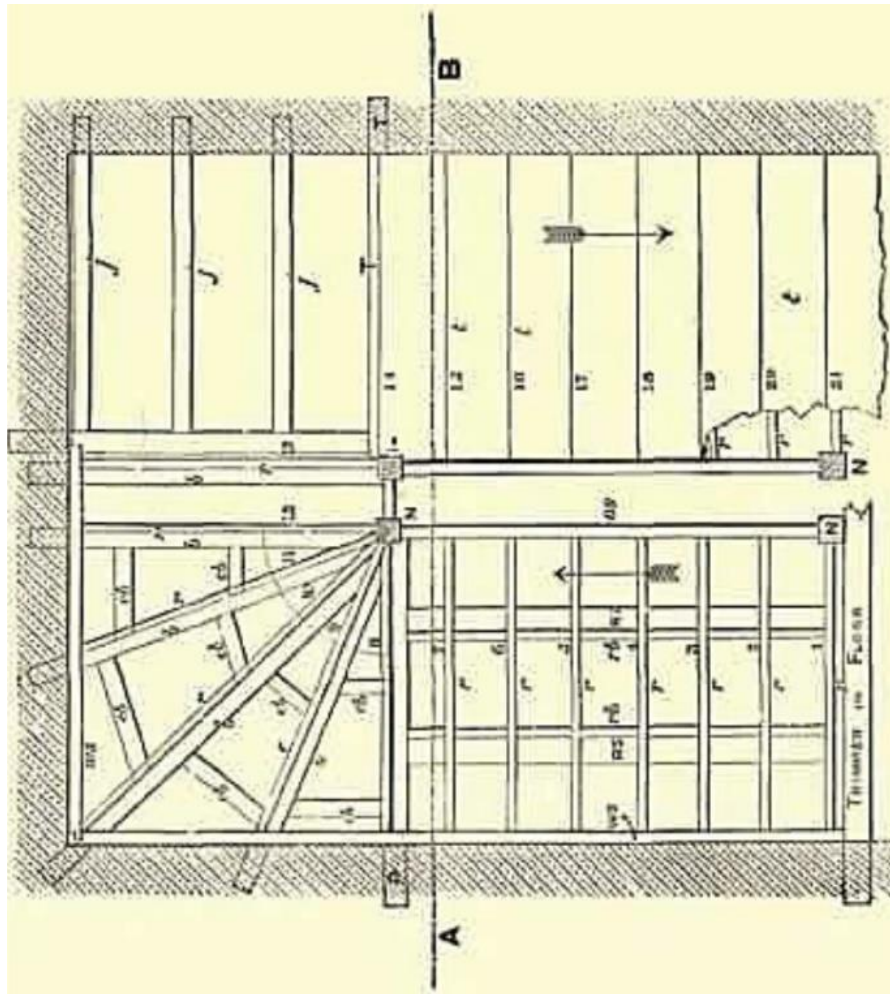
Εικόνα 126 Παράθυρα και μπαλκονόπορτες τραπεζαρίας

Κλιμακοστάσια

Στον χώρο του ισογείου παρατηρούνται δύο σκάλες, μία στο κέντρο του κτηρίου και μία μικρότερη στο βορειοανατολικό σημείο της βίλας. Στην πρώτη περίπτωση η σκάλα είναι πολύ φαρδιά καθώς από εκείνη έκανε την είσοδο της η οικοδέσποινα της οικίας. Η σκάλα έχει κυκλική φορά με σκοπό να αιφνιδιάσει με την είσοδο της του καλεσμένου καθώς δεν έχουν όλοι την ορατότητα σε όλα της τα σημεία ανάλογα με την θέση όπου στέκονταν. Οι πλούσιες γυναίκες εκείνη την εποχή φορούσαν πολύ φαρδιά και εντυπωσιακά φορέματα με αποτέλεσμα το φάρδος της σκάλας να είναι τέτοιο ώστε να μην τσαλακώνεται το φόρεμα. Στην δεύτερη περίπτωση η σκάλα είναι πολύ μικρότερη σε διάσταση καθώς αποτελούσε δευτερεύουσα σκάλα που χρησιμοποιούνταν μόνο από το υπηρετικό προσωπικό. Η κεντρική σκάλα είναι ολόκληρη κατασκευασμένη από ξύλο με σφηνοειδή σκαλοπάτια και διακοσμημένα κάγκελα. Παρόλα αυτά στην αρχή της σκάλας, στην άκρη του ορθοστάτη (μπαμπάς) υπήρχε ένα μεγάλο σκαλισμένο, διακοσμητικό, ξύλινο λιοντάρι το οποίο χάθηκε πιθανόν κατά την διάρκεια της επισκευής. Η βοηθητική σκάλα ήταν την αρχή μαρμάρινη και στη συνέχεια ξύλινη, με ξύλινο ορθοστάτη και συνδεόταν με τους βοηθητικούς χώρους και ειδικότερα τα μπάνια και τις κουζίνες. Αυτό το μοτίβο διαχωρισμού των κλιμακοστασίων αλλά και του σπιτιού σε υπηρέτες και οικοδεσπότες επικρατούσε σε πολλές περιπτώσεις μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Εικόνα 127 Ένδειξη τοποθέτησης των δύο κλιμακοστασίων

Εικόνα 128 Κατασκευαστική κάτοψη και τομή ξύλινου κλιμακостаσίου με σφηνοειδή σκαλοπάτια

Εικόνα 129 Σκαλιστή λεπτομέρεια στα κάγκελα του κεντρικού κλιμακοστασίου, σκαλιστός ορθοστάτης (μπαμπάς) και βοηθητικό κλιμακοστάσιο

Αρχοντικό

για δύο ώρες

της Εφης Μαρίνου

Πένες ζωές δικαιοσύτη ένα σπίτι. Ένα αρχοντικό του 1912 στην Ντελαγρατάσια της Σίφου είχε χύσει όλη τη γενναία του λάμψη. Αλλά λίγο πριν παραδοθεί στη δημοκρατία να αναστράψει εμάς και φραγκούς, ο καλός μάγος του ανέμη της Ξανθογόρας λέγει απ' τη γαστήρα του ζωή. Μήνες έρχοντο ο Βαγγέλης Σερντάκης για ένα ακαδημαϊκωμένο παλιό σπίτι για να γράψει τον «Εβδομο ήλιο του έρωτος» που προβάλλεται σε λίγες μέρες, αφού κέρδισε το β' βραβείο καλύτερης ταινίας, καθώς και τα βραβεία σκηνοθεσίας, σεναρίου και μοναξιά στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Θέμα, οι περιπέτειες μιας νεαρής υπηρέτριας (Κατερίνα Παπαδάκη) στο σπίτι ενός ταγματάρχη (Θόδωρος Σκούφρας) και της σύζυγού του (Μαρία Καβουκίδου). Ιστορικό φόντο η μακροαπεικόνιση και η λήξη των Ετών. Το σεναριοστάσιο από την Κριμαία και το Μορόκο. Αλλά κανείς δεν δεχόταν να παραρρηχθεί τα στοιχεία. Τα φίλα στην Κίεβο και τη Μόσχα... Και τότε αποκλιμακώθηκε το αρχοντικό του Δόστοβιτς στη Σίφου! Με έναν χώρο 5 στρεμμάτων, διαθέτει δύο ορόφους κι ένα υπνοδωμάτιο, βερντές και μαρμάρινη επιβλητική σκάλα. Ο Δήμος Απολλωνίας το είχε αγοράσει προς 500 εκατ. για να στεγάσει τη δημοκρατία.

Ένα σουριανό σπίτι έλαμψε ξανά χάρη στην ταινία του Β. Σερντάκη

Όταν η σημαία με τους ιδιοκτήτες έβγαζε η Δέσποινα Αθανασοπούλου έπαισε δουλειά. Το σπίτι έφραζε να ξεναζήσει όπως τότε. Ανακαταστήθηκαν οι διακόσμησης, Επιδόθηκαν τα πρόσθετα καλλωπίσματα ορειματός, οι πάγκες βαφτίσαν, η σκάλα περάστηκε με λάδι, όλο το σπίτι σπρόθηκε με καινούρια κεραμικά χαλιά. Σερβίσει, κλινικοκατασκευασμένα, πορτρέτα, μέχρι και φακέλοι αλληλογραφίας.

«Δύο μήνες ψάξαμε με βοηθούς και αντάξιο. Από τα αρχοντικά της Σίφου πήραμε τα καλύτερα κομμάτια. Τα ασφαλίσαμε και πληρώσαμε ποσά να ανακαταστήσει και σε ιδιότητες. Το κολιμπή της κερδίζοντας του ταγματάρχη αποδείχτηκε ένα από τα πιο οξάνια αντικείμενα: 14 κλουβιά αλλέχτραν μέχρι να βρεθεί το κατάλληλο, λέει η σκηνογράφος Δέσποινα Αθανασοπούλου.

Η κοσμήτρια μουκαταστασμένη, κατασκευάστηκε απ' την αρχή όπως και το μπάνιο. Επιδόθηκαν τα πλακάκια και οι βολύες διατηρήθηκαν, όμως, ο παλιός γυψοκάρσι και προσέθηκε ένα μαρμαρένιο θερμομόχονο που θα ζέστανε το νερό με κάρβουνο...

Το υπνοδωμάτιο καλό οργανωμένο διαθέτει γούνινες μαρομάρες και γαστό γάζον. Στις κερβετοκόμωρες διατηρήθηκαν δυο δρόμους ντουλάπες, ένα έπιπλο με μαρμάρινη επιφάνεια κι ένα μαρμαρένιο κρεβάτι. Φυτεύτηκαν γεράνια και μεγάλα φυτά.

Η οικογένεια Κωνσταντακόπου φιλοξένηθηκε επαίσιος και ο «Εβδομος ήλιος του έρωτος» ολοκληρώθηκε. Σε λίγο θα παραδοθεί στους θεατές. Όσο για το αρχοντικό της Ντελαγρατάσιας γρηγόρισε ξανά για να παραδοθεί στα χέρια του δημάρχου. *

Ο Μίκης Θεοδωρόπουλος έγραψε τη μουσική και η Δ. Αθανασοπούλου έκανε το σκετς και τα κοστούμια της ταινίας.

Εικόνα 130 'Άρθρο από εφημερίδα για την έπαυλη Τσιροπινά και απεικόνιση του εσωτερικού χώρου

Living Room
με τζάκι και στο βάθος
η τραπεζαρία

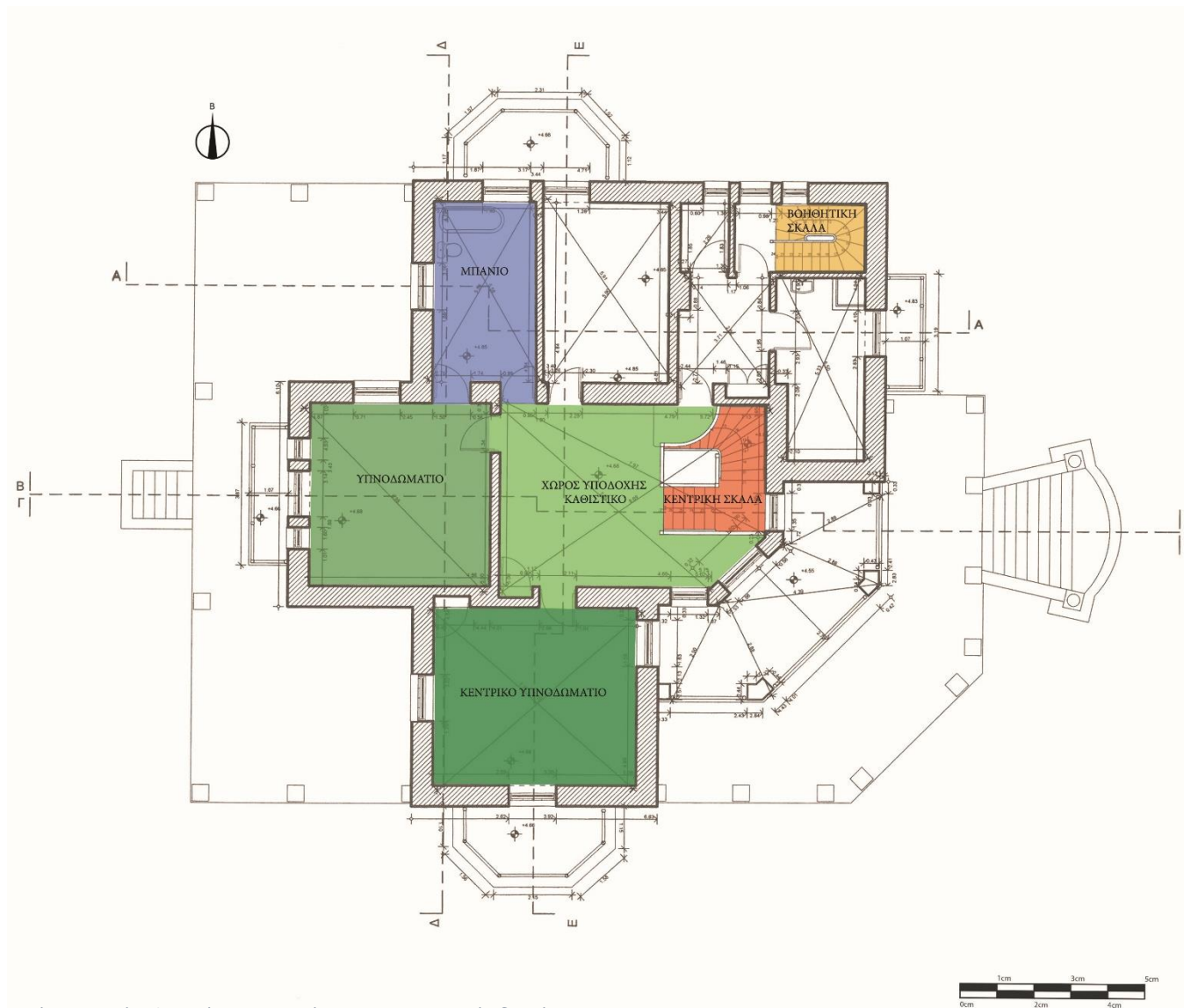

Σαλόνι 1ου ορόφου

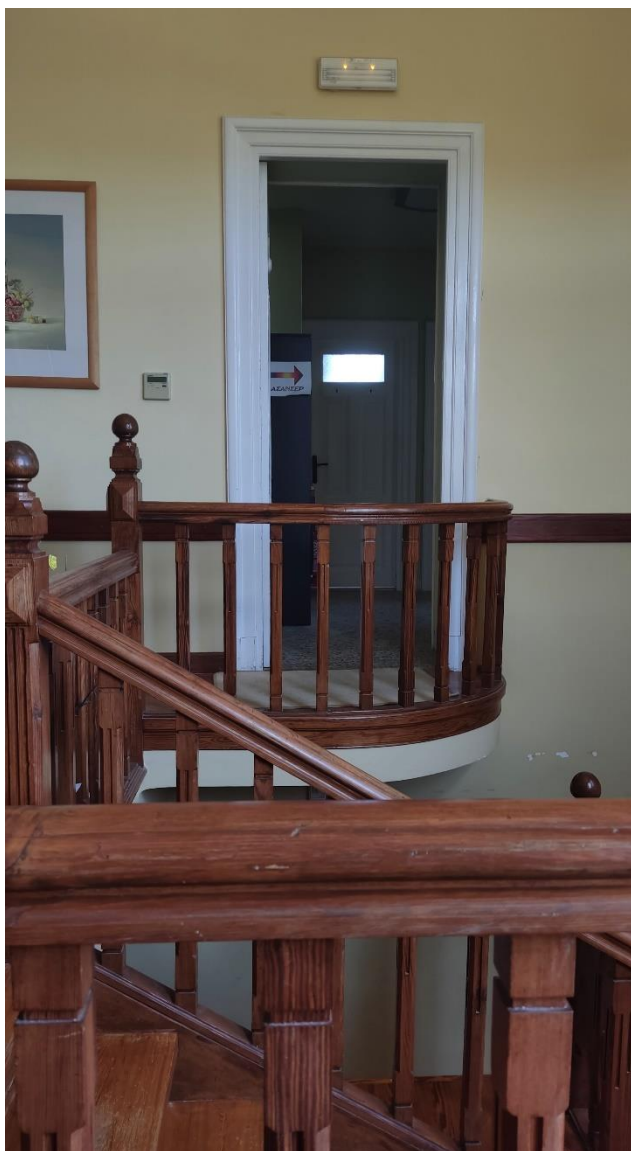

Εικόνα 131 Απεικόνιση του εσωτερικού της έπαυλης, ανδρικό σαλόνι, στο βάθος η τραπεζαρία και το σαλόνι του πρώτου ορόφου

4.6.3. Όροφος

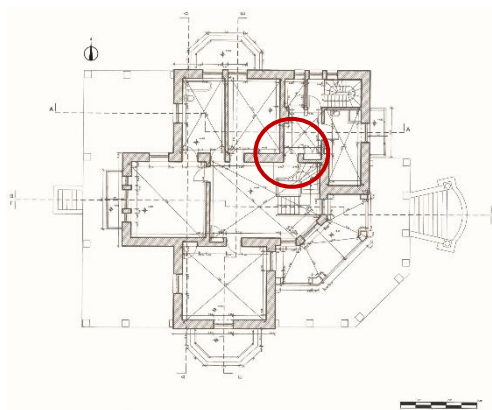
Εικόνα 132 Κάτοψη ορόφου, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης

Στον όροφο υπάρχει πρόσβαση μέσω των δύο κλιμακοστασίων. Το κεντρικό κλιμακοστάσιο οδηγούσε για μία ακόμη φορά σε έναν χώρο υποδοχής – καθιστικού.

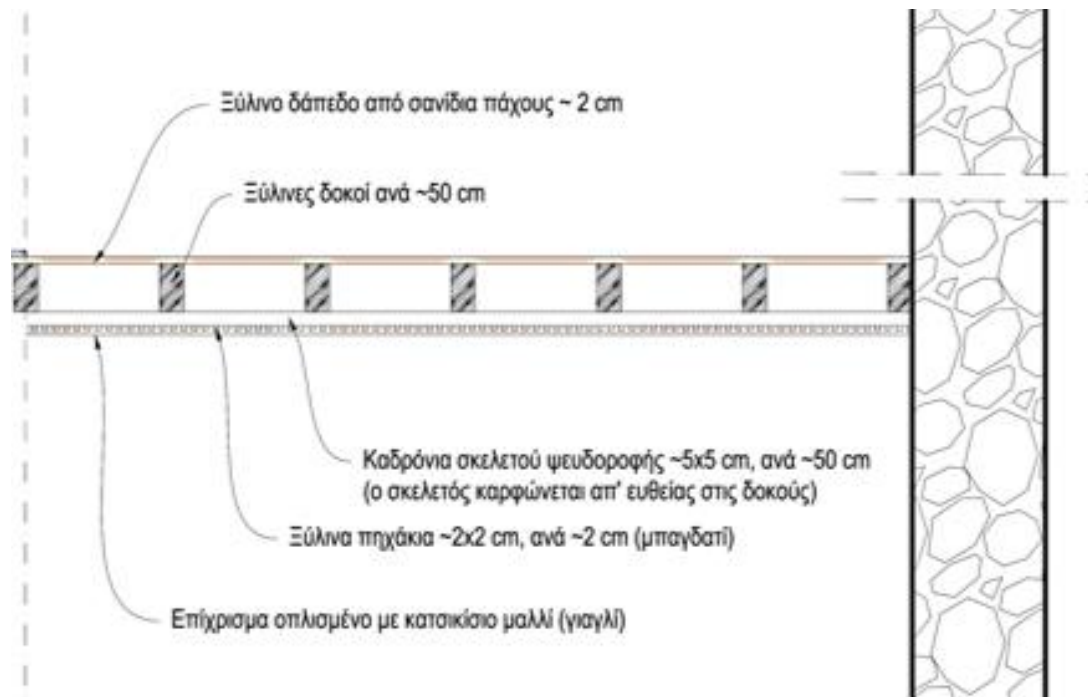
Χώρος υποδοχής - καθιστικό

Ο όροφος αποτελούσε την ιδιωτική ζώνη του σπιτιού (δύο υπνοδωμάτια, λουτρό και βοηθητικούς χώρους). Ο χώρος υποδοχής – καθιστικού είχε ξύλινο πάτωμα και έξι εισόδους όπου οδηγούσαν στα υπόλοιπα δωμάτια. Επιπλέον δημιουργούσε ένα μικρό χώρο σαν μπαλκόνι πάνω από την κεντρική σκάλα. Εκτός από τις έξι πόρτες , στον χώρο υπάρχει μία μπαλκονόπορτα η οποία οδηγεί στο μπροστινό μπαλκόνι της κεντρικής εισόδου. Αντίστοιχα με το γυναικείο σαλόνι του ισογείου παρατηρείται μία φαρδιά διακοσμητική κορδέλα απεικονίζοντας κρεμαστά φυτά με κουκουνάρια να περιτριγυρίζει τον χώρο.

Εικόνα 133 Η κεντρική σκάλα οδηγώντας στους βοηθητικούς χώρους

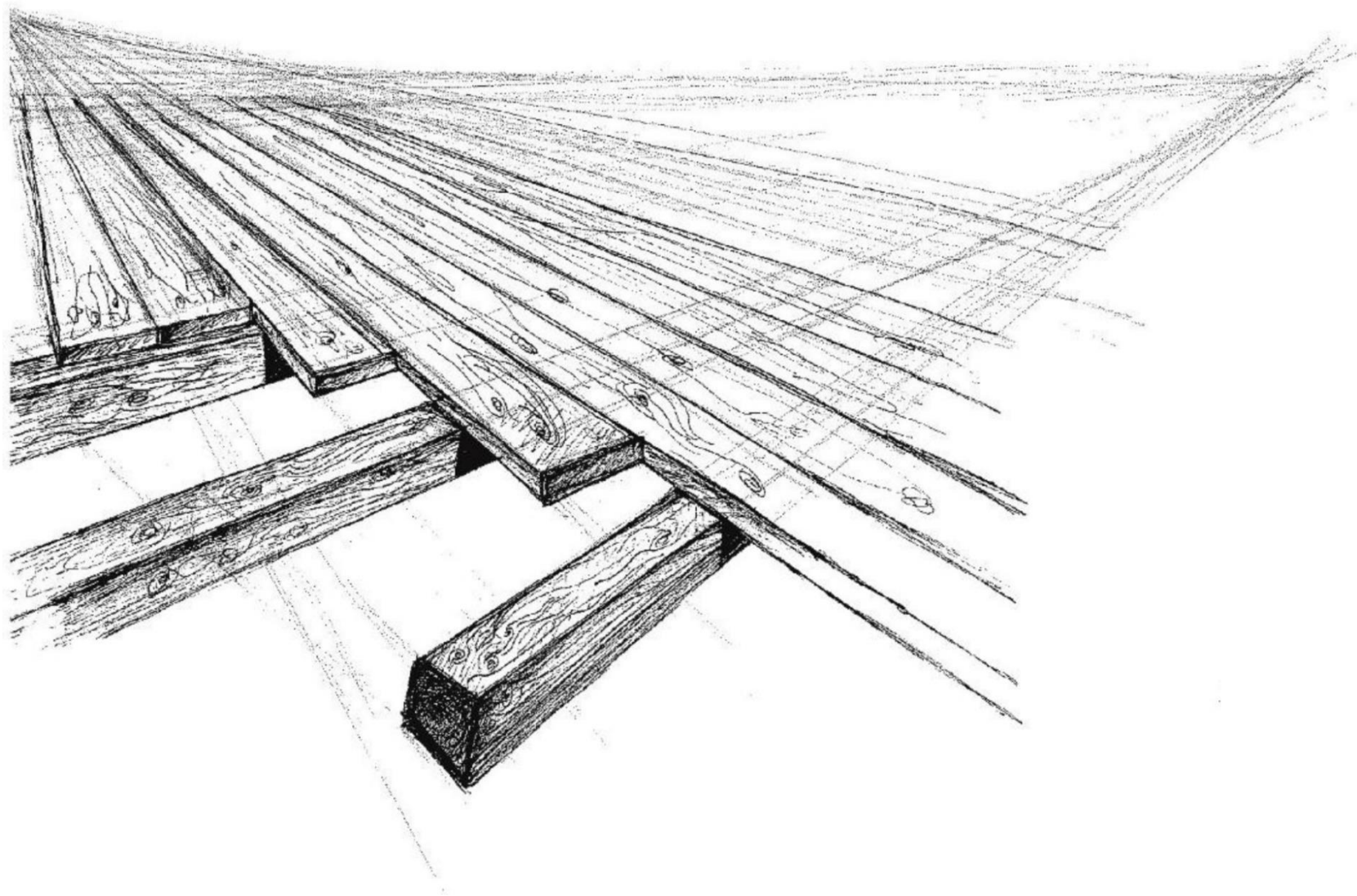
Κατασκευή του ξύλινου πατώματος

Εικόνα 134 Σχέδιο απεικόνισης του τρόπου κατασκευής πατώματος

Για την κατασκευή του πατώματος τοποθετούνταν ξύλινα δοκάρια σε αποστάσεις περίπου των 50εκ. Στην συνέχεια τοποθετούσαν πάνω από τα δοκάρια το ξύλινο δάπεδο, σανίδια πάχους 2εκ και κάθετα σε αυτά. Στην περίπτωση που το πάτωμα είχε κάποιο σχέδιο πέρα των απλών σανίδων όπως στην έπαυλη τότε τοποθετούσαν από πάνω άλλα σανίδια στον σχηματισμό που ήθελαν να πετύχουν. Στην συνέχεια κάτω από τις δοκούς και κάθετα σε αυτή κάρφωναν καδρόνια για την δημιουργία σκελετού ψευδοροφής 5x5 εκ και σε αποστάσεις των 50 εκ μεταξύ τους. Τέλος κάθετα στα καδρόνια τοποθετούσαν ξύλινα πηγάκια 2x2 εκ σε πολύ κοντινές αποστάσεις των 2 εκ. το ονομαζόμενο μπαγδατί. Τελικό στάδιο αποτελούσε το επίχρισμα τους οπλισμένο με κατακίσιο μαλλί (γιαγλί)⁵³.

⁵³ Μπόμπολος Ν, Δομική τέχνη ΙΙΙ, Ψευδοροφές, σ.4

Εικόνα 135 Σκίτσο τοποθέτησης δοκαριών και καδρονιών

Εικόνα 136 Εμφανή δοκάρια σε κτήριο

Εικόνα 137 Μπαγδατί, νεοκλασικό σπίτι στη Σύρο

Εικόνα 138 Μπαγδατί, νεοκλασικό σπίτι στη Σύρο

Εικόνα 139 Η ζωγραφιστή κορδέλα που διακοσμεί το καθιστικό του ορόφου

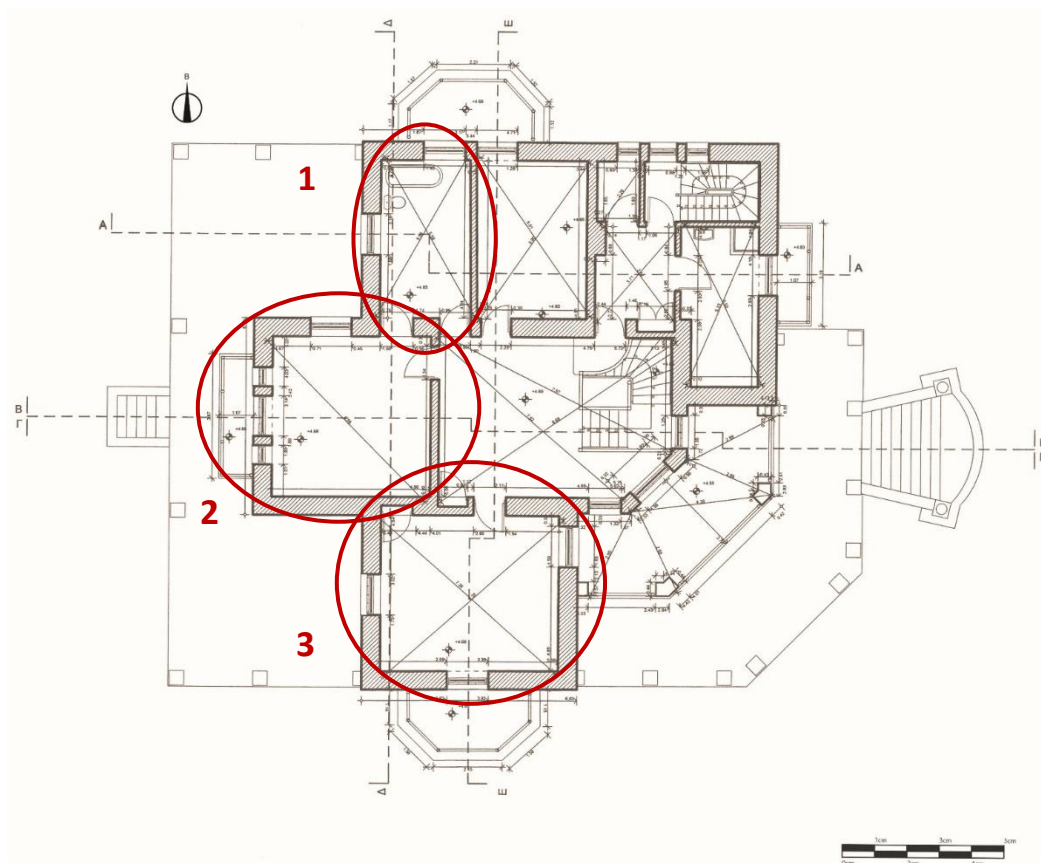
Η σκάλα που οδηγεί
στο 2ο όροφο

Υπνοδομάτι 2ου ορόφου

Καθιστικό 2ου ορόφου

Εικόνα 140 Διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου του ορόφου, δεύτερο υπνοδομάτι και καθιστικό

Νωπογραφίες υπνοδωματίων και μπάνιου

Εικόνα 141 Ένδειξη τοποθέτησης νωπογραφιών

Το κεντρικό υπνοδωμάτιο ήταν νότια και είχε φως κατά την διάρκεια ολόκληρης της μέρας. Το δεύτερο υπνοδωμάτιο ήταν δυτικό και πιο σκοτεινό. Και στις δύο περιπτώσεις το πάτωμα ήταν ξύλινο και υπήρχε αντίστοιχα μία ζωγραφιστή κορδέλα να στολίζει τους δύο χώρους. Στο κεντρικό υπνοδωμάτιο απεικόνιζε μία κρεμαστή ροζ τριανταφυλλιά με φαρδύ βλαστό. Στο δεύτερο υπνοδωμάτιο απεικονίζονταν αντίστοιχα μία τριανταφυλλιά με πιο λεπτό βλαστό, πιο ζωηρό κόκκινο χρώμα και μπλεγμένη μεταξύ της. Η ιδιαιτερότητα όμως σε αυτό το δωμάτιο είναι πως τα φύλλα της τριανταφυλλιάς είναι ζωγραφισμένα πιο πράσινα στην δυτική μεριά του δωματίου από αυτά της ανατολικής που είναι πιο καφεκίτρινα. Επομένως αν περιηγηθεί κάποιος στο δωμάτιο αντιλαμβάνεται την ομαλή αλλαγή των χρωμάτων των φύλλων του φυτού. Αυτό αποσκοπούσε στην πιστή αντιγραφή της φύσης καθώς αν βρισκόταν μία τριανταφυλλιά στο δυτικό μέρος της βίλας και μία στο ανατολικό, τα φύλλα της πρώτης θα ήταν πιο πράσινα από της δεύτερης λόγω του ηλίου. Τέλος το μπάνιο είχε αντίστοιχα μία ζωγραφιστή ζωφόρο που απεικόνιζε κρεμαστούς λευκούς ανθούς, πιθανόν γιασεμιά.

Εικόνα 142 Νωπογραφία κεντρικού υπνοδωματίου

Εικόνα 143 Νωπογραφία δυτικού υπνοδωματίου, πράσινα φύλλα δυτικού τοίχου

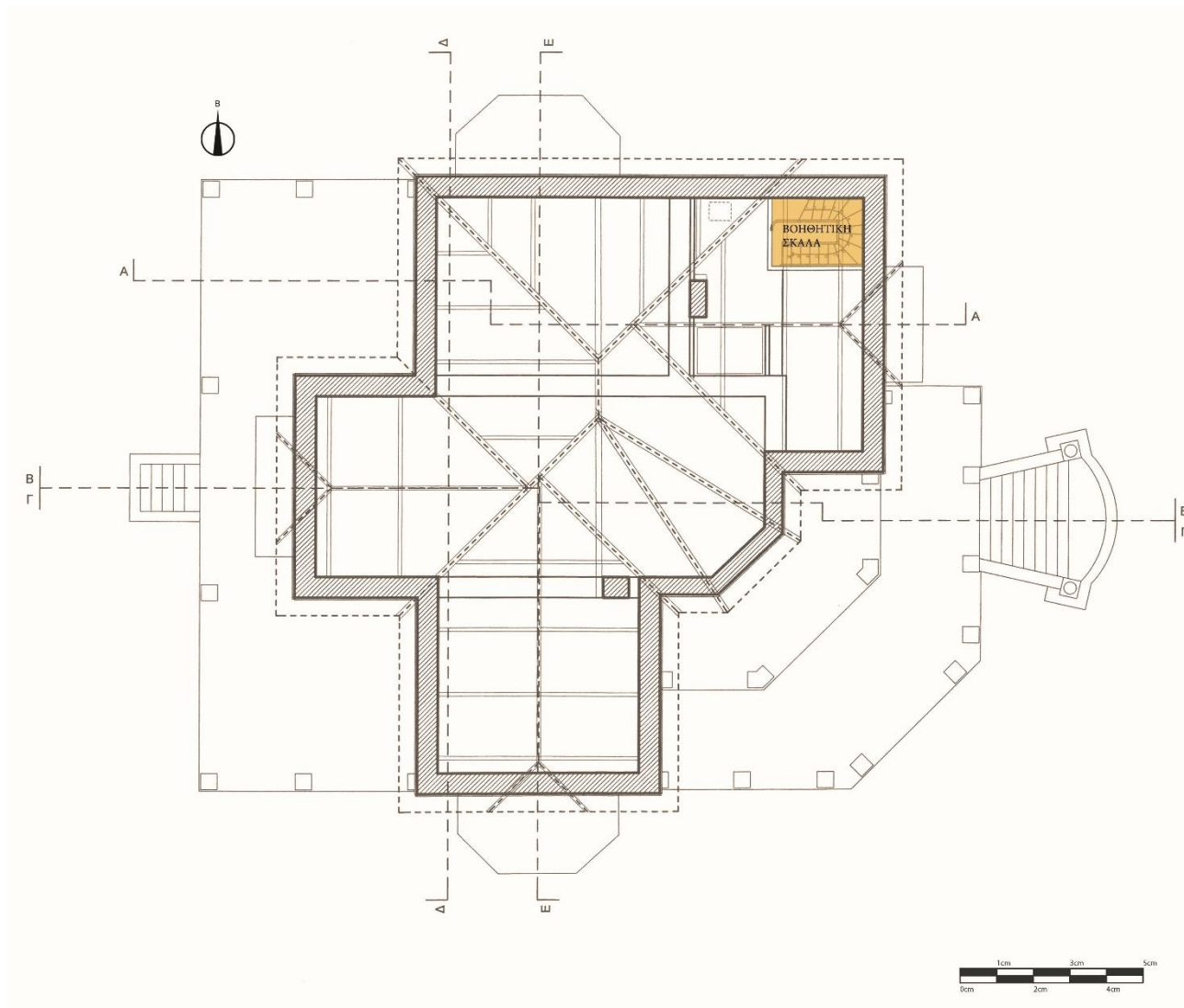

Εικόνα 144 Νωπογραφία δυτικού υπνοδωματίου, καφεκίτρινα φύλλα ανατολικού τοίχου

Εικόνα 145 Νωπογραφία λουτρού

4.6.4. Φορέας στεγών

Εικόνα 146 Κάτοψη φορέα στεγών, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης

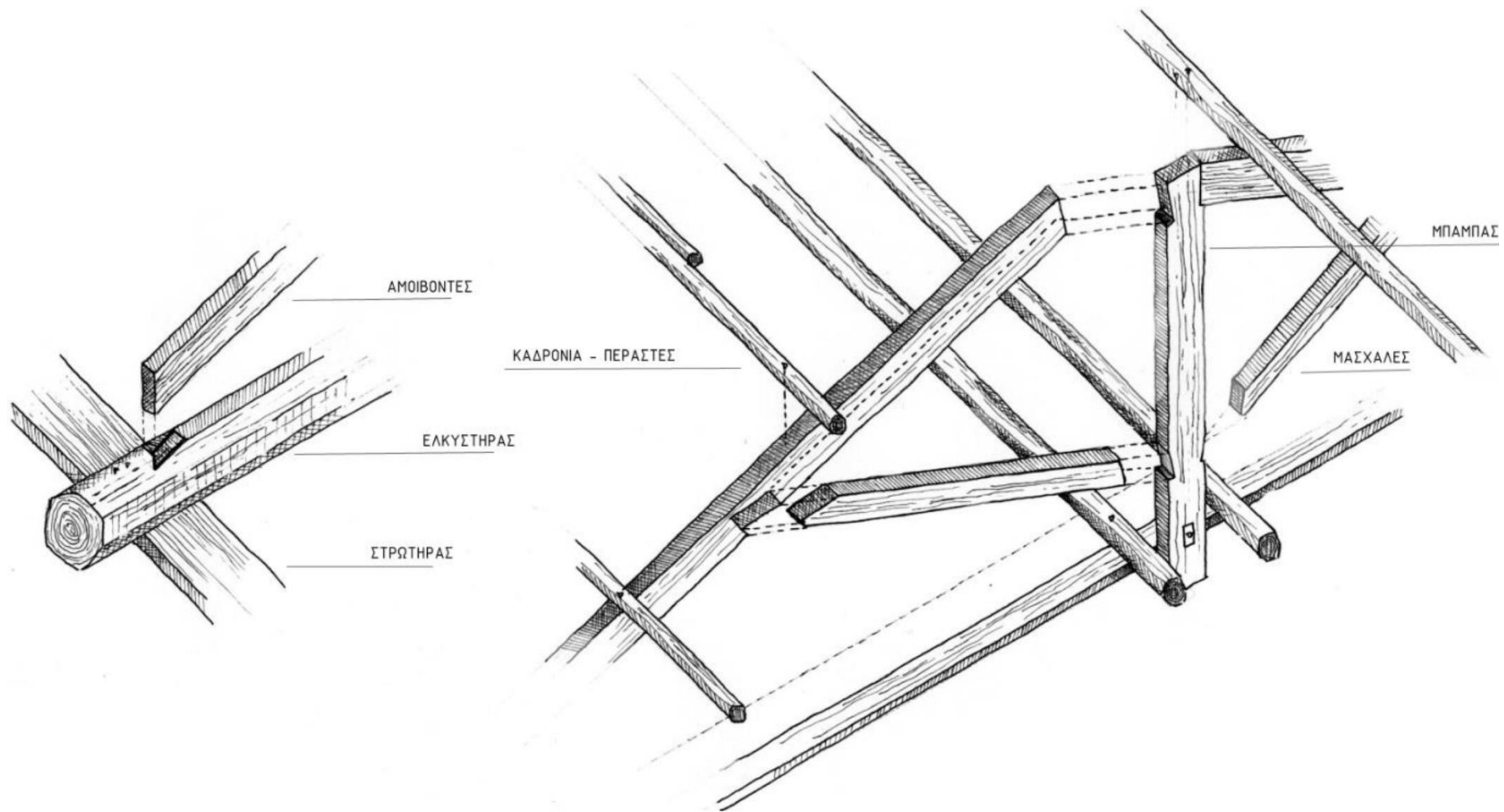
Στην κάτοψη φορέα στεγών παρατηρούμε την βοηθητική σκάλα, μέσω της οποίας υπάρχει πρόσβαση στο επίπεδο αυτό. Επομένως η βοηθητική σκάλα είναι στενή και διατρέχει καθέτως ολόκληρο το κτήριο. Τα κεραμίδια είναι βυζαντινού τύπου, ενώ σύμφωνα με την στατική μελέτη έχει πραγματοποιηθεί ολική αλλαγή της στέγης. Παρόλα αυτά στον χώρο αποθήκευσης των αντικειμένων και μηχανημάτων του εργοταξίου αποθηκεύτηκαν και κάποια από τα ακέραια κεραμίδια τα οποία επανατοποθετήθηκαν.

Πολύ σημαντική ήταν η πολύ προσεκτική αφαίρεση της εσωτερικής περιμετρικής τοιχοποιίας του κτηρίου λόγω της υποχρεωτικής κατασκευής διαζώματος από οπλισμένο σκυρόδεμα. Το δύσκολο σημείο όλης αυτής της διαδικασίας ήταν να μην καταστραφεί η εξωτερική μεριά της τοιχοποιίας καθώς θα καταστρεφόταν η ζωγραφισμένη φρίζα με τριαντάφυλλα στην οποία στηρίζονται οι ξύλινοι γεισίποδες και το γείσο τα οποία και διατηρήθηκαν με την αφαίρεση και επισκευή των κατεστραμμένων κομματιών⁵⁴. Τέλος ο ανάδοχος του κτίσματος μετά την ολοκλήρωση των εργασιών είναι υποχρεωμένος για την σωστή συντήρηση της κατασκευής από τις καιρικές συνθήκες.

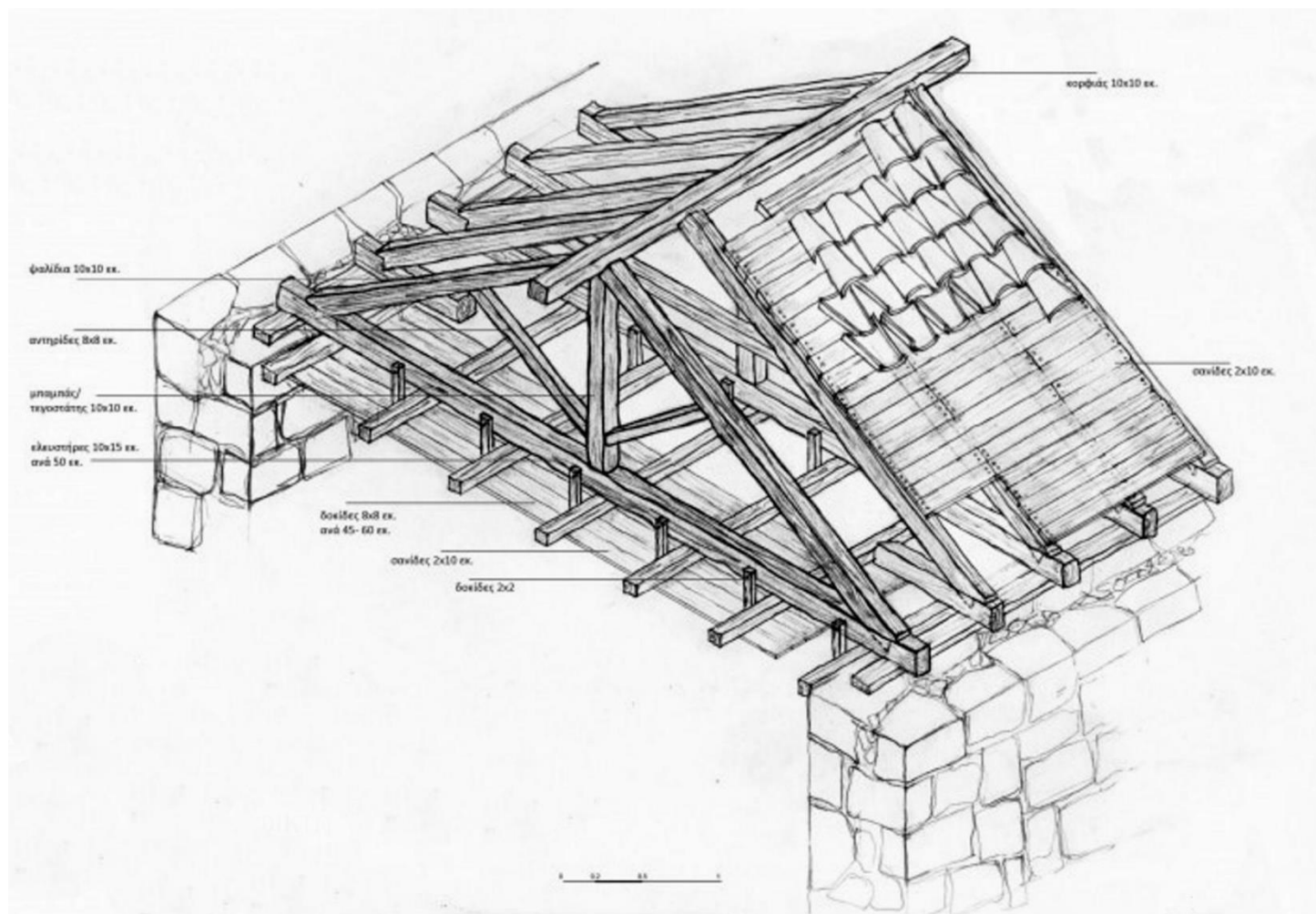
Κατασκευή στέγης

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι κατασκευής μίας στέγης με κεραμίδια, ανάλογα με την περίπτωση και την πιθανή επισκευή ή ενίσχυση. Κατά την κατασκευή των ζευκτών μίας στέγης σημαντικό είναι να μεταφέρονται τα φορτία βάρους της στέγης από τους αμείβοντες στους τοίχους. Στην βάση βρίσκονται οι ελκυστήρες οι οποίοι δεν λαμβάνουν βάρος και κρατούν ενωμένους τους αμείβοντες. Ο ορθοστάτης βρίσκεται στο κέντρο με τους αμείβοντες να γαντζώνουν πάνω σε αυτήν. Τέλος οι αντηρίδες στηρίζουν τους αμείβοντες και στηρίζονται στην βάση του ορθοστάτη. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το ότι ο ορθοστάτης βρίσκεται στον αέρα και δεν πατά στον ελκυστήρα με αποτέλεσμα να μην του προσθέτει βάρος.

⁵⁴ Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Κ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΠΑΝΟΣ, Δ. ΑΡΜΕΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 3

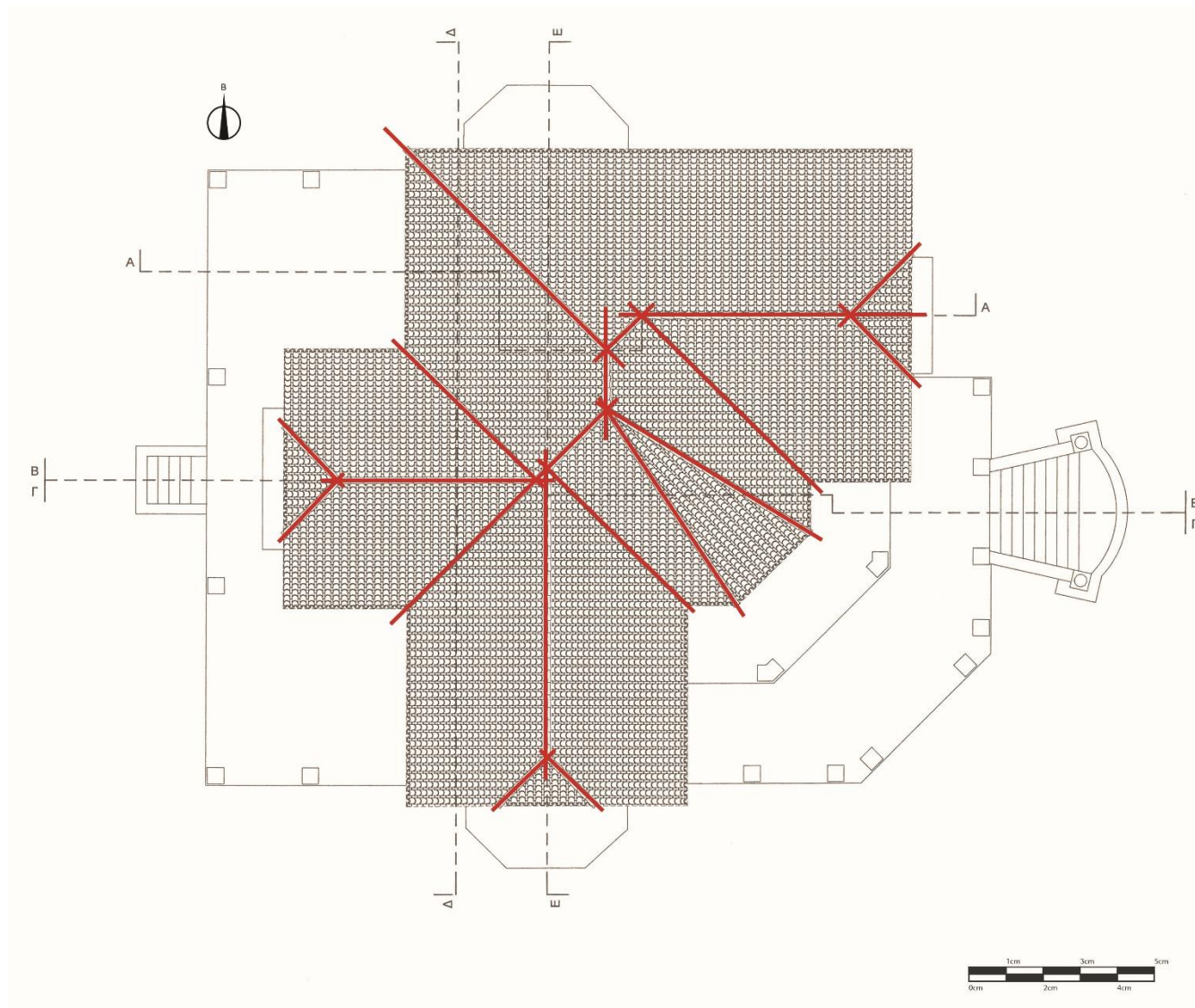
Εικόνα 147 Σκίτσο τοποθέτησης φορέα στεγών

Στην περίπτωση που τα ζευκτά βρίσκονται σε κοντινές αποστάσεις μεταξύ τους, περίπου 50εκ., δεν είναι απαραίτητη η χρήση τεγίδων ανάμεσα σε αυτά και το πέτσωμα, αλλιώς μπορούν να τοποθετούνται απευθείας οι σανίδες κολλητά ή μία δίπλα στην άλλη. Τελικό στάδιο αποτελεί το κάρφωμα των κεραμιδιών. Στην περίπτωση μας έχουν τοποθετηθεί μεταλλικά στοιχεία για την επιπλέον σταθεροποίηση του ορθοστάτη και των αμειβόντων μαζί με τον ελκυστήρα⁵⁵.

Εικόνα 148 Κατασκευή ξύλινης στέγης με τοποθέτηση κεραμιδιών

⁵⁵ Νίκος Μπόμπολος, Δομική τέχνη III – 0.5 Κεκλιμένες στέγες, 5/4/2023, σελ. 8 και σελ. 37

Εικόνα 149 Τονισμός του φορέα αναγνωρίζοντας τον από την μορφή και τοποθέτηση των κεραμιδιών

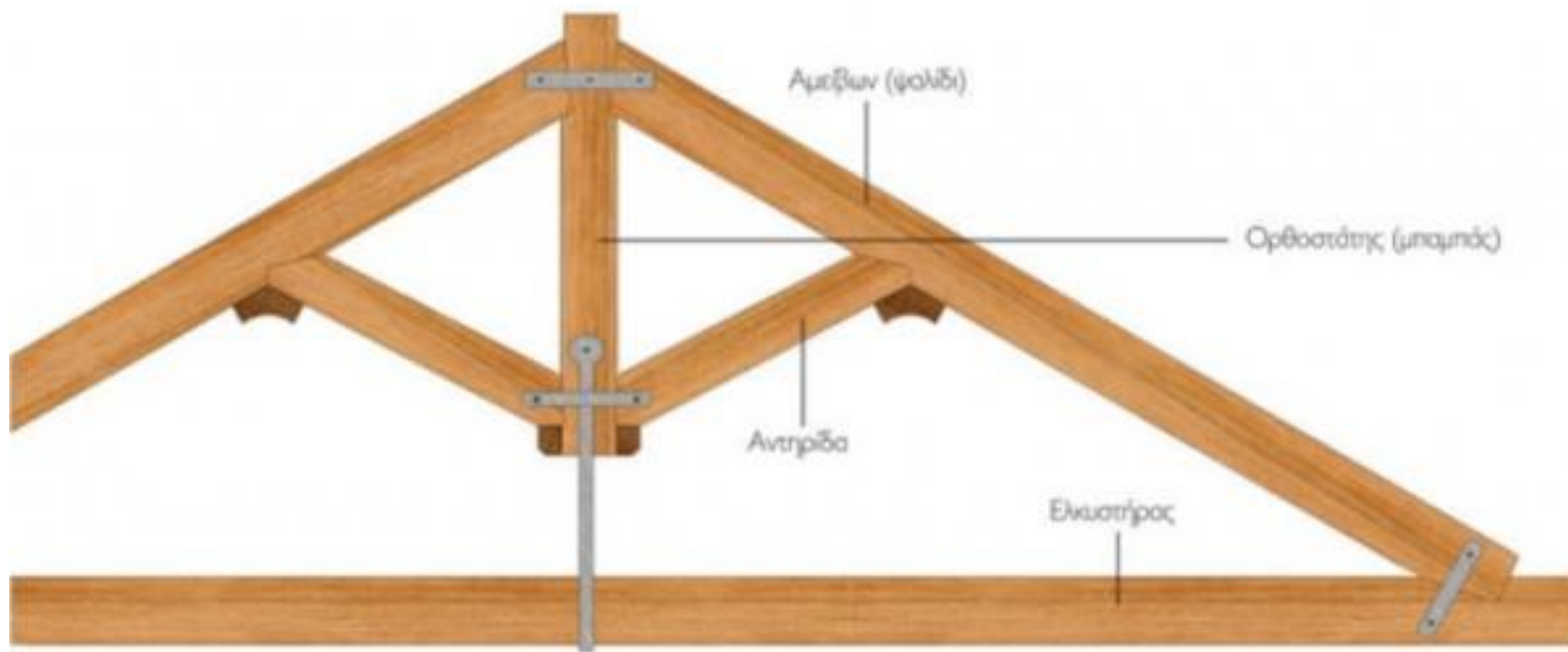
Στις μέρες μας ο τρόπος κατασκευής και τοποθέτησης των ξύλινων στεγών έχει εκσυγχρονιστεί. Για παράδειγμα στην συνδεσμολογία των ελκυστηρών με τους αμοίοβντες, του ορθοστάτη και των αντηρίδων, του ορθοστάτη με τον ελκυστήρα, άλλων διάφορων σημείων καθώς και με το ίδιο το κτήριο, ανάλογα την περίπτωση τοποθετούνται μεταλλικά στοιχεία για την καλύτερη ασφάλιση τους. Επιπλέον ειδικότερα στον εκσυγχρονισμό των στεγών τοποθετούνται σύγχρονα κεραμίδια τα οποία διαθέτουν ειδικές τρύπες που τους επιτρέπουν να καρφώνονται πάνω στα σανίδια, ενώ ταυτόχρονα στερεώνονται και στεγανώνονται με την χρήση κονιάματος.

Εικόνα 150 Φωτογραφίες σύγχρονων βυζαντινών και ρωμαϊκών κεραμιδιών

Εικόνα 151 Φωτογραφίες από την στέγη με τα κεραμίδια της έπαυλης

Εικόνα 152 Σκίτσα από διάφορους μεταλλικούς συνδέσμους για την σύνδεση του φορέα της στέγης

Εικόνα 153 Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων

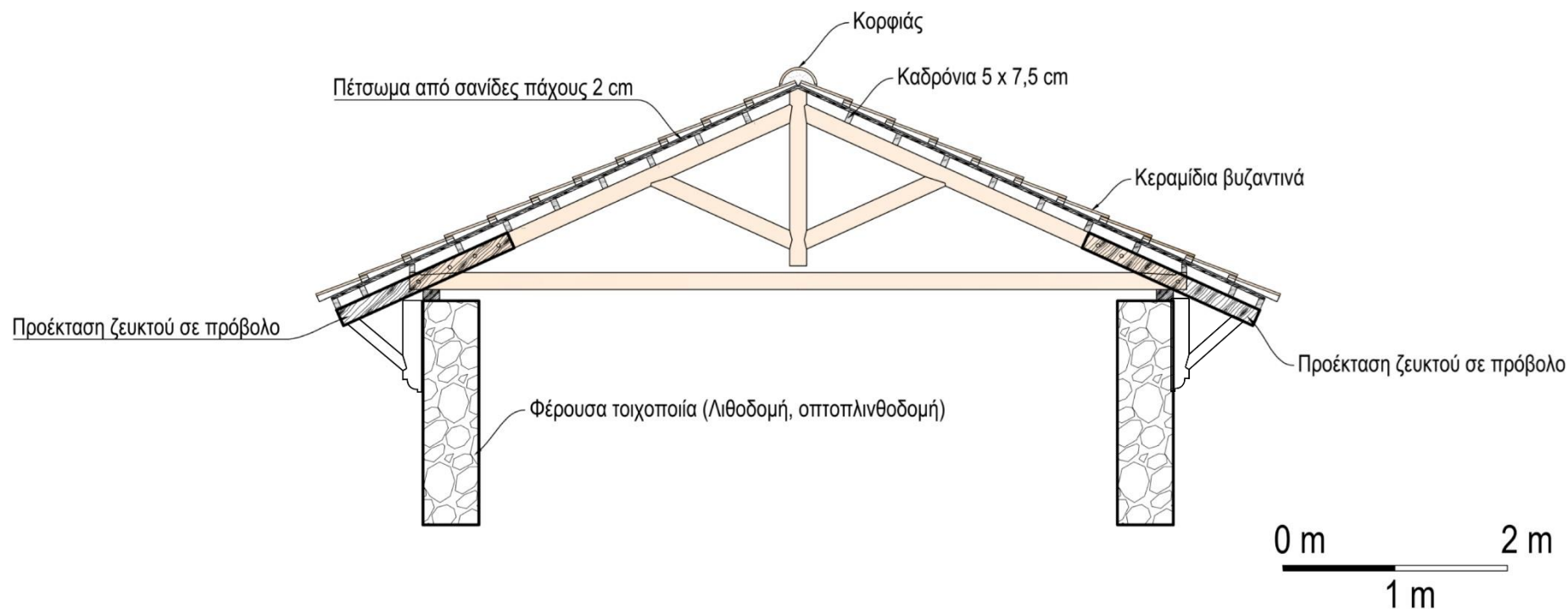

Εικόνα 154 Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων

Εικόνα 155 Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων

Ένα σημαντικό χαρακτηριστικό των Maison en meulière, το οποίο αξίζει να αναφερθεί καθώς υπάρχει και στην μελέτη αυτή αποτελεί η επέκταση ολόκληρης της στέγης (κεραμιδιών) εκτός του περιγράμματος του κτηρίου. Για να σταθεί όμως απαραίτητη είναι η χρήση προβόλων, οι οποίοι στην περίπτωση της έπαυλης Τσιροπινά είναι ξύλινοι. Παρακάτω ακολουθεί ένα σχέδιο σχετικά με τον τρόπο κατασκευής τους.

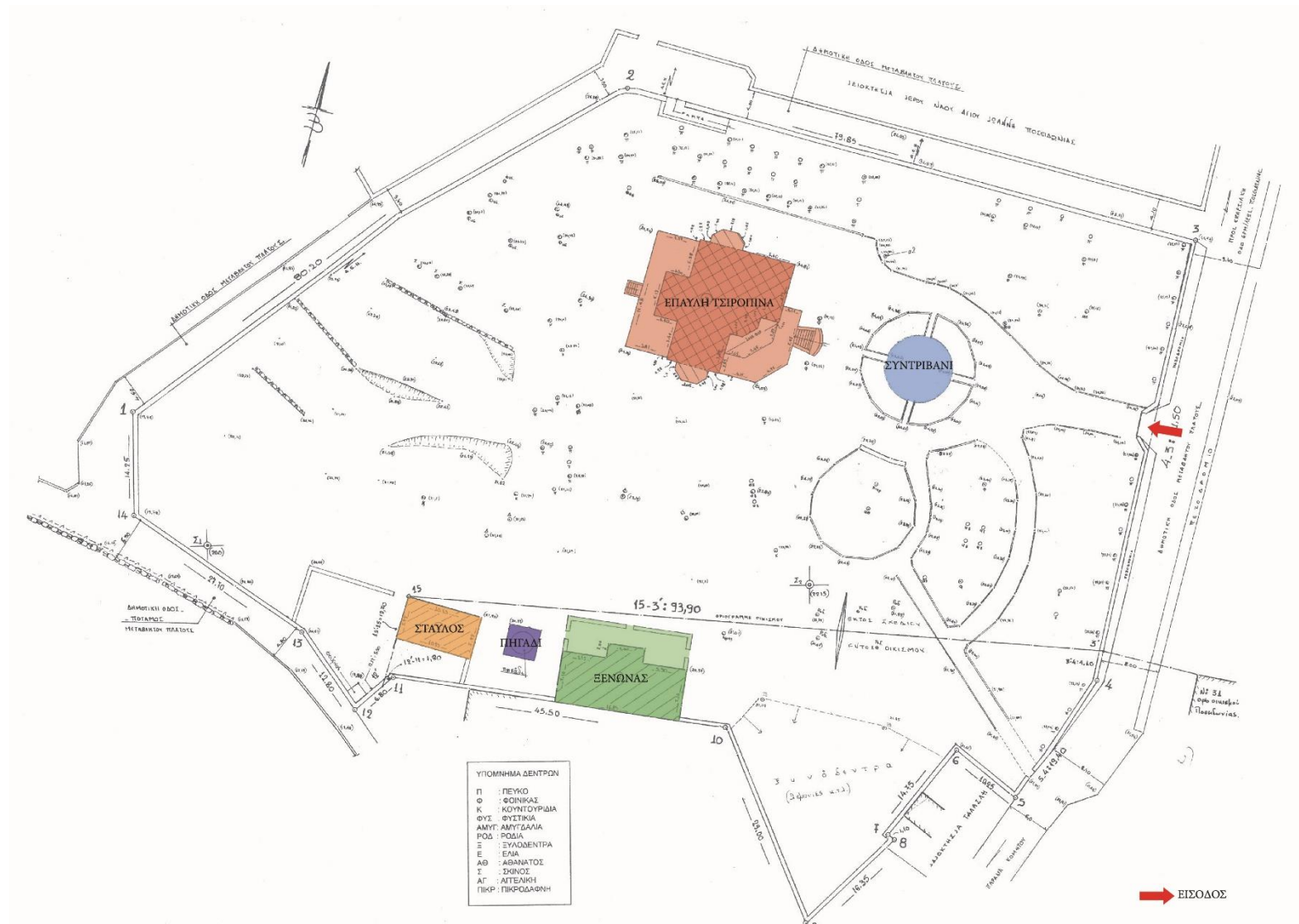

Εικόνα 156 Η κατασκευή της στέγης στηριζόμενη σε ξύλινους προβόλους

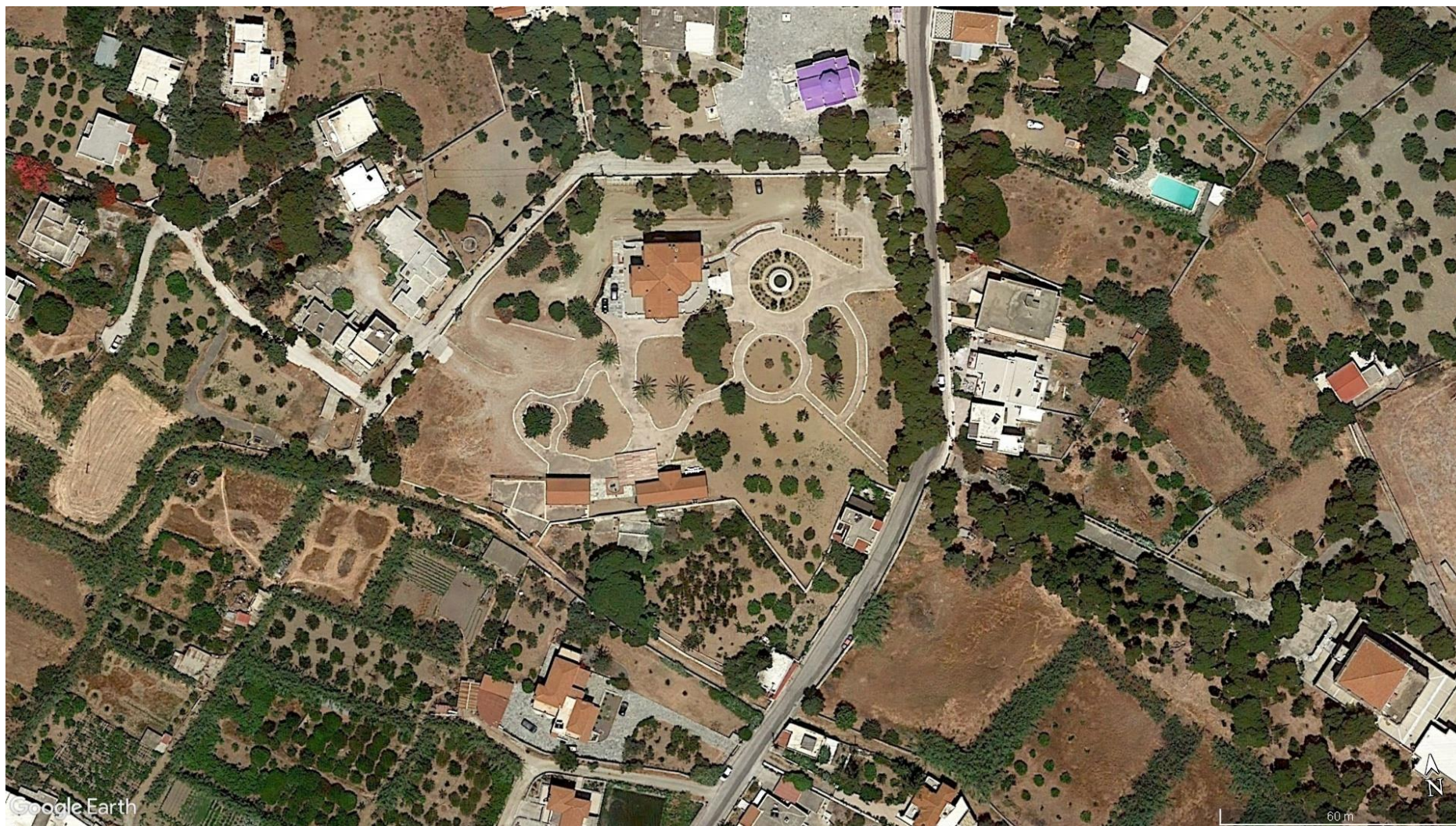
4.7. Ανάλυση περιβάλλοντα χώρου

Εικόνα 157 Κολάζ εξωτερικού χώρου με θέα από την έπαυλη προς τον κήπο

Εικόνα 158 Διαμόρφωση εξωτερικού χώρου

Εικόνα 159 Αεροφωτογραφία του οικοπέδου της έπαυλης Τσιρορινά από το google earth

Εικόνα 160 Η έπαυλη Τσιροπινά περίπου το 2000 όταν αγοράστηκε από τον Δήμο Ποσειδωνίας

Η έπαυλη Τσιροπινά βρίσκεται μέσα σε ένα οικόπεδο συνολικού εμβαδού 9.740τμ. Μπροστά από την πρόσοψη της έπαυλης υπάρχει ένα μαρμάρινο σιντριβάνι, από την περιοχή της Πεντέλης. Στην πραγματικότητα δεν είναι απόλυτα βέβαιο αν υπήρχε σιντριβάνι και ειδικά μαρμάρινο αλλά με τις επισκευές βρέθηκαν οι πιθανές υποδομές του. Στο οικόπεδο ακόμα υπάρχει ένας χώρος στάβλου, ένα πηγάδι και ένας ξενώνας. Ο χώρος διαθέτει επιγραφή προς τιμήν του Μανώλη Δάσκου και χρησιμοποιείτε ως χώρος ηλικιωμένων Κ.Α.Π.Η. Στην συνέχεια υπάρχουν στον χώρο διάσπαρτα παγκάκια ώστε να μπορεί να κάθεται ο κόσμος στα πλαίσια διάφορων δραστηριοτήτων που φιλοξενεί ανά τακτά χρονικά διαστήματα η έπαυλη. Επιπλέον με την διαμόρφωση του χώρου έχει προστεθεί πρόσβαση για άτομα Α.Μ. Κ.

Εικόνα 161 Μαρμάρινο σιντριβάνι

Η υλικότητα του εδάφους είναι χώμα, αλλά έχουν ρίξει μπετό στα σημεία που χρειάζεται ώστε να έχει πρόσβαση ο κόσμος στην έπαυλη. Με αυτόν τον τρόπο έχουν σχηματιστεί μικρότερα και μεγαλύτερα παρτέρια στα οποία έχουν φυτέψει διάφορα διακοσμητικά φυτά αλλά και δέντρα. Μέσα σε αυτά είναι το πεύκο, ο φοίνικας, η κουντουριδιά, η φυστικιά, η αμυγδαλιά, η ροδιά, η ξυλόδεντρα, η ελιά, ο αθάνατος, ο σκίνος, η αγγελική και η πικροδάφνη⁵⁶. Για να τονίσουν τα περιγράμματα των παρτεριών έχουν τοποθετήσει πέρα του μπετού, μάρμαρο και διακοσμητικές πέτρες. Για τα διάφορα πεζούλια αντίστοιχα έχουν χρησιμοποιηθεί πέτρες και τούβλα.

Εικόνα 162 Υλικότητα πεζουλιών

⁵⁶Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

Εικόνα 163 Διακόσμηση παρτεριών

Εικόνα 164 Χτίσιμο πεζουλιού με τούβλα

4.8. Οι χρήσεις του κτηρίου σήμερα

Η έπαυλη Τσιροπινά φιλοξενεί πολλές και διαφορετικές χρήσεις. Οι χρήσεις αυτές θα μπορούσαν να χωριστούν σε δύο κατηγορίες υπηρεσιών που παρέχει, φιλοξενεί υπηρεσίες του δήμου και ταυτόχρονα αποτελεί πολιτιστικό χώρο. Πιο συγκεκριμένα στο ημιυπόγειο βρίσκονται τα γραφεία ΚΕΠ (Κέντρο Εξυπηρέτησης Πελατών) του Δήμου Ποσειδωνίας, φυλάσσονται τα αρχεία και λειτουργεί ως δανειστική βιβλιοθήκη. Το ισόγειο φιλοξενεί εκθέσεις και αποτελεί διαθέσιμο χώρο συνεδριάσεων. Τέλος στον όροφο βρίσκονται τα γραφεία του Δημάρχου, των Αντιδημάρχων, και του προέδρου του Δ.Σ (γραφεία διοίκησης).

Με την αλλαγή των χρήσεων του κεντρικού κτηρίου, άλλαξαν και οι χρήσεις των βοηθητικών κτισμάτων αλλά και του περιβάλλοντα χώρου δίνοντας τους νέα πνοή. Τα βοηθητικά κτίσματα φιλοξενούν παρωδικές εκθέσεις, χώρους συντηρητών, αποθήκες και χώρους υγιεινής των επισκεπτών. Ταυτόχρονα ο εξωτερικός προαύλιος χώρος αποτελεί χώρο κυκλοφορίας και στάθμευσης, ενώ είναι διαθέσιμος για την διεξαγωγή συναυλιών, ομιλιών και διάφορων events (χώρος αναψυχής κοινού).

Εικόνα 165 Φωτογραφία από παρουσίαση στην έπαυλη

Εικόνα 166 Συναυλία στην έπαυλη

Για να κατανοήσουμε όμως καλύτερα την συνολική μελέτη του κτηρίου που οδήγησε στην δημιουργία των συγκεκριμένων χώρων – χρήσεων του θα πρέπει να αναφερθούμε στις αλλαγές τις οποίες και υποβλήθηκε.

4.9. Αρχιτεκτονική μελέτη αποκατάστασης

Την μελέτη για την επισκευή, διαμόρφωση και το εξοπλισμό του νέου δημαρχιακού μεγάρου, αρχοντικό Τσιροπινά, οι μελετητές αρχιτέκτονες μηχανικοί Παναγιώτης Βοκοτόπουλος, Παύλος Παυλίδης και Κωνσταντίνος Βοκοτόπουλος. Πολιτικός μηχανικός ο Χρήστος Σπανός και μηχανικός ηλεκτρολόγος ο Δημήτρης Αρμένης. Σύμφωνα με την τεχνική περιγραφή ο χρόνος εκπόνησης της μελέτης ήταν έως τον Μάρτιο του 2006. Η μελέτη αυτή χωρίζεται σε τρία βασικά κεφάλαια τα οποία και θα αναλυθούν, αρχιτεκτονική, στατική και ηλεκτρομηχανολογική μελέτη.

4.9.1. Αρχιτεκτονική μελέτη

Η αρχιτεκτονική μελέτη της Έπαυλης Τσιροπινά αρχικά αποσκοπεί στην μελέτη των αρχιτεκτονικών στοιχείων που απαρτίζουν ολόκληρο το κτήριο τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Στοχεύει στην ορθή ανακατασκευή του κτηρίου, περιορίζοντας τον αριθμό των αναγκαστικών εργασιών και διατηρώντας αναλλοίωτα τα χαρακτηριστικά που συντελούν στην αυθεντικότητα του. Η κατανόηση της αρχικής μορφής του κτηρίου με στόχο την ορθή αποκατάσταση της, αντικαθιστώντας πιθανές παλαιότερες επεμβάσεις και την χρήση υλικών συμβατών με αυτών της αρχικής κατασκευής. Τέλος πολύ σημαντικό κομμάτι της αρχιτεκτονικής μελέτης αποτελεί η κατάλληλη διαμόρφωση των εσωτερικών χώρων ώστε το μνημείο να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες της νέας χρήσης του⁵⁷.

⁵⁷ Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: *ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ*

4.9.2. Λειτουργικές και οικοδομικές εργασίες που εκτελέστηκαν

4.9.2.1. Κεντρικό κτήριο

Λειτουργικές επεμβάσεις

Λειτουργική επέμβαση που αφορά το κεντρικό κτήριο και που θα το επηρέαζε έντονα τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική του μορφή αποτελεί η πρόβλεψη πρόσβασης του κτηρίου από ΑΜΕΑ με την κατασκευή ράμπας εισόδου και ανελκυστήρα. Στην συνέχεια απαραίτητος καθορίστηκε ο εκσυγχρονισμός των χώρων υγιεινής αλλά και της κουζίνας.

Οικοδομικές επεμβάσεις

Απαραίτητη κρίθηκε η εξυγίανση του δαπέδου του υπογείου για την προσθήκη θερμομόνωσης και υγραμόνωσης.

Βασικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε στην κατασκευή της έπαυλης αποτελεί το ξύλο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την επισκευή ή και αντικατάσταση όλων των ξύλινων κατασκευών όπως τα ξύλινα εσωτερικά και εξωτερικά κουφώματα, τα κιγκλιδώματα, τα κλιμακοστάσια, οι επενδύσεις των εσωτερικών τοίχων κα. Καθώς το κτήριο πλέον το εκμεταλλεύεται ο Δήμος Ποσειδωνίας απαραίτητα στοιχεία για την ομαλή του λειτουργία αποτελεί η διέλευση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων (Η/Μ) με αποτέλεσμα να τοποθετηθούν ψευδοροφές στα σημεία τα οποία κρίθηκε απαραίτητο. Η αποξήλωση, συντήρηση και επανατοποθέτηση των τοιχογραφιών σε συνδυασμό με την επισκευή των ψηφιδωτών κρίθηκε απαραίτητη για την διατήρηση του εσωτερικού του κτηρίου. Τέλος η ανακατασκευή ολόκληρης της στέγης ήταν αναπόφευκτη σε συνδυασμό με την τοποθέτηση θερμομόνωσης και υγραμόνωσης κάνοντας το κτήριο βιώσιμο.

4.9.2.2 Βοηθητικά κτίσματα

Αντίστοιχα με το κεντρικό κτήριο οι **λειτουργικές** και **οικοδομικές** επεμβάσεις των βοηθητικών κτισμάτων βρίσκονται στο ίδιο πλαίσιο. Λειτουργικές αλλαγές αποτελούν η αναδιάταξη του εσωτερικού τους χώρου και η προσθήκη χώρων υγιεινής για το κοινό στοχεύοντας στην εύρυθμη λειτουργία των χώρων σύμφωνα με το νέο κτιριολογικό πρόγραμμα. Οι οικοδομικές επεμβάσεις αφορούν για μια ακόμη φορά την τοποθέτηση θερμομόνωσης και υγραμόνωσης στο δάπεδο, την αντικατάσταση ή επισκευή των εξωτερικών κουφωμάτων, την κατασκευή ψευδοροφών και την ανακατασκευή της στέγης με την πρόβλεψη θερμομόνωσης και υγραμόνωσης όπως ακριβώς και στο κεντρικό κτήριο.

4.9.2.3. Περιβάλλον χώρος

Όσο αφορά τον περιβάλλοντα χώρο βάρος δίνεται στην κίνηση των αυτοκινήτων και των πεζών μέσα σε αυτόν. Με αυτόν για σκοπό διατηρούνται τα υπάρχοντα παρτέρια ενισχύοντας τις διαδρομές των οχημάτων και των πεζών αναδιαρθρώνοντας το δίκτυο δρόμου. Επιπλέον προβλέπονται και σχεδιάζονται χώροι στάθμευσης των οχημάτων. Τέλος κατασκευάζεται το στοιχείο του νερού μέσω του σιντριβανιού όπως έχει μελετηθεί παραπάνω (Κεφάλαιο 7.3.), σε συνδυασμό με τον εμπλουτισμό και την περιποίηση της υπάρχουσας χλωρίδας.

4.10. Στατική μελέτη και προτεινόμενες αλλαγές

4.10.1. Στατική μελέτη

Μελέτη στατικής επάρκειας ΦΕΚ 4495

«Στο ΦΕΚ 4495/2017 περιέχονται διατάξεις του πολεοδομικού νόμου ο οποίος βρίσκεται εν ισχύ στη χώρα μας. Η μεταρρύθμιση έγινε για τον έλεγχο και την προστασία του δομημένου περιβάλλοντος και τη διευθέτηση ζητημάτων που σχετίζονται με το άναρχο πολεοδομικό καθεστώς στην Ελλάδα».⁵⁸

Οι μελέτες στατικότητας πραγματοποιούνται σε προϋπάρχοντα κτήρια και έχει περάσει κάποιο μεγάλο χρονικό διάστημα από την μέρα την οποία κατασκευάστηκαν. Η συγκεκριμένη διαδικασία πραγματοποιείται για την διαπίστωση πιθανών ζημιών και επικίνδυνων καταπονήσεων του κτίσματος, λόγω της φυσικής φθοράς του χρόνου αλλά και παραγόντων όπως οι σεισμοί.

Σκοπός μιας τέτοιας μελέτης είναι να διαπιστωθεί η αξιοπιστία χρήσης του κτηρίου αλλά και αν η φέρουσα τοιχοποιία στην υφιστάμενη κατάσταση του κτιρίου μπορεί να ανταπεξέλθει στην προσθήκη κάποιων ορόφων ή πιο απλά να μπορέσει να στεγάσει εν δυνάμει μια νέα διαφορετική χρήση. Η μελέτη πραγματοποιείται από μηχανικούς που πέρα των άλλων εξετάζουν την αυθεντικότητα των υλικών που έχουν χρησιμοποιηθεί αλλά και πραγματοποιούν μελέτες βγάζοντας αποτελέσματα σχετικά με την αντοχή των υλικών σε βάθος χρόνου.

Η μελέτη στατικής επάρκειας σε ορισμένα κτήρια είναι υποχρεωτική σύμφωνα με νόμους αλλά σημαντικό είναι να πραγματοποιείται και πέρα αυτού, σε κτήρια τα οποία είναι παλιά για λόγους ασφαλείας.

Έτσι στα πλαίσια της στατικής μελέτης της έπαυλης Τσιροπινά απαραίτητη προϋπόθεση ήταν οι επεμβάσεις που θα πραγματοποιούνταν, μόνιμες ή παροδικές, να είναι αναστρέψιμες στην περίπτωση μελλοντικών αλλαγών και άρση της με την εφαρμογή της νέας επέμβασης και πιθανών νέων προηγμένων

⁵⁸HM CONSTRUCTIONS, Τι ακριβώς είναι η μελέτη επάρκειας, 18 Σεπτεμβρίου 2020

υλικών και μεθόδων. Όμως στο ενδεχόμενο μη αναστρέψιμης επέμβασης απαραίτητη είναι η μελέτη των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν ώστε συμβατά με τα υπάρχοντα υλικά αλλά και υποσχόμενα για μεγάλη διάρκεια ζωής. Τέλος να γίνει πρόταση στα τεχνολογικά μέσα τα οποία θα εγκατασταθούν καθώς και τα υλικά τα οποία βρίσκονται στην αγορά. Τέλος απαραίτητος ήταν ο υπολογισμός του κόστους ολόκληρης της στατικής μελέτης.

4.10.2. Επεμβάσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατικής μελέτης

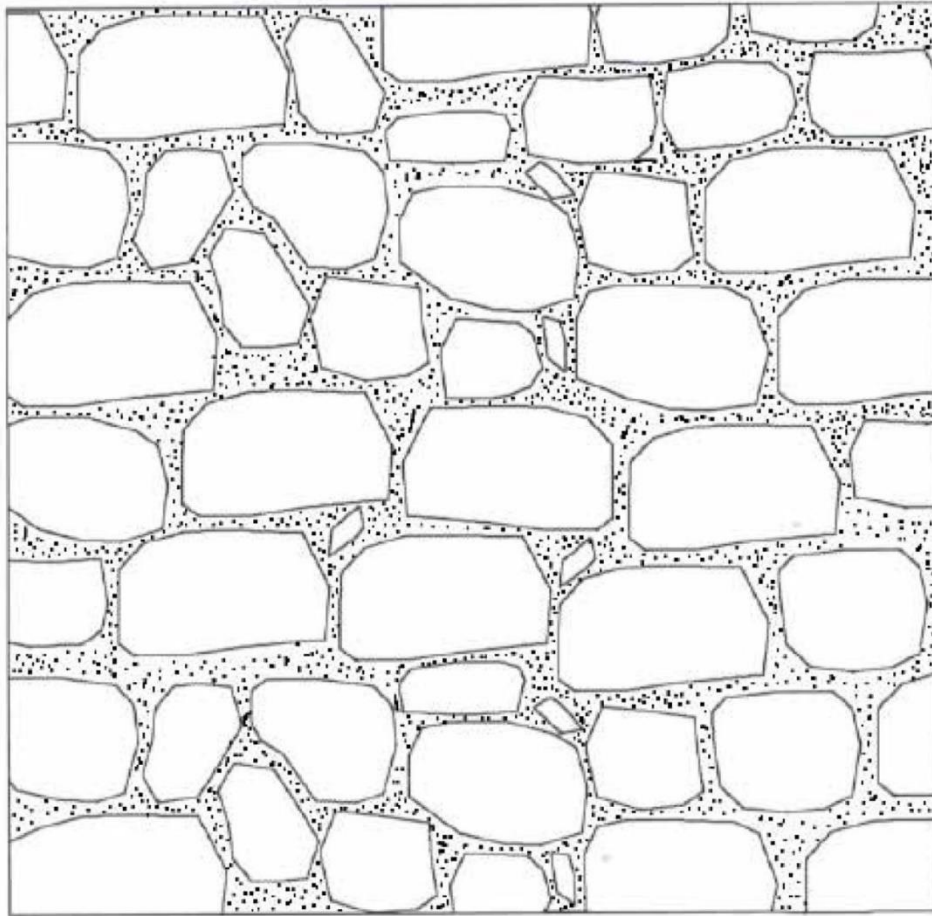
Το κεντρικό κτήριο ήταν αυτό που παρουσίαζε τα περισσότερα προβλήματα, συγκριτικά με τα υπόλοιπα κτήρια, λόγω μεγέθους αλλά και της πολυπλοκότητας του, είτε λόγω της εσωτερικής του διαμόρφωσης είτε εξαιτίας των τοιχογραφιών, των δαπέδων και άλλων στοιχείων. Παρόλα αυτά οι τροποποιήσεις που έπρεπε να πραγματοποιηθούν στο σπίτι του κηπουρού αλλά και στον στάβλο δεν ήταν αμελητέες.

4.10.2.1. Κεντρικό κτήριο

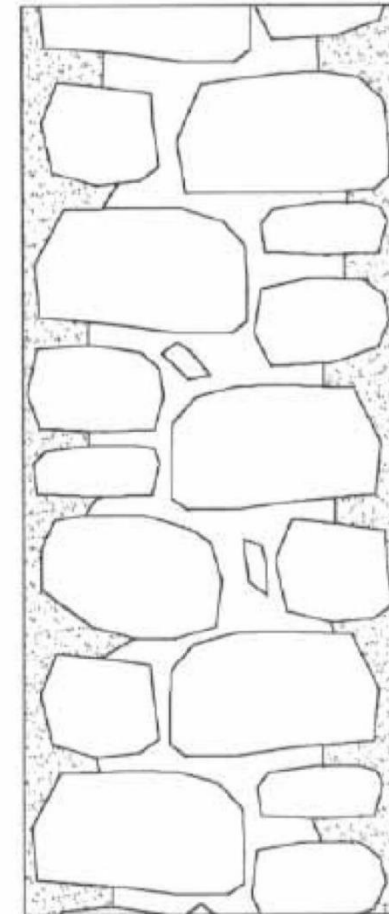
Τοιχοποιίες

Από τις πρώτες αλλαγές που έπρεπε να πραγματοποιηθούν στο κεντρικό κτήριο ήταν η καθαίρεση όλων των τοιχοποιιών που κοσμούσαν τους χώρους του ισογείου και του ορόφου καθώς και όλων των εσωτερικών επιχρισμάτων. Επιπλέον απαραίτητη ήταν η καθαίρεση των αρμολογημάτων στα σημεία όπου υπήρχαν βλάβες και ρωγμές (βλ. Εικόνα 153) και η αρμολόγηση τους εσωτερική και εξωτερική στα σημεία αυτά. Σε κάποιες περιπτώσεις ρωγμών χρησιμοποιήθηκαν και ενέματα. Ταυτόχρονα απαραίτητη είναι και η τιμέντωση των αργολιθοδομών σε διάφορα σημεία. Επίσης ενισχύθηκαν τα εσωτερικά επιχρίσματα των τοίχων με προϋπόθεση την απομάκρυνση των οξειδίων από όλα τα μεταλλικά στοιχεία στο εσωτερικό τους επανατοποθετώντας τα κατάλληλα. Στα επιχρίσματα έγινε χρήση κοτετσούρματος ανοίγματος βροχίδας ½, καλά τεντωμένο, στερεωμένο και αγκυρωμένο⁵⁹. Επιπλέον κατασκευάστηκαν στο ύψος της στέψης όλων των τοιχοποιιών διαζώματα από οπλισμένο σκυρόδεμα, με αυτά των περιμετρικών τοιχοποιιών να βρίσκονται σε εσοχή από την όψη του κτιρίου περίπου 20 cm. Τέλος εξωτερικά τοποθετήθηκαν τοιχία σκυροδέματος τα οποία έρχονται σε επαφή με την τοιχοποιία πάχους 25 cm. Τα τοιχία αυτά βρίσκονται περιμετρικά και στην βάση του κτηρίου, ενώ έχουν επενδυθεί από μάρμαρο (βλ. Εικόνα 154, Εικόνα 155).

⁵⁹Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: *ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ*

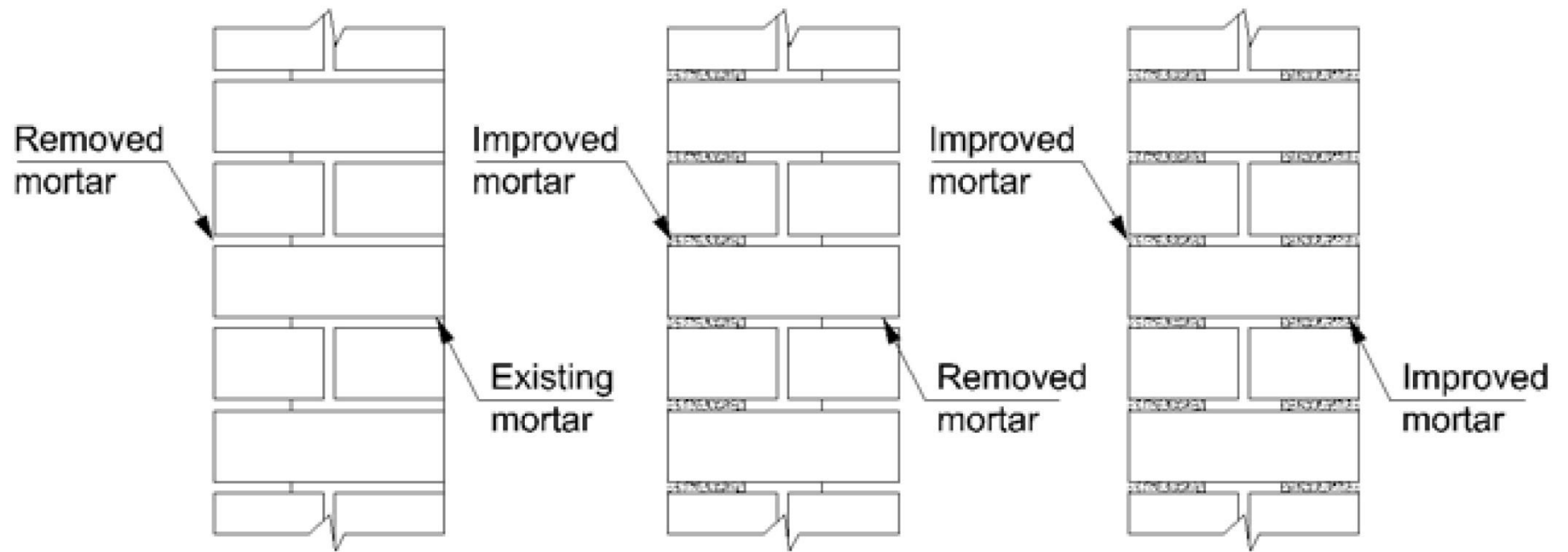

Όψη

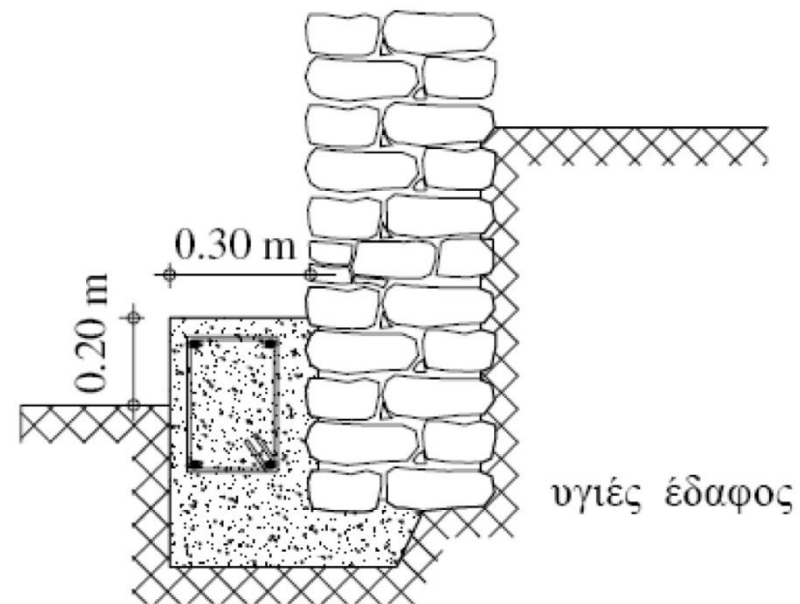
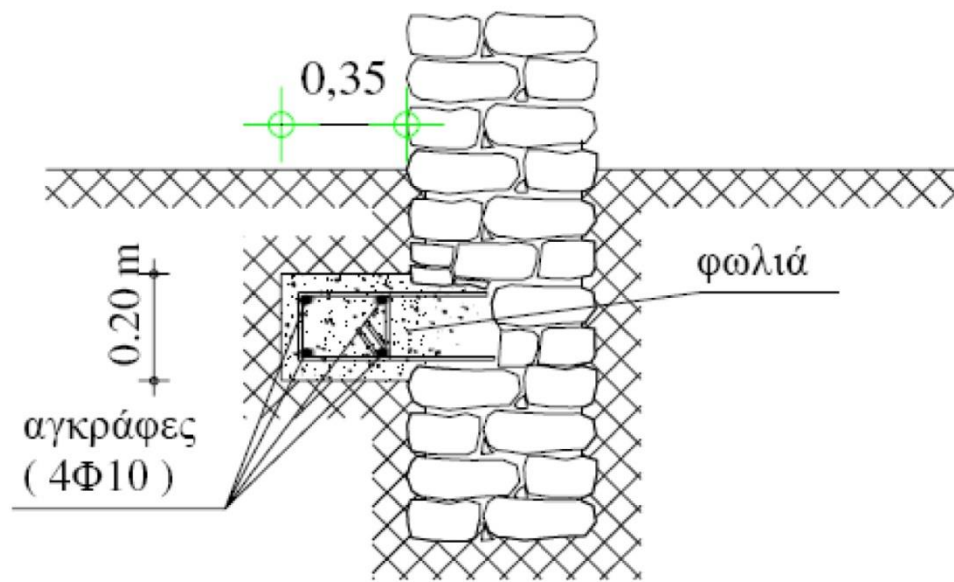

Τομή

Εικόνα 167 Αρμολόγηση πέτρινου τοίχου

Εικόνα 168 Καθαίρεση των παλαιών κονιαμάτων και επανατοποθέτηση νέων, όσο πιο μέσα προς το κέντρο του τοίχου

Εικόνα 169 Σκίτσο κατασκευής του διαζώματος

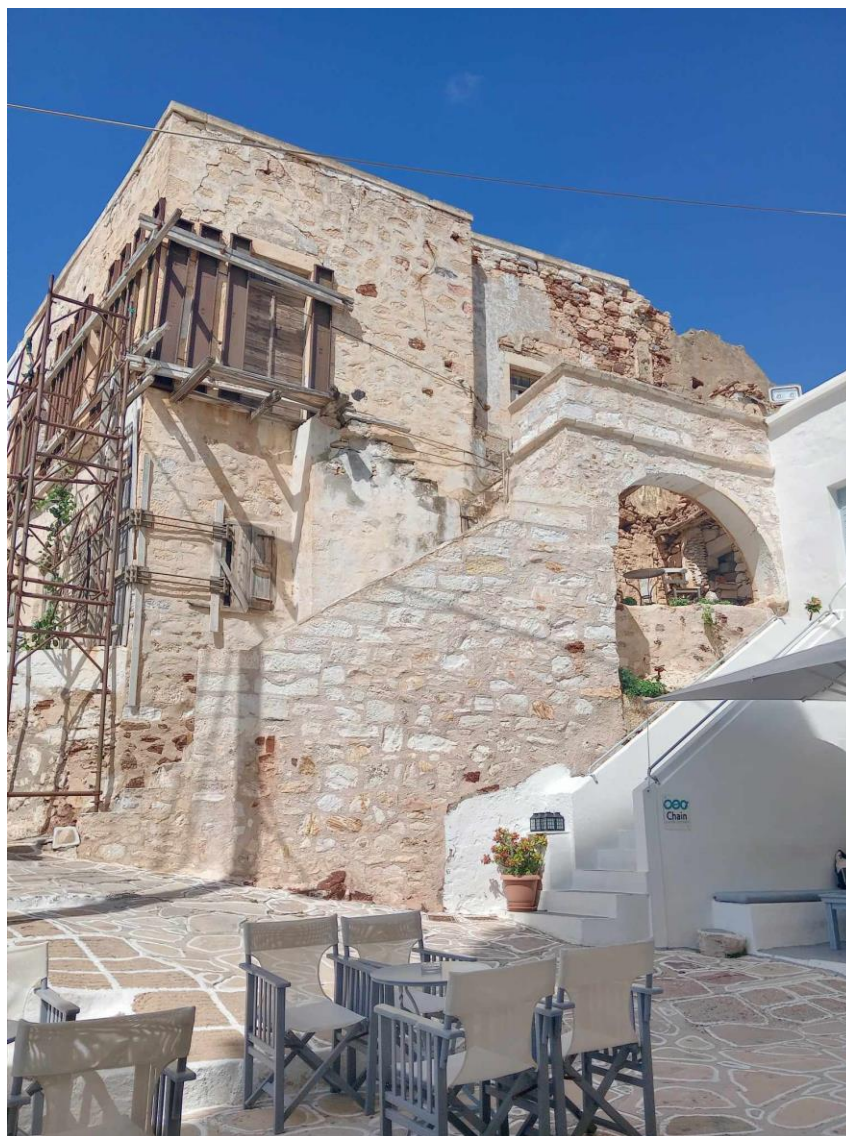

Εικόνα 170 Φωτογραφίες από την έπαυλη τονίζοντας την θέση του διαζώματος

Σύμφωνα και με το τέλος του κεφαλαίου 7.2. λόγω των στατικών προβλημάτων που προέκυψαν κατά την στατική μελέτη στην φέρουσα τοιχοποιία τοποθετήθηκαν ντίζες, οι οποίες περνάνε από δύο τοίχους και τους συγκρατούν ώστε σε περίπτωση σεισμού να μην ανοίξει το κτήριο. Στην περίπτωση αυτή την λειτουργία του διαζώματος του ορόφου έχουν πάρει ανοξείδωτοι ελκυστήρες για την περίσφιξη των λιθοδομών. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιήθηκε εξωτερικά και περιμετρικά του κτηρίου καθώς είναι πέτρινο και δεν μπορεί να σκαφτεί να γίνει με οπλισμένο σκυρόδεμα όπως και στη στέψη του κτηρίου.

Εικόνα 171 Ο συνδυασμός τοποθέτησης ντίζων και ελκυστήρων εξωτερικά του κτηρίου

Εικόνα 172 Αντίστοιχη τοποθέτηση ανοξείδωτων ελκυστήρων (παραδοσιακή και προσωρινή εγκατάσταση) σε σπίτι στην Κίμωλο

Δάπεδα

Όσο αφορά ολόκληρο το δάπεδο του ημιυπόγειου κρίθηκε ακατάλληλο να στηρίξει ολόκληρη την εξοχική κατοικία με αποτέλεσμα την εξομάλυνση του για την εκ' νέου κατασκευή με τοπική ενίσχυση της τοιχοποιίας εσωτερικά μέσω της κατασκευής κλειστών πλαισίων (βλ. Εικόνα 157). Αποτέλεσμα αυτού ήταν η εύκολη επισκευή του αν χρειαστεί στο μέλλον. Αρχικά το έδαφος σκάφτηκε σε βάθος 57 εκ. χωρίς την χρήση μηχανικών μέσων. «Περιμετρικά των τοίχων από λιθοδομή η εκσκαφή πραγματοποιήθηκε σε βάθος 72 εκ. για την δημιουργία περιμετρικού τοιχίου από οπλισμένο σκυρόδεμα σύμφωνα με τη στατική μελέτη. Περιμετρικά του κτηρίου, προβλέπεται εκσκαφή για την δημιουργία αποστράγγισης βάθους τουλάχιστον 40 εκ. κάτω από το επίπεδο του τελειωμένου δαπέδου ώστε να εξασφαλίζεται η ροή προς το φρεάτιο συλλογής τους».⁶⁰

Εικόνα 173 Σκίτσο κατασκευής δαπέδου σε επαφή με το έδαφος

Αντίστοιχα όπως και στην περίπτωση των τοιχοποιιών, εσωτερικά και εξωτερικά, υπήρξε τοπική αφαίρεση και τοποθέτηση αρμολογημάτων στα σημεία τα οποία υπήρχαν ρωγμές, βλάβες και φθορές.

Η επισκευή / ενίσχυση των πλακών ωπλισμένου σκυροδέματος την μικρής δεξαμενής αλλά και του διαδρόμου του υπογείου έτυχαν ειδικής επεξεργασίας. Στην αρχή απομάκρυναν όλα τα κατεστραμμένα σημεία του σκυροδέματος και στην συνέχεια καθάρισαν τους οξειδωμένους οπλισμούς ώστε να εμφανιστεί

⁶⁰Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Κ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΠΑΝΟΣ, Δ. ΑΡΜΕΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 1

η υγιής μεταλλική τους επιφάνεια τοποθετώντας πρόσθετους και συνδέοντας τους μεταξύ τους. Τέλος κατασκευάστηκαν τα επιχρίσματα τσιμεντοκονιάματα. Η επιλογή του συγκεκριμένου τρόπου επισκευής πραγματοποιήθηκε με στόχο την προστασία των υπαρχόντων οπλισμών αλλά και των νέων από την προσβολή διοξειδίου του άνθρακα. *«Οι επικαλύψεις των υπαρχόντων οπλισμών σε αρκετές περιοχές δεν υπάρχουν. Ο τρόπος ενίσχυσης με την χρήση σύνθετων υλικών για την ενίσχυση της οροφής της δεξαμενής θα ήταν προβληματικός λόγω της συνεχούς παρουσίας υγρασίας»⁶¹*. Επιπλέον στα σημεία αυτά δεν υπάρχει κάποιος διάκοσμος ή διάφορα αρχιτεκτονικά στοιχεία τα οποία να χρίζουν διαφορετικής μεταχείρισης ώστε να επηρεάζονται από αυτού του είδους την επέμβαση.

Επιπλέον ενίσχυσαν τις μεταλλικές δοκούς του υπογείου και ισογείου με την προσθήκη νέων δοκών κάτω από τους παλαιούς σε συνδυασμό με την τοποθέτηση μεταλλικών χιαστών συνδέσμων. Τέλος περιμετρικά της οροφής του ισογείου τοποθετήθηκαν μεταλλικοί ανοξείδωτοι ελκυστήρες και μεταλλικά αγκίστρια στα σημεία αποκόλλησης των τοίχων.

Στέγη

Η στέγη θεωρήθηκε ολοκληρωτικά ακατάλληλη με αποτέλεσμα να αφαιρεθεί και να ανακατασκευαστεί από σύνθετη εμποτισμένη ξυλεία (βλ. Κεφάλαιο 7.1.4.). Στο πλαίσιο αυτό έχουν τοποθετηθεί αεραγωγοί μέσω των οποίων αερίζονται καλύτερα οι εσωτερικοί χώροι και έχουν τοποθετηθεί ανοίγματα ώστε να είναι δυνατή η μερική πρόσβαση στα κεραμίδια.

⁶¹Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: *ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ*

Εικόνα 174 Φωτογραφίες από το εσωτερικό της στέγης, παρατηρούνται οι αεραγωγοί καθώς και το παράθυρο μερικής πρόσβασης στα κεραμίδια

4.10.2.2. Σπίτι του κηπουρού και στάβλος

Στο κτήριο το οποίο έμενε ο κηπουρός της έπαυλης Τσιροπινά με στόχο την φροντίδα ολόκληρου του περιβάλλοντα χώρου και φυσικά των φυτών καθώς και στο χώρο του στάβλου πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχες στατικές αλλαγές στην καθαίρεση των **τοιχοποιιών**, την δημιουργία διαζωμάτων από οπλισμένο σκυρόδεμα στο ύψος της στέγης, την ενίσχυση των υπάρχων επιχρισμάτων και το τσιμέντωμα των τοιχοποιιών που είναι κατασκευασμένες από λιθοδομή. Αντίστοιχη αντιμετώπιση έλαβαν και τα **δάπεδα** με την αφαίρεση των κατεστραμμένης αρμολόγησης και την αντικατάσταση τους, εσωτερικά κι εξωτερικά, καθώς και η εξυγίανση που υπέστη το έδαφος για την κατασκευή του δαπέδου του υπογείου και την τοπική ενίσχυση της τοιχοποιίας εσωτερικά. Η διαφορά των δύο αυτών μικρότερων κτηρίων σε σχέση με την έπαυλη στην περίπτωση των δαπέδων αποτελεί η καθαίρεση του δαπέδου του ισογείου. Τέλος όπως αντίστοιχα στην περίπτωση της πολυεπίπεδης **στέγης** της έπαυλης , οι στέγες αφαιρέθηκαν ολοκληρωτικά και επανακατασκευάστηκαν με ξύλο εμποτισμένης ξυλείας. Στον στάβλο υπάρχει η περίπτωση να χρησιμοποιήθηκε καστανιά από το Άγιο Όρος.

4.10.3. Ηλεκτρομηχανολογική μελέτη

Με την μελέτη και αναδιαμόρφωση της έπαυλης Τσιροπινά σε πολιτιστικό κέντρο του Δήμου Ποσειδωνίας και ταυτόχρονα την φιλοξενία γραφειακών χώρων κρίθηκε αναγκαία η εγκατάσταση ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων. Ολόκληρη η μελέτη πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του έργου **«Επισκευή – Διαμόρφωση Έπαυλης & Μετατροπή της σε Πολιτιστικό Χώρο Ποσειδωνίας»** προβλέποντας τις παρακάτω νέες εγκαταστάσεις με στόχο την εύρυθμη λειτουργία της.

- «Κλιματισμός – Θέρμανση με σύστημα VRV και Αερισμό των χώρων»
- «Εγκαταστάσεις ισχυρών ρευμάτων (Φωτισμός - Κίνηση)»
- «Εγκαταστάσεις ασθενών ρευμάτων»
- «Τηλέφωνα – Data με σύστημα δομημένης καλωδίωσης»
- «Μεγαφωνική εγκατάσταση σε δύο αίθουσες»
- «Εγκατάσταση ενεργητικής πυροπροστασίας»
- «Υδραυλική και εγκατάσταση άρδευσης»
- «Υδραυλικός ανελκυστήρας προσώπων»
- «Εγκατάσταση συγκροτήματος σιντριβανιού»⁶²

Ο μεγάλος αριθμός και η ποικιλία των ηλεκτρομηχανικών εγκαταστάσεων που τοποθετήθηκαν οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το κτήριο, εκτός των στατικών προβλημάτων που παρουσίαζε, λόγω της εποχής της οποίας κατασκευάστηκε αλλά και της παλαιότητας του, εμφάνιζε ελλείψεις εγκαταστάσεων των οποίων σήμερα θεωρούμε αναγκαίες και δεδομένες.

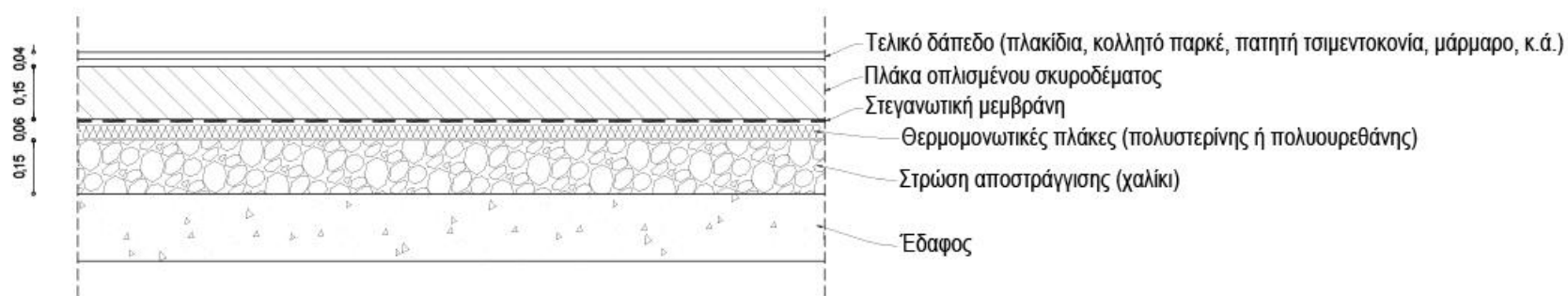
⁶²Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

4.11. Μονώσεις

4.11.1. Μόνωση δαπέδων

Πιο συγκεκριμένα στην έπαυλη Τσιροπινά ανακατασκευάστηκε το δάπεδο του υπογείου καθώς ερχόταν σε επαφή με το έδαφος. Η πλάκα του εδάφους βασίστηκε σε υπόστρωμα αποτελούμενο από:

- «Επί του συμπυκνωμένου φυσικού εδάφους τοποθετείται μη υφαντό γεώφρασμα των $155\text{gr}/\text{m}^2$ με επικάλυψη των φύλλων κατά 20 εκ».
- «Εφαρμογή στρώσης 15 εκ θραυστού υλικού λατομείου από χοντρό χαλίκι 32 έως 65 χιλ».
- «Τοποθέτηση θερμομονωτικών πλακών από εξηλασμένη πολυστερίνη πάχους 5εκ».
- «Διάστρωση φύλλου πολυαιθυλενίου πάχους 0,90 χλστ με αλληλοεπικάλυψη των φύλλων κατά 20 εκ, χωρίς επικόλληση».
- «Γκρο μπετόν πάχους 15 εκ από σκυρόδεμα C16/20 με στεγανωτικό μάζης, εξομάλυνση της επιφάνειας με αριάνι και επίπαση τσιμέντου».⁶³

Εικόνα 175 Σκίτσο κατασκευής δαπέδου σε επαφή με το έδαφος και τρόπος μόνωσης

⁶³ Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Κ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΠΑΝΟΣ, Δ. ΑΡΜΕΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 4

Για την μόνωση των δαπέδων ως θερμομονωτικό υλικό χρησιμοποιήθηκαν πλάκες εξηλασμένης πολυστερίνης, 5 εκ. ελάχιστης πυκνότητας 32 kg/m³. «Η τοποθέτηση τους θα πραγματοποιηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε ο μονωτικός μανδύας να είναι συνεχής και να περιβάλλει όλες τις επιφάνειες του χώρου, με περιμετρική διαμόρφωση ακμών ραμποτέ, ώστε να αποφεύγεται η θερμοδιαφυγή από τους αρμούς».⁶⁴ . Πάνω από τις θερμομονωτικές πλάκες τοποθετούνται φύλλα πολυαιθυλενίου διασταυρωτά, πάχους 0,90 χλστ., με τα φύλλα να αλληλοκαλύπτονται ανά 20 εκ. χωρίς να κολλιούνται (Υγρομόνωση).

4.11.2. Μόνωση στεγών

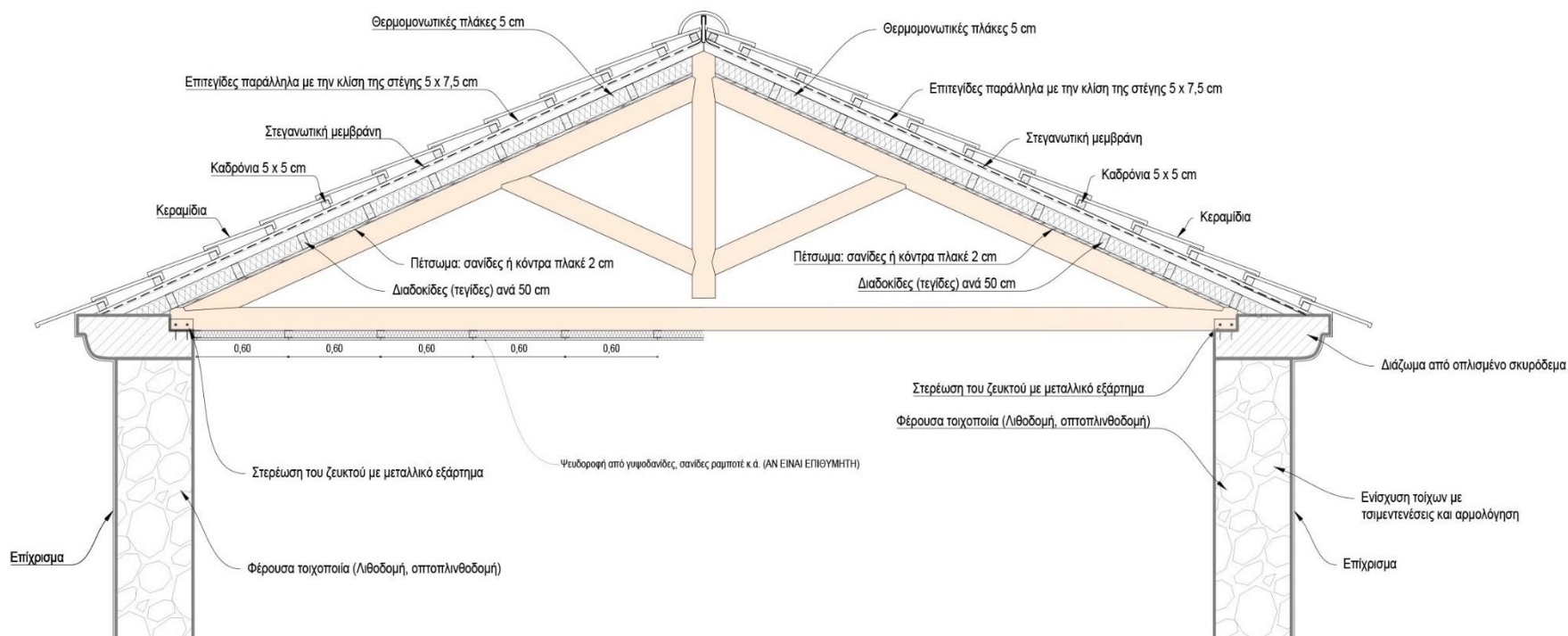
Εφόσον η στέγη κατασκευάστηκε εξ' ολοκλήρου απαραίτητη ήταν και η μόνωση της για την ολοκληρωμένη μόνωση του κτηρίου. Επομένως η διαδικασία που ακολουθήθηκε είναι η εξής:

- «Επί του πέτσωματος τοποθετούνται θερμομονωτικές πλάκες από εξηλασμένη πολυστερόλη πάχους 5 εκ. Μεταξύ των πλακών παρεμβάλλονται καδρόνια διατομής 5x5 που τοποθετούνται κάθετα στα ζευκτά και καρφώνονται πάνω στο πέτσωμα και τις τεγίδες».
- «Επί των καδρονιών και των θερμομονωτικών πλακών τοποθετούνται φύλλα συνθετικής ξυλείας τύπου OSB (Oriented Strand Boards) πάχους 18mm».
- «Περιμετρικά της στέγης προβλέπεται υδρορροή για την συλλογή των ομβρίων, η οποία κατασκευάζεται από φύλλα χαλκού πάχους 0,7 mm σύμφωνα με τα κατασκευαστικά σχέδια».
- «Επί των φύλλων συνθετικής ξυλείας τύπου OSD επιστρώνονται ελαστομερής υδρατμοπερατή μεμβράνη από μη υφαντές ίνες πολυπροπυλενίου ασφαλωμένες και στις δύο όψεις θάρους 0,85kg/m² η οποία στερεώνεται στην ξύλινη υποδομή με μηχανικά μέσα, πλατυκέφαλων καρφιών. Οι λωρίδες κάθε στρώσης μεμβράνης θα αλληλοκαλύπτονται κατά 20 εκ. Τα άκρα τους καλύπτονται με ειδική αυτοκόλλητη μεμβράνη, συμβατή με το υλικό. Περιμετρικά στις χάλκινες υδρορροές η μεμβράνη καλύπτει το φύλλο χαλκού κατά 30εκ.» (Υγρομόνωση).
- «Η υγρομονωτική μεμβράνη επικαλύπτεται με κοινό συρματόπλεγμα (κοτετσόσυρμα) που στερεώνεται με ήλους επί της ξύλινης υποδομής».

⁶⁴ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 51

- «Επί του συρματοπλέγματος τοποθετούνται ημικολυμβητά τα βυζαντινά κεραμίδια που έχουν εξαχθεί ακέραια από την καθαίρεση και συμπληρώνονται με νέα όπου απαιτείται. Η τοποθέτηση γίνεται με χρήση ασβεστοσιμεντοκονιάματος 1:2,5 το οποίο διαστρώνεται καθ' όλο το μήκος των ραχών, όλων των στρωτήρων και στις κεφαλές των καλυπτήρων. Οι κορυφοκέραμοι τοποθετούνται πλήρως καλυμβητοί».⁶⁵

Για την μόνωση των στεγών χρησιμοποιήθηκαν οι θερμομονωτικές πλάκες πάχους 5εκ. οι οποίες διασταυρώνονται πάνω στο πέτσωμα της στέγης, οι οποίες ασφαλιζονται με ξύλινους πήχεις, καρφωτά στο υπόστρωμα και παράλληλα στην κατηφορική κλίση της στέγης.

Εικόνα 176 Σκίτσο θερμομόνωσης της στέγης

⁶⁵Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Κ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΠΑΝΟΣ, Δ. ΑΡΜΕΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 5

4.12. Ξύλινες κατασκευές

4.12.1. Ξυλεία

Στα παραπάνω κεφάλαια αναφέρεται συχνά σαν υλικό κατασκευής το ξύλο. Από ξύλο είναι κατασκευασμένα διάφορα δομικά ή διακοσμητικά στοιχεία με μερικά από αυτά να είναι η στέγη, τα κάγκελα, τα κουφώματα παράθυρα και πόρτες, εσωτερικές και εξωτερικές, εξώστες, ζαρντινιέρες κτλ.

Τα ήδη ξυλείας που έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή όλων των ξύλινων κατασκευών που συντελούν στην έπαυλη Τσιροπινά είναι:

- «Ελάτης (λευκό ξύλο), προιονιστής, ποιότητα Τρίτη»
- «Πεύκο Σουηδίας, ποιότητα ΕΕΕ ή Α+Ε»
- «Πεύκο λάρτζινο»
- «Οξιά φουρνιστή – ποιότητα πρώτη»
- «Νιαγκόν φουρνιστό Αφρικής, ποιότητα πρώτη»
- «Σιπο φουρνιστό Αφρικής, ποιότητα πρώτη»
- «Ιρόκο φουρνιστό Αφρικής, ποιότητα πρώτη»
- «Δρυός φουρνιστή Ευρώπης ή Αμερικής, ποιότητα πρώτη
- «Οκουμέ (σε κόντρα πλακέ)»⁶⁶

Γενικότερα η ξυλεία που χρησιμοποιήθηκε σε ολόκληρο το έργο είναι καλής ποιότητας. Τα ξύλα αυτά έπρεπε να έχουν λίγους, μικρούς και γερούς ρόζους, χωρίς να είναι σάπιοι. Να μην εμφανίζουν εξωτερικά σκασίματα και να έχουν το ανάλογο ποσοστό υγρασίας ανάλογα με την χρήση τους (10 – 15%). Τέλος οι βένες τους πρέπει να είναι ίσες και πυκνές. Όμως πιο συγκεκριμένα η ξυλεία που χρησιμοποιήθηκε στα δομικά σημεία του κτηρίου ήταν βιομηχανικά

⁶⁶ Π. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Κ. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Χ. ΣΠΑΝΟΣ, Δ. ΑΡΜΕΝΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ, Μάρτιος 2006, σελ. 8

ξηραμένη και εμποτισμένη υπό πίεση με υλικά υδατοδιαλυτά και μη τοξικά για το περιβάλλον. Τέλος είναι κατάλληλα επεξεργασμένη με στόχο την αφαίρεση στοιχείων όπως ο μόλυβδος, χρώμιο και αρσενικό⁶⁷.

4.12.1.1. Κουφώματα

Τα κουφώματα καταγράφονται σε μία λίστα όπου αναφέρεται ο τύπος του κουφώματος, ο χώρος στον οποίο βρίσκονται και η θέση τους καθώς και ο αριθμός των κουφωμάτων του ίδιου τύπου και των διαφορετικών διαστάσεων. Τέλος αξιολογούνται σε τι κατάσταση βρίσκονται χωρίζοντας τα σε τέσσερις κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία κουφωμάτων αφορά τα κουφώματα τα οποία βρίσκονταν σε **πολύ καλή** κατάσταση με αποτέλεσμα να θέλουν μόνο βάψιμο. Στην συνέχεια βρίσκονται τα κουφώματα τα οποία βρίσκονταν σε **καλή** κατάσταση χωρίς να απαιτούν κάποια ιδιαίτερη μεταχείριση, με μικρό επισκευές όπως ροκάνισμα, συντήρηση, κόλληση και σφίξιμο, στερέωση ή και συμπλήρωση εξαρτημάτων χειρολαβών, κλειδαριών και λοιπών μηχανισμών χωρίς όμως να χρειαστεί να αντικατασταθεί κομμάτι από την ξύλινη κατασκευή τους. Σε **μέτρια** κατάσταση βρίσκονται τα κουφώματα τα οποία χρίζουν της ίδιας κλίμακας συντήρησης με τα προηγούμενα αλλά ταυτόχρονα χρειάζεται να αντικατασταθεί τμήμα του σε ποσοστό 30%. Τέλος σε **κακή** κατάσταση βρίσκονται τα κουφώματα τα οποία χρειάστηκε να αντικατασταθούν ολόκληρα. Τα νέα κουφώματα κατασκευάστηκαν από ξύλα νιαγκόν, πιστά αντίγραφα των παλαιών.

Πιο συγκεκριμένα στα εσωτερικά κουφώματα του ισογείου ανακατασκευάζονται οι κάσες και καταργούνται οι φεγγίτες λόγω της τοποθέτησης εγκαταστάσεων οι οποίες κρύβονται με την χρήση ψευδοροφή. Τα εσωτερικά κουφώματα τα οποία ανήκαν στην τέταρτη κατηγορία (κακής κατάστασης), κατασκευάστηκαν από Σουηδική ξυλεία άριστης ποιότητας.

4.12.1.2. Ξύλινα κιγκλιδώματα

Τα ξύλινα κιγκλιδώματα κατασκευάστηκαν από ξυλεία ιρόκο κατηγοριοποιώντας τα σε αυτά του ισογείου και αυτά του ορόφου. Τα κιγκλιδώματα του ισογείου αποτελούνται από ορθοστάτες 70x78 mm καταλήγοντας σε μία σφαιρική μορφή. Η άνω οριζόντια κουπαστή 77x67 mm είναι καμπυλωμένη, με οριζόντια στοιχεία 56x30 mm , ενώ κάποια από τα κατακόρυφα στοιχεία καταλήγουν σε πυραμιδοειδή απόληξη στο κάτω μέρος. Η σύνδεση μεταξύ των

⁶⁷ ο.π.

ξύλινων στοιχείων πραγματοποιείτε με μόρσα, ενώ η στήριξη τους στο δάπεδο με ανοξείδωτα μεταλλικά βύσματα για τους ορθοστάτες και ανοξείδωτες βίδες R6 με ανοξείδωτο σωλήνα ανά 60 mm για την στερέωση των ορθοστατών με τους πεσσούς.

Τα κιγκλιδώματα του ορόφου είναι τα ίδια με του ισογείου με μόνη διαφορά ότι ανάμεσα στην πάνω κουπαστή και το δεύτερο οριζόντιο διακοσμητικό στοιχείο έχουν τοποθετηθεί μικρά ορθογώνια διακοσμητικά στοιχεία 48x16 mm .

Εικόνα 177 Φωτογραφίες διάφορων ξύλινων εξωτερικών κατασκευών

4.13. Εξωτερικός φωτισμός ανάδειξης των όψων του κτηρίου

Μέχρι αυτό το σημείο έχει μελετηθεί ολόκληρη η Έπαυλη Τσιροπινά ιστορικά, αρχιτεκτονικά, εσωτερικά και εξωτερικά κατασκευαστικά καθώς έχει πραγματοποιηθεί και μια απλούστερη μελέτη του περιβάλλοντα χώρου. Για να ολοκληρωθεί η μελέτη επόμενο είναι να πραγματοποιηθεί εξωτερική μελέτη και πρόταση φωτισμού, με στόχο την ανάδειξη της.

4.13.1. Λόγοι που χαρακτηρίζουν την Έπαυλη Τσιροπινά ως διατηρητέο κτήριο

Όπως γνωρίζουμε η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί ένα από τα πολλά διατηρητέα κτήρια του Δήμου Ποσειδωνίας αλλά και γενικότερα ολόκληρο το νησί της Σύρου. Αποτελεί κτήριο το οποίο είναι εύκολα αναγνωρίσιμο από τα ιδιαίτερα μορφολογικά χαρακτηριστικά του καθώς αποτελεί ένα εκλεκτικιστικό οικοδόμημα συνδυάζοντας μορφολογικά στοιχεία από διάφορες περιόδους. Επιπλέον αποτελεί ένα ιστορικά κτήριο καθώς συνδέεται με πρόσωπα τα οποία συνδέονται με την κοινωνική αλλά και πολιτική ιστορία ολόκληρου του νησιού. Αποτελεί ένα αρκετά παλαιό κτήριο, γι' αυτό και χρειάστηκε να το επισκευάσουν, πολύ διαφορετικό από τα πρότυπα κατασκευής της εποχής του. Τέλος αποτελεί ένα κτήριο με περιβάλλοντα χώρο και με δύο επιπλέον κτήρια συνοδείας. Όλα τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα το κτήριο να συνδυάζει και τις τρεις κατηγορίες κριτηρίων (αρχιτεκτονικά, ιστορικά, περιβαλλοντικά) ώστε να χαρακτηρίζεται ως διατηρητέο⁶⁸.

4.13.2. Υπάρχων εξωτερικός φωτισμός

Η έπαυλη Τσιροπινά αποτελεί ένα πλούσιο αρχιτεκτονικά οικοδόμημα, με πολλά διακοσμητικά στοιχεία και μεγάλη ποικιλία στις υλικότητες που συνδυάζει. Παρόλα αυτά τις νυχτερινές ώρες χάνει την μαγεία της και βυθίζεται στο σκοτάδι.

4.13.2.1. Φωτιστικά σώματα

Τα φωτιστικά σώματα τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί για τον φωτισμό της έπαυλης και του χώρου τις νυχτερινές ώρες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες. Η **πρώτη κατηγορία** αφορά τους προβολείς HQI 150W οι οποίοι φωτίζουν την ίδια την έπαυλη. Έχουν συμμετρική δέσμη, θερμού φωτισμού, ανθεκτικότητα στην διάβρωση, στεγανά και μαύρου εξωτερικού χρώματος.

⁶⁸ Μπόλια Ελένη, ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, 2022 -2023, σελ. 14-15

Η **δεύτερη κατηγορία** αφορά τα φωτιστικά πεζοδρομίου τύπου φανάρια, λίγο πιο εκσυγχρονισμένα με led και καθοδήγηση του φωτός προς το έδαφος. Σε κάποια από αυτά έχουν τοποθετηθεί επιπλέον προβολείς κυρίως για τον φωτισμό της ανατολικής όψης. Στην κατηγορία αυτή βρίσκονται και τα κρεμαστά φωτιστικά φανάρια, θερμού φωτισμού που βρίσκονται στο εσωτερικό των καμάρων της εισόδου. **Τρίτη και τελευταία κατηγορία** φωτιστικών αποτελούν τα κάθετα κυλινδρικά φωτιστικά τα οποία είναι τοποθετημένα διάσπαρτα στον περιβάλλοντα χώρο.

Εικόνα 178 Φωτιστικό εισόδου

Εικόνα 179 Φωτιστικά σώματα εξωτερικού χώρου

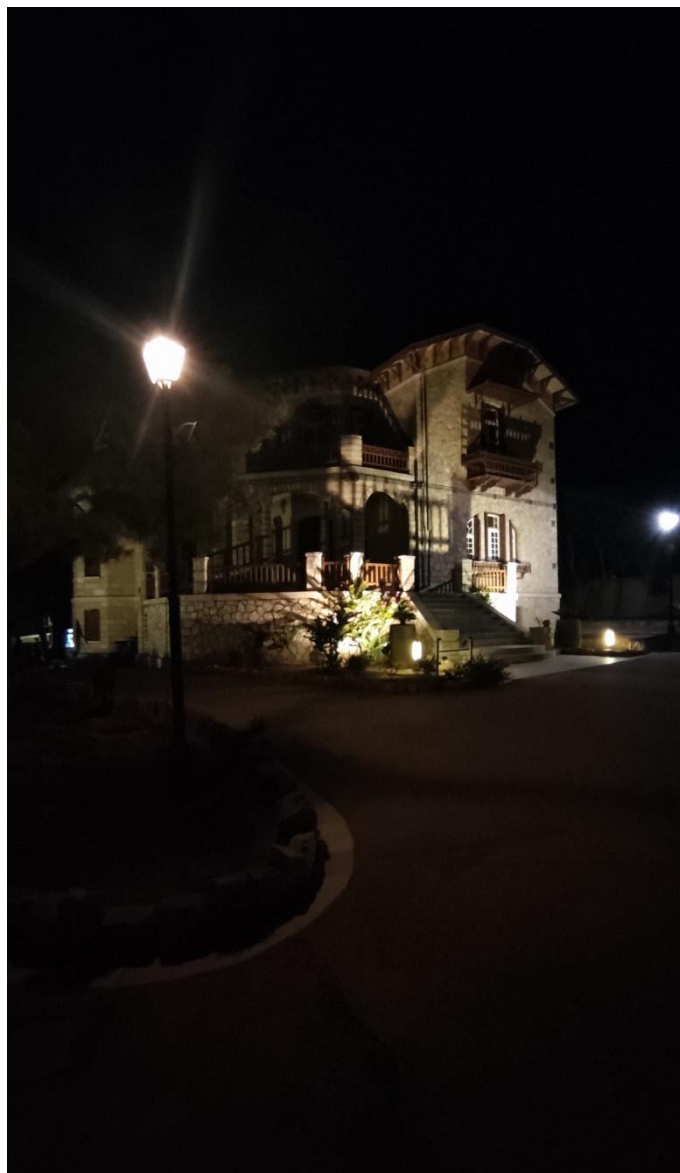
4.13.2.2. Ανάλυση φωτισμού προσόψεων

Για να μπορέσουμε να μελετήσουμε και να κατανοήσουμε καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο έχει φωτιστεί η έπαυλη μέχρι σήμερα θα μελετήσουμε τον τρόπο φωτισμού κάθε όψης ξεχωριστά.

Ανατολική όψη

Εικόνα 180 Η ανατολική όψη φωτισμένη την νύχτα

Εικόνα 181 Νυχτερινές φωτογραφίες της νοτιοανατολική όψης

Καθώς εισερχόμαστε στον προαύλιο χώρο της έπαυλης Τσιροπινά η όψη η οποία βλέπουμε και μας καλωσορίζει είναι η ανατολική. Την όψη αυτή φωτίζουν τρεις προβολείς τοποθετημένοι στο έδαφος με τους δύο εκατέρωθεν της μαρμάρινης σκάλας, να βρίσκονται σε πολύ κοντινή απόσταση από το κτήριο. Αυτή η τοποθέτηση των φωτιστικών σωμάτων έχει ως αποτέλεσμα τον κακό φωτισμό του κτηρίου καθώς φωτίζει πολύ έντονα και χαμηλά την έπαυλη 'καίγοντας' το ίδιο το κτήριο. Ταυτόχρονα υποφωτίζονται το ισόγειο και ο όροφος δημιουργούνται έντονες δραματικές σκιές κυρίως από τα κιγκλιδώματα,

Εικόνα 182 Φωτισμός της έπαυλης Τσιροπινά, αναμμένα σποτ εν ώρα παρουσίας

μπερδεύοντας και αλλοιώνοντας την όψη του κτηρίου. Στην Εικόνα 163 παρατηρείται πως στην περίπτωση που χρησιμοποιείται και ο τρίτος προβολέας φωτίζεται και η νοτιοανατολική μεριά της έπαυλης πολύ έντονα, με το ανατολικό της κομμάτι να 'καίγεται', ενώ στην αντίθετη περίπτωση (βλ. Εικόνα 163 δεξιά) να βυθίζεται στο σκοτάδι. Παρόλα αυτά αν αναζητήσει κάποιος φωτογραφικό υλικό στο διαδίκτυο σχετικά με αυτή θα διαπιστώσει πως έχουν τοποθετηθεί επιπλέον φωτιστικά σώματα spot τα οποία βρίσκονται τοποθετημένα στο σώμα του κτηρίου (ισόγειο και όροφο), θερμού φωτισμού <math><3300\text{K}</math> και ανοδικής φοράς. Τα φωτιστικά αυτά όπως και τα προηγούμενα φαίνονται να 'καίνε' την υλικότητα του πετρώματος.

Νότια όψη

Εικόνα 183 Νυχτερινές φωτογραφίες νότιας όψης

Στην περίπτωση της νότιας όψης δεν παρατηρείτε κανένα φωτιστικό σώμα να την φωτίζει στοχεύοντας άμεσα σε αυτή. Φωτίζεται μέσω του προβολέα της ανατολικής όψης με αποτέλεσμα να μένει ελαφρά φωτισμένη η ανατολική μεριά του πύργου της. Παρόλα αυτά δημιουργούνται σκιάσεις από τα ξύλινα κάγκελα του ίδιου του πύργου. Τέλος όσο φως περνά μπροστά από τον πύργο φωτίζει και την τελευταία άκρη της όψης.

Βόρεια όψη

Εικόνα 184 Νυχτερινές φωτογραφίες νότιας όψης

Αντίστοιχα με την νότια όψη, η βόρεια παραμένει και αυτή στο σκοτάδι. Δεν υπάρχουν φωτιστικά τα οποία να την φωτίζουν παρά μόνο οι προβολείς της ανατολικής όψης. Επιπλέον διαγώνια της υπάρχει ένα στύλος της Δ.Ε.Η. ο οποίος φωτίζει τον περιβάλλοντα χώρο της έπαυλης και κατ' επέκταση ρίχνει κάποιο αμελητέο φωτισμό στο ίδιο το κτήριο.

Εικόνα 185 Ο στύλος της Δ.Ε.Η. που φωτίζει τον περιβάλλοντα χώρο και την έπαυλη

Δυτική όψη

Εικόνα 186 Νυχτερινές φωτογραφίες δυτικής όψης

Εικόνα 187 Φωτισμός της δευτερεύουσας (πίσω) εισόδου

Η δυτική όψη βρίσκεται βυθισμένη στο σκοτάδι καθώς και η νότια με την βόρεια. Δεν υπάρχει κάποιο φωτιστικό σώμα το οποίο να την φωτίζει. Η μόνη διαφορά σε σχέση με τις άλλες δύο όψεις βρίσκεται στα δύο θερμά φωτιστικά τύπου χελώνες οι οποίες φωτίζουν την πίσω είσοδο προς τον σημερινό γραφειακό χώρο.

Εξωτερικός χώρος

Εικόνα 188 Περιβάλλον χώρος

Τέλος ο εξωτερικός χώρος εμφανίζει στοιχεία ομοιομορφίας στον φωτισμό του. Έχουν τοποθετηθεί σε διάφορα σημεία του χώρου κάθετα κυλινδρικά φωτιστικά θερμού φωτισμού τα οποία τον φωτίζουν. Προσδίδουν ομοιόμορφο αποτέλεσμα σε σχέση με την χωρική τους κατανομή, παρόλα αυτά ο χώρος θα μπορούσε να φωτιστεί με διαφορετικό και πιο πρακτικό τρόπο, ειδικότερα στην περίπτωση ανθρώπων με προβλήματα οράσεως. Ως αποτέλεσμα ο χώρος δεν είναι λειτουργικός και ασφαλής. Αν παρατηρήσουμε συνολικά τις νυχτερινές φωτογραφίες του κεφαλαίου θα μπορέσουμε να τα παρατηρήσουμε μέσα σε αυτές.

Αξίζει να αναφερθεί πως η έπαυλη Τσιροπινά δεν έχει συγκεκριμένο φωτισμό καθώς ανάλογα τις εκδηλώσεις που φιλοξενεί προσθέτονται και αφαιρούνται επιπλέον φωτιστικά σώματα, κυρίως στον περιβάλλοντα χώρο και όχι επάνω στο ίδιο το κτήριο. Για παράδειγμα στην περίπτωση συναυλιών και εκφωνήσεων προσθέτονται φωτιστικά τύπου προβολέων, ενώ την περίοδο των Χριστουγέννων ανάβουν τα φωτιστικά των καμάρων της κεντρικής εισόδου και τοποθετούνται διάφορα διακοσμητικά φωτάκια.

Επομένως παρατηρούμε ότι:

1. Οι τρεις από τις τέσσερις όψεις του κτηρίου δεν φωτίζονται
2. Ο υπάρχων φωτισμός της ανατολικής όψης παραμορφώνει και αλλοιώνει τους όγκους, τις υλικότητες και τα χαρακτηριστικά του κτηρίου
3. Το στηθαίο λόγω του φωτισμού δημιουργούν σκιάσεις οι οποίες παραμορφώνουν την μορφή του κτηρίου κάνοντας το αποτέλεσμα ακόμα πιο χαστικό.
4. Φωτορύπανση

4.14. Πρόταση φωτισμού

Με βάση τα παραπάνω συμπεράσματα της ανάλυσης του τρόπου φωτισμού των όψεων παραθέτετε η παρακάτω πρόταση φωτισμού.

Για την πραγματοποίηση των αναγκαίων προσομοιώσεων τεχνητού φωτισμού, δημιουργήθηκε ένα ψηφιακό πρόπλασμα (μοντέλο) του κελύφους, στο οποίο προσομοιώνονται με τη μέγιστη δυνατή πιστότητα, οι όγκοι, οι μορφές, τα υλικά, οι υφές και τα χρώματα του.

Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν φωτογραφίες από τον ίδιο τον χώρο, τις οποίες τράβηξε η συγγραφέας και όχι υλικό από το διαδίκτυο. Η προσωπική λήψη των φωτογραφιών βοήθησε στην φωτογράφιση του κτηρίου και των αρχιτεκτονικών του χαρακτηριστικών από διαφορετικά σημεία, με αποτέλεσμα την βιωματική κατανόηση του.

Για την πιστότητα των υλικότητων της έπαυλης φωτογραφήθηκαν οι υλικότητες και τα ζωγραφισμένα λουλούδια (του ορόφου και του ισογείου) με την κάμερα παράλληλα τοποθετημένη σε αυτές. Στις φωτογραφίες αυτές δεν υπήρχαν άλλα στοιχεία όπως ξύλα, ντίζες κτλ. και στα σημεία που υπήρχαν απομονώθηκαν τα κομμάτια των υλικότητων μόνα τους. Τέλος περάστηκαν στο πρόγραμμα σαν επιφάνειες και τοποθετήθηκαν στα επιθυμητά σημεία. Αντίστοιχα για τον σωστό χρωματισμό των κουφωμάτων και τον χρωματισμό του ισογείου χρησιμοποιήθηκε δείγμα χρώματος από το φωτογραφικό υλικό το οποίο στην συνέχεια περάστηκε κι αυτό στο πρόγραμμα.

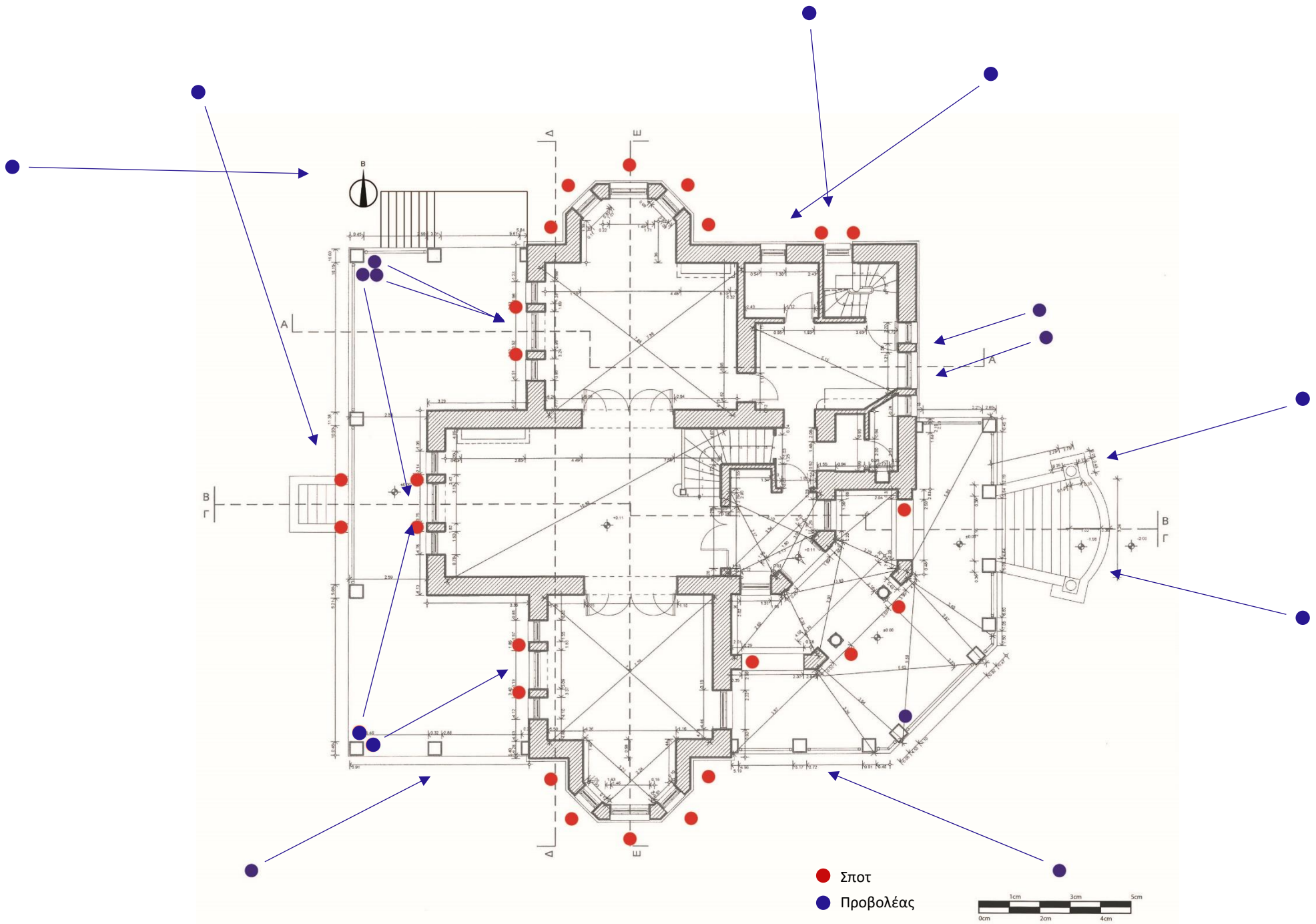
Οι ξύλινες κατασκευές, οι πέτρες γύρο από τα ανοίγματα, οι ημιλαξευτή ακρογωνιαίοι λίθοι (αγκωνάρια), τα μεταλλικά διακοσμητικά κιγκλιδώματα των θυρών, τα εξωτερικά κιγκλιδώματα των δύο παραθύρων του ημιυπόγειου της δυτικής όψης, η κεντρική μαρμάρινη σκάλα, η πόρτα της κεντρικής εισόδου, η πόρτα του ημιυπόγειου για την είσοδο των ατόμων με κινητικά προβλήματα της ανατολικής όψης, η είσοδος προς τους γραφειακούς χώρους της δυτικής όψης αλλά και η βοηθητική είσοδος της βόρειας όψης αποτελούν μερικά από τα στοιχεία τα οποία κατασκευάστηκαν χειροκίνητα από την συγγραφέα με στόχο την πιστή αντιγραφή τους. Οι ντίζες αλλά και οι ανοξείδωτοι ελκυστήρες κατασκευάστηκαν χειροκίνητα με στόχο την λεπτομερή απεικόνιση ολόκληρης της έπαυλης.

Γενικότερα κατασκευάστηκαν χειροκίνητα στην πλειοψηφία, τα στοιχεία που απαρτίζουν την έπαυλη (αρχιτεκτονικά, δομικά, διακοσμητικά) τα οποία όλα μαζί οδηγούν στην πιστή αντιγραφή του κτηρίου. Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως τα εργαλεία μορφή, πλάκα και δοκοί με διαφορετικό τρόπο από αυτόν που δημιουργήθηκαν.

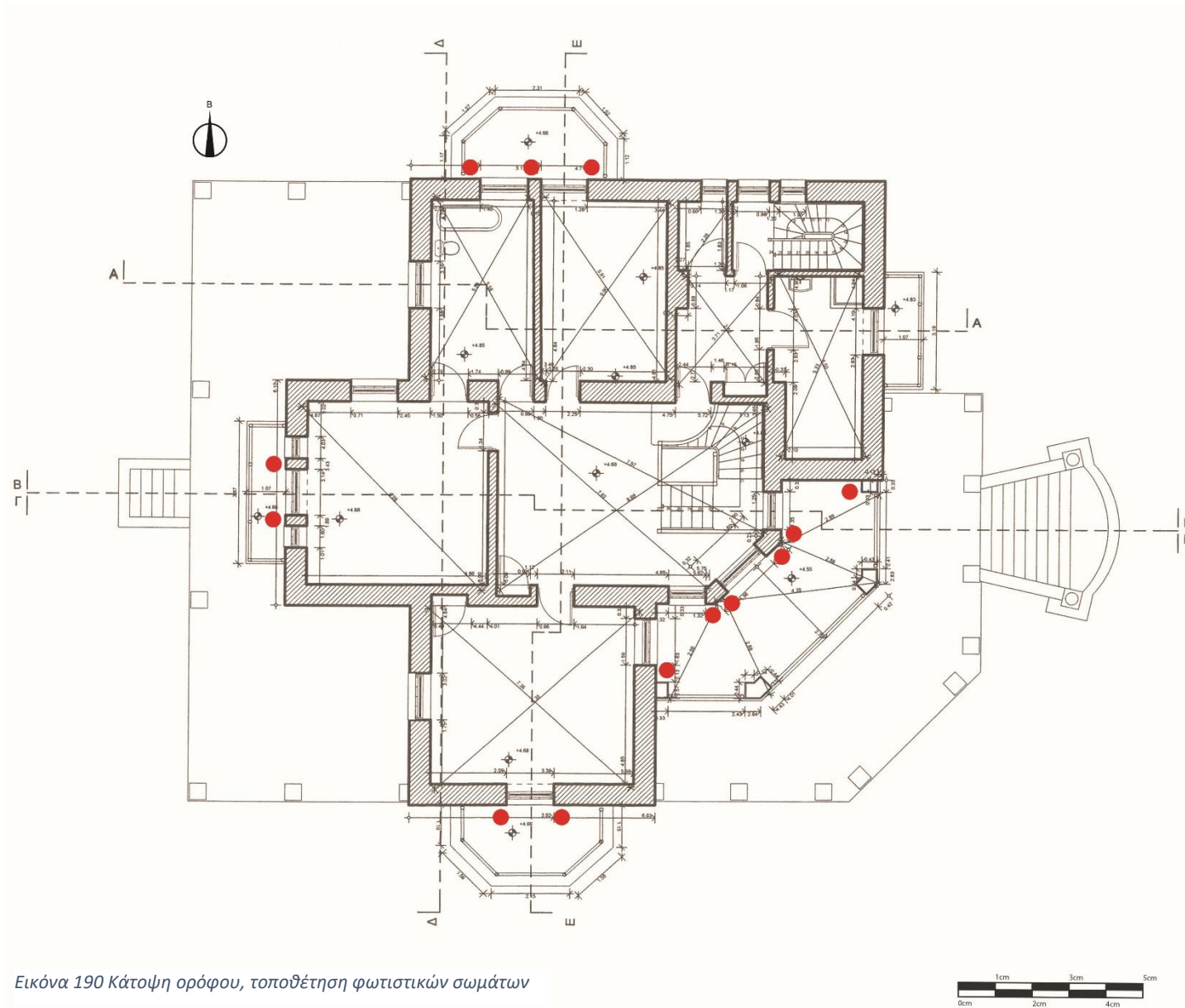
Τέλος χρησιμοποιήθηκαν τα αντίστοιχα φωτιστικά σώματα από την βιβλιοθήκη του προγράμματος, αλλά και bim αρχεία από το διαδίκτυο. Αντίστοιχα επιλέχθηκαν οι επιθυμητές ρυθμίσεις ως προς τον χρωματισμό της πηγής, την κλίση τους και το μήκος της δέσμης φωτός. Τέλος προστέθηκαν δέντρα και φυτά για ένα πιο ολοκληρωμένο αποτέλεσμα.

Η πραγματοποίηση όλων των παραπάνω έγινε στο πρόγραμμα Archicad και μέσω αυτού παραχθήκαν όλες οι φωτορεαλιστικές απεικονίσεις, οι οποίες περάστηκαν στο Photoshop για την περαιτέρω επεξεργασία τους.

Για τον φωτισμό ολόκληρου του κτηρίου χρησιμοποιήθηκαν πενήντα δύο φωτιστικά σώματα με τα δέκα πέντε από αυτά να αποτελούν προβολείς θερμού φωτισμού και τριάντα επτά φωτιστικά σώματα σποτ.

Εικόνα 189 Κάτοψη ισογείου, τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων

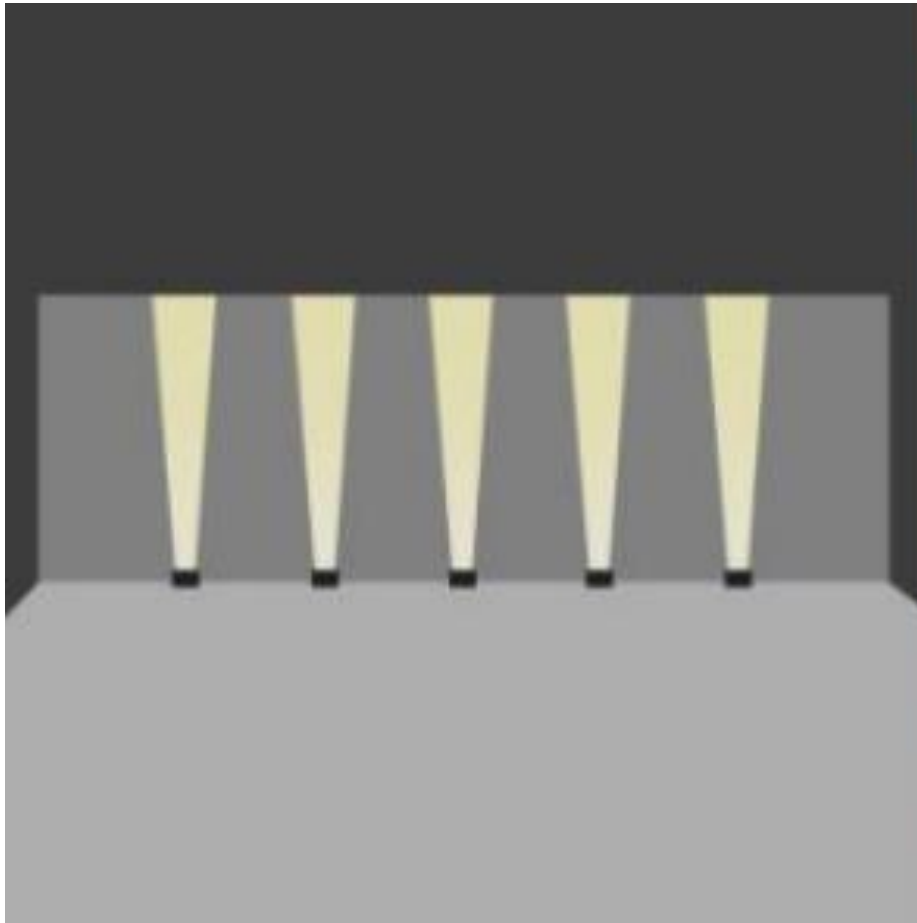
Εικόνα 190 Κάτοψη ορόφου, τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων

Έχουν χρησιμοποιηθεί δύο ήδη φωτιστικών σωμάτων, προβολέων και σποτ. Το κάθε είδος φωτιστικού που χρησιμοποιούνται στοχεύει στην επίλυση των παραπάνω προβλημάτων. Με την χρήση των **φωτιστικών σωμάτων σποτ** φωτίστηκαν τα σημεία τα οποία θεωρήθηκαν σκόπιμο να τονιστούν, δηλαδή οι καμάρες, οι κίονες, οι πύργοι και τα ανοίγματα του κτηρίου με τους αντίστοιχους εξώστες και στέγαστρα όπου υπήρχαν. Επιπλέον το κτήριο μέσω του ανοδικού φωτισμού έχει τονίσει τα κάθετα στοιχεία της έπαυλης τονίζοντας το μεγάλο ύψος και μεγαλίο της φωτίζοντας μικρότερη ή μεγαλύτερα μέρη της⁶⁹.

Εικόνα 191 Φωτιστικά σποτ και προβολέας που χρησιμοποιήθηκαν

⁶⁹ Μπόλια Ελένη, (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, σελ. 35

Εικόνα 192 Ανοδικός φωτισμός (Up lighting)

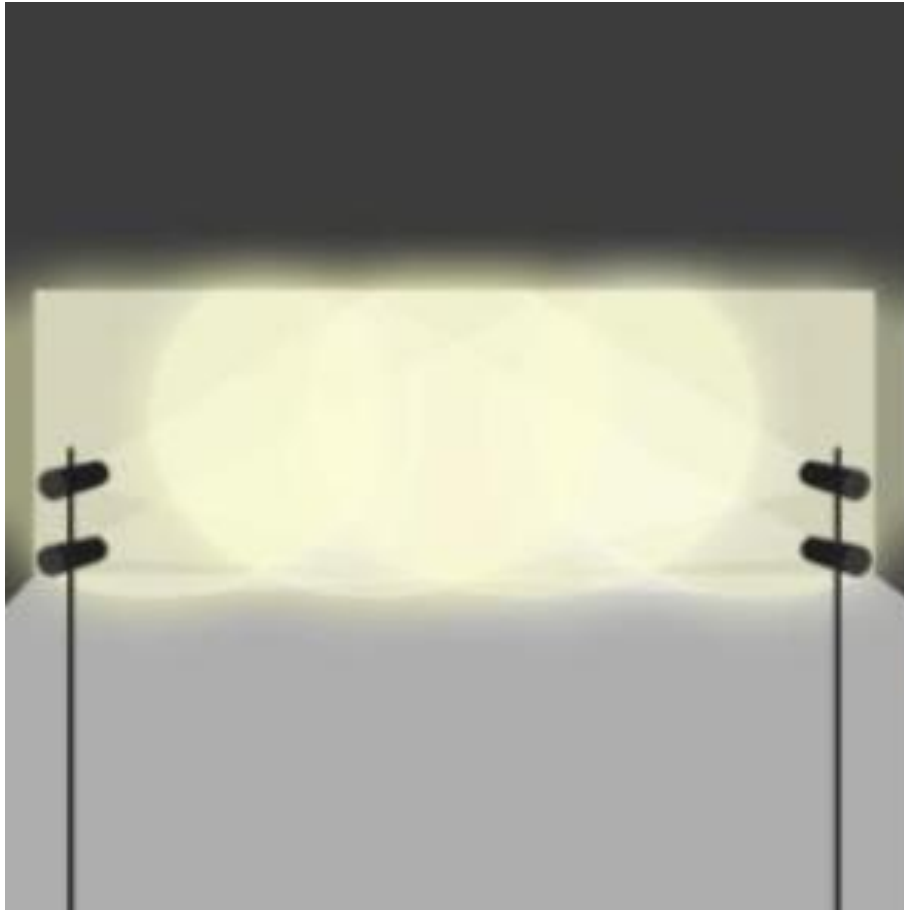
Εικόνα 193 Τονισμός κάθετων στοιχείων όψης

Η **χρήση των προβολέων** είναι δευτερεύουσα/συμπληρωματική, συνοδεύοντας την χρήση των σποτ. Τοποθετήθηκαν στα σημεία τα οποία κρίθηκε ότι βυθιζόντουσαν το κτήριο στο σκοτάδι, καθώς τα σποτ δεν είναι ικανά με την συγκεκριμένη χρήση να φωτίσουν ολόκληρη την έπαυλη επαρκώς. Σημαντικό όμως ήταν να μην δημιουργηθούν σκιές από τα ξύλινα διακοσμητικά και αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της έπαυλης, σημερινό πρόβλημα. Επομένως τοποθετήθηκαν σε αποστάσεις και κλίσεις οι οποίες δεν ενοχλούσαν στη δίοδο των πεζών και φωτίζουν σε χαμηλότερη ένταση και μεγαλύτερος εύρος τα επιθυμητά σημεία. Μονάχα στην περίπτωση της βόρειας όψης αποκαλύπτονται σκιές στο ύψος του ορόφου λόγω των δέντρων και της απόστασης που τοποθετήθηκε ο προβολέας καθώς σε άλλη περίπτωση θα αποτελούσε εμπόδιο.

Τέλος όλα τα φωτιστικά έχουν λαμπτήρες led ουδέτερου λευκού φωτισμού (neutral white) 4000K, καθώς η έπαυλη είναι κατασκευασμένη από υλικά θερμού χρώματος και υλικότητων. Η ένταση φωτισμού και η δέσμη του φωτός των σποτ, σε αντίθεση με την χαμηλότερη ένταση και φαρδιά δέσμη φωτός των προβολέων προσδίδει δραματικότητα στο κτήριο καθώς δεν υπάρχει η ίδια ένταση φωτισμού σε ολόκληρο το κτήριο. Υπάρχουν σημεία φωτός και σκιάς.

Οι τεχνικές φωτισμού που χρησιμοποιήθηκαν αποτελούν ο φωτισμός προς τα επάνω (Up Lighting) και φωτισμός διάχυσης (Floodlighting), ενώ ως φωτισμός ανάδειξης προσόψεων αναδεικνύεται η ανάδειξη των κάθετων στοιχείων.

Επιπλέον τα φωτιστικά σώματα θα μπορούσαν να συνδέονται με ηλιακά πάνελ ενσωματωμένα στο κάθε φωτιστικό ή να τροφοδοτούνται όλα από ένα μεγαλύτερο πάνελ τοποθετημένο στο έδαφος. Φυσικά μπορεί να γίνει συνδυασμός των δύο τρόπων αν χρειαστεί. Έτσι το κτήριο θα είναι αυτόνομο, οικονομικά πιο προσιτό σε βάθος χρόνου και φιλικό προς το περιβάλλον.

Εικόνα 194 Φωτισμός διάχυσης (Floodlighting)

Ανατολική όψη

Εικόνα 195 Φωτορεαλιστική απεικόνιση ανατολικής όψης

Εικόνα 196 Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού ανατολικής όψης

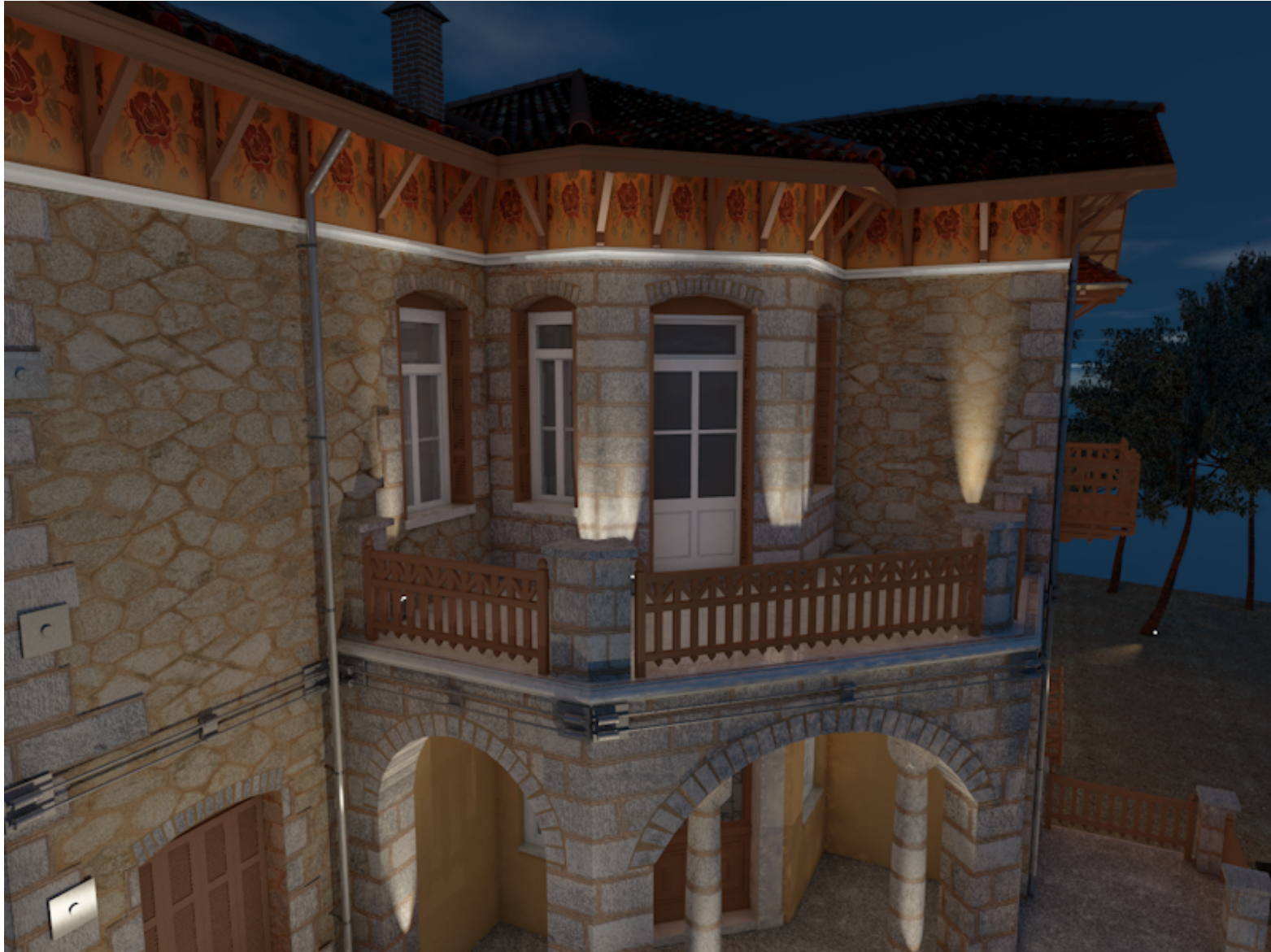
Για τον φωτισμό της ανατολικής όψης τοποθετήθηκαν φωτιστικά σώματα σποτ και προβολείς. Πιο συγκεκριμένα για τον φωτισμό της κεντρικής σκάλας του ισογείου χρησιμοποιήθηκαν δύο προβολείς σε απόσταση 5,80 μέτρων και κλίσης 6° . Για το δεξί καμπύλο παράθυρο χρησιμοποιήθηκαν δύο προβολείς τοποθετημένοι στο έδαφος, απόστασης 4,50 μέτρων και κλίσης 34° . Ο φωτισμός των κιόνων της κεντρικής καμάρας εισόδου πραγματοποιήθηκε με φωτιστικά σποτ στο μπροστινό σημείο τους, σε μικρή απόσταση, ανοδικής φοράς και κλίσης 89° . Αντίστοιχα στις δύο εκατέρωθεν καμάρες χρησιμοποιήθηκαν φωτιστικά σώματα σποτ, πάνω στο πεζούλι και στο εσωτερικό της καμάρας, κλίσης 90° τονίζοντας το τόξο τους. Τέλος για τον φωτισμό του αριστερού παραθύρου καθώς και του ορόφου, τοποθετήθηκε προβολές σε απόσταση 5,60 μέτρων και κλίσης 60° , διαχέοντας ομοιόμορφα τον φωτισμό στο κτήριο τονίζοντας τον όγκο του (floodlighting)⁷⁰. Τα υπόλοιπα παράθυρα του ορόφου φωτίζονται με ανοδικό φωτισμό (up lighting)⁷¹ σποτ εκατέρωθεν τους, σε κοντινή απόσταση από τον τοίχο και κλίσης 90° . Τέλος έχει φωτιστεί η πόρτα της εισόδου του ημιυπόγειου με φωτιστικά σποτ ανοδικής φοράς, κοντινής απόστασης από τον τοίχο και κλίσης 90° .

⁷⁰ Μπόλια Ελένη, (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, σελ. 33

⁷¹ Μπόλια Ελένη, (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, σελ. 30

Εικόνα 197 Παράθυρο αποτελούμενο από τρία μέρη με τοξοειδής κατάληξη (λεπτομέρεια)

Εικόνα 198 Μπαλκόνι ορόφου ανατολικής όψης, πρόταση φωτισμού (λεπτομέρεια)

Εικόνα 199 Πρόταση φωτισμού, καμάρες ανατολικής όψης (λεπτομέρεια)

Νότια όψη

Εικόνα 200 Φωτορεαλιστική απεικόνιση νότιας όψης μέρα

Εικόνα 201 Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού νότιας όψης

Τρία είναι τα σποτ τα οποία φωτίζουν ομοιόμορφα το ημιυπόγειο. Στο ύψος του διαζώματος υπάρχουν πέντε φωτιστικά σποτ τα οποία φωτίζουν ανοδικά και σε απόσταση 0,35 εκατοστά τους πέντε τοίχους που απαρτίζουν τον πύργο. Ο φωτισμός αυτός φωτίζει και τα τρία παράθυρα του ενώ η εξώπορτα με το στέγαστρο του ορόφου φωτίζεται με εκατέρωθεν ανοδικό φωτισμό, μέσω σποτ κλίσης 90° .

Δυτική Όψη

Εικόνα 202 Φωτορεαλιστική απεικόνιση δυτικής όψης μέρα

Εικόνα 203 Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού δυτικής όψης

Η δυτική όψη αποτελεί την πιο πλούσια μορφολογικά όψη μετά την ανατολική. Ξεκινώντας από την στάθμη του ημιυπόγειου έως και την στάθμη του ισογείου έχουν τοποθετηθεί δεξιά και αριστερά της όψης προβολείς για τον ομοιόμορφο φωτισμό των τοίχων και των δύο παραθύρων που συνοδεύονται από κιγκλιδώματα. Η πόρτα φωτίζεται από δύο εκατέρωθεν φωτιστικά σποτ σε κοντινή απόσταση, κλίσης 90° και σε ύψος 0,97 εκατοστά από την στάθμη του εδάφους, τονίζοντας την. Οι μπαλκονόπορτες με τα συνοδευτικά παράθυρα, του ισογείου αλλά και του ορόφου είναι φωτισμένες με την χρήση ανοδικού φωτισμού σποτ, κλίσης 90° ανάμεσα στην μπαλκονόπορτα και τα παράθυρα.

Επιπλέον στην αριστερή γωνία του περιμετρικού διαζώματος τοποθετήθηκαν δύο προβολείς κλίσης 15° για τον ομοιόμορφο φωτισμό της κεντρικής και αριστερής μπαλκονόπορτας και ένας τρίτος κλίσης 60° για την ανάδειξη του παράθυρου, της ζαρντινιέρας και των τριαντάφυλλων που κοσμούν το διάζωμα του ορόφου. Τέλος δεξιά του διαζώματος του ισογείου έχουν τοποθετηθεί δύο αντίστοιχοι προβολείς για τον φωτισμό του ορόφου και της κεντρικής μπαλκονόπορτας του ισογείου.

Εικόνα 204 Πρόταση φωτισμού εξώστη δυτικής όψης (λεπτομέρεια)

Βόρεια όψη

Εικόνα 205 Φωτορεαλιστική απεικόνιση βόρειας όψης μέρα

Εικόνα 206 Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού βόρειας όψης

Όσο αφορά τον φωτισμό του πύργου της βόρειας όψης είναι ο ίδιος με αυτόν της νότιας. Εκτός αυτού έχει τοποθετηθεί ένας προβολέας σε απόσταση δέκα μέτρων από την σκάλα της δευτερεύουσας εισόδου του κτηρίου και κλίσης -10° , καθώς το έδαφος εμφανίζει κλίση, που φωτίζει διαχέοντας ομοιόμορφα τον φωτισμό τα σκαλιά και το δυτικό κομμάτι του ημιυπόγειου της όψης. Φωτιστικά σποτ ανοδικής φοράς και εκατέρωθεν της πόρτας, κλίσης 90° έχουν τοποθετηθεί στην βοηθητική πόρτα του ισογείου και την μπαλκονόπορτα του ορόφου. Τέλος έχουν τοποθετηθεί σε μακρινή απόσταση δύο προβολείς, στο έδαφος, για τον φωτισμό του ορόφου και του ισογείου.

Εικόνα 207 Απεικόνιση τριαντάφυλλων, τοξωτού κλειστού παραθύρου γαλλικών παντζουριών, υδρορροή και ανοξείδωτων ελκυστήρων

5. Συμπεράσματα

Η παρούσα πτυχιακή εργασία μελετά την έπαυλη Τσιροπινά στη Σύρο μέσα από μια ιστορική, αρχιτεκτονική/μορφολογική και κατασκευαστική ανάλυση του κτηρίου και των επεμβάσεων αποκατάστασης, εκσυγχρονισμού και ανάδειξης και ολοκληρώνεται με μια πρόταση νυκτερινής ανάδειξης του κτηρίου, μέσω τεχνητού εξωτερικού φωτισμού.

Η εργασία αυτή ξεκινά με μια σύντομη ιστορική αναδρομή για τη Σύρο που ολοκληρώνεται με μια ιστορική ανάλυση η οποία επικεντρώνεται στο 19ο αιώνα.

Η Σύρος μέχρι την ελληνική επανάσταση αποτελεί ένα νησί που διακρίνεται μόνο για το γεγονός ότι ο πληθυσμός του έχει καθολικό δόγμα και προστατεύεται από το γαλλικό στόλο της Μεσογείου. Για το λόγο αυτόν οι πρόσφυγες από τις οθωμανικές διώξεις και σφαγές, στην αρχή της Επανάστασης, το μετατρέπουν στο μοναδικό καταφύγιο στο Αιγαίο. Με τον ερχομό των προσφύγων (1821-) το νησί εμφανίζει μεγάλη πληθυσμιακή, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Γεννιέται η Ερμούπολη, ενώ βαθμιαία αναπτύσσονται οι κλάδοι του εμπορίου, της ναυτιλίας, των ναυπηγείων και της βιομηχανίας -βιοτεχνίας (κυρίως βυρσοδεψίας και υφασμάτων). Η κοινωνική διαστρωμάτωση του νησιού αλλάζει, ενώ αναδεικνύεται μία νέα ελίτ με κοσμοπολίτικες διασυνδέσεις και επιρροές.

Η ταχεία αυτή εξέλιξη, κατέστησε στο τέλος του 19ου αιώνα την Ερμούπολη, βιομηχανικό κέντρο της χώρας, οικονομικό κέντρο των Κυκλάδων και υπόδειγμα αρχιτεκτονικού νεοκλασικισμού.

Σήμερα στο νησί διασώζεται πλήθος ιστορικιστικών κτιρίων, από τα οποία η συντριπτική πλειονότητα ακολουθεί το ρυθμό του νεοκλασικισμού, ενώ μικρός αριθμός του εκλεκτικιστικές μορφολογίες. Πολλά από τα κτίρια αυτά βρίσκονται σε κακή κατάσταση.

Από τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα, ο νεοκλασικισμός, κατέστη στην Ελλάδα ο «εθνικός» αρχιτεκτονικός ρυθμός, συμβολίζοντας την επιθυμία εξευρωπαϊσμού παράλληλα με την προβολή της κλασικής κληρονομιάς της χώρας, ως ένα αντιδάνειο (ο νεοκλασικισμός αποτελούσε την επιστροφή στην Ελλάδα της κλασικής κληρονομιάς που είχε υιοθετηθεί στο παρελθόν από την Ευρώπη/τη Δύση).

Έτσι, ο νεοκλασικισμός, διαδόθηκε τόσο ώστε τα μορφολογικά του στοιχεία υιοθετήθηκαν ευρύτατα και παντού στην Ελλάδα, ακόμη και στην ανώνυμη, αστική λαϊκή αρχιτεκτονική.

Ωστόσο ο νεοκλασικισμός στην Ελλάδα δεν παγιώθηκε μέχρι την εμφάνιση και την επικράτηση της μοντέρνας αρχιτεκτονικής (μετά τη δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα).

Με την πάροδο του χρόνου και ιδίως από τα τέλη του 19ου αιώνα, διαδόθηκε σταδιακά ο εκλεκτικισμός που εκφράσθηκε με μια ποικιλία στοιχείων της ιστορικής αρχιτεκτονικής μορφολογίας, ως μια νέα έκφραση του εκσυγχρονισμού/εξευρωπαϊσμού – σε εθνικό επίπεδο- όσο και της κοινωνικής επιφάνειας και ανόδου, για τις ελίτ του κράτους και των εύπορων επιχειρηματιών.

Στις κοσμοπολίτικες ελίτ, από τη βασιλική οικογένεια μέχρι την επιχειρηματική μεγαλοαστική τάξη (του εμπορίου, της βιομηχανίας...) που αναπτυσσόταν στην Ελλάδα την περίοδο εκείνη, βρήκε ευρεία διάδοση, η έκφραση μέσω του αρχιτεκτονικού ρυθμού της βορειοευρωπαϊκής εξοχικής κατοικίας και της γαλλικής -παρισινής- εκδοχής της (maisons en meulière).

Η διάδοση του ρυθμού αυτού, συνδέεται αφ' ενός με την ίδια τη μορφολογία των κτιρίων, ως συμβόλων ευημερίας και πλούτου, στην ανεπτυγμένη βορειοδυτική Ευρώπη, όσο και με την ιδέα των κηπουπόλεων.

Στην Ελλάδα, η ιδέα των κηπουπόλεων συνδέεται με τα εύπορα μεσαία/ανώτερα στρώματα των πρώτων δεκαετιών του 20ου αιώνα και την οιονεί ιδιωτική πολεοδόμηση των βορείων ιδίως προαστίων της Αθήνας (Ψυχικό, Φιλοθέη, Κηφισιά κ.ά.), με την ανάπτυξη οικιστικών πρακτικών που είχαν ως άξονα την απομόνωσή τους από τα λαϊκά στρώματα και τον απόλυτο έλεγχο των «περιοχών τους».

Το γεγονός αυτό φωτίζει ένα συμβολισμό του προηγούμενου αρχιτεκτονικού ρυθμού που συνδέεται τόσο με τα ευρωπαϊκά αστικά οικιστικά πρότυπα της εποχής, όσο και με την ελληνική εκδοχή της οικιστικής ανάπτυξης των ανώτερων μεσαίων στρωμάτων.

Η έπαυλη Τσιροπινά, δημιουργήθηκε και κατοικήθηκε από την ομώνυμη οικογένεια επιφανών μελών της συριανής κοινωνίας με δραστηριότητα στη βιομηχανία την πολιτική και την αυτοδιοίκηση, το κοινωνικό έργο.

Το κτήριο, όπως και άλλες εκλεκτικιστικές επαύλεις της εποχής, τοποθετείται στα περίχωρα της Ερμούπολης, όπου στις αρχές του 20ου αιώνα κατοικούσαν αρκετά μέλη της «ανώτερης κοινωνίας» της Σύρου.

Η μορφολογική και κατασκευαστική ανάλυση του κελύφους και του εσωτερικού του κτηρίου μεσ' από τη μελέτη των σχεδίων του και μια διεξοδική φωτογραφική αποτύπωσή του -εσωτερικά και εξωτερικά- οδηγεί στην αναγνώριση των αρχιτεκτονικών, διακοσμητικών και κατασκευαστικών πτυχών του. Επιπλέον μελετάται ο περιβάλλον χώρος του κτηρίου καθώς και οι χρήσεις που φιλοξενεί σήμερα.

Το κτήριο αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα εκλεκτικιστικής έπαυλης των ελίτ της εποχής στο ρυθμό των βορειοευρωπαϊκών εξοχικών κατοικιών και ειδικότερα των maisons en meulière των παρισινών προαστίων. Η έπαυλη Τσιροπινά έχει ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά του ως άνω δυτικοευρωπαϊκού αρχιτεκτονικού ρυθμού, ενώ η μελέτη κυρίως της διαρρύθμισής της, φωτίζει τον τρόπο ζωής των ενοίκων της.

Η προηγούμενη πολυεπίπεδη και πολύπλευρη προσέγγιση και ανάλυση (ιστορική προσέγγιση της εποχής, της Σύρου και του κτηρίου), αναδεικνύει την ιστορική και αρχιτεκτονική/καλλιτεχνική αξία του κτηρίου. Παράλληλα, παρέχει διδάγματα τόσο για τους τρόπους ζωής και τα ήθη των εύπορων στρωμάτων της εποχής στη Σύρο, αλλά και την Ελλάδα, όσο και για τις τεχνικές και τις τεχνολογίες κατασκευής του.

Είναι προφανές λοιπόν το συμπέρασμα ότι ένα τέτοιο κτήριο, αποτελεί σπουδαίο μνημείο τόσο στην ιστορική, όσο και στην αρχιτεκτονική/καλλιτεχνική του διάσταση με εμβέλεια που υπερβαίνει τα όρια της Σύρου και έχει ανάγκη ύψιστης προστασίας, ανάδειξης και ένταξης στο σύγχρονο κοινωνικό γίνεσθαι του νησιού.

Η ανάλυση της μελέτης και των εργασιών συντήρησης, αποκατάστασης και εκσυγχρονισμού του κτηρίου, παρέχουν επίσης σημαντικά διδάγματα για τους τρόπους επέμβασης σε νεότερα μνημεία και ειδικότερα κτίρια με τις ιδιομορφίες της έπαυλης Τσιροπινά, ιδίως σε ότι αφορά το συνδυασμό της ολοκληρωμένης προστασίας τους (εξασφάλιση στερεότητας κοκ) με τη διατήρηση της αρχικής μορφής τους (στέγες, λιθοδομές, νωπογραφίες, δάπεδα κοκ) και την βιώσιμη ένταξή του στη σύγχρονη ζωή του τόπου (νέες κοινόχρηστες κοινωφελείς λειτουργίες). Επιτρέπει επίσης μια κριτική θεώρηση που αναφέρεται κυρίως σε ορισμένα δευτερεύοντα στοιχεία (φωτιστικά, επίπλωση, περιβάλλον χώρος...).

Τέλος στο πλαίσιο της ανάγκης ανάδειξης της πολύπλευρης σπουδαιότητας του κτηρίου για τη Σύρο, αναλύεται κριτικά το σύστημα νυκτερινού φωτισμού του κελύφους του και εντοπίζονται οι αστοχίες και αδυναμίες του καθώς ο βραδυνός φωτισμός είναι ανεπαρκής και εσφαλμένος.

Με βάση το τελευταίο συμπέρασμα, έχει τέλος συνταχθεί μια νέα μελέτη-πρόταση νυκτερινού φωτισμού με στόχο την βέλτιστη ανάδειξή του κτηρίου.

Για την πραγματοποίηση των αναγκαίων προσομοιώσεων τεχνητού φωτισμού, δημιουργήθηκε ένα ψηφιακό πρόπλασμα (μοντέλο) του κελύφους, στο οποίο προσομοιώνονται με τη μέγιστη δυνατή πιστότητα, οι όγκοι, οι μορφές, τα υλικά, οι υφές και τα χρώματα του. Το μοντέλο αυτό πρόκειται να χορηγηθεί, μαζί με τη μελέτη εξωτερικού φωτισμού στην τοπική αυτοδιοίκηση για την οποία πιστεύεται ότι θα έχει πολλαπλή χρησιμότητα με σκοπό τη μελέτη, διαχείριση και προβολή του κτηρίου.

6. Πίνακας εικόνων, σχεδίων κτλ

Αριθμός εικόνας	Τίτλος	Σελίδα	Ανάκτηση από
Εικόνα 1	Ο λόφος της Άνω Σύρου το 17000	13	https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2022/01/20/i-syros-kai-i-istoria-tis-meta-1821-2.html
Εικόνα 2	Το λιμάνι το 1829	13	https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2022/01/20/i-syros-kai-i-istoria-tis-meta-1821-2.html
Εικόνα 3	Τοπογραφικό της Άνω Σύρου	14	https://www.syrostoday.gr/News/384-Stis-geitonies-tou-Markou-Vamvakari.aspx
Εικόνα 4	Ίδρυση και ανάπτυξη Ερμούπολης: Εκβιομηχάνιση, ακμή και παρακμή	14	Συγγραφέας
Εικόνα 5	Η Σύρος στο κέντρο των Κυκλάδων	15	Συγγραφέας
Εικόνα 6	Η Σύρος γκραβούρα του 1821	16	https://umanismo.gr/products/syros-gouffier
Εικόνα 7	Το λιμάνι της Σύρου	16	https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2022/01/13/i-syros-kai-i-istoria-tis-meta-1821.html
Εικόνα 8	Πλατεία Μιαούλη	17	https://www.mixanitouxronou.gr/to-kinima-tis-sirou-kata-tou-kapodistria-i-antarsia-ton-emporon-tis-ermoupolis-pou-antedrasan-stis-metarithmisis-ke-ti-forologia-tou-kiverniti/
Εικόνα 9	Ο πρώτος ορθόδοξος ναός, Μεταμόρφωση του Σωτήρος	18	https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CE%B5%CF%81%CF%8C%CF%82_%CE%9C%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%9D%CE%B1%CF%8C%CF%82_%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A3%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%A3%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:The_Church_of_the_Resurrection_of_Christ_in_Syros_3.jpg
Εικόνα 10	Ο πρώτος ορθόδοξος ναός, Μεταμόρφωση του Σωτήρος, πίσω όψη	18	https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%99%CE%B5%CF%81%CF%8C%CF%82_%CE%9C%CE%B7%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82_%CE%9D%CE%B1%CF%8C%CF%82_%CE%9C%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CF%8E%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82_%CF%84%CE%BF%CF%85_%CE%A3%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%A3%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%BF:The_Church_of_the_Resurrection_of_Christ_in_Syros_3.jpg

			%CE%A3%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%81%CE%BF%CF%82_ %CE%A3%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%85#/media/%CE%91%CF%81%CF%87%CE %B5%CE%AF%CE%BF:The_Church_of_the_Resurrection_of_Christ_in_Syros_3.jpg
Εικόνα 11	Η Ερμούπολη και η Άνω Σύρος τον 19 ^ο αιώνα σε χαλκογραφία	19	http://www.eureka.teithe.gr/jspui/bitstream/123456789/3974/1/Loukou_Eleni.pdf
Εικόνα 12	Χρονογραμμή (1834-1894)	20	Συγγραφέας
Εικόνα 13	Πληθυσμός των ελληνικών πόλεων (1853-1920)	21	Λεοντίδου, Λ. (1989), <i>Πόλεις της σιωπής. Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά 1909-1940</i> . Αθήνα, εκδ. Πολιτιστικό τεχνολογικό ίδρυμα ΕΤΒΑ, (3 Απριλίου 2023)
Εικόνα 14	Η οδός Ερμού γύρω στο 1902	23	http://asyros.blogspot.com/2010/10/blog-post_3824.html
Εικόνα 15	Η οδός Ερμού (1923-1931)	23	https://www.facebook.com/1763766083895985/posts/2786575964948320/?locale=el_GR
Εικόνα 16	Η οδός Ερμού σήμερα	23	https://www.logotypos.gr/syros-enas-epigeios-paradeisos-sta-podia-mas/
Εικόνα 17	Η κοινωνική διαστρωμάτωση στο νησί της Σύρου	26	Συγγραφέας
Εικόνα 18	Το λιμάνι της Σύρου σήμερα	27	https://www.facebook.com/Cyclades.Syros/photos/3311642545548111
Εικόνα 19	Όψη της Σύρου από τα αστέρια	28	https://www.kathimerini.gr/k/k-magazine/561706549/syros-pos-einai-na-zeis-se-ena-kykladitiko-nisi-olo-ton-chrono/
Εικόνα 20	Πολιούχος εκκλησία του Αγίου Νικολάου	29	https://www.feelgreece.com/el/syros

Εικόνα 21	Στο βάθος η Καθολική εκκλησία Αγίου Γεωργίου	29	https://www.facebook.com/Cyclades.Syros/photos/2151560454889665/
Εικόνα 22	Στο βάθος η Ορθόδοξη εκκλησία της Αναστάσεως	29	https://www.facebook.com/dinfo.gr/posts/3313190875369729/?paipv=0&eav=AfYG1dONNxxwphCOWYRm2XolWJ1E9oz5oqe1u2VLNpOPilhzGPmWgXVeV8IBSJUIQiU&_rdr
Εικόνα 23	Βιομηχανικό μουσείο	30	https://www.logotypos.gr/den-gnorizoume-ti-syro-kai-tin-istoria-tismia-ek-vatheon-syentefxi-meton-axillea-dimitropoulo/
Εικόνα 24	Βιομηχανικό Μουσείο	30	https://www.facebook.com/photo.php?fbid=549145903911180&set=pb.100064473261070.-2207520000.&type=3
Εικόνα 25	Δημαρχείο Σύρου στη Πλατεία Μιαούλη Δημαρχείο Σύρου στη Πλατεία Μιαούλη	31	Μπόλια, Ε. (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, Αθήνα, (10 Απριλίου 2023)
Εικόνα 26	Η σελίδα της ομάδας «Τα Νεοκλασικά της Σύρου εκπέμπουν SOS»	33	https://www.lifo.gr/now/greece/ta-neoklasika-tis-syroy-ekpempoun-sos
Εικόνα 27	Φωτογραφία από τα νεοκλασικά των Αστεριών	35	https://exploringgreece.tv/destinations/nisia-notio-aegeou/cyclades/taxidi-sti-syro-pos-einai-i-ermoypoli-kai-to-nisi-to-cheimona/41831/
Εικόνα 28	Φωτογραφία από νεοκλασικά και άλλα σπίτια της Σύρου	36	https://cyclades24.gr/2023/04/oli-i-syros-se-ena-vinteo-afieroma-vinteo/
Εικόνα 29	Από αριστερά προς τα δεξιά: Έπαυλη Τσιροπινά, πύργος Γεωργιάδη - Κουλουρή	37	Συγγραφέας, https://captains.gr/el/oikismoι-syrou/ , https://www.aspis-realestate.gr/el-GR/id/27872/_pros-polisi-katika-lipes-kategoria-kiklades-siros/estate.html ,

	«Πυργόσπιτο», βίλα Βαλμά		
Εικόνα 30	Παραδείγματα κτηρίων Maison en meulière	43	https://www.maisonapart.com/edito/amenagement-exterieur/jardin/renove-un-jardin-contemporain-dynamise-une-meulier-12419.php#.XLnV0YQsmZl.pinterest
Εικόνα 31	Από αριστερά προς δεξιά: Το Île-de-France στη Γαλλία, υλικότητα του ψαμμίτη	44	https://kw.wikipedia.org/wiki/Growven
Εικόνα 32	Παραδείγματα κτηρίων Maison en meulière	45	https://www.pinterest.fr/pin/678354762596725009/ , https://www.pinterest.fr/pin/678354762593157120/ , https://commons.wikimedia.org/wiki/File:94_boulevard_Maurice-Berteaux_Franconville.jpg?uselang=fr
Εικόνα 33	Βασιλική έπαυλη (εξοχικό ανάκτορο)	48	Μπόμπολος Ν.
Εικόνα 34	Βασιλική έπαυλη (εξοχικό ανάκτορο)	49	Μπόμπολος Ν.
Εικόνα 35	Παράρτημα (περίπτερο) της βασιλικής έπαυλης	50	Μπόμπολος Ν.
Εικόνα 36	Βασιλική έπαυλη, κεντρικό κτήριο	51	Μπόμπολος Ν.
Εικόνα 37	Η συνοικία των εξοχών στην Θεσσαλονίκη	52	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 38	Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της συνοικίας εκλεκτικιστικών οικιών στην Θεσσαλονίκη	53	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023), Googlemaps.com

Εικόνα 39	Βίλα Αχμετ Καπαντζή	54	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 40	Βίλα Καπαντζή	55	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 41	Κάζα Μπιάνκα	56	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 42	Κάζα Μπιάνκα	57	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 43	Βίλα Καπαντζή ΜΙΕΤ στην Θεσσαλονίκη	58	Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ, Διαθέσιμο: Μπόμπολος Ν., (2023)
Εικόνα 44	Εκλεκτικιστικά κτήρια στα προάστια της Κηφισιάς	60	https://www.kifissia.gr/el/event/%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%BF%CF%8D%CE%BD-%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-3%CE%B7-%CE%B2%CF%8C%CE%BB%CF%84%CE%B1
Εικόνα 45	Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της συνοικίας εκλεκτικιστικών οικιών στην Κηφισιά	61	Συγγραφέας, Googlemaps.com
Εικόνα 46	Χάρτης εκλεκτικιστικών κτηρίων στα προάστια της Κηφισιάς	62	https://www.kifissia.gr/el/event/%CE%BE%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CE%B6%CE%BF%CF%8D%CE%BD-%CF%84%CE%B1-%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%BF%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC-3%CE%B7-%CE%B2%CF%8C%CE%BB%CF%84%CE%B1
Εικόνα 47	Γεωργαντά 30, Κηφισιά	63	https://www.mixanitouxronou.gr/apo-poy-vgike-i-lexi-quot-koytoypoma-quot-i-vila-toy-voyleyti-koytoy-pi-stin-kifisia-poy-egine-xenodocheio-erota-kai-anaxiopoito-moyseio/
Εικόνα 48	Έπαυλη Σταθάτου	64	https://www.iefimerida.gr/sites/default/files/styles/in_article/public/2017-10/epayli_stathatoy_2017-7_medium.jpg.webp?itok=q0I0jrm
Εικόνα 49	Κατοικία Βάρσου	65	https://www.iefimerida.gr/sites/default/files/styles/in_article/public/2017-10/epayli_stathatoy_2017-7_medium.jpg.webp?itok=q0I0jrm
Εικόνα 50	Μουσείο Γουλανδρή	66	https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE
Εικόνα 51	Μουσείο Γουλανδρή	67	https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9C%CE%BF%CF%85%CF%83%CE%B5%CE
Εικόνα 52	Βίλα Κότσικα	68	https://www.protothema.gr/culture/article/947316/xanazoun-ta-arhodika-tou-dimou-kifisias/

Εικόνα 53	Μαρκόπουλο Μεσαγαίας	69	https://barnes-greece.com/el/property/agora/omorfo-archontiko-markopoulo-attiki/
Εικόνα 54	Νέο Φάληρο	70	https://www.remax-ependisiakiniton.gr/el/akinito/14232695
Εικόνα 55	Νέο Φάληρο	71	https://www.remax-ependisiakiniton.gr/el/akinito/14232695
Εικόνα 56	Έπαυλη Νικολούδη, Παλαιό Φάληρο	72	https://www.facebook.com/photo/?fbid=1098473153498378&set=a.220066238005
Εικόνα 57	Έπαυλη, Παλαιό Φάληρο	73	https://panoramio.gr/xirotagaro-prot0-aerodromio-zoologikos-kipos-athina/
Εικόνα 58	Χάρτης δείχνοντας την τοποθεσία της Έπαυλης Τσιροπινά και των γύρω εκλεκτικιστικών οικιών στην Ποσειδωνία	74	Συγγραφέας, Googlemaps.com
Εικόνα 59	Έπαυλη Τσιροπινά	76	Συγγραφέας, https://captains.gr/el/oikismoι-syrou/ , https://www.aspis-realestate.gr/el-GR/id/27872/_pros-polisi-katία-lipes-katigories-kiklades-siros/estate.html
Εικόνα 60	Στάδιο στο δρόμο προς την έπαυλη ΣΤ10	77	Συγγραφέας
Εικόνα 61	Κωσταντίνος Τσιροπινάς	79	https://dimarxoiermoupolis.blogspot.com/2014/07/1887-1895.html
Εικόνα 62	Τοποθεσία του παλιού βυρσοδεψείου και σημερινό Ι.Κ.Α. σε σχέση με το λιμάνι	80	Συγγραφέας, Googlemaps.com
Εικόνα 63	Φωτογραφίες από την έπαυλη	82	Συγγραφέας
Εικόνα 64	Εσωτερική μεριά του λιθόκτιστου τοίχου	83	Συγγραφέας

Εικόνα 65	Εξωτερική μεριά του λιθόκτιστου τοίχου	83	Συγγραφέας
Εικόνα 66	Τοπογραφικό	84	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 67	Κάτοψη Υπογείου	85	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 68	Κάτοψη Ισογείου	86	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 69	Κάτοψη Ορόφου	87	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 70	Κάτοψη Φορέα Στεγών	88	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 71	Κάτοψη Στεγών	89	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 72	Τομή Α-Α	90	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 73	Τομή Β-Β	91	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 74	Τομή Γ-Γ	92	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 75	Τομή Δ-Δ	93	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 76	Τομή Ε-Ε	94	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 77	Ανατολική Όψη	95	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 78	Δυτική Όψη	96	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 79	Νότια Όψη	97	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 80	Βόρεια Όψη	98	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 81	Κολάζ εξωτερικού χώρου με θέα από την έπαυλη προς τον κήπο	100	Συγγραφέας

Εικόνα 82	Ανάλυση συμμετρίας ανατολικής όψης	101	Συγγραφέας
Εικόνα 83	Φωτογραφία δείχνοντας την σχέση της εισόδου με την κεντρική σκάλα	103	Συγγραφέας
Εικόνα 84	Νωπογραφία της εισόδου	104	Συγγραφέας
Εικόνα 85	Φωτογραφίες από την είσοδο	105	Συγγραφέας
Εικόνα 86	Ανάλυση συμμετρίας νότιας όψης	107	Συγγραφέας
Εικόνα 87	Εικόνα 87	108	Συγγραφέας
Εικόνα 88	Κατασκευή του πύργου και λεπτομέρεια	110	Συγγραφέας
Εικόνα 89	Ανάλυση συμμετρίας βόρειας όψης	111	Συγγραφέας
Εικόνα 90	Εικόνα 90	112	Συγγραφέας
Εικόνα 91	Ανάλυση συμμετρίας δυτικής όψης	114	Συγγραφέας
Εικόνα 92	Εικόνα 92	115	Συγγραφέας
Εικόνα 93	Τριεδρικό στέγαστρο	117	Συγγραφέας
Εικόνα 94	Κατασκευή προβόλων	118	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174

Εικόνα 95	Πόρτα εισόδου	119	Συγγραφέας
Εικόνα 96	Καίτια	120	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 97	Οριζόντια και κάθετη τομή γαλλικών παντζουριών και παραθύρου	121	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 98	Παντζούρια γαλλικού τύπου	122	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 99	Ημιλαξευμένοι και ορθογώνιοι ασβεστόλιθοι	123	Συγγραφέας
Εικόνα 100	Ζωγραφισμένα τριαντάφυλλα ανάμεσα στους προβόλους	124	Συγγραφέας
Εικόνα 101	Ζωγραφισμένα τριαντάφυλλα ανάμεσα στους προβόλους	125	Συγγραφέας
Εικόνα 102	Ανοξείδωτοι ελκυστήρες και ντίζες για την συγκράτηση των λιθοδομών	126	Συγγραφέας
Εικόνα 103	Χάλκινη υδρορροή	127	Συγγραφέας
Εικόνα 104	Κάτοψη υπογείου, απεικόνιση της	128	Συγγραφέας

	εσωτερικής διαμόρφωσης		
Εικόνα 105	Φωτογραφεία χειροκίνητου αναβατόρου πριν ανακαινιστεί	130	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 106	Χειροκίνητο αναβατόριο σε υπάρχουσα κατάσταση	1330	Συγγραφέας
Εικόνα 107	Υλικότητα του χώρου των πλυσταριών	131	Συγγραφέας
Εικόνα 108	Χώροι προσωπικού πριν ανακαινιστεί η έπαυλη	132	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 109	Ο χώρος των πλυσταριών και η μορφολογία της χτιστής σκάφης	133	Συγγραφέας
Εικόνα 110	Ο φούρνος που χρησιμοποιούσαν για να ζεστάνουν το νερό και το δοχείο το οποίο τοποθετούταν στο πάνω σημείο του	134	Συγγραφέας
Εικόνα 111	Κάτοψη ισογείου, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης	135	Συγγραφέας

Εικόνα 112	Μεταγενέστερη σκάλα δεύτερης εισόδου και κεντρικής εισόδου(ανατολική όψη)	137	Συγγραφέας
Εικόνα 113	Χώρος υποδοχής	138	Συγγραφέας
Εικόνα 114	Καφέ αγγλικό τζάκι και λεπτομέρεια, γαλλικό γυναικείο	139	Συγγραφέας
Εικόνα 115	Λεπτομέρεια στο ανδρικό τζάκι, το πλακάκι που είχε τοποθετηθεί με στόχο να πέφτουν οι στάχτες	140	Συγγραφέας
Εικόνα 116	Λεπτομέρειες του πατώματος του ανδρικού σαλονιού	141	Συγγραφέας
Εικόνα 117	Η μετάβαση στην αλλαγή της υλικότητας του ανδρικού σαλονιού και της τραπεζαρίας	142	Συγγραφέας
Εικόνα 118	Νωπογραφία γυναικείου σαλονιού	144	Συγγραφέας
Εικόνα 119	Γυναικείο σαλόνι	145	Συγγραφέας
Εικόνα 120	Διακόσμηση οροφής γυναικείου σαλονιού	146	Συγγραφέας

Εικόνα 121	Οροφή – ξύλινα δοκάρια ανδρικού σαλονιού	147	Συγγραφέας
Εικόνα 122	Διακόσμηση οροφής τραπεζαρίας	148	Συγγραφέας
Εικόνα 123	Λεπτομέρεια οροφής τραπεζαρίας, πιθανή μικρή αλλοίωση	149	Συγγραφέας
Εικόνα 124	Διακοσμητική γύψινη λεπτομέρεια σε τοίχο της τραπεζαρίας	150	Συγγραφέας
Εικόνα 125	Μεσόπορτα που χώριζε το ανδρικό κεντρικό σαλόνι με την τραπεζαρία, χρήση καϊτιών, σπάσιμό σε δύο φύλλα	151	Συγγραφέας
Εικόνα 126	Παράθυρα και μπαλκονόπορτες τραπεζαρίας	152	Συγγραφέας
Εικόνα 127	Ένδειξη τοποθέτησης των δύο κλιμακοστασίων	153	Συγγραφέας
Εικόνα 128	Κατασκευαστική κάτοψη και τομή ξύλινου κλιμακοστασίου με σφηνοειδή σκαλοπάτια	154	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174

Εικόνα 129	Σκαλιστή λεπτομέρεια στα κάγκελα του κεντρικού κλιμακοστασίου, σκαλιστός ορθοστάτης (μπαμπάς) και βοηθητικό κλιμακοστάσιο	155	Συγγραφέας
Εικόνα 130	Άρθρο από εφημερίδα για την έπαυλη Τσιροπινά και απεικόνιση του εσωτερικού χώρου	156	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 131	Απεικόνιση του εσωτερικού της έπαυλης, ανδρικό σαλόνι, στο βάθος η τραπεζαρία και το σαλόνι του πρώτου ορόφου	157	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 132	Κάτοψη ορόφου, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης	158	Συγγραφέας
Εικόνα 133	Η κεντρική σκάλα οδηγώντας στους βοηθητικούς χώρους	159	Συγγραφέας

Εικόνα 134	Σχέδιο απεικόνισης του τρόπου κατασκευής πατώματος	160	https://eclass.uniwa.gr/modul
Εικόνα 135	Σκίτσο τοποθέτησης δοκαριών και καδρονιών	161	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 136	Εμφανή δοκάρια σε κτήριο	162	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 137	Μπαγατί, νεοκλασικό σπίτι στη Σύρο	163	Συγγραφέας
Εικόνα 138	Μπαγατί,, νεοκλασικό σπίτι στη Σύρο	164	Συγγραφέας
Εικόνα 139	Η ζωγραφιστεί κορδέλα που διακοσμεί το καθιστικό του ορόφου	165	Συγγραφέας
Εικόνα 140	Διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου του ορόφου, δεύτερο υπνοδωμάτιο και καθιστικό	166	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 141	Ένδειξη τοποθέτησης νωπογραφιών	167	Συγγραφέας
Εικόνα 142	Νωπογραφία κεντρικού υπνοδωματίου	168	Συγγραφέας

Εικόνα 143	Νωπογραφία δυτικού υπνοδωματίου, πράσινα φύλλα δυτικού τοίχου	169	Συγγραφέας
Εικόνα 144	Νωπογραφία δυτικού υπνοδωματίου, καφεκίτρινα φύλλα ανατολικού τοίχου	170	Συγγραφέας
Εικόνα 145	Νωπογραφία λουτρού	171	Συγγραφέας
Εικόνα 146	Κάτοψη φορέα στεγών, απεικόνιση της εσωτερικής διαμόρφωσης	172	Συγγραφέας
Εικόνα 147	Σκίτσο τοποθέτησης φορέα στεγών	174	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 148	Κατασκευή ξύλινης στέγης με τοποθέτηση κεραμιδιών	175	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 149	Τονισμός του φορέα αναγνωρίζοντας τον από την μορφή και τοποθέτηση των κεραμιδιών	176	Συγγραφέας
Εικόνα 150	Φωτογραφίες σύγχρονων βυζαντινών και ρωμαϊκών κεραμιδιών	177	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174

Εικόνα 151	Φωτογραφίες από την στέγη με τα κεραμίδια της έπαυλης	178	Συγγραφέας
Εικόνα 152	Φωτογραφίες από την στέγη με τα κεραμίδια της έπαυλης	179	https://www.ktirio.gr/el/%CE%B5%CF%86%CE%B1%CF%81%CE%BC%CE%BF%CE%B3%CE%B5%CF%82/%CE%BF%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%BB%CF%85%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%83%CF%84%CE%B5%CE%B3%CE%B5%CF%82/%CE%B2%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CF%83%CF%84%CE%BF%CE%B9%CF%87%CE%B5%CE%AF%CE%B1-%CE%BE%CF%8D%CE%BB%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD-%CE%B6%CE%B5%CF%85%CE%BA%CF%84%CF%8E%CE%BD2
Εικόνα 153	Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων	180	Συγγραφέας
Εικόνα 154	Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων	181	Συγγραφέας
Εικόνα 155	Φωτογραφία από τον φορέα της στέγης, προβάλλοντας τον τρόπο σύνδεσης της με	182	Συγγραφέας

	το κτήριο και μεταξύ της σε συνδυασμό με την χρήση μεταλλικών στοιχείων		
Εικόνα 156	Η κατασκευή της στέγης στηριζόμενη σε ξύλινους προβόλους	183	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 157	Κολάζ εξωτερικού χώρου με θέα από την έπαυλη προς τον κήπο	184	Συγγραφέας
Εικόνα 158	Διαμόρφωση εξωτερικού χώρου	185	Συγγραφέας
Εικόνα 159	Αεροφωτογραφία του οικοπέδου της έπαυλης Τσιροπινά από το google earth	186	Google Earth
Εικόνα 160	Η έπαυλη Τσιροπινά περίπου το 2000 όταν αγοράστηκε από τον Δήμο Ποσειδωνίας	187	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας
Εικόνα 161	Μαρμάρινο σιντριβάνι	188	Συγγραφέας
Εικόνα 162	Υλικότητα πεζουλιών	189	Συγγραφέας
Εικόνα 163	Διακόσμηση παρτεριών	190	Συγγραφέας
Εικόνα 164	Χτίσιμο πεζουλιού με τούβλα	191	Συγγραφέας

Εικόνα 165	Φωτογραφία από παρουσίαση στην έπαυλη	193	https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2016/07/15/i-epayli-tsiropina-giortazei-ta-100sta-genethlia-tis.html
Εικόνα 166	Συναυλία στην έπαυλη	194	https://www.syrostoday.gr/news/20102-H-epayli-Tsiropina-sto-perasma-toy-xronoy.aspx
Εικόνα 167	Αρμολόγηση πέτρινου τοίχου	200	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 168	Καθαίρεση των παλαιών κονιαμάτων και επανατοποθέτηση νέων, όσο πιο μέσα προς το κέντρο του τοίχου	201	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 169	Σκίτσο κατασκευής του διαζώματος	202	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 170	Φωτογραφίες από την έπαυλη τονίζοντας την θέση του διαζώματος	203	Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας, Συγγραφέας
Εικόνα 171	Ο συνδυασμός τοποθέτησης ντίζων και ελκυστήρων εξωτερικά του κτηρίου	204	Συγγραφέας
Εικόνα 172	Αντίστοιχη τοποθέτηση ανοξείδωτων ελκυστήρων (παραδοσιακή και προσωρινή εγκατάσταση) σε σπίτι στην Κίμωλο	205	Συγγραφέας

Εικόνα 173	Σκίτσο κατασκευής δαπέδου σε επαφή με το έδαφος	206	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 174	Φωτογραφίες από το εσωτερικό της στέγης, παρατηρούνται οι αεραγωγοί καθώς και το παράθυρο μερικής πρόσβασης στα κεραμίδια	208	Συγγραφέας
Εικόνα 175	Σκίτσο κατασκευής δαπέδου σε επαφή με το έδαφος και τρόπος μόνωσης	211	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 176	Σκίτσο θερμομόνωσης της στέγης	213	https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174
Εικόνα 177	Φωτογραφίες διάφορων ξύλινων εξωτερικών κατασκευών	217	Συγγραφέας
Εικόνα 178	Φωτιστικά εισόδου	219	Συγγραφέας
Εικόνα 179	Φωτιστικά σώματα εξωτερικού χώρου	220	Συγγραφέας
Εικόνα 180	Η ανατολική όψη φωτισμένη την νύχτα	221	Συγγραφέας

Εικόνα 181	Νυχτερινές φωτογραφίες της νοτιοανατολική όψης	222	Συγγραφέας
Εικόνα 182	Φωτισμός της έπαυλης Τσιροπινά, αναμμένα σποτ εν ώρα παρουσίας	223	https://www.syrostoday.gr/news/20102-H-epayli-Tsiropina-sto-perasma-toy-xronoy.aspx
Εικόνα 183	Νυχτερινές φωτογραφίες νότιας όψης	224	Συγγραφέας
Εικόνα 184	Νυχτερινές φωτογραφίες νότιας όψης	225	Συγγραφέας
Εικόνα 185	Ο στύλος της Δ.Ε.Η. που φωτίζει τον περιβάλλοντα χώρο και την έπαυλη	227	Συγγραφέας
Εικόνα 186	Νυχτερινές φωτογραφίες δυτικής όψης	228	Συγγραφέας
Εικόνα 187	Φωτισμός της δευτερεύουσας (πίσω) εισόδου	229	Συγγραφέας
Εικόνα 188	Περιβάλλον χώρος	230	Συγγραφέας

Εικόνα 189	Κάτοψη ισογείου, τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων	234	Συγγραφέας
Εικόνα 190	Κάτοψη ορόφου, τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων	235	Συγγραφέας
Εικόνα 191	Φωτιστικά σποτ και προβολέας που χρησιμοποιήθηκαν	236	https://www.eshopelectric.gr/products/fwtismos/ekswterikoy-xwroy/spot/43107-aca-lighting-bfocus-proboleas-stenhs-desmhs-8-deg-led-8w-fysiko-fws-4000k-se-gkri-xrwma?gclid=Cj0KCQjwpc-oBhCGARIsAH6ote-HfVexV2VdK2OmHNLyYj_vH4m51uS1LkHAZYwwKpFU4tmai2NAr0aAl6xEALw_wcB , https://www.el-shop.gr/30w-led-oydetero-leyko-4000k-provoleas-me-aisthitira-fotos-mayro-soma-100lm-w-20170-v-tac/
Εικόνα 192	Ανοδικός φωτισμός (Up lighting)	237	Μπόλια, Ε. (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, Αθήνα, (10 Απριλίου 2023)
Εικόνα 193	Τονισμός κάθετων στοιχείων όψης	238	Μπόλια, Ε. (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, Αθήνα, (10 Απριλίου 2023)
Εικόνα 194	Φωτισμός διάχυσης (Floodlighting)	240	Μπόλια, Ε. (2022 - 2023), ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ, Αθήνα, (10 Απριλίου 2023)
Εικόνα 195	Φωτορεαλιστική απεικόνιση ανατολικής όψης	241	Συγγραφέας
Εικόνα 196	Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού ανατολικής όψης	242	Συγγραφέας
Εικόνα 197	Παράθυρο αποτελούμενο από τρία	244	Συγγραφέας

	μέρη με τοξοειδής κατάληξη (λεπτομέρεια)		
Εικόνα 198	Μπαλκόνι ορόφου ανατολικής όψης, πρόταση φωτισμού (λεπτομέρεια)	245	Συγγραφέας
Εικόνα 199	Πρόταση φωτισμού, καμάρες ανατολικής όψης (λεπτομέρεια)	246	Συγγραφέας
Εικόνα 200	Φωτορεαλιστική απεικόνιση νότιας όψης μέρα	247	Συγγραφέας
Εικόνα 201	Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού νότιας όψης	248	Συγγραφέας
Εικόνα 202	Φωτορεαλιστική απεικόνιση δυτικής όψης μέρα	250	Συγγραφέας
Εικόνα 203	Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού δυτικής όψης	251	Συγγραφέας
Εικόνα 204	Πρόταση φωτισμού εξώστη δυτικής όψης (λεπτομέρεια)	253	Συγγραφέας

Εικόνα 205	Φωτορεαλιστική απεικόνιση βόρειας όψης μέρα	254	Συγγραφέας
Εικόνα 206	Φωτορεαλιστική απεικόνιση πρότασης φωτισμού βόρειας όψης	255	Συγγραφέας
Εικόνα 207	Απεικόνιση τριαντάφυλλων, τοξωτού κλειστού παραθύρου γαλλικών παντζουριών, υδρορροή και ανοξείδωτων ελκυστήρων	257	Συγγραφέας

7. Βιβλιογραφία

α-ω

ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ (2023), *Σύρος*, Διαθέσιμο: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%82>, (11 Σεπτεμβρίου 2023)

ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ; ΠΑΥΛΙΔΗΣ, Π. ; ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΣ, Κ. ; ΣΠΑΝΟΣ, Χ. ; ΑΡΜΕΝΗΣ (2006), *ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΝΕΟΥ ΔΗΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ (ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ), ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ*, Διαθέσιμο: Έγγραφο από τα αρχεία του Δήμου Ποσειδωνίας, (2023)

Γούγα, Γ. (2014), *Κοινωνική Διαστρωμάτωση*, Διαθέσιμο: https://ocp.teiath.gr/modules/units/?course=TKE_UNDER111&id=2670, (21 Μαρτίου 2023)

Δήμου, Ν. (2017), *Οι δύο επαναστάσεις της δεκαετίας του 1820.*, Διαθέσιμο: <https://www.tanea.gr/2017/07/21/opinions/oi-dyo-epanastaseis-tis-dekaetias-toy-1820/>, (13 Απριλίου 2023)

ΔΗΜΟΣ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ (2006), *ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ*, (2023)

Δήμος Ποσειδωνίας (2023), Έγγραφο με θέμα: *ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΠΑΥΛΗΣ ΤΣΙΡΟΠΙΝΑ ΚΑΙ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΣΕ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΟΛΥΧΩΡΟ ΠΟΣΕΙΔΩΝΙΑΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ - ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ, ΣΤΑΔΙΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ – Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού. (2001), *Λαζαρέτο: Η μακρά ιστορία του πρώην Λοιμοκαθαρητηρίου της Σύρου που πρέπει να διαφυλαχθεί*, Διαθέσιμο: https://digitalculture.gov.gr/2021/09/lazareto-i-makra-istoria-tou-proin-limokathartirio-tis-sirou/?fbclid=IwAR3iZb_uPQGnPJLI0Zw6_r2fwK5QeCv4wp9dzBRXvPty43C77w_GJBkzwB0, (24 Μαΐου 2023)

Ελευθεράκης, Θ. (2021), *Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης (ΕΠΑ 304)*, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ, ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΑΓΩΓΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Π.Ε., Διαθέσιμο: <https://eclass.edc.uoc.gr/modules/document/?course=PTPE218>, (21 Μαρτίου 2023)

Καναλιά, Μ. (2021), *Τα αρχοντικά της Σύρου καταρρέουν. Επιτακτική ανάγκη η διάσωση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της Ερμούπολης*, Διαθέσιμο: <https://www.lifo.gr/culture/arxaiologia/ta-arhontika-tis-syroy-katarreoyi>, (19 Απριλίου)

Καμπερίδου, Ε. (2021), *ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ (STRATIFICATION)*, Διαθέσιμο: <file:///C:/Users/admin/Desktop/%CE%A0%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE/%CF%87%CF%81%CE%B7%CF%83%CE%B7%CE%BC%CE%B1%20%CF%80%CE%B4%CF%86/zoom.6%CE%B7%20%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%BE%CE%B7.Social.Stratification.castes18.11.2020.pdf> (17 Μαρτίου 2023)

KOINH ΓΝΩΜΗ.gr – ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ (2021), *Κατάρρευση κτιρίου στο κέντρο της Ερμούπολης*, Διαθέσιμο: <https://www.koinignomi.gr/news/koinonia/2021/02/25/katarreysi-ktirioy-sto-kentro-tis-ermoypolis.html>, (11 Μαρτίου 2023)

Κρίνος, Δ., (2005), *Η Σύρα ή Σύρος και η ναυτιλία της κατα τον 19ο αιώνα. Μια ιστορική συμβολή*, Εκδόσεις: ΑΚΤΙΝΑ, (1 Απριλίου 2023)

Κωνσταντέλλιας, Χ. (2023), *Η ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά τον 19ο αιώνα*, Ιστορία, Νεότερη και Σύγχρονη, Ενότητα 23, Πρόσβαση από: <file:///C:/Users/admin/Desktop/%CE%A0%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%AE/%CE%95%CE%9D%CE%9F%CE%A4%CE%97%CE%A4%CE%91-23-%CE%9F%CE%99%CE%9A%CE%9F%CE%9D%CE%9F%CE%9C%CE%99%CE%91-%CE%9A%CE%9F%CE%99%CE%9D%CE%A9%CE%9D%CE%99%CE%91-%CE%A4%CE%9F%CE%9D-19%CE%91>, (19 Μαρτίου 2023)

Λεοντίδου, Λ. (1989), *Πόλεις της σιωπής. Εργατικός εποικισμός της Αθήνας και του Πειραιά 1909-1940*. Αθήνα, εκδ. Πολιτιστικό τεχνολογικό ίδρυμα ΕΤΒΑ, (3 Απριλίου 2023)

Μόσχου, Δ. (2001),). «Πλευρές της ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού – η περίπτωση της Σύρου». *Κομμουνιστική Επιθεώρηση, Τεύχος 4*, Διαθέσιμο: <https://www.komep.gr/m-article/93253864-ff2a-11e9-95d7-3ed1504937da/>, (5 Απριλίου 2023)

ΜΠΑΞΕΒΑΝΗΣ, Φ., (Μάρτιος 2017), *ΕΠΟ 20 - Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ, Έκδοση: 3^η εργασία*, Διαθέσιμο: https://www.academia.edu/37931187/Η_Ιστορία_των_Τεχνών_στην_Ευρώπη_18ος_19ος_αιώνας_, (17 Μαρτίου 2023)

Μπόλια, Ε. (2023), *ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΦΩΤΙΣΜΟΣ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΩΝ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ*, Διάλεξη στο τμήμα Εχωτερικής Αρχιτεκτονικής Π.Α.Δ.Α., Αθήνα, (10 Απριλίου 2023)

Μπόμπολος, Ν. (2019), *ΔΟΜΙΚΗ ΤΕΧΝΗ II: Μονωτικά υλικά*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης II, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA165>, (7 Αυγούστου 2023)

Μπόμπολος, Ν. (2020), *Δομική τέχνη III: 02. Τοίχοι και χωρίσματα*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (12 Σεπτεμβρίου 2023)

Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 03. Δομικά στοιχεία: ανοίγματα σε φέροντες τοίχους (θύρες και παράθυρα)*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (12 Σεπτεμβρίου 2023)

Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III, 04. Οριζόντιες στεγάσεις και δάπεδα*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)

- Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 05. Κεκλιμένες στέγες*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (20 Ιουλίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 08. Πρόβολοι (ανοικτοί και κλειστοί εξώστες)*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 11. Ψευδοροφές*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης II, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modul>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2020), *Δομική τέχνη III: 12. Κουφώματα*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (12 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2022), *Δομική τέχνη III: 13. Κλίμακες*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 15. Εκσυγχρονισμός στεγών, δωματίων, δαπέδων*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2023), *Δομική τέχνη III: 15Α. Εκσυγχρονισμός ξύλινων στεγών*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2020), *Δομική τέχνη III, 16. Ενίσχυση και αποκατάσταση τοίχων*, Παρουσίαση διάλεξης δομικής τέχνης III, Διαθέσιμο: <https://eclass.uniwa.gr/modules/document/?course=IA174>, (5 Σεπτεμβρίου 2023)
- Μπόμπολος, Ν. (2016), *Αστικός σχεδιασμός και αναπλάσεις: η αθηναϊκή εμπειρία*, Πάντειο Πανεπιστήμιο, DOI: 10.12681/eadd/40294
- Μπούμπας, Α. (2021), «Ένας θησαυρός που πρέπει πάση θυσία να σωθεί», *ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.gr - ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩ ΚΥΚΛΑΔΩΝ*, Διαθέσιμο: <https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2021/03/08/enas-thisayros-poy-prepei-pasi-thysia-na-sothei.html>, (11 Μαΐου 2023)
- Παρασίδη, Ζ. (2021), *Τα νεοκλασικά εκπέμπουν SOS*, Διαθέσιμο: <https://www.lifo.gr/now/greece/ta-neoklasika-tis-syroy-ekpempoy-n-sos>, (19 Απριλίου 2023)
- Ρώτα, Μ. (2015), «Έπαυλη Τσιροπινά», *ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ.gr - ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ*, Διαθέσιμο: <https://www.koinignomi.gr/news/politismos/2015/05/14/epayli-tsiropina.html>, (7 Μαΐου 2023)

Σαφαρίκας, Α.Κ. ; Σκόρδος, Γ.Γ. ; Λουκοπούλου, Α.Β. ; Μουκούλης, Θ. ; Βελιαρούτης, Λ.Δ. (1977), *ΛΕΞΙΚΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ, ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΟ-ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟ-ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟ*, ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΛΛ. ΕΚΔΟΣΕΩΝ, (21 Μαρτίου 2023)

Στεφάνου, Μ.Μ. (2023), *Η νεωτερική Ερμούπολη του 19^{ου} αιώνα σήμερα: ιστορικά κτίρια της πόλης και η δημόσια χρήση τους*, Διαθέσιμο: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/173772>, (8 Απριλίου 2023)

Τραυλός, Ιωάννης ; Κόκκου, Αγγελική (1980), *Ερμούπολη. Η δημιουργία μιας νέας πόλης στη Σύρο στις αρχές του 19ου αιώνα*. Αθήνα: Έκδοση Εμπορικής Τραπέζης Ελλάδος

Τσιριπίδου, Χ. Μ. (2023), *ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ & ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ*, (2023)

Φιλιππίδη, Α. (2022), *Εκλεκτικιστικές επαύλεις της Ελλάδας: Η συνοικία των Εξοχών και της Κηφισιάς*, Διαθέσιμο: <https://www.maxmag.gr/design/arxitektoniki/eklektikistikes-epayleis-tis-elladas-i-synoikia-ton-exochon-kai-tis-kifisias/>, (19 Απριλίου 2023)

Φιλιππίδης, Δ. (1984), *Νεοελληνική αρχιτεκτονική*. Αθήνα, εκδ. Μέλισσα

a-z

Benevolo, L. (χ.χ.), *Η ιστορικότητα του αρχιτεκτονικού έργου*. Αθήνα : Λιβάνης – Νέα σύνορα

Chatzigrigoriou, P. (2023), *100 ΚΤΗΡΙΑ – 100 ΙΣΤΟΡΙΕΣ*, Διαθέσιμο: <https://hermoupolis.omeka.net/exhibits/show/100100> (11 Μαΐου 2023)

Dua, Pranav. (2023), *Essay on the Causes of Vertical Mobility*, Διαθέσιμο: <https://www.shareyouressays.com/essays/essay-on-the-causes-of-verticalmobility/86597>, (27 Ιουλίου 2023)

Fichiers publics: 2021 (2021), *MAISONS EN PIERRE DE MEULIERE - SPECIAL VAL D'OISE ERMONT & EUBONNE*, Διαθέσιμο: <https://www.fichier-pdf.fr/2021/01/22/dossier-maisons-meuliere/>, (27 Μαΐου 2023)

Frampton, K. (1987), *Μοντέρνα αρχιτεκτονική*. Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο

HM CONSTRUCTIONS (2020), *Τι ακριβώς είναι η μελέτη επάρκειας;*, Διαθέσιμο: <https://hmconstruction.gr/blog/meleti-statikis-eparkeias-ti-einai-pws-ginetai/>, (20 Ιουνίου 2023)

Hobsbawm, E. J. ; Οικονόμου, Μ. (μετ.), (2022), *Η εποχή των επαναστάσεων 1789-1848* Αθήνα, Εκδόσεις ΜΙΕΤ, (2023)

Koirala, Saurav. (2021), *Cultural Context in Architecture*, Διαθέσιμο: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3730930>, (11 Σεπτεμβρίου 2023)

Koumanakos, C. (2015), *Η αστική τάξη στον 19^ο αιώνα*, Διαθέσιμο: <https://char-koumanakos-gr.webnode.gr/news/i-astiki-taxi-ston-19o-aiona/> , (24 Μαρτίου 2023)

Maison Saint-Gobain, (2020), *Renover une meuliere*, Διαθέσιμο: <https://www.lamaisonsaintgobain.fr/guides-travaux/renovation-maison/renover-une-meuliere>, (27 Μαΐου 2023)

PROFEEL, (2021), *MAISON EN MEULIERE D'ILE DE FRANCE AVANT 1915*, Διαθέσιμο: <https://programmeprofeel.fr/app/uploads/2021/06/FicheTypologie-MI1d.pdf>, (27 Μαΐου 2023)

syrostoday.gr. (2023), *Η Σύρος - ιστορία*, Διαθέσιμο: <https://www.syrostoday.gr/Syros/1-Istoria.aspx>, (2023)